Hic spū. Si absolute: ibi: Nō cui imerito. Tertia: ibi: Ut deo ꝛc. Quarta: ibi: Qd legētib⁹. Item ḡrīk: cur hic dicit q obijt octogitaq̄ttuor annoꝝ: ꝛ i plogo sup euangeliū q septuagitaq̄ttuor tm̄: vteꝝ plogus est hieronymi. Respōdeo q fuit error scriptoꝝ: vel q hic loquit de annis generationis: ibi de ānis regenerationis ei⁹. Itē in pma Glo. quē sic incipit: Lucas medicus: dicitur q lucas hūc libꝝ romę cōposuit. In sequēti quē icipit: De loco qdē: dicit q greco sermone scripti sunt actus. Et ponuntur in ipsa Glo. tres rationes quare hoc: Sol. Lucas sequebat paulū et fm q grecis p̄dicabat/scribebat grece: ad vltimū venit romam ꝛ p̄dicauit: ibiq̄ cōpleuit actus romana lingua. Et exponitur illa Glo. Romę cōposuit: id est cōpleuit. Vel potest dici q p̄us grece scripsit: postea latine illud idem.

Act.9.a.

sionē paulū secut⁹ apostolū/sine crimine in virginitate pmanens/deo maluit seruire. Qui octoginta et quattuor agens ętatl ānos i bithynia de sęclo noscit emigrasse. Hic spūsāc to instigāte in achaię partib⁹ euāgeliū scribēs grecl fidelib⁹ incarnationem dñi fideli narratione ostendit: eundēq̄ ex stirpe dauid descēdisse monstrauit. Cui non imerito scribendoꝝ actuū apl'oꝝ ptās in misterio dat: vt deo in deum pleno/et filio pditiōis extincto/ozone ab apostolis facta: sorte dñicę electiōis numerus cōpleret. Sicq̄ paulus ꝓsūmationē aplicis actib⁹ daret: quē diu contra stimulū calcitrātē dñs elegisset. Qd ꝛ legētib⁹ ac reqrētib⁹ deū breui potuit volui ostēdere sermone cū plixi⁹ aliq̄d fastidiētib⁹ pdidisse/sciēs q opantē agricolā oporteat pmū d̄ suis fructib⁹ edere. Quē ita diuina subsecuta ē gra: vt ñ solū corpib⁹: ꝗ etiā aiab⁹ ei⁹ pficeret medicia.

¶ Explicit Prologus.

¶ Incipit liber Actuū apl'orū bti Lucę euāgelistę. Ca. I

abcdefghiklmnopurst

Primū q̄dē sermonē fēci dē oib⁹ ō theophile q̄ cēpit iesus facere et dōcere ūsq̄ in diē qua prēcipiēs aplis per spm̄ sctm̄ q̄s ēlegit assūpt⁹ est. Qūib⁹ ꝛ p̄būit seipsū viuum post passionem suā in multl ārgumētl: p diēs xl̄a inspirabat/et fiducia dabat. Mar. xiij.b. Non enim vos estis loquētes: sed spūssanct⁹. Vel i ¶ Mrecipiēs p spiritū sctm̄: quia qd̄ p̄cipit filij⁹/ꝗ ꝛ spūssanct⁹. Al' ꝓpter ipm̄ sctm̄ p̄cipiēs: qz nō p̄ciperet nisi spūssanct⁹ vēturus esset. Al' ꝗ q dicit/per spiritum/ determinat ꝗ q dicit/ elegit. Joh. xv.c. Non vos me elegistis ꝛc. l ¶ Quos elegit. Hoc ad laudē apl'oꝝ: quoꝝ actus scribere ponit. m ¶ Assumpt⁹ ē/a diuinitate vl'a nube. Marcl. vlt'. d. Dñs qdē ie sus postq̄ locut⁹ ē eis assumpt⁹ est in cęlū. ¶ Moraliter. e Cępit facere ꝛ docere. Rect⁹ ordo. Exo. xxviij. b. pt⁹ p̄cipit fieri suphumerale/deide rōnale. Et Esa. ix. b. Fact⁹ ē p̄ncipat⁹ sup hūmerū eius. Cępit: quia doctrina ꝛ opatio christi/quędam fuit incęptio aplis eadē faciētib⁹ ꝛ dicētibus. Vel/Cępit: qz semp q̄si incipiēs fuit. Ps. Et dixi nūc cępi. Vel/Cępit/dicit ꝓter spm̄ sanctū venturū: qui pfecit qd̄ ipse cęperat. n ¶ Quib⁹ ꝛ p̄buit. Secūda pars: in q̄ aggredit opus suū: primo agens de apparitiōe christi post passionem. Hucusq̄ est q̄si plogus et cōpletio primi fmonis: hic ꝓo est initiū secūdi. Nam in euāgelio dicit iesum ascēdisse et apparuisse: sed nō p q̄draginta dies vt hic: nec ibi fecit mētionē de quęstione facta ꝛ alijs quę hic dicunt. o ¶ Et p̄buit/ potentia diuinitatl. p ¶ Seipsū: ipse dico operās interius. Unde nō dicit: s ¶ Argumētl. i. ostensionib⁹: ꝗ in argumētl: quia ipsa argumēta nō dederūt fidē suę resurrectionis sed ipse eis. p ¶ Seipsū/non aliū sed alteratū: vel ꝓprīū nō phantasticū corpus: qd̄ ꝛ apl'i cognouerūt. q ¶ Viuū: q̄si mirū q post mortē viuebat. Vel/Viuū: non ampl⁹ moriturū. r ¶ Suam/volūtarie suscęptā. Joh. x. d. Nemo tollit a me animā meā ꝛc. Vel alijs dissimilē: quia nō pro culpa sua passus est sicut alij. t ¶ Per dies q̄draginta: nō continue singulis dieb⁹: sed in spacio tot dierū: ad sigficādū q ipse erat qui q̄draginta horis mortuus fuit. Hora enī nona expirauit. Unde quattuor horę pmę diei ꝛ duodecim noctl sequentis et vigintiquattuor diel sabbatl sunt q̄draginta. Hic etiā numer⁹ tempalē vitā significat: in qua hō ꝓstans ex quatuor elementis

nec ipsum arbitror mūdū capę. Vel/De oib⁹/modis doctrinę. Vel/De oib⁹. i. oino de his. Sunile: Narrabo oia mirabilia. i. oino narrabo. Primo sumit masculine: secūdo neutralit. b ¶ Feci/scripsi: qz scribere est opari: vel quia factis meruit esse scriptor euāgelij. Vel/ c De oib⁹/dictis et factis christi q̄ iudicauit digna vel idonea officio suę dispēsationis. d ¶ O theophile: cui euāgelū scripserat/et act⁹ scribit. Interptatur aūt dei amator: q̄ si es et tibi scribit. e ¶ Quę cępit/a baptismo iohannis q̄ baptiçatus. b ¶ Usq̄ in diē: qz de toto illo tempe lucas sermonem texuit/ꝛ fecit q̄si medicus aię medicinā. f ¶ Facere pt⁹. g ¶ Et docere/postea. Glo. Me verbū ope destruat. Bonū doctorē istruit qui qd̄ docet facit. h ¶ Mrecipiēs/ęcepta dans/quę vel hic vel in euāgelio legunt tur. Vel/Mrecępiēs/supple p̄dicare q̄si mittēs ad euāgelicandū. k ¶ Per spiritū sanctū: qui

Act.1.a.

¶ Reuerendissimi in christo patris et dñi/dñi Hugonis ꝛc. Cardinalis Postilla sup libꝝ Actuū apl'oꝝ: Incipit. Expo. Capi. I.

Primū quidē ꝛc. Nota duplex ē pfectio animę. Prima fm cognitiuā. s. sciētia: alia fm motiuā. s. virtus. Prima pfectio significat p primū numerū perfectū. s. senariū ꝓstantē ex suis aliq̄tis. Sicut enī senari⁹ malę significatiōis ē: ita sciētia si sit sola. Senari⁹ aūt in theoricl ē signū laborīs ꝓpt opa sex dierū: Geñ. j. Et sex dies sunt in quibus oportet opari: Lucl. xiij. c. In physicis: semp male cretica ē sexta dies. In geomāticis semp male significat sexta dom⁹. In astronomicis hexagon⁹ aspect⁹ semp malus. Secūda ꝓo pfectio: per secundū pfectū significat. s. vigintiocto: ad quā quia liber actuū ptinet/diuidit in vigintiocto capitula. Item diuidit generaliter in duas partes. In pma agit de actib⁹ q̄ sunt cōmunes oibus. s. vsq̄ ad quartū capitulū. In secūda de actib⁹ ꝓprijs petri ꝛ pauli. Vel aliter diuidit in tres partes. In pma determinat quędam cōmunia omnib⁹ apostolis. In secūda actus petri. In tertia pauli. Et hoc fm triplicē generalitatē prędictā: vniuersitatis/auctoritatis ꝛ officij. Item quocūq̄ modo diuidit prima pars in tres partes fm tria capitula. Primū autē capl'm diuidit i duas ptes. In pma ponit q̄si plogū vsq̄ ibi Quibus ꝛ p̄buit. In secūda aggredit opus suū. Secūda aūt in tres partes diuidit. In pma agit de apparitione christi p⁹ passionē: ibi: Quibus ꝛ p̄buit. In secūda de interpostione quęstionis factę ab apostol' ꝛ ascēsione ei⁹: ibi: Igitur q̄ cōuenerāt. In tertia de suppletiōe numeri apostolici p matthiā: ibi: In dieb⁹ illis. Dicit ḡ: a ¶ Primū/notalit. i. euāgeliū: qd̄ dicit primū respectu secūdi. s. actuū. Dicit aūt euāgeliū sermo vnus: qz in cubito ꝓsūmata est arca: Geñ. vj. c. Et pm⁹: qz de eo q̄ pmus ē. Vel/ Primū/ aduerbialiter. Sermo aūt dicit euangeliū a serēdo. Matth. xiij. a. Exijt q̄ seminat seminare semē suū. c ¶ De oib⁹/pritiue. Nō enī dic oia. Joh. vlt'. g. Sūt ꝛ alia multa q̄ si scribant per singula:

Ꝗ tuoꝝ elementis/ꝓtra trãsgressionẽ decalogi instruit: in q̃ postq̃ ꝓsepulti fuerim⁹ christo p baptismũ in mortẽ: Roma. vj.a. quasi trãsito rubro mari/necessariũ habem⁹ in hac solitudine ducatũ et⁹/q̃ nos p̃sentia spũsti q̃si vera q̃ete iubilei remunerẽt: Leuit.xxv.b. a ¶Apparẽs/qd̃ erat insolitũ: et hoc ad instruẽdã fidẽ resurrectiõis: Uñ ꝛ paratus est ꝛ comedit. Per hetiã innuit se impleturũ qd̃ ꝓmiserat: Mat. vltl.d. Ecce ego vobiscũ sũ oib⁹ dieb⁹ vsq̃ ad cõsũmationem seculi. Per hos aũt q̃dragintã dies decies apparuit: sic ex diuersis euãgelij locis colligit. b ¶De regno dei.i. de euangelio aperiẽs eis scripturas: vl de seipso vl d̃ regno cęlesti: q̃ oia vnũ regnũ sũt/vt dicit Glo. Vl fidẽ ꝓbarũ ad quã vocãdi erãt vocat regnũ dei vel ecclesiã militãtẽ: de cuius ordinatiõe loq̃bat. Per hoc aũt q̃ de his loquit quę ꝓsueuerat/oñdit se illũ esse q̃ ꝓus loq̃bat ea dẽ. c ¶Et ꝓuescẽs. Adhuc vt verã resurrectionẽ ꝓbet/oñdit se visui in videdo/auditui in loquẽdo/tactui in palpãdo/gustui in comedẽdo/odoratui in insufflãdo spiritũsanctũ: q̃ sũt signa veri corpis. e ¶Ne discederẽt. Luc. vltl.g. Sedete ĩ ciuitate quousq̃ induamini ꝓtute ex alto. d ¶Ab hierosolymis. Glo. A visiõe pacis ęcłię non discedit ecclesia. f ¶Sed expectarẽt: ad ꝓbationem fidei obediẽtię ꝛ patiẽtię. g ¶Promissionẽ p̃ris: quã facit p Joel.ij.g. Effundã de spũ meo ꝛc. Uel etsi filio: et si a filio promissam: tñ a p̃re cõplendã. Os enĩ ꝛ verbũ p̃ris est filij: Uñ sequit: h ¶Quã audisti ꝛc. Ideo aũt indiget ꝓmissione spũs/et necesse habet expectare: qz in iohãnis baptismate nõ ẽ dat⁹. Uñ dicit: i ¶Johãnes q̃dẽ ꝛc. Ex hoc videt q̃ apli añ missionẽ spũsãcti nõ erãt baptiçati nisi baptismo iohãnis. Cõtra. Quędã Glo. dicit: Cõueniẽs erat eos esse baptiçatos q̃ alios baptiçabãt: sed apli ãte missionẽ spũsti baptiçabãt/nõ tm̃ aq̃: q̃ ꝛc. Sol. Triplex ẽ baptisma. Aquę .s.tm̃: sic erat iohãnis in q̃ tm̃ erat tinctio in aq̃. Uñ quidã libri habẽt. Johãnes tinxit aq̃ ꝛc. Mõ enĩ dabat in eo spũsctũs: nec fiebat remissio pctõꝝ nisi forte ex ꝓtritiõe addita illi. Aliud ẽ baptisma ex aq̃ ꝛ spũ: quo baptiçati erãt apli anteq̃ baptiçarẽt: nõ tm̃ baptismate iohãnis/de q̃ loquit illa Glo. Cõuenens ꝛc: et sic in baptismo eoꝝ dabat spũsctũs. Tertiũ est baptisma ignis/in q̃ dat⁹ ẽ spũsctũs: De q̃ Luc. iij.c. Ipse baptiçabit vos in spũsctõ ꝛ igni: de q̃ hic loquit. Uel pōt dici: k ¶Baptiçabimini/nõ in vobis ꝗ in subditis.s. baptiçando subditos. Et nota q̃ licet baptiçarẽt: nõ tñ dz eis baptiçabit/ ꝗ baptiçabimini: ne .s. videret eis attribui auctoritas baptiçãdi/q̃ apud solũ deũ ẽ: cui⁹ inuocato noie adest ꝓtus spiritusscti/purificãt aias ꝛ corpa baptiçatoꝝ: qd̃ nõ fiebat ĩ baptismo iohãnis. Et innuit hic baptism⁹ apłoꝝ p̃cellere baptisma iohãnis/quo baptiçati erãt ipsi apli: vt patet in andrea et alio discipło: Joh. j.e. Petro etiã dictũ ẽ Joh. xiij. Qui lot⁹ est nõ indiget nisi vt pedes lauet: quos postea lauit ꝛ corpus suũ dedit: ꝛ post resurrectionẽ insufflauit spiritum: Joh. xx.e. ꝛ post ascensionẽ pleni⁹ misit. Nũc q̃z postq̃ baptiçati in remissionẽ pctõꝝ spiritũsanctũ recęperint in baptismo/dat nihilomin⁹ in ꝓfirmatiõe ad robur .s. a quo adiuuant vt in bonis ꝓficiãt: sic nõdũ baptiçat⁹ erat petr⁹ qñ negauit: Matth. xxvj.g. Et nota q̃ sicut iustis circũcisio nõ fuit necessaria donec p̃ciperet abrae ꝛ posteritati ei⁹: sic postq̃ in nouo testamẽto circũcisiõis loco dat⁹ ẽ baptism⁹ a christo dicẽte: Nisi q̃s renatus fuerit ex aq̃ ꝛ spũsctõ ꝛc. Joh. iij.a. certũ est nullũ ad corpus christi ꝓtinere nisi baptiçatum: pręter eos quibus

a quadragita ãpparẽs eis: ꝛ loquẽs d̃ rẽgno dei. Et ꝓuescẽs p̃cepit eis/ãb hierosolymis nẽ discederent: sed ẽxpectarent prõmissionem patris: q̃ã audistis inquit per os meum: qz iõhannes quidem baptiçauit aqua: vos autem bãptiçabimini spiritusancto / nõn post multos hos dies. Igitũr q̃ ĩ cõuenerant interrogabãt eũ dicentes: Uñe si in tempore hoc rẽstitues rẽgnũ israel? Dixit autem eis: Nõn est vestrũ nosse tẽmpora vel momenta quę pater põsuit in sũa potestate: sed accipietis virtũtem sũperuenientis spiritũssancti in vos/et eritis mihi tẽstes in hierusalem ꝛ in omni iudęa ꝛ sãmaria ꝛ vsq̃ ad vltimũ terrę. Et cũm hęc dixisset videntibus illis ẽleuatus est: ꝛ nũbes suscępit eũ ab oculis eorũ.

passio est p baptismo: propter qd̃ apli intelligunt baptiçati: licet nõ legat/nisi de paulo. j.ix.c. l ¶Nõ post multos. Glo. Ad ꝓbandã eoꝝ obedientiã, tẽpus inkponit: multi autẽ non dies p celeritate salutis credentiũ: q̃bus p̃dicaturi erãt. m ¶Igit ꝛc. Scda pars secũdę ꝓtis: Quia dederatis occasionẽ quęrẽdi loquẽs de regno: n ¶Qui ꝓuenerãt/assistẽtes .s. apli adhuc carnales de regno carnali quęrũt. o ¶Restitues: qz ꝓmissum erat p ꝓphas: et iterꝝ statues qd̃ amisim⁹ ĩ ꝓmo parẽte ꝛ in nobis: p ¶Regnum israel/tempale. Credebant enim statim post resurrectionem christũ tpalit regnaturũ. Ideo cum de passione loquerẽt ꝛ resurrectiõe futura: filij ęzebedei petierunt regnare cum eo: Marc. x.f. Et Luc. vltl.c. Nos autem sperabam⁹/qz ipse esset redemptur⁹ israel. Nunc aũt quęrũt/vtrũ statim post aduentũ spũssancti regnũ illud veniat: hoc ẽ: in tẽpe hoc israel: nõ hui⁹/sed huic israeli/dicit Glo. qd̃ manifestũ est in greco. De spũali etiam regno congrue põt itelligi: q ¶Nõ est vestrũ/supple quęrere: qz nõ est vestrũ scire. Equalia enĩ sũt quę potestis scire/ꝛ quęrere: scõm illud Aristo. quęstiones sunt ęq̃les numero ꝛc. Tempus aũt in quo restituit regnũ israel: ignotum est: et nõ expedit illud scire: vt semp ita viuam⁹ q̃si quotidie iudicãdi. Nec dicit: non erit: sed/ nõ est ꝛc. In quo notat eos adhuc esse infirmos: et ad secreta min⁹ idoneos: q̃si aliqñ erit vestrũ: sed non modo. r ¶Tempa. .s. numeꝝ temporꝝ vsq̃ ad finẽ sęculi. Tempus in paruo ꝛ magno/ sed nomentum tm̃ in paruis ponit. s ¶Posuit/nõ ponet: qz deus p̃teritũ cernit quicq̃d vult esse futurũ. t ¶In sua ptãte. Hoc vt verus homo excusabilit dicit: tñ vna ẽ patris ꝛ filij ꝛ spũsctĩ ptãs. Filij⁹ etiã potestas patris est: Marc. xiij.d. et Mat. xxiiij. c. De die aũt illa ꝛc. v ¶Sed accipietis virtutẽ. Tollit sciẽtia tempoꝝ quę parũ vl nihil valet ad virtutẽ: sed diuinũ adhibet auxiliũ: sicut pueris cũ aliq̃d auferit/ aliud datur/ne penitus tristent. x ¶Uirtutẽ: vt qd̃ non potestis ex infirmitate/possitis ex virtute spũssancti. Uirtutẽ inquã sciẽtię signorum ꝛ ꝓfidentię. y ¶Supueniẽtis: quia superior/inferiori naturę infundit. Luc. i.d. Spiritussanctus superueniet in te. z ¶Spiritus sancti: q̃ vos docebit. a ¶In vos/iterꝝ. b ¶Et eritis: q̃si supueniẽs spũs nõ regnũ israel auferet/vt putatis/sed virtutẽ testificãdi de me: Tantũ enĩ distat temp⁹ regni illius vt prius: non tm̃ in iudęa sed p totum mũdũ euãgeliũ prędicetur. c ¶Testes/resurrectiõis: verbo ꝛ exẽplo vel signis. Prouerb. xix.b. Falsus testis ñ erit impunit⁹ d ¶In hierusalẽ ꝛc. Ad litterã iudęa proxima ẽ hierusalẽ: ꝛ samaria iudęę. g ¶Ad vltimũ: qz in omnẽ terrã exiuit sonus eoꝝ. d ¶In hierusalẽ / visione pacis/ꝓtritione p quã fit pax. Esa. xxxviij.d. Ecce ĩ pace amaritudo mea amarissima. e ¶Iudęa/cõfessione. f ¶Et samaria/custodia p̃ceptoꝝ dei. g ¶Ad vltimũ terrę: qui alienant a terrenis. h ¶Et cum hęc/quę prędicta sunt. Marc. vltl.d. dicit: Postq̃ locut⁹ ẽ eis assumpt⁹ ẽ ĩ cęlũ ꝛc. Lucas ꝓo significãtius adiecit hoc est expressius dicit: k ¶Eleuatus ẽ .s. virtute diuinitatis: ad quã refertur etiam qd̃ sequit: Euntem in cęlum: quasi ꝓpria virtute. l ¶Aidentib⁹ illis: vt testes resurrectionis sint etiã testes ascẽsionis. l ¶Et nubes suscępit ꝛc. Hoc refertur ad infirmitatẽ carnis. iij. Regl. xviij.g. Nubecula ascẽdit de mari/postq̃ descendit pluuia gratię in missione spũssancti. Et nota q̃ creatura vbiq̃ seruit creatori: Stella indicat nascẽtem: Matth. ij.a. Sol/terra ꝛ lapides cõpatiũt

Luc.24.g.

Act.19.a.

Luc.24.g. j.2.c.et.10.f.

Luc.24

Ps.18.

patiẽti: Mat.xxvij.f. Ascẽdentẽ nubes suscipit: ⁊ redeũtem ad iudiciũ comitat. Glo. dicit. Vestigia christi ascẽdentis loco in quo stetit ita impssa/ vt reliquę parti pauimẽti strati ęq̃ri nõ possit. a Cũcꝫ intuerentur in cęlum. In greco habet: Et cũ in cęlũ intuerent eũte illo.i. intẽderẽt in cęlum q̃ ibat: vñ ⁊ ãgeli dicũt eis: Quid hic statis aspiciẽtes in cęlum. Sed q̃ euntẽ ituerẽtur/patet p̃ ꝯ q̃ sequtur: Sic veniet quẽadmodũ vidistl eũ eũtẽ i cęlũ. b Duo viri/ Pricipat sex et numer testiũ ostendit. Deut.xix.d. In ore duoꝝ vel triũ testiũ stabit oẽ ꝓbũ. Quabus aũt de causis apparẽt ãgli: vt.s. aplorũ tristiciã ꝓmissiõe redit ꝓsolent: et vt eũ vere in cęlũ ire monstrẽt: nõ quasi i cęlum: sicut helias. iiij Regl.ij.b. c Astiterũt: q̃ infirmitatis ⁊ culpę ⁊ mortis exptes sunt. d In vestib albis: q̃ ꝓspera nũciabãt: et lęticiã angeloꝝ de sociate humanę naturę significabãt. Albę etiã vestes ꝓgrũt exaltationi: qui enim in natiuitate apparuit humil deus: in ascensione ostendit homo sublimis. Q̃ etiã loca signant: q̃ in humili ciuitate natus/ de sublimi monte regressus est ad cęlos. e Viri galilei ⁊c. In q̃b debet esse prudẽtioꝝ sensus: q̃ galilei cęterl iudęis in sapia ꝓminebant. Vel galilei volubiles: q̃ in stabilitate sui sensus obliti erãt ꝓcepta dei. f Quid statl ⁊c. Prius dictũ erat: Sedete i ciuitate ⁊c. Lucl. vltl .g. sed hic stant/ in cęlum aspicientes: q̃si subito reuersurũ: sperarẽt. q. d. nõ videbitl eũ modo: q̃ nõ ẽ vir i domo sua: Prouerb. vij.c. Abijt via lõginq̃: lõ nõ redibit cito: sacculũ pecunię secũ tulit: corp ⁊ aiaz: i q̃ sũt oẽs thesauri sapiẽtię ⁊ scię recõditi: Col. ij.a. In die plene lunę reuersur. Hoc ẽ q̃ hic dicit: Quẽadmodũ ⁊c. g Sic veniet. i. in eodẽ corpe: pręsentib angelis ⁊ hoib in eadẽ natura ⁊ carnis substãtia: q̃ etsi imortalitatẽ assumpsit: tñ naturã nõ amisit. Cuius eni gloria in monte trib discipul pręostensa est: Matth .xvij.a. ab omnib sanctis videbit: quando tolletur impi ne videat gloriã dei: Esa.xxvj.b. h Tũc post increpationẽ: quid hic statis: i Reuersi sunt: vt sederẽt in ciuitate. k Hierosolymã: q̃ inde exierãt in mõtem olueti. Oliuetũ dicitur multitudo oliuarũ. Glo. Victo ꝓncipe tenebrarũ saluator in locum pacis ⁊ luminis fideles inducit: montem chrismatis ascendit/ spiritũ ꝓmissurus: cui vnctio docet de oĩbus. j. Joh. ij. d. Mons etenĩ oliueti/ mons luminũ dicitur/ trium. s. lucernę de templo resplẽdentis: et solis ab opposito orientis: et olei in ipso monte crescentis: quę tria habet ecclesia. s. verbi dei lucem solis/ iusticię fulgorem ⁊ conscientię puritatẽ. Vel mystice. Reuersio apostoloꝝ significat transitum perfectoꝝ de contemplatiua ad actiuã. l A monte. Glo. Inde ascendit christus vñ in morte antichristi sathanas est casurus. m Sabbati ⁊c. id est spaciũ miliarũ: q̃ ꝯ est mille passus: q̃ cuius sit auctoritas ignoratur: dicit Interliñ. Qui gloriã christi ascendentis intuetur itinere sabbati/ vrbem pacis ingreditur: eritq̃ sabbatũ ex sabbato: Esa. vltl.g. Quia q̃ hic cessauit a mal recęscet i cęlis. n Ascẽderũt/ in cęnaculũ. In greco sic: Cũ introissẽt ciuitatẽ ascẽderũt in cęnaculũ: id est in excelsam domũ quasi obulam spirituisanctõ in qua expectandus est. o Manebãt/ perseuerantia perfectionis: quę spiritũ ꝓmeretur. Et dicit cęnaculum tertiũ tectum: in figura charitatis/ fidei superędificatę et spei. Ro.v.a. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris. p Petrus: ꝓmus ponitur/ q̃si pastor ⁊ princeps. p Et iohannes. Primi ponunt qui simul ad monumẽtũ cucurrerunt. Joh.xx.a. Quia plus amabant. Primus si fas est dicere/ plus cęteris dilexit: alium plurimũ iesus amabat. Quęrit quare hic mutetur ordo nominũ: quia in vocatione sic combinantur. Petrus ⁊ andreas: iacobus ⁊ iohannes: Lucl. vj.c. Sol. Duplex fuit vinculum quo conũcti fuerunt apostoli. s. naturę ⁊ gratię. Vinculo ergo naturę sic combinãtur: Petr et andreas ⁊c. quia fratres fuerunt. Sed hic computãtur fm vinculũ gratię. s. sicut excellebant i gratia. Raban. Catalogus apostoloꝝ ponit: ne extra hos alicq̃ falsi recipiant: paria etiã loca ponũtur singuloꝝ distinguentibus gradibus meritoꝝ. q Et andreas/ virtl: grecũ nomẽ. s Bartholomeus: syrum nomen. r Et thomas/ abyssus vel geminus: grece didymus: vel quia geminus natus est: vel q̃ gemin fuit christo/ similitudinẽ imaginis ei gerens. t Jacobus. Hic frater dñi dictus est/ filj marię matertere eius: quę dicitur maria cleophę a patre vel familia. v Zelotes hebraice dicitur chananęus: quia chana ęlus interpretatur: vbi aqua in vinũ versa est: Joh. ij. b. Hic post iacobum fratrem suum rexit ecclesiam hierosolymitanã. Hic fuit consobrinus saluatoris: quia patrem ipsius cleopham fratrem fuisse ioseph: Egisippus dicit. x Jacobi/ supple frater: q̃ a tadeus dicitur: id est corculus: quasi cordis cultor sui ⁊ aliorum.

5 Unanimiter. Ps. Habitare facit vnanimes in domo. Ps.67
a In oratione: vnanimes perseuerant/ qui spiritum expectant. Spiritus eni sanctus disciplinę effugiet fictum: Sap. j. b. y Perseuerantes. Glo. Cępisse non est virtutis: ꝯ perfecisse. b Cum mulieribus: quas habebant in suo comitatu: sic ⁊ iesus habuit: Lucl. viij.a. c Et maria. Proprio noie cęteris dignior significatur: q̃ virgo ⁊ mater. Glo. Principium nascentis ecclesię adornatur flore virginitatis. d Et fratribus eius/ marię vl iesu. Q̃ in greco distincte ponitur: curauit eni lucas eo tempore ostendere fratres dñi fidei participes esse: de quibus ante passionẽ dictũ est: Neq̃ eni fratres eius crediderunt in eum: Joh. vij.a. e In diebus illis: cum essent apostoli in cęnaculo. Tertia pars secũdę partl. Hinc habet ecclesia consuetudinẽ dicẽdi: In diebus illis: in ꝓncipio epistolarum de Actib. In principio autem euãgelij: In illo tempore: ad significandũ q̃ scientia christi ⁊ doctrina non fuit ei data ad mensuram sed fuit continua: sed apostolorum non ita: quia q̃ dico tempus non importat diuisionem vel mensurationem: Cum vero dicitur: In diebus illis: dicitur distinctio ⁊ mensuratio temporis. f Exurgẽs: carne propter turbam: spiritu propter profectum meriti. Vel exurgere dicitur/ qui priusl negando est lapsus: Mat. xxvj. g. g Petrus/ pastor pro omnib loquitur. h In medio: vbi et iesus stetisse dicitur: Joh. xx. e. quasi comuni miseratione condescendens. Hoc exemplum est sumendũ pastorib ecclesię. i Fratrum .s. filiorum dei: quorũ vnus est pater in cęlis: Matth. xxiij.a. licet quattuor modos quib fratres dicunt habuerit ille chorus. Matura/ petrus erat frater andreę: et iohãnes iacobi. Gente/ omnes israelitę. Cognatione et illi qui fratres domini vel marię dicebantur erant inuicẽ fratres. Affectu quoq̃ carnali ex vno adam omnes nati sũt: sed maxime fratres fm gratiam regenerationis. k Erat autẽ. Parẽthesis: id ẽ interposita narratio. l Hominũ nondum deificatoꝝ: q̃ nondum venerat spiritus q̃ homines deos facit. Simul

a Cũcꝫ intuerent in cęlũ euntem illum: ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestib albis/ qui ⁊ dixerũt: Viri galilei quid statis aspicientes in cęlum? Hic iesus qui assumpt est a vobis in cęlum: sic veni et quẽadmodũ vidistis eum euntem i cęlum. Tũc reuersi sunt hierosolymã a monte q̃ vocat oliueti q̃ est iuxta hierusalẽ sabbati habẽs iter. Et cũ introissent in cęnaculũ ascenderũt vbi mãnebãt petr ⁊ iohãnes iacob ⁊ andreas philippus ⁊ thomas/ bartholomeus ⁊ matthę/ iacob alphei et simon cęlotes ⁊ iudas iacobi. Hi oẽs erãt pseuerãtes vnanimiter in ozone cũ mulierib et maria matre iesu ⁊ fratribus ei. In diebꝫ illis exurgẽs petrus in medio fratrum dixit: Erãt autem turba hominum

Nota istud q̃ hic ponit: Et cũ introisset in cenaculum: ponitur in greco

C

deos facit. a Simul/ loco et volũtate. b Fere/ dicit
fm consuetudinem numerantiũ: non quia de numero spirit⁹
qui loquebatur dubitauerit. Vel propter mysteriũ: quia licet
tot essent numero quantum ad res numeratas: non tũ quantũ
ad statum ipsorum muneratorũ: quia nondũ omnes perfecti
erãt: sed alij pl⁹/ alij
minus ad perfectio/
nem accedebant. c
Centum viginti.
Hoc numero ętatis
moysi/ Deut. vltl.
c. cui successit iosue
in ducatũ populi/ si/
gnificat ꝙ veteri le/
gi successit ꝓncipat⁹
christi ducentis ista/
el ad regnũ cęli. Ty
pũ quoq; habet ve/
teris ⁊ nouę legis: qz
ab vno vsq; ad ꝗn/
decim crescit/ habẽs
Num. 27. a. septem et octo. De/
cebat enim vt cũ an/
B nis legislatoris prę/
Ps. 68. dicatores gratię con
Et cõme/ cordarent. d Viri
moratio fratres: ąrũ est dis/
Ps. 108. cutere causas singu/
lor. e Oportet:
necesse est vel opor/
tunũ. f Impleri scripturam: quia iam impleta est/ nõ se
mplena debet manere vt perfectus numerus apostolor spi/
rituisancto prędaretur. g Mędixit spiritussanct⁹: lo/
quens in prophęta: non eni hois sed spiritussancti fuit sentẽ/
tia. h Dux eorum. s. vię eor ad hortũ in quo erat iesus:
Job. xviij. a. Sciebat autẽ ⁊ iudas qui tradebat eum locum.
Vel/ Dux/ osculi ad prodendum. i Cõnumeratus/ solo
numero ęquatus: non merito. k Et sortitus/ deo non iu/
xta prescientiam iudicante. l Sortẽ/ apostolicã. m Mi/
nisterij/ doctrinę ⁊ signor. Vel ministeriũ dicit ducatũ eor
qui comprehẽderũt iesum. n Possedit agrum. Cõtra.
Prius fuit suspensus ꝗ ager emerek. Sol. Possedit agrũ:
quia possedit precium: vel quia sepultus est in eo cum peregri
nis. Vel/ Possedit: id est possideri fecit. Glo. Quidam ridi/
culose agrũ exponunt infernũ. o De mercede: Ecce isa/
char qui interptatur merces. p Iniquitatis/ suę. q Et
suspensus. Glo. Dignam sibi pęnam proditor inuenit: cũ
guttur quo vox proditionis exierat laqueo necauit. Dignum
etiam locum interit⁹ quęsiuit: vt qui angelor ⁊ hominũ dñm
prodiderat/ cęlo ⁊ terrę perosus aereis spiritib⁹ sortiandus pe
riret in aere: iuxta exemplũ achitophel. ij. Regl. xvij. f. Et
absalon. ij. Regl. xviij. d. r Viscera: Et iuste: qz sedes ini/
quitatis fuerũt ⁊ fraudis. Et bene non per locum osculi: id ẽ
os/ quo osculatus est iesum: ꝗuis falsa superficie/ viscera fun/
duntur: sed per alium cui virus occulte malicię inerat. Eccl.
x. b. Nihil iniquius ꝗ amare pecuniam: Hic eni animã suã
venalem habet/ et in vita sua proiecit intima sua. s Ita vt
appellaretur. Resume/ possedit: vel notũ factum est: Ita
vt ⁊c. t Lingua eorum/ habitantiũ hierusalem: quia et
si vterq; loquebant hebraice/ distabat tũ ꝓprietas linguę hie/
rosolymor a galileis: de quib⁹ ⁊ apostoli erant. Unde ⁊ petr⁹
nolens lingua sua deprehensus est esse galileus: Mat. xxvj.
g. v Acheldemach. Hoc vt quidam dicunt lucas sen/
tentię petri inserit: qz grece scribens agri apud hebręos ex/
primit nomen ⁊ interpretationẽ ponit. Vel ipse petr⁹ sermo/
ne hierosolymor memorat nomẽ illud: quorum lingua/ vt di
ctũ est/ aliquantulũ distat a lingua galileor. Vel latinũ inter
pretem multi hic estimãt addidisse. x Scriptum est ⁊c.
Hucusq; pendet qõ supra dixit: Oportet impleri scripturã.
y In libro. Per hoc ostenditur vnus esse liber psalmorũ:
non ꝗnq;. z Fiat cõmoratio/ vel/ cõmemoratio eor:

a simul fere centũ viginti. Viri
b fratres: oportet impleri scrip/
c turã quã prędixit spũsctũs p
d os dauid de iuda q̃ fuit dux
e eor q̃ comphenderũt iesum q̃
f cõnumerat⁹ erat i nobis ⁊ sor
g titus est sortẽ misterij hui⁹. Et
h quidẽ possedit agrũ de mer
i cede iniquitatis: ⁊ suspensus
k crepuit medius: ⁊ diffusa sũt
l oia viscera ei⁹. Et notũ factũ
m est oib⁹ habitatib⁹ hierusalẽ:
n ita vt appellaret ager ille lin/
o gua eor acheldemach: hoc ẽ
p ager sanguis. Scriptũ ẽ eni
q in libro psalmor: Fiat cõmo/
r ratio eor desert: et nõ sit qui
s habitet in ea: et episcopatum
t eius accipiat alter. Opor/
u tet ergo ex his viris q̃ nobiscũ
v sunt ꝓgregati i omni tpe quo
x intrauit ⁊ exiuit inter nos dñs
y iesus/ incipiens a baptismate
z iohanis vsq; i die qua assum/
a ptus est a nobis: testem resur/
b rectionis eius nobiscum fieri
c vnũ ex istis. Et statuerũt du/
d os: ioseph q̃ vocabat barsa/
e bas: q̃ cõgnominatus ẽ iust⁹/
f et matthiam. Et orantes di/
g xerunt: Tu dñe qui corda no
h sti omniũ/ ostende quẽ elegerĩ
i ex his duob⁹ vnũ accipere lo
k cum ministerij hui⁹ ⁊ aposto/
l latus: de quo prevaricatus
m est iudas/ vt abiret in locũ

id est eius singulare pro plurali. In Ps. etiam dicitur eius:
sed hic dicit eorum: quia non solum i iuda: sed in posteris de/
serta est. Vel li/ eorum/ refertur ad vndecim: quor cohabita/
tio deserta est a iuda. a Deserta: id est deleatur de nume/
ro duodecim apostolor: tam in prędenti ꝗ in futuro. b Et
non sit: ipse: qz pę/
nitentia indign⁹ iudi/
cat⁹ est: vel iupple do
nec alius assumat:
Unde sequitur: c
Et episcopatum
Glo. Speculationẽ
et superinspectionẽ.
Episcopus eni spe/
culator est vl⁹ super/
inspector. d Alter
comparationẽ iudę.
Vel/ Alter/ duorũ
quib⁹ sortes datę st
.s. matthias vel al⁹
de mlris discipulis.
e Oportet: quia
spiritus prędixit. f
Ex his: non ex alijs
qui non viderunt te/
standa. Testis enim
non est idoneus qui
non interfuit testan/
dis. g Viris: nõ
fęminis: quarum ad
peragendũ sexus infirmior est: ad prędicandũ persona vere/
cundior: ad testandum auctoritas inferior. h Omni tem/
pore/ non ex medio temporis spacio. i Quo intrauit.
Hoc humanitatis est. k Inter nos: nobis prędentibus:
vel inter homines. l Dñs. Bon⁹ seruus ⁊ fidelis vt pri/
us consueuerat christum dñm suum/ post ascensionem etiam
profitetur. m Incipiens ⁊c. Quia extunc cępit facere ⁊
docere. Vel hoc qõ dicit: n A baptismate iohanis/ re
spicit qõ prędictum est/ Intrauit: qõ sequitur: vsq; in di/
em ⁊c. qõ dictũ est/ exiuit. o Qua assumptus est: hoc
potestatis fuit. Vsq; tunc autẽ in ingressu locor ⁊ exitu/ sem/
per fuit qui multis ciuitatibus prędicauit/ nõ habens vbi ca/
put reclinaret: Matth. viij. c. p Resurrectionis: quia
de resurrectione prędixerat: Eritis mihi testes. q Et sta/
tuerunt duos/ pro charitate quę gemina est. Glo. Exem/
plis ęqualibus duos pares esse cognouerunt: quos cęteris
prędferendos non dubitauerunt: alterũ vero alteri prędferri nõ
hominũ erat sed dei. r Barsabas/ filius quietis. Vel
Barnabas. Glo. Hoc per anticipationẽ dicitur: quod no/
minis causa in sequẽtibus monstratur. s Qui cognomi
natus est. In laude barnabę inorator: ne velut indign⁹ re/
pelli videretur: qõ postea declaratur: quia cum paulo apo/
stolus gentiũ ordinatur. j. xiij. a. illi officio reseruat⁹. t Iu/
stus. Tantę virtutis fuit vt etiam a romanis qui eũ nosce/
rent iustus diceret. Et est iustus latinũ nomen vel hebręũ: et
interpretat parcẽs vel eleuatus/ dicit Glo. v Et matthiã:
qui interpretatur donum dei: cui donum apostolatus a dño
collatũ est. Vel dei paruus. Et nota q̃ merito parui transcen
ditur ille qui laude hominũ iustus erat. Clęmens refert hos
duos ad sortem apostolatus statutos/ de septuaginta disci/
pulis fuisse. x Et orantes. Exemplum orandi sortiẽtib⁹
datur: quia sortes mittuntur in sinũ: sed a dño temperantur:
Prouerb. xvj. d. y Corda: quę nos latẽt: q̃ opa sola cerni/
mus. j. Regl. xvj. b. Deus intuetur cor. z Ostende. De
sciẽtia dei non dubitãt: iõ quęrũt vt qõ nouit et ipsi noscant.
a Quem elegeris. Preteritum ponit: quia iam in prę/
scientia elect⁹ erat. b Ex his duobus: Sciũt alterũ esse
sed nesciũt quem. c Accipere: vt sit vnus testiũ d Lo/
cum ministerij: id est ipsum ministerium. s. apostolatum.
e Prevaricatus est: detecit se impietate sua. f Vt ab/
iret/ Vt cõsecutiuũ non causale. g In locum: infernum.

a Suū. Glo. Ad id ad qd̄ prejudicat⁹ est. b Et dederūt sortes. Hiero⁹ sup Jonam: et hic in Glo. Non hoc exemplo indifferenter sortibus est credendū: cū priuilegia paucorū legem cōmunem facere non possint. Sicut enī in condemnationē balaam asina loquit: Numeri. xxij. e. Et caiphas ꝓphetat ignorans: Job. xj. f. ita et fugitiuus deprehēditur ionas: et hic matthias eligitur: non virtute sortium: sed volūtate el⁹ qui sortes regit incertas. Qd̄ si quis necessitate compulsus/exēplo apl̄oꝝ putat deū sortibus consulendum/ videat apostolos hoc egisse collecto cętu fratrum et fusis ad deū precib⁹. c Et cecidit sors/ q̄si designet: qz a deo temperata est. d Super matthiā: vt perfecto numero perfectus daretur spiritus. e Cum vndecim/ pereunte filio perditionis: Job. xvij. b. Imperfectus remansit apostolorum numerus: quia ꝓm lunę similitudinē crescit et decrescit ecclesia. Sed vetera trāsierūt: Apoc. xxj. b. et noua fiūt. In vndenario autem petrus remanere nolebat: quia peccatū significat. s. decalogi transgressionē. Ideo reintegratur numerus in duodecim/ vt duas septenarij partes: quia ter quattuor duodecim sunt/ gratia quā prędicabāt etiam in numero seruaretur: quia per septē dona spiritussancti in quattuor mundi partib⁹ trinitatis fides p̄dicāda erat ab eis. Hi sūt duodecim filij iacob: Gen. xxix. et. xxx. Duodecim fontes: Exo. xv. d. Duodecim lapides i veste pontificis: Exo. xxxix. c. Duodeci panes ꝓpositionis: Leuit. xxiiij. a. Duodeci boues sub mari ęneo. iij. Reg. vij. d. Duodecim lapides de iordane eleuati. Josue. iiij. a. Duodecim stellę in corona mulieris: Apoc. xij. a. Duodecim fundamēta: duodecim portę. Apoc. xxj. Duodecim menses anni: duodecim horę diei: Job. xj. b. Duodecim fructus ligni vitę: Apoc. xxij. a. Et nota q̄ matthias cōgrue eligitur sorte: ne a lege discrepet: in qua sūmus sacerdos sorte quęrebatur: vt patet in zacharia: Luc. j. a. Et hoc donec veniret verus sacerdos qui per ꝓprium sanguinē introiuit semel in sancta: Heb. ix. c. Cuius in pascha imolatur hostia: sed die pentecostes apparēte spiritu cōsūmata est. Figuram aūt licuit exerceri donec veniret veritas: ideo matthias ante pentecosten sorte ordinatur. Septem diaconi. j. vj. b. nō sorte/ sed sola apostolorū electione et ōrione ac man⁹ impositiōe.

a suum. Et dederūt sortes eis: b Et cecidit sors super matthi- c am: et annumeratus est cum vndecim apostolis. Ca. II

Et cum complerent ꝛc. Expositio Capi. II. Hoc secundū capitulū primo diuidit in tres partes. In prima agitur de missione spiritussancti. In secunda de prędicatione petri: ibi: Stans autem petrus. In tertia de compunctione auditorum: ibi: His auditis. Itē prima pars diuiditur in tres partes. In prima agit de missione spūssancti. In secūda de effectu ipsius spiritus: ibi: Et repleti sunt. In tertia de cōsequente ad effectum spiritussancti missi: ibi: Erant autem ꝛc. Item prima pars subdiuiditur in quattuor particulas. In prima ponit duplicem adaptationem ad recipiendū spiritūsanctū: quarū prima attenditur ex parte temporis/ cum dicitur: Et cum cōplerent dies ꝛc. In secunda ex parte recipientiū/ cū dicitur: Erāt omnes. In tertia agit de modo dandi spiritūsanctū: ibi: Et factus est repente. In quarta dicit in qua specie apparuit ibi: Et apparuerunt ꝛc. Ordo patet. Primo quęrit quō vel ꝓm quam computationē dies pentecostes sit q̄nquagesimus a pascha. Et nota q̄ dī Leuit. xxiij. c. Numerabitis ḡ ab altero die sabbati in quo obtulistis manipulos primitiarū septē hebdomadas vsq̄ ad alterā diem expletionis hebdomadę septimę: et in illa quę erat q̄nquagesima celebratur pentecoste/ in memoriam legis q̄nq̄gesimo die a phase datę: Exo. xx. Appellat aūt alteram diē sabbati diē quę erat post phase: ipsum vero sabbatum vocat phase i quo imolabatur agnus: et eadem die offerebant manipuli: ipsa autem dies erat quartadecima luna primi mensis ad vesperum: id est dies iouis. Ergo cum debeamus numerare ab altero die sabbati: id est a die quę sequitur sabbatum: id est phase/ numerabim⁹ a die veneris. Sed tunc aut inclusiue aut exclusiue: si inclusiue: numerabimus diem veneris: et sic computando computatis septem hebdomadis: id est quadraginta nouem diebus: sabbato fuit dies pentecostes. Et hoc concedunt plures/ dicētes q̄ die sabbati datus est spiritussanct⁹. Illum tū nō colim⁹ ne videamur iudaizare: sed dūlcam sequentē: sicut et pascha non die veneris sed dūica celebramus. Si exclusiue/ incipitur computatio a sabbato: et sic dūica ē q̄nquagesimus dies: et sic nullū ē inconueniens. Et nota q̄ hoc qd̄ dicit/ complerent: potest dicere rem suam in fieri vel in factū esse. Si in factum esse/ iam completi erant q̄nquaginta dies: ergo spiritussanctus non est datus nisi pōst q̄nquagesimum dī: qd̄ falsū est. Sed melī⁹ dicit rem in fieri: qd̄ est ꝓteriti imperfecti. Et est sensus: f Et cū complerent: id est essent in fieri ad cōpletionem. s. q̄nquagesimo die quo incipiebat q̄nquagesimus compleri. Si autem dicit rem in factum esse pentecosten/ intelliguntur ꝓcedētes dies q̄nquagesimū: et illi iam completi erant. Item qd̄ dicitur in Glo. Die solenni spiritus venit ꝛc. non intelligitur de prima vel septima die pentecosten iudęorū quę maxime erāt solennes: sed de tertia intermedia: quia omnes medię inter primū et septimū erant solennes: sed non ita vt prima et septima. b Erant omnes: nullus absens erat: vel quia numerus duodenari⁹ complet⁹ erat. i Pariter/ habētes cor: id est animam. j. iiij. f. k In eodem loco: non diuersis corporaliter: sed in cęnaculo quo ascenderāt. l Et factus est repente. Contra. Beda dicit. Virtus est lenta/ vitium ꝓceps. Sol. Antecq̄ virtus procedat in opus ꝓcedit deliberatio: et ꝓm hoc dicitur virtus lenta: sed cum incipit operari/ repente operatur: et sic quantū ad infusionem dicitur sonus repente fieri: non quātum ad deliberationem. Econtra in vitio non est deliberatio: et sic est ꝓceps: sed tñ postea ꝓscientia remordente opat lente.

f g h i k l m n

Sonus non vox

Mystice g Dies pentecostes. Quinquagesimo die spiritus datur: quia per eum peccata remittunt et charitas diffunditur: Roma. v. a. Quę operit multitudinem peccatorum: Jaco. vlt. d. In quo tanq̄ spirituali iubileo rei soluuntur: debita dimittuntur: exules in patriam reuertuntur: hęreditas amissa redditur: serui: id ē homines sub peccato venundati: Roma. vij. a. a iugo seruitutis liberant. Quinquaginta/ septies septē habent: id est quadragintaduo et octo: quę partes simul faciūt q̄nquaginta: septem ad vetus: octo ad nouum testamētum pertinent: quia septima die requieuit deus: Gen. ij. a: Et septem diebus comedebant azyma: Exo. xij. c. Et noua lex in octo beatitudinibus data est: Matth. v. a. Et octaua die dūs resurrexit: et octaua die resurrectio nostra sperat. Utriusq̄ ergo legis docens completionem/ q̄nquagesimo die datur spiritussanctus: qui numerus ex septem constat: et septima lex in monte sinai: Exo. xx. spiritussanctus in monte sion dat. Lex in sublimi montis loco: spiritussanct⁹ in cęnaculo. k In eodem loco/ vt vnitas ecclesię cōmendetur in cęnaculo: qd̄ est tertia mansio: quia incipiēte tertia lege. s. gratię in qua qui spiritum desiderat carnis domicilium mentis cōtemplatione transcendit. m Repēte: quia nescit tarda molimina spūssancti gratia. Vel: Fluminis impetus lętificat ciuitatem dei. n De cęlo/ datur spiritussanctus vt diligatur deus in terra: vt diligatur proximus. Ad quę duo cōmēdanda/ bis post resurrectionem datus est: quia Job. xx. e. insufflauit et dixit: Accipite spiritumsanctum: quorum remiseritis peccata: qd̄ prius soli petro dederat: Matth. xvj. c. Sed vt creditur

Mystice

Ps. 45.

per anticipationē: nūc

a ¶ Sonus: non vox/propĕ generalitatē: Datus enī fuit spiritussanctus: vt linguis omniū loquerentur. Sonus autē generalior est q̄ vox. Item in sono datur: quia sicut sonus ex percutiente est ⁊ a vento: sic spiritussanctus a patre ⁊ filio. De cęlo: vt significaret spiritum cęlestem esse. Sonus autē potest dici locutio linguarum de ore apostolorum sonās. b ¶ Tanq̄: similitudo est vel confirmatio. c ¶ Aduenientis. Cū sono venit q̄ sonos venerat docere. d ¶ Spiritus vehementis: non tñ aliquē terruit/sicut ī datiōe legis: vbi populus lōge stabat p̄ timore. Exo. xix.d. Hic vero congregati erant ex amore. Berñ. Vehementis: vę adimentis: q: nunq̄ postea graviter peccauerunt.

a sonus tanq̄ aduenientis spiritus vehementis: et repleuit
b totam domum ubi erant sedē
c tes. Et apparuerunt illis dis
d pertite linguę tanq̄ ignis: se
e ditq̄ supra singulos eorum.
f Et repleti sunt omnes spiritu
g sancto: ⁊ cęperunt loqui va
h rijs linguis, put spiritussan
i ctus dabat eloqui illis. Erant
k autem in hierusalem habitan
l tes iudęi viri religiosi/ex om
m ni natione quę sub cęlo ē. Fa
n cta autem hac voce/conuenit
o multitudo/⁊ mente cōfusa ē/
p quoniā audiebat vnusquisq̄
q lingua sua illos loquentes.
r Stupebant autem omnes et
s mirabantur/dicentes: Non
t ne ecce omnes isti qui loquū
u tur galilei sunt? Et quomodo
x nos audiuimus vnusquisq̄
y linguam suam in qua nati
z sumus: Parthi ⁊ medi et ela
a mitę et qui habitant meso
b potamiam/iudęam ⁊ cappa
c dociam/pontū et asiam: phry
d giam et pamphyliā egyptū et

Vel vehentis mentē ad superna. Vel vehemens dicit gratia apostolorum comparatione precedentium: vel in similitudinem venti vehementis spiritus venit. e ¶ Vbi erant/in cenaculo perfectionem significante. f ¶ Sedentes: quia dictum erat eis: Sedete ī ciuitate: Luc. vlt. g. g ¶ Et apparuerunt/exterius igneo colore: interius spirituali inspiratione. h ¶ Dispertitę/diuisę in specie ignis/vt linguis oīm loq̄rent: nec iterp̄trib⁹ indigerēt q̄ ī primo debebāt diuidi ī oēs tras: Poterāt aūt oīm linguas intelligere ⁊ oīm ꝓba formare: i q̄cūq̄ lingua: vel lingua sua: id est hebręa loquentes ab omnib⁹ intelligebantur/ac si linguis singulor⁹ p̄ręs loq̄rent. i ¶ Tanq̄ ignis: genitiui casus. k ¶ Seditq̄: qd̄ est regię potestis: vel quia requiescit in sanctis quib⁹ est superior. Vel Sedit/stabilibus stabilis: Sap. vij.c. Iudex iudicibus nullo ab eis crimine effugandus. l ¶ Supra singulos/in singulis totus: nec in multis diuersus aut diuisus. m ¶ Et repleti sunt: non iterationem notat: quia nō fuit interruptio: sed perfectionem: vt alium non recipiant spiritum: quia plena non recipiunt augmentum. Spiritus enī sanctus diuidēs singulis prout vult. j. Cor. xij.b. vbi vult/quomodo vult/quantū vult inspirat. n ¶ Et cęperunt loqui: Ecce signum plenitudinis. Plenū enī vās erumpit ⁊ ignis in sinu nō potest abscondi: Prouerb. vj.d. o ¶ Varijs linguis: hoc ad plures vel ad vnam referēdum est. In greco dicitur/alijs: Iuxꝗ illud Esa. xxviij.c. In labijs alijs loquar populo huic. p ¶ Prout spiritussanctus: qui erat alue⁹ linguarū. Linguę oēs dicuntur esse septuagintaduę: vnde ⁊ discipuli secundi ordinis tot sunt electi: Luc. x.a. vt numerus predicatorū concordaret numero linguarum. q ¶ Erant autem/vrbis habitatores. r ¶ Iudęi/ad diem festum collecti. Ideo tam solenni die datus est spiritussanctus: vt tanta virtus haberet multos qui approbarent: et varias linguas cōgscerēt. t ¶ Ex omni natione: quasi vndecunq̄ nati. Iudęos autem in omnibus gentibus nasci fecit captiuitas sub antiocho facta. j. Machab. j. non multis aūt temporibus ante. Vel si incredibile videtur/expone: t ¶ Ex omni: id est ex pluribus. Vel/Ex omni/adiacente: sicut fluuius egrediens de paradiso irrigare dicitur totam terram adiacētem. s. Beñ. ij.b. s ¶ Religiosi. Contra. Ignorabant christum nec credebant. Sol. Non repugnabant legi: sed parati erant obedire si cognoscerent christum. v ¶ Hac voce: id est repentino sonitu: quando cęperunt apostoli loqui. x ¶ Stupebāt/corde y ¶ Omnes/religiosi. z ¶ Et mirabātur/facie. a ¶ Qui loquūtur/varijs linguis. b ¶ Et quomodo nos: hebręi distantes ab alijs hebręis. c ¶ Linguam nostram/propriam. d ¶ Parthi: perfecte diuidentes: vel perfectio diuidentium. e ¶ Medi: adęquati vel mēsuratores. f ¶ Elamitę: ab elam: idem qui et persę. g ¶ Mesopotamiam: quę interpretatur ambitus: quia duob⁹ ambitur fluuijs tigri ⁊ euphrate. b ¶ Iudęam. s. non totā gentem et partem illi⁹. i. tribū iuda ⁊ beniamin significat: ad differentiā samaritę et galilęę decapoleos/⁊ aliarum ī eadē prouincia regionuz: quę licet omnes hebręa ligua loquantur: tñ singulę domesticam dicendi speciem habent distinctam. i ¶ Et cappadociam: man⁹ torturis vt explo

B

ratoris: vel man⁹ dñio redimens. k ¶ Pontū: inclinans vel inclinatio. l ¶ Asiam/minorem. m ¶ Phrygiam: sustollens dominū vel plasmatio domini vel gradiēs vel eleuans seu offerens vel elatio. n ¶ Pamphyliā: cōuersio a ruina: vel diuisio cadentiū. o ¶ Egyptum/tenebrę/angustia vel tribulatio. Cappadociā/pontū ⁊c. Hę q̄nq̄ puincię p⁹ iudęā positę/grece loquūt: sed ē ī sono diuersitas. Ūñ mira patet ī aplis grā/nō solū diuersis linguis

Dystice

p anticipationē: nunc cū ceteris p cōpletionē. Etiā petro attribuitur et dat potestas dimittendi illis q̄s ad officium mittebat predicationis: ante passionem quoq̄ datus est apostolis spiritussanctus ad gratiam doctrinę ⁊ sanctatum: quando missi sunt predicare: Matth. x.a. ad sanāda corpora: post ad remittenda peccata/ob remediū animarum: ꝓm q̄ homo ex anima constat ⁊ corpore e ¶ Vbi erant sedentes. Sessio signum stabilitatis est ⁊ humilitatis: quibus sedes paratur spirituisancto. Qui super humilem requiescit: Esa. vlt. a. scōm aliam litteram. Hęc ergo humilitas concordiam faciens meruit virtutem: superbia vero in turre babel confusionem: Beñ. xj.b. Hęc enim colligit: illa dispergit. h ¶ Dispertitę linguę: ad significandum q̄ ecclesia omniū erat linguis gentium locutura. i ¶ Tanq̄ ignis: quia deus noster ignis consumens est: Deut. iiij.d. Et quia ad modum ignis spiritus purgat corda/vrit peccata/illuminat ignorantias/calefacit ⁊ corporem ignauię excutit: incinerat per humilitatem/indurat p fortitudinem/se cōmunicat per misericordiam/sursum tendit per desiderū eternorū. Dicit etiā Glo. q̄ ignis incorporeus ⁊ inuisibilis in sua natura: sed assumpto aliquo corpore videtur diuersi coloris apparens propter materias ī quibus ardet: sic spiritus videri non potest nisi per creaturas in quib⁹ opat. Greg⁹. In linguis igneis spiritussanct⁹ apparuit: q: discipulos cęlo succensos et verbo eruditos/int⁹ reddit: et quia q̄s replet credere ex se et loq̄ facit de se. Habēt quoq̄ doctores linguas igneas: q: auditores inflammant: et ipsi emulatores ardent: quos spiritus feruor accendit et per pnitentiam punit. Item linguas attulit q̄ pro verbo venit: cognationem quippe habet lingua cū verbo: vt abinuicem nequeant separari: sic verbum patris et spiritussanct⁹ inseparabiles sūt ⁊ vnius naturę: Ecce nō relinquit orphanos: Joh. xiiij.d. mittens paclctum. i. est aduocatū qui pro eis omnib⁹ loquitur linguis. o ¶ Varijs linguis/q̄rū diuersitas diuersa significat dona gratiarū.

linguis loquentibus: sed in vnaquaq; lingua ꝓm numerum prouinciarum distantias ꝓprietatū obseruātib⁹. a ¶Et aduenę romani. In greco: Peregrinantes iudęi.s.peregrinā vitam romę ducentes. b ¶Iudęi/de tribu iuda. c ¶Et ꝓselyti/gentiles circūcisi ⁊ ad iudaismū conuersi. d ¶Omnes/religiosi. e ¶Alij/distātes a religiosis. f ¶Musto pleni. Sed quare hoc dictū ē/cū ebrietas non faciat hominēs facūdos/ sed potius auferat eloquētiam. Rāsio. Aufert eloquentiā ꝓm q̄ est peritus/est peritus sermo:sed non remouet verborum affluētiā. Tales credebāt apostolos:sed manifestus est eorum error: Non enim multarum locutionū: ꝗ vnꝰ tm̄ loq̄lę affluētiā fac̄ ebrietas.

Mystice ✻ f ¶Musto pleni. Quāuis irrideāt/verū dicūt:quia nō vino veteri qd̄ in nuptijs ecclesię defecit: Job. ij.b. sed musto gratię spiritualis pleni erant. Nam vinum nouū in vtres nouos versat: Matth.ix.c. Et iam nō in vetustate litterę sed nouitate spiritus dei magnalia resonabat:

Ad litterā Roma.vij.b. g ¶Stans autem ⁊c̄. Secunda pars huius capituli:quę diuiditur in tres particulas. In prima arguit petrus irridentes se/ auctoritate iobelis. In secunda reuocat ad fidem auctoritate dauid dicentis: Prouidebam dominum coram me semper:ibi: Viri israelitę ⁊c̄. In tertia ostendit verba illa non posse intelligi de dauid nec ei conuenire:ibi: Viri fratres ⁊c̄. Dicit ergo: Stans/vt melius audiretur. Vel/Stans/altitudine prima: vel in ꝓposito boni. b ¶Petrus:loquitur quasi pastor pro ouibus. i ¶Eleuauit/vt indiceret silentium ad audiendū sermonem. k ¶Locutus/vt musto plenus. l ¶Eis/qui ꝓuenerant. m ¶Viri/propter fortitudinē. n ¶Iudęi/ꝓpter scientiā. o ¶Hierusalem/propter villę excellentiam. Unde prudentes ⁊ sobrij debent esse. p ¶Uniuersi.s.ambo populi. q ¶Hoc: non qd̄ irrisores dixerunt. Vel/ Hoc/mustum: vel/ hoc/qd̄ sequtur. r ¶Verba mea/plena musto spūali. s ¶Ebrij:Esa. v.c. Ue qui consurgitis mane ad ebrietatē sectandā. t ¶Cū sit hora diei tertia. Cum:id est q̄uis: vel quia non est hora bibendi propter terrę caliditatem:quia sic corrumperet natura: vel quia hoc factum fuit in maio quando iudęi ieiunabant. Et similiter apostoli adhuc seruantes illam consuetudinem. Vel non sumus ebrij/ cū sciam⁹ q̄ sit hora tertia. Glo. Spiritussanctus gloriam trinitatis mūdo prędicaturus congrue datur hora tertia orantibus: vt prędictum est /ad significandum q̄ non datur nisi mentib⁹ ad supna eleuat̄. v ¶Hora tertia. Tertia lex. Item hęc hora qua spiritus mittit: et sexta qua dñs crucem ascēdit: Luc̄.xxiij.f. Et nona qua spiritum misit: Matth.xxvij.f. prę cęteris sanctificatę nobis cōmendantur. Unde Daniel.vj.c. Ter in die adorans flectebat genua contra hierusalem. x ¶Et erit in nouissimis diebus. Hoc non est in iobel:sed addit petrus ad reuerentiam verbi dei:sicut prophetę solent dicere: Hęc dicit dñs: vt attentos faciant ad verbum dei qd̄ sequitur. y ¶Effundā: in modum fontis. z ¶De spiritu. Li/de/diuersa dona respicit.i.Cor̄.xij.a.non diminutionem substantię. a ¶Ab eo mihi cogerno:quasi ad mensuram dabo spiritum. b Super omnē carnē/masculi ⁊ fęminę:iudęi ⁊ gētilis. Col.iij.d. Non est masculꝰ neq; fęmina ⁊c̄. c ¶Carnem: vt sit cor carneum non lapideum: Ezech.xj.d. Vel quę sit omnis caro exponit subdēs. d ¶Et prophetabūt:id est prophetias exponent vel docebunt/nō ventura ꝓdicent. Vel Prophetabunt/non de christo sed de quolibet alio vēturā prędicēt: q̄ lex ⁊ prophetę st de christo vsq; ad iohānē: Matth. xj.b.qui promisum in lege ⁊ prophetis ostēdit digito. e ¶Filij: vt agabꝰ.j.xj.d. Et simon niger.j xiij.a. f ¶Et filię/philippi.j.xxj b. Et notat numerus largitatem: quia non prophetis ⁊ sacerdotibus tm̄ vt olim: ꝗ passim omnibus spiritꝰ erat dandus. Isti inquā ꝓphetabunt vt sinis in. excusabiles. g ¶Et iuuenes: vt iohānes/⁊ paulꝰ. ij. Cor̄. xij. Vel id ē noui fideles. h ¶Uidebunt/clare omnia mysteria. i ¶Et seniores: vt petrus ⁊ iacobus: vel veteri legi adherentes. k ¶Somnia/vmbras ⁊ figuras videbūt l ¶Et quidem. Adhuc exponit: Super omnem carnem. m ¶Super seruos: prius ex timore/nunc ex obedientia. n ¶In diebus/ nouissimis. Hucusq; de aduentu spiritꝰ: nunc de iudicij signis ⁊ prodigijs: ad litteram. Sed mystice de christo omnia hęc impleta sunt. o ¶Prodigia: ꝑ pozo dicunt:id est longe signant: et est prodigium qd̄ proditur oculis:signū quo aliud significatur. Prodigia/in magnis. p ¶Et signa/in paruis. Prodigia/in cęlo:cū christo nato nouū sidus apparuit: Matth.ij.a. Et eo moriente sol obscuratus est ⁊ terra tremuit: Luc̄.xxiij.f. et Matth.xxvij.f. Vel ꝓdigia in cęlo/sūt labores i ecclesia: Signa i terra/vindicta in ꝛenos. Sāguis/martyriū. Ignis/euangelium/vl̄ spiritussanctꝰ. Vapor/compūctio animę ab ardore spiritus procedens/sicut fumus ab igne: vel sanguis sudor christi sanguineꝰ: Luc̄.xxij.e. Vel sanguis de latere fluens contra naturam corporis mortui: Job. xix.f.qd̄ fuit signum salutis nostrę: et causa vitę procesit de illius morte. Ut sicut tabernaculum victimarū sanguine consecratum est: Leuit̄.viij.b.sic fideles sanguine christi. Et nō tm̄ in hierosolymis sit locꝰ orationis: Job. iiij.f.sed in omni loco dñationis elꝰ. q ¶Sanguinem christi anteq̄ petrę scisse sunt: Matth. xxvij.f. r ¶Et ignē:spm̄sanctū quo ad apostolos. s ¶Et vaporem: quo ad alios qui postea percęperunt: sicut dicitur. j.r.f. Patet ergo q̄ hoc potest legi pro tempore ante resurrectionem vel post: et sic maxime intēdit hoc petrus. Vel ignis illuminatio fidelium. Vapor cęcitas iudęorum. Unde dominus legem daturus in igne ⁊ fumo descendit: Exo. xix.d. Quia humiles illuminat/superbos caligine erroris excęcat. t ¶Sol conuertetur in tenebras: ad litteram in passione. v ¶Et luna in sanguinem. Sed cū plena esset:quia quartadecima occultata/obiectu terrę hominibus non potuit tunc apparere. r ¶Sol conuertet̄ in tenebras: Mystice /christus in crucem vel euāgeliū i hereses ⁊ ecclesia i martyriū. x ¶Dies dñi/nō hoim.

Magnus separus

x ¶Iohel: Et erit i nouissimis diebus dicit dominus: effundam de spiritu meo super omnem carnem. Et prophetabūt filij vestri et filię vestre: ⁊ iuuenes vestri visiones videbunt: ⁊ seniores vestri somnia somniabunt. Et quidem super seruos meos ⁊ ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo et prophetabunt: et dabo prodigia in cęlo sursum: ⁊ signa i terra deorsum: sanguinem et ignem et vaporem fumi. Sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinem x anteq̄ veniat dies domini qd̄ dictum est per prophetam

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x

C

Iobel.ii.

Iobel.ii.

a Magnus: separat⁹ spacio opere claritate. b Et manifestus: q: deus noster manifeste veniet. c Et erit: q̃ si metuentibus consilium proponit. d Omnis ꝛc̃. Quia non est personarū acceptor de⁹ ꝛc̃. j. r. e. e Inuocauerit ante diem / non in die. Inuocauerit / fide / ore / et opere. f Salu⁹ erit / salute infinita corpis ꝛ aiē. g Viri. Secūda particula: in q̃ reuocat ad fidē. Viri / fortitudine. h Israelitę / q̃bus ꝓphetatū est. i Audite / a me nō ab irrisoribus cōpletā esse ꝓphetiā. k Verba / dicta vl dicenda. Audite in quā iesum quem vos interemistis: fuisse / l Virū / virilē vel verū hominē. Hiere. xxxj. d Vulier circūdabit virū. Loquēs scientibus legē christū a ꝓphetis ꝓmissū: nō ꝑ ꝑus auctoritate sua dei filiū noiat: ꝗ virū ꝓbatū a mortuis suscitatum. m In vobis / coꝝ vobis vel in vīs corpibus quo ad hoc q̃ dicit virtutes et ꝓdigia / resuscitationibus mortuorū. n Deus / pater vl diuinitas o In medio / vñ inexcusabiles estis. p Cōsilio / spūssancti. q Et ꝓsciētia / ꝓpīs ñ via. r Traditū iudęis a ꝑte vel a seipso vl a discipulis: Mat. xxvj. Traditū / militib⁹ a iudęis Matth. xxvij. c. s Iniquor / militū. t Affligentes / varijs illusionibus: Luc. xxiij. e. v Interemistis / voce. Qui enī iubet ille facit / petētes barrabā dimitti ꝛ iesum occidi: Matth. xxvij. c. Glo. In ꝗ solo notabiles: q: nō obediēti aio fecerūt ꝗ ex inuidia. Sed esto q̃ nō ex inuidia fecerūt: sed vt volūtati dei obedirent: quērit / vtrū peccassent. Videt q̃ nō: q: sic abraā occidisset filiū: Gen. xxij. b. supposito q̃ non fuisset reuocatus: ergo a simili. Sol. Nō est simile: q: etsi volūtas ꝓpīs esset christū pati: nō tñ fuit in lege p̃ceptū expssū de occidēdo eū. x Suscitauit �means humanitatē quā maxime oderāt. Suscitauit / non cōmuni resurrectiōe / sed tertia die vt huius resurrectionis assertio esset testimonium deitatis. y Solutis: vel eius resurrectiōe vel mortuoꝝ solutione. In grēco: Soluēs ꝓ ipsū mortis dolores: q: in descensu ad inferos liberauit sctōs q̃ tenebant in limbo: nec ꝑ ꝑus exire poterāt donec victor educeret in sanguine testamēti vinctos de lacu: Zach. ix. c. Vincti enī erāt / dicē Glo. aliquā educerent. z Iuxta / ꝓphetiā / b Dauid / imutabilē. a Ab eo / vel ab ea morte. Qui enī imunis erat a morte / poterat quos vellet a dñio mortis eripere. c In eū / nō in sua: sed i christi ꝑsona. d Prouidebā. Vox hominis assumpti. Prouidebā. i. ꝓ me esse videbā: quasi ꝓsens auxilium sentiebā. e Dñm / deitatē vel ꝓsem. f Coram me: quia veniens in ea q̃ transeunt / non abstuli oculum ab eo qui semper manet. g Semper / q̃si inseparabilē. h A dextris ꝓsperis. i Est / more custodis. k Ne cōmouear / a spe resurgēdi. Laborauit enī spe vitę eternę: dicit Glo. l Propter hoc: quia caro resurget tertia die: vel quia domin⁹ a dextris stat. m Lętatū est / iocunditate. n Cor / cogitatio mea. o Et exultauit / in verbis ꝓphetę. p Lingua / patriarchę de me locuti r Et caro / non deficiet in interitu: sed / s Requiescet / in sepulchro t In spe / resurrectionis. q Insuper / gaudebat q̃ ab inimicis cōmoueri non poterat: sed super hoc creuit lętitia q̃ in sua resurrectione exemplū dabat nobis. v Animā / humanā quę descendit ad inferos. x In inferno / possidendam. y Nec dabis sanctum / corpus sanctificatum. z Tuum / per qō alij sanctificandi sunt. a Corruptionē / putredinis et vermium: quasi non patieris corrumpi. Quia / b Notas / vl scio me resurrectur: quia / notas ꝛc̃. b Vias quę sunt in sanctitatis iocunditate: quibus itur ad ęternitatē: quibus post resurrectionem: c Replebis / ascendenti in cęlis dabis delectationes dexterę vsq̃ in finem in quibus est lętitia non semiplena. d Cum facie tua / videbo facie ad faciem. j. Cor. xiij. d. Vel cū christo deo qui ē faciei patris. Sic loquitur christus ante resurrectionē: vl potest loq̃ p⁹ sic. d Prouidebam. vt. s. b A dextris: sinistra vita ꝓsens: dextera ęterna. k Ne cōmouear / post resurrectionem quando omia immobilia. o Et exultauit lingua: quia requies post laborem data est. In passiōe dixit: Tristis ē anima mea: Math. xxvj. d Et cępit tedere ꝛ pauere: Marc. xiiij. d vt se verum hominem monstraret. Sz p⁹: Exultauit lingua: quia passione sua genus humanum saluatum est. y Nec dabis. Per hoc probat se humanę fragilitatis expertem ꝛ supergressum esse humanam conditionem. Moraliter. d Prouidebam. Dicens quid fecit / puris hominibus consulit. Qui enim ꝓsentiam domini iugiter intuetur oculo mentis: hunc ad peccata diabolus non conuertit. h A dextris: alioquin diabolus occupat partem illam: sicut de iuda dicitur: Diabolus stet a dextris eius. b Notas ꝛc̃. Non de illo solo intelligitur qui mortem destruxit per se resurgens ad vitam: sed etiam de iustis qui per eum via veritatis inuenta ad vitā redeunt: ꝗm q̃ dicitur Sap. x. vt videant facie ad faciem: q̃ est vita et beatitudo perfecta: Job. xvij. a. e Viri: corpore. f Fratres / fide. Vocando blanditur: et principalem sexū alloquit. g Liceat audent dicere. Hoc dicit ne idignent. Et hęc ē tertia particula secūdę partis capituli: in qua ondit verba ꝓmissa nō conuenire dauid. b Vsq̃ in hodiernū diem. Unde patet eum non de se dixisse: Non dabis sanctum tuū videre corruptionē. i Iurasset. Iuramentū dei significat imutabilitatē cōsilij. k Lumbi eius / Viri luxuria in lūbis est. l Sedere: quia christus sup spūalē israel sedit. m Prouidens / a longe. n Derelictus / ꝗm animam. o Resuscitauit deus. Amos. vltis. c. Suscitabo tabernaculum dauid q̃ cecidit. p Omnes: non duo vel tres: vt testimonium sit sufficiens. q Nos / qui vidimus eum post resurrectionem. r Testes sumus / resurrectionis: s Ecce: quia dixit dauid. A dextris est mihi ꝛc̃. t Exaltatus dextera / ablatiue. i. ꝓsperitate: id est vel ipse exaltatus / qui est / dextera dei / patris. v Et promissione / Jobel / x Accepta. Accepit enim vt homo: vt effundat spiritum: sicut dicit: Jobel. ij. g. Vel accipiunt apostoli ab ipso exaltato ꝓmissum in euangelio: Job. xvj. b. spm.

Effudit vt deus

Ps. 49. Ps. 2. g. Ps. 29. d. Ps. 15. e. Ps. 3. Regl. 2. b. Ps. 15. a. et j. 10. f. Ps. 108.

a Effudit/vt de⁹. Non recedit a verbo ꝓphete dicēt/: Effū dam: vt ipsū esse ꝓfiteat q̄ olim p ꝓphetā locut⁹ ē. b Nūc spiritum. In greco: Effudit hoc donū q̄d nūc videt/: ni linguis igneis: vel mente. c Et audit/ sono: vl nro ꝓmone. d Nō enī dauid. Ut patet q̄ non de sua sed de christi ascēsione loquit.

Qui ꝗ̄us iesū a deo suscitatū dixit: nunc fidem auditoꝝ altius erigēs/ verū esse deū assignat: quē effudisse spiritum ꝓfirmat q̄d est deitatis. e Dixit/ iterna ratione verbi coeterni. f Dnīs/ pat. g Domino/ hoi christo. b Sede/ quiesce: vel iudica: q̄ pater omne iudiciū dedit filio: Joh. v. d. i A dextris/ in eter/ nis bonis: vel in vnitate ꝓsonę cū filio/ q̄ est dextera patris. Hoc est q̄d dicit petrus. j. iij. d. Quem oportet cęlum recipere ꝛc. Sed ex b arguit arrius filiū minorē patre. Rūdet: nomen inferi⁹ illi cōuenire cui impat sedere: sicut ꝛ petr⁹ cōsequenter exponit: quia eum dnīm ꝛ christum deus fecit. k Donec ponam/ in ꝓsenti ꝛ in futuro. i. semper: quia semp ponēdi. l Inimicos/ dęmones vel hoies. m Scabellū/ humiles vel subiectos. n Pedū/ carnis vl apl̄orū. Apte ꝓbat petrus regnū christi nō terrenū sed cęleste: et vtrāq̄ in eo naturā astruit: in altera docēs filiū dauid: in altera eⁿ dnīm. Ut subdit: o Certissime ḡ sciat: q̄ ꝓbat b dicit. p Dom⁹: ꝓtinēs ꝓtento. q Israel/ corꝑalis et spūal. r Et dnīm/ dauid. s Eū/ de q̄ dicit: dnō meo: t Et christū/ regē. v Fecit/ in natiuitate vl resurrectione fm carnē. x Deus/ pater vel deitas. y Hūc iesū: ꝓ ꝓsū nomē est illius hois. z Crucifixistis/ fm carnē: quia deitas pati nō potuit. Dnīs nomē maiestat⁹ ē ꝛ ptātis: cui oīs creatura subiēci debet: christ⁹ regię vl pontificalis dignitatis. In huius christi figura in lege reges ꝛ pontifices vngebātur. Una ḡ ꝓsona in duab⁹ naturis christus ē dnīs: in diuina eternalit ex pre: in humana tempalit nat⁹ ex matre. Ipse vere est christus plenitudine spūsancti vnctus: qui eūdē spiritū potent quibus voluit dedit. a His auditis ꝛc. Tertia pars in qua agitur de cōuersione auditoꝝ petri. Et diuidit in quatuor ꝑtes. In ꝑma/ cōpuncti petūt ꝓsiliū. In secūda dat petrus ꝓsiliū: ibi: Petr⁹ vero ꝛc. In tertia acęscunt ꝓsilio ejus tria milia: ibi: Qui ḡ recęperūt ꝛc. In quarta agit de ꝓfectu ꝓuersoꝝ: ibi: Erant aūt pseuerātes ꝛc. His auditis ꝛc. Ex quo dixit: Viri iudęi. s. eodem. b. b Cōpuncti. Eccē. vlt. d. Verba sapientum quasi stimuli. Ps. Et in cubilib⁹ vrīs cōpungimini. Ecce post ignē sequitur fumi vapor: et incipiūt cōpungi ꝛ flere q̄ irriserāt/ vt illū sanguinē gustare valeāt ꝛ p eū saluari: quē sup se ꝛ filios suos fuerant imprecati: Matth. xxvij. c. Abacuk. iij. d. Audiui ꝛ conturbat⁹ est venter meⁿ. Heb. iiij. c. Viu⁹ est sermo dei ꝛ efficax ꝛ penetrabilior ꝛc. c Dixerūt/ q̄si ad medicos ꝛ duces cęci loquunt ꝛ ęgri. d Quid faciem⁹: Ecce fructus cōpunctionis. j. ix. a. Quid me vis facere. e Fratres: q̄ et ipsi israelitę. Dixit. Secunda particula de consilio petri. f Petrus/ feruore ꝓcipuus. g Penitentiam/ cordis. b Agite/ ope iplete. i Et baptizet. Dicturⁿ de baptismate ꝓmisit lamēta pęnitētię: vt ꝗus se aq̄ suę afflictiōis infunderēt: ꝛ post sacramēto baptismi lauarēt. Sz obiicit illud Roma. xj. d. Sine pnia sūt dona ꝛ vocatio dei. Verū est de pnia exteriori: iterior aūt. s. ꝓtritio vel attritio req̄rit i adult⁹: q̄les isti erāt: i paruul⁹ ꝗo ꝓcedit baptim⁹ ꝓtritionē. k Unq̄ q̄ nullⁿ. ꝓ alio. l In noie: i honore vl in hac forma christi i vno noie trinitat⁹ fides ꝓtinet. s. vngētis ꝓsū/ vnci filij/ vngent⁹ spūsancti: ꝓcipue crucis vel crucifixi de qua ꝓdixit: Quē crucifixist⁹. m Iesu christi: de q̄ dictū est q̄ deⁿ eum dnīm fecit ꝛ christū. Hoc dicitur: q̄ filiū nō crediderūt. n Donū: q̄d in nobis miramini. Ex b videtur q̄ remissio ꝓcōrū ꝓcędat infusionē gr̄ę. Rūsio. Spiritusscūs vel infusio gr̄ę ꝓcedit remissionē pcōꝝ: sed fm q̄d dat ad robur/ sequit eā. Et de b loquit b. o Vobis/ iudęis. p Repromissio. Joel. ij. g. Effūdā de spū meo. q Oib⁹/ etiā gētib⁹ q̄ a dono spūali ñ repellūt. r Lōge/ locoⁿ a notitia dei. Vel/ o Vobis/ b stātib⁹: ꝛ omib⁹ iudęis ꝓcul positi. s Aduocauerit/ gra nō meritis: q̄ oīs q̄cūq̄ inuocauerit nomē dnī salu⁹ erit: Joel. ij. g. t Alijs/ q̄ lucas tacet: q̄ eiusdē erāt q̄litat⁹: et multa verba petri breui ꝓcludit sua. v Testificat⁹/ de christo. x Exhortabat/ adiurabat: vel testificatio ꝛ exhortatio idē est. y Dicēs/ se medicū et illos ęgros ostēdēs. z Saluamini: hoc ē testificatiōis q̄litas. a A generatione/ iudęoꝝ q̄ nō credūt nec pęnitent. b Praua. Ps. Generatio praua ꝛ exasperās. Ecclī. iij. g. Dom⁹ exasperās ē. Duę sūt generationes. Prima bonoꝝ: alia maloꝝ. c Et apposite/ numero fidelitū. d Circit ad numerū dicit/ sic circa ad locū. e Tria milia. Numerus fidei ꝓgruit q̄ est vna ꝛ trina: et recte in p baptismo ad cōfessionem trinitatis. Tria milia/ colligunt: Leuit. xxiij. Quinq̄gesimo die a phase q̄ lex data est: Exo. xxj. solēnitatē ꝓmitiarū moyses ꝓcępit initiari. Nūc aūt p⁹ adnētū spūsancti nō manipuli spicarū/ sed aiarum primitię dno ꝓsecrantur. f Erāt aūt ꝛc. Quarta ꝑticula. g Perseuerātes/ nō vna die tm̄. b In doctrina/ fidei. i Et cōmunicatione: nō solū petri: q̄ eadē erat oīm. k Panis: siue cōmunis siue scti. l Omni aię/ excęptis credentibus. m Timoꝝ/ p ꝓdicatione: vel p ꝓdigiis sequētib⁹ n Prodigia ꝓdicatiōi adiūcta. o In vniuersis/ imꝑfect. Sed ꝑfecta charitas foras mittit timorē. j. Joh. iiij. d. p Parit: ecce fraternitas. q Oia cōmunia: fraterni amoris indicū nihil hēre ꝓprīū. r Possessiones/ agros. s Et substantias/ pecora. t Prout cuiq̄/ nō fm honorē: ꝗ fm idigētiam. Charitas enī diffusa i cordib⁹ p spm̄ sctm̄: Roma. v. a. cito generat amorē dei ꝛ ꝓximi. Jō bis dat⁹ ē spūsancto: Joh. xx. e. Et. s. eodē. a. Sen. Si ad naturā vixerit⁹ nunq̄ paup erit: si ad opinionē nunq̄ diues. v Unanimit⁹/ vt apl̄i. x In tēplo/ i oīone: ecce cōtēplatiua. y Frāgētes: ecce actiua. z Circa domos/ nō in tēplo: vt sctūs loc⁹ esset oīōni: et cōmunis victui. a Panē/ corꝑalē vel eucharistiā. b Cū exultatione/ i honore sui mgr̄i. c Et simplicitate: nihil iterro gātes ꝓt ꝓsciam. j. Cor. x. f. d Cordis vnanimitate charitatis. Collaudātes

Ps. 109.

Ps. 4.

a Collaudãtes deũ. Glo. In laude cooperãtes b Et habentes gratiã/de perceptis gratias agentes: Scõm illud: Hymno dicto exijt i montẽ oliueti: Matth. xxvj. c. Hęc enim vicissim sibi ꝓnectunt: vt virtutes sermonib⁹ et sermones succedant virtutib⁹. c Ad omnẽ plebẽ. i. coram plebe vl ipsi plebi gras referentes: vel plebis gratiã inuenientes. Nec solum ꝓdes pseuerabant: sed etiã/ d Dñs augebat q̃ tidie: nõ tm in pentecoste. e In idipsũ/ vnione apl'ic regulę. In greco. Dñs augebat eos q̃ salui fierent quotidie ecclię. Post alia narratio sic incipit. In idipsũ petr⁹ ⁊ iohannes ⁊c. q̃ sic exponit. Cũ q̃tidie p̃dicantib⁹ aplis domin' augeret ecclesię fideles ꝑmi apl'oꝝ ascenderũt in tẽplũ rogaturi. In idipsum. i. vt ecclesiã sp augeret.

a collaudantes deum/ ⁊ habentes gratiã ad omnẽ plebem. d Dñs aũt augebat qui salui fiebãt quotidie i idipsũm.

Capitulum III.

f Petrus autem ⁊ iohannes ascendebant in tẽplum ad horam orationis nonam. g Et quidam vir q̃ erat claudus ex vtero matris suę baiulabat: quẽ ponebant quotidie ad portam templi q̃ dicitur speciosa/ vt peteret elemosynam ab itroeũtib⁹ in tẽplum. Is cum vidisset petrũ et iohãnem: incipiẽtes introire in templũ/ rogabat vt elemosynã acciperet. Intuens autem eũ petrus cũ iohãnne: dixit. Respice in nos. At ille intendebat in eos: sperans se aliquid accepturũ ab eis. Petrus autem dixit: Argẽtũ et aurum non est mihi: q̃ aũtẽ habeo hoc tibi do: In nomine iesu christi naçareni surge et ambula. Et apprehẽsa manu eius dextera alleuauit eum: et protinus consolidatę sunt bases eius ⁊ plantę. Et exiliens stetit ⁊ ambulabat: et intrauit cũm illis i templum: ambulans ⁊ exiliens ⁊ laudãs deum. Et vidit omnis populus eum ambulantem ⁊ laudantem deum. Cognoscebãt autem illum qm̃ ipse erat q̃ ad elemosynam sedebat ad speciosam portam templi. Et impleti sunt stupore et extasi in eo q̃ contigerat illi. Cum tenerent autem petrum ⁊ iohannem/ cucurrit omnis popul⁹ ad eos ad porticum quę appellatur salomonis stupẽtes. Videns autem petrus/ respondit ad populum: Viri israelitę quid miramini in hoc: aut nos quid intuemini/ quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare: Deus abraam/ et deus isaac/ et deus iacob/ deus patrũm nostrorũ glorificauit filiũ suũ iesũ q̃ quẽ vos q̃dẽ trãdidistis et negastis ante faciẽ pilati iudicãte illo

a Ad horam orationis nonam. Et ecce quidam vir claudus ex vtero matris suę baiulabat: quem ponebant quotidie ad portam templi quę dicitur speciosa/ vt peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum. Is cum vidisset petrum et iohannem incipientes introire in templum/ rogabat vt eleemosynam acciperet. Intuens autem eum petrus cum iohanne: dixit. Respice in nos. At ille intendebat in eos: sperans se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit: Argentum et aurum non est mihi: quod autem habeo hoc tibi do: In nomine iesu christi nazareni surge et ambula. Et apprehensa manu eius dextera alleuauit eum: et protinus consolidatę sunt bases eius et plantę. Et exiliens stetit et ambulabat: et intrauit cum illis in templum: ambulans et exiliens et laudans deum. Et vidit omnis populus eum ambulantem et laudantem deum. Cognoscebat autem illum quia ipse erat qui ad elemosynam sedebat ad speciosam portam templi. Et impleti sunt stupore et extasi in eo quod contigerat illi. Cum tenerent autem petrum et iohannem/ cucurrit omnis populus ad eos ad porticum quę appellatur salomonis stupentes. Videns autem petrus/ respondit ad populum: Viri israelitę quid miramini in hoc: aut nos quid intuemini/ quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare: Deus abraam/ et deus isaac/ et deus iacob/ deus patrum nostrorum glorificauit filium suum iesum quem vos quidem tradidistis et negastis ante faciem pilati iudicante illo

Exposi. Ca. III. Petr⁹ autẽ ⁊ iohãnes ⁊c. Hoc capitulũ tertiũ diuidit i duas ptes. In prima agit de sanatiõe claudi. In secũda de p̃dicatiõe petri: ibi: Videns aũt petr⁹. Itẽ secda diuiditur i q̃tuor ptiças. In p̃ ma arguit eos q̃ credebãt claudũ sanatũ ab eis. In secda ostdit q̃ deus voluit filiũ suũ glorificari in sanatiõe eius: ibi: Deus abraam. In tertia/ iuitat eos ad pnitẽtiã: ibi: Et nũc fratres. In quarta ostẽdit q̃ bñ debẽt credere q̃ dicunt de iesu p auctoritatẽ ꝓphetarũ: ibi: Moyses q̃dẽ ⁊c. Dicit g: f Petrus/ precipus⁹ exordit. g Ascẽdebãt: qui orat ascendit. h Nonã: nõ oronis/ s diei. Daniel. vj. c. Ter i die adorabat. Similit ⁊ iudei: vt dicit i q̃dã Glo. hora tertia: q̃ tali hora lex data est/ et apl'is spũsctũs: ⁊ sexta/ q̃ tũc erect⁹ fuit serpẽs: Numeri. xxj. c. in palo/ et christ⁹ in cruce: ⁊ nona/ q̃ tũc exiuit sanguis ⁊ aq̃ de latere christi: Joh. xix. f. i Et q̃dã vir: cuius notatur difficilis sanitas/ cũ dicit: Claudus. Diuturna infirmitas/ cũ dicit: Ex vtero. Grauis infirmitas: Baiulabat. k Speciosa: ab ornatu spãli: quẽ fecit ioathã filius ozię lepra percussi. ij. Paral. xxvij. a. Alij dicũt q̃ alexãder fec: ⁊ vtq̃ potuit diuersis ptib⁹. l Ab itroeũtib⁹: misericordes: credidit eos q̃ tẽplũ frequẽtabãt. m Acciperet/ ab eis. n Respice i nos: pauptatẽ i habitu demõstrãtes: q̃si pauperes sum⁹ sic ⁊ tu. o Argẽtũ nõ ẽ mihi/ ad manũ. i. nõ habeo modo. Vel nõ habeo simplicit. Matth. x. b. Nolite possidere aurũ neq̃ argẽtũ. Quę eni ad pedes apl'oꝝ ponebantur nõ recõdebãt sibi: sed ad vsus pauperũ seruabant. p Hoc tibi do. Alia ostẽdit se hãe. q In noie iesu. Grat⁹ seruus/ nõ se sed dñm glorificat: vt credãt in eum cui resistebant. r Surge: ecce sanitas. s Et ambula. Manifestatio sanitatis vel ꝓbatio. v Dextera: salutis ẽ ꝓsperitas. x Et protin⁹/ nõ medicinali tarditate. y Bases/ ad eundum. z Et plantę/ ad standũ. Et dicit plãta a planitie. a Et exiliẽs: nõ exurgẽs. Esa. xxxv. b. Tũc saliet sicut ceru⁹ claudus. b Stetit ⁊ ambulabat. Duo p̃cepta impleuit: nulla intercessit cũctatio/ ne putaret aliunde sanatio. o Vidit eũ/ sanitatẽ ei⁹. e Et laudãtẽ deũ. Exẽplũ gras agẽdi. f Cognoscebãt/ nõ dubitabãt de psona. g Stupore nõ fide. Glo. Pauore ⁊ excessu mẽtis dicitur extasis/ cũ mens nõ a pauore alienat/ sed inspiratiõe reuelatiõis assumit. Ad vstice. f Petr⁹ aũt ⁊ iohãnes ⁊c. Apl'i tẽplũ ingressuri claudũ sanãt/ post vsq̃ ad vesperũ multa milia/ verbo fidei imbuũt: Sic doctores ecclesię ꝓmo iudęis/ postea gẽtibus p̃dicãt/ oparij quos hora nona ⁊ vndecima paterfamilias misit i vineã: Mat. xx. a. Ppl's aũt isrl'a tẽpore legis rebellis q̃si claudus fuit ex vtero mris: q̃ significat lucta iacob cũ angelo: Gen. xxxij. f. In q̃ fact⁹ ẽ claud⁹: q̃ ꝓpl's ille christo p̃ualẽs i passiõe in q̃busdã p fidẽ bñdict⁹ i alijs ex infidelitate claud⁹ ẽ. Porta speciosa christ⁹ p q̃ q̃ ingrat saluat: Joh. x. a. Ad quẽ claud⁹ ille vocib⁹ ꝓbarũ affertur auxiliũ petẽs. Sz intrare ñ valẽs nisi p petr⁹/ cui claues datę sũt: Mat. xvj. c. o Argẽtũ ⁊c. Habuit synagoga tabnaculũ auro ⁊ argẽto distinctũ: s oib⁹ p̃ciosior sanguis christi: q̃ ꝓpl's añ postes auratos iacẽs debil'i noie crucifixi tẽplũ cęleste igredit. t Et apprehẽsa manu. Quẽ ẽbo erigit manu ꝑfortat: q̃ fmo doctor' min⁹ valet i audiẽte nisi cõmẽdet exẽplo actionis ꝓprię. c Cũ illis/ i tẽplũ cęleste. Ordo rect⁹. Primo surgit q̃ iacuerat: deinde iter ꝑfectũ arripit: et sic regni ianuã intrat cũ apostol'. h Cucurrit. Sanato isrl'a p apl'os/ cucurrit tot⁹ mũd⁹ ad domũ pacifici christi: cui⁹ m'tiplicabit imperiũ: ⁊ pac' nõ erit finis: Esa. ix. b. Qui terreno regno ruente solus pacificũ tenet imperiũ. i Videns aũt petr⁹ ⁊c. Scda ps de p̃dicatiõe petri: in q̃ arguit credẽtes q̃ ipsi claudũ sanauerũt. k Rñdit/ ꝑcursui vel stupori turbę. l In hoc/ q̃ fecim⁹ q̃si nr̃a apparet q̃re currebat ppl's. m Virtute aut pietate. Hęc duo necessaria sũt saluti: auctoritas ⁊ pietas. n Fecerim⁹/ nos. Nõ/ o Deus abraã: q̃ credidit ei etiã tpe p̃putij: Gen. xv. b. p Deus iacob: in trib⁹ trinitatẽ notat. q Patrũ nr̃oꝝ/ triũ vl'oim. Nõ ẽ eni deus mortuoꝝ s viuorũ: Mat. xxij. d. Et in b q̃ dic/ nr̃oꝝ: notat vnitas: tres aũt numerant nullo impio medio: vel ꝓpt principatũ iusticię: vel ꝓpt ꝓtinuã iustoꝝ serie: vel ꝓpt numerũ testiũ/ Deut. xix. d. Patrũ nr̃oꝝ: Demorãs p̃ies fidẽ suadet ne q̃si nouũ itroducere videret. o Deus abraã ⁊c. Mis trib⁹ oẽ sacramẽtũ ecclię cõplet. Aut eni ex bonis boni/ vt isaac ex abraã: aut ex mal'mali/ vt bismael ex agar: aut ex bonis mali: vt ex isaac et esau: aut ex malis boni/ vt filij iacob ex ancillis. r Glorificauit/ in sanatiõe paytici. s Jesũ/ saluatorẽ mundi. t Quem vos: quasi ad saluandum venerat: et vos eum v Tradidistis/ militibus ad mortem. Hoc dicit vt terreat. x Pilati/ gentilis. y Iudicante: in quo iudicant iudęi.

Dimitti sine

a Dimitti/sine iniqtate. b Sanctum/in se sine peccato. c Et iustũ/ad primũ. d Negastis: Mõ bũc ꝗ barrabam: e Petistis/dimitti. f Vitę/presentis/ꝛ futurę: vl vitę laçari ꝛ cęterorꝫ. g Interfecistl. Qui tradit/inkfi/cit. Interfecistis/volũtate/verbo Cõtra illud Exo.xxj.b Qui percusserit hominem volens occide/re/morte moriatur.

Matth.27.b Marci.15.a. Luc.23.b. Joh.18.g.

h Deus/pater. i A mortuis/longe: ne iterũ moriak. k Cuius/christi vl facti. Sapiẽs doctor primo humanitatis qua occidi potuit re/cordatur: deinde re/surrectione patefac/ta deũ docet ꝛ prędi/cat auctorẽ vitę. l Vidistis/prius paralyticũ: nũc sanum. m Confirmauit/i sanitate. n Nomẽ: cognitio. o Et fides/noĩs inuocatio. p Per eũ/christum vel hoiem. q Integrã/corpore et anima. r Istã corpalẽ. s Scio. Suauiter scel' eorũ arguit. t Per ignorantiã: tam minores/ignorãtes eũ esse messiã: ꝗ maiores/qui nõ credebãt eum esse deum: licet scirẽt esse messiã. Si enĩ coguissẽt nunꝗ dñm glorię crucifixissent. j. Cor'.ij.b. v Omniũ. Contra. Omnes ꝓpheta/uerũt de passione. Sol'. Ab vno ꝓphetabãt oẽs: et ab illa vnitate dicit ab oib' idẽ dici. Vel/Omniũ.i.pluriũ. x Suorũ/ad differẽtiã pseudo. z Igit: qꝛ sic fecist. y Penitemini/de malis. a Et quertimini/ad bona. Ps. Declina a malo ꝛ fac bonũ. b Peccata: licet p ignorãtiã facta. c Tẽpora/discretio vniuersal' iudicij ꝛ redẽptio iustorũ. d Refrigerij: qõ pręteritũ ẽ in icarnatione: vl futurũ in iudicio: tũc plene delebunt peccata virtute resurrectiõis: et mors destruet. j. Cor'. xv. d. e A conspectu/facie christi. f Et miserit/in carne. g Cęlũ: ad litterã: sicut ei dicit a patre/in Ps. Sede a dextris meis ꝛc. Marc'. vlt'. d. Assumpt' est in cęlũ ꝛc. Vel/Cęlũ/ecclesiã. Et tũc ꝓstruit cum verbo suscipere/a parte post. b In tempora/in iudicio. i Restitutiõis/completionis/ vel renouatiõis mũdi. Tunc enĩ saluatis bonis cũ christo ꝛ malis damnatis cũ diabolo/nihil restabit de omnib' quę ꝓmissa sũt. k Per os: non ab hoib' sed per hoies. l A sęculo: non nup inuentũ/sed olim scriptũ. Et ponit exemplũ non de omnib' q̃ locuti sunt: sed de moyse magis autẽtico et primo legislatore: cui magis credendũ est. m Prophetã ꝛc. Sensum moysi ponit petr' non verba: Deut. xviij. c. n Suscitabit/nõ iesum filiũ naue: sed dñm iesum. o Vobis/ad ꝓfectum vestrum. Suscitabit inquam nascendo vel resurgendo. p Deus vester: ad differentiã falsorꝫ deorꝫ. q De fratrib' vris/de tribu iuda r Tanꝗ meipsũ/obediẽdo sicut mihi. s A meipsũ: verũ hoiem. t Audiet/ indicatiuum pro impatiuo. In b ꝓfundunt iudęt: qꝛ si iste audiendus erat sicut moyses: cũ nullus fuerit compabilis moysi/ oportet de christo intelligi. v Iuxta oĩa: nihil addẽtes vel subtrahentes. x Erit/hoc.l.qd/ y Oĩs aĩa: pars ꝑncipalis pro toto hoie. z Audierit/obedierit. a Exterminabit: ab hoib' vel a deo: qꝛ ꝑm legẽ occidebat. b De plębe/ spũali israel. c Et oẽs/ post moysen d A samuel q̃si a ꝑncipe ꝓphetarũ. e Et deinceps/vsqꝫ ad iobãnem baptistã. Et nota q̃ licꝫ ante samuelem ꝑiarchę dictis et factl de christo ꝓphetauerit: tũ ab isto incipit q̃ iudicũ et regum tpe fuit/q̃ mala creuerũt q̃b' corrupta est synagoga: et extũc habuit reuocari p ꝓphetas vsqꝫ ad tpus captiuitatis babylonicę. f Locuti sũt/ꝓphetice tẽpora refrigerij: id est vtriusqꝫ aduẽt' dñi. g Nos estis/ideo inexcusabiles. h Filij/antiq̃ ꝓuenu/dine vel natura. i Testamẽti/qd.j. sequit: In semine tuo ꝛc. k Ad patres: qꝛ non soli abraã/sed isaac ꝛ iacob ꝓmissum est. Abrae enĩ primũ facta est ꝓmissio: Geñ. xv. b. l In semie: nõ in seminibus q̃si in multis ꝛc. Gal'. iij. c. m Omnes familię/ũ vna gens tm: sed ꝛ grecis ꝛ barbaris benedictio ꝓmissa est p christũ/qua dicet oib' electis: Venite bñdicti ꝛc. Matth. xxv. c. qui pri' in adam erãt maledicti. Omnes familię. i. sine eo nulla. Sicut illud Joh. j. a. Illuminat omnẽ hoiem. i. eum qui illuminak. n Vobis ꝓmũ/ante gẽtes. Demulcet eos vt libenti' credãt. o Suscitãs/ꝗm carnẽ. p Filiũ suũ. Quẽ dixerat semẽ abrae/dicit et filiũ dei ꝓ̃ duas ei' naturas: vt null' credat errori nestoriano. q Misit/incarnari fecit. r Bñdicentẽ/ꝑdicãtẽ: vl bñdictionẽ facientẽ. s Et quertat. Libertatẽ arbitrij oñdit. t A nequitia/a q̃ impugnak. v Sua/ex se. Mystice m Prophetã ꝛc. Sicut moyses carnalẽ ꝓpl'm ceremonijs legalibus instruxit in terrã ꝓmissiõis introducẽdũ: sic christus p granã euãgelij ducit ĩ cęlũ. Cui' ꝓtẽptores eĵciunt õ cętu sanctorꝫ. l In semie tuo. Ex b̃ testimonio ꝛ p̃dicto moysi patet veritas ꝛ bonitas dei erga obediẽtes et rebelles. Ideo sicut docuit petr'/ꝓpheta ille ab oibus est audiẽdus.

Deut.xx

Matth.4.c. Marci.1.b. Ecc̃j.17.c. Matth.4.c. Marci.1.b. Ps.33. Ps.109.

x Loquẽtib' aũt illis. Hoc Exposi. Capi. IIII capitulũ diuidit in quattuor ꝑtes. In ꝑma agit de sacerdotũ aduentu ꝛ incarceratione apl'orꝫ ꝛ quęstione eis ꝓposita et rñsione petri. In secunda de ꝓhibitione p̃dicationis et reditu apl'orꝫ ad fratres: ibi: Audẽtes aũt. In tertia de ozione eorꝫ ꝛ signo exauditiõis: ꝛ de statu eorꝫ p' ozonẽ: ibi: Qui cũ audissẽt ꝛc. x Loquẽtib' aũt illis: petr' ꝓ se ꝛ iohãne locut' ẽ: vl' mltitudini ambo locuti erãt. y Et saducei/negãtes resurrectionẽ: ideo de doctrina eorꝫ dolebãt. z Resurrectionẽ. Hoc maxime z saducęos: oẽs ꝗ doleb̃ant quia iesum quem occiderant/ dei filium a parte glorificatum affirmabant. a In custodiam/in carcerem.

Erat autem

a Erat autem: Ecce causa custodiendi. b Multi: non omnes: vtinã saltẽ hodie pauci. Michee. vij. a. Ve mihi quia factus sum ꝛc. c Virorũ/omniũ qui vocem pastoris audierant ꝛ agnouerant: Joh. x. a. d Quinq; milia/nouiť cõuersorum: vel duo milia cum tr. bus primis: et significãt populum gentium legem spiritualiter seruaturũ sic Mat. xv. d. Quos dominus pauit. Joh. vj. a. significant populum iudeorum a christo liberatũ. Utrũq; fit in vespere: quia cum venit plenitudo temporis misit deus ꝛc. Gal. iiij. a e Principes ꝛc. Qui tres erant consiliarij totius populi. f Et annas/seorsum ponitur: quia princeps. g Et caiphas ꝛ iohannes/sacerdotes: qui de genere aaron principatum gerebant. h Et qt̃quot/Descript. pncipibus: alij sine numero ponuntur. i In medio/consilij. k In qua/vtq; diuina propter claritatem facti vel alia factum diceret virtute. l Tunc/in medio consilij repletus in pentecoste: vel ꝗ dicitur propter augmentum gratie: vel quia conuertebat in vsum qd̃ habebat in habitu. m Dixit ãsi princeps. n Si nos. interrogatio potest esse. o Ijudicamur/ad iudices ducimur. p In benefacto/p sanitate paralytici. q Omnibus/pncipibus ꝛ senioribus.

Ps. 117. Iamb. 21. d. Mar. 12. a Luc. 20. c. 1. Pe. 2. d.

a num: Erãt autem iam vespe-
b ra. Multi autẽ eorũ q̃ audie-
rant verbum crediderũt: et fa
c ctus est numer⁹ virorũ q̃nq;
d milia. Factum est autem ĩ cra
e stinũ vt ꝯgregarenť principes
eorũ ꝛ seniores/ꝛ scribe ĩ hie
f rusalem: et annas princeps sa-
g cerdotum/et caiphas/ꝛ iohã
h nes/ꝛ alexander: ꝛ quotquot
erãt de genere sacerdotali. Et
i statuẽtes eos ĩ medio interro
k gabant: In quã virtute: aut ĩ
quo nomie fecistis hoc vos?
l Tunc petrus repletus spiri-
m tusancto/dixit ad eos: Prin-
cipes populi ꝛ seniores israel
n audite: si nos hodie ijudica
p mur in benefacto hominis in-
firmi ĩ quo iste salu⁹ factus ẽ:
q notum sit omnib⁹ vobis ꝛ om
ni plebi israel: quia in nomi-
r ne iesu christi nazareni quem
vos crucifixistis: quem deus
s suscitauit a mortuis: in ꝗ iste
t v astat coram vobis san⁹. Hic
x est lapis qui reprobat⁹ ẽ a vo
y z bis edificantib⁹: qui fact⁹ est ĩ
a b caput anguli: et nõ est in alio
c aliquo salus: Nec enĩ aliud
nomen est sub celo datũ ho-
minibus: in quo oporteat nos
d saluos fieri. Videntes autem
e petri constantiam ꝛ iohannis
comperto q̃ homines essent
f sine litteris ꝛ idiote admira-
g b bantur: et cognoscebant eos

i quoniam cũm iesu fuerãt: ho
minem quoq; videntes stan-
k tem cũm eis qui curatus fue-
l rat/ nihil poterant contradi-
cere. Jusserunt autem eos fo
m ras extrã concilium secedere:
et conferebant adinuicem di-
n centes: Quid faciemus ho-
minibus istis? Quoniam qui-
dem notum signum factum ẽ
per eos omnibus habitanti-
bus hierusalem. Manifestũ
est: et non possumus negare.
Sed ne amplius diuulgetur
o in populum: cõminemũr eis
ne vltra loquantur in nomine
p hoc vlli hõminũ. Et vocan-
tes eos/ denunciauerunt ne
q omnino loquerentur neq; do
r cerent in nomine iesu. Petr⁹
vo ꝛ iohannes respondentes
dixerunt ad eos: Si iustum ẽ
s t in cõspectu dei vos potius
v x audire q̃ deũ: iudicate. Non
y enim possumus quẽ vidimus
z et audiuimus non loqui. At
a illi cõminantes dimiserũt eos
b non inuenientes quomodo pu
c nirẽt eos propter populum:
d quia omnes clarificabant id
e f g h qd̃ factum fuerat in eo qd̃ ac-
cideraũ. Annorum enim erat
i ampli⁹ q̃dragita hõ: in q̃ factũ
fuerat signũ istd̃ sanitatis. Di-
k missi aũt venerũt ad suos: ꝛ an
nũciauerũt eis quãta ad eos
pncipes sacerdotũ ꝛ seniores

non exercuerãt p doctrinã: idioma greece ꝓprietas latine. Vel dicit idiota/ab idus qd̃ est diuisio: et iota qd̃ est lra: vel ab aure diuisus. i. doctrina que aure suscipit/vel a lris: q̃si nec per se exercitati nec ab alijs docti. h Admirabant/nescientes causam ꝓstantie ꝛ virtutis. Hic docemur q̃ paruulis ꝛ minus peritis q̃nq; cõmittitur ꝟbũ dei. Gen. xlij. c. Jacob tradidit beniamin iude: ñ ruben q̃ interpt̃ãť filius visionis. Similiter dux populi moyses nõ aaron/licet facundio: Et Hiere. j. b. Mescio loq. Amos vij. d. Mõ sũ ꝓpheta. i Cũ iesu/illitterato. k Cũ eis/apostolis l Cõtradicere: qz ipse nõ esset vel qz nõ sanat⁹ fuisset. m Extra cõciliũ. Joh. xvj. a. Absq; synagogis facient vos. n Quid faciem⁹: ne factũ illud ampli⁹ diuulgeť hoib⁹ ꝓdicts. o Cõminemur: hoc cõsiliũ tm̃ restat. Vel/ p hominũ/iudeo vel gentili. q Vno/aliq̃ occasiõe vl aliq̃ loco. r Docerent/ꝓdicarent. Ma. xxiiij. a. Odio erit⁹ oib⁹ ꝓť nomen meũ. Judith. vij. b Holofernes incidit aqueductũ. Amos. vij. c. Amasias prohibuit ne ꝓdicaretur ĩ bethel s In cõspectu dei/apud deũ cui veritas placet. t Nos/prohibentes ꝓdicare. v Quã deũ/impanté. x Nõ enĩ possum⁹. i. nolum⁹ vel ĩ naturã ꝟsũ est: vt angel⁹ ꝓfirmatis ñ peccare. z Nõ loq. Ve enĩ mihi ẽ si ñ euãgelizauero. j. Cor. ix. c. y Que/signa. Glo. Ecce plenũ frumẽtũ ĩ spica iuenit̃ aũ quasi ĩ herba flectebat. a Cõminãtes/ne putarenť credidisse. b Nõ inuenientes/causam q̃ placeret ꝓpl̃o ñ ꝓscie eorũ. c Propť ꝓplm̃/non ꝓť deũ. d Clarificabãt deũ in cui⁹ noie ꝗ fecerũt. e Id qd̃ factũ fuerat. Eadẽ res clarificat qñ fame vulgãte ĩ noticiã deferť. De⁹ aũt in factis hoim̃ glificat. Mat. v. b. Videãt opa vra ꝛ glificẽt patrẽ vrm̃ ꝛc. f In eo/paralytico sanato. g Id̃ acciderat/ꝗ nõ habeť in greco. h Annorũ/causa clarificatiõis ẽ longũ tps ifirmitatis. i Amplius. Ad lram ꝓfecta ętas ostẽdit. Mystice significat q̃ israel nõ tm̃ q̃dragita ãnis ĩ deserto mãna ꝓcepto sordes egypti ꝓcupiuit: ꝗ etiã in terra ꝓmissiõis inť deum ꝛ idola claudicauit. iij. Regis. xviij. d. Vt qd̃ claudicatis ꝛc. Vel numer⁹ ille gemię legis plenitudinẽ significat: qz q̃ter deni q̃dragita sunt. Utriusq; ergo trãsgressor ꝗ q̃dragenariã ꝓfectionẽ iacẽdo debilis trãscẽdit. k Dimissi/petr⁹ ꝛ iohãnes

r Jesu christi/a saluatore saluatus est. s A mortuis/melius dicit q̃ a morte: quia pro omnibus mortuus est christus: et per eum alij surrexerũt: sed fidelis debet resurgere a morte non a mortuis. t Astat/presens qui ante stare non poterat. v Hic/quem vos crucifixistis. x Lapis ꝛc. Aug⁹. De lapide reprobato historia non habeť. Qd̃ enĩ dicitur in Ps. non est historia: sed allegoria. y Edificãtib⁹/fm legem. z Qui factus/a mortuis suscitatus. a Caput ãguli: vt sit ꝓnceps duorũ testamẽtorũ ꝛ populorũ in eadem fide: et duos condat in se parietes/est tertiũ quẽ iudei reꝓbabãt volẽtes soli saluari in vno pariete. b In alio/nisi in saluatore. c Salus/mũdi vel hois hui⁹: per ipsum enĩ ꝛ patres nri salui facti sunt: qz de incarnatiõe crediderũt futurũ qd̃ nos credim⁹ ꝓteritũ. d Videtes aũt. Secda pars: i q̃ post rũsionẽ petri habito ꝓsilio ꝓhibẽt ne ꝓdicẽt. e Cõstãtiã/audacia. f Sine lris: qz lras nõ didicerãt: vel qz grãmatice peritiã nõ habebãt. g Et idiote/q̃ ꝓpriũ ingeniũ

Ps. 117.

Qui cũ audissent

virtutes quas possident iusti non suas iudicant: sed eorũ quorum vtilitati dispensant. s Cõmunia/grece cęna: inde cęnobitę cõmuniter viuentes cęnobia eorũ habitacula: quę vita tanto est fęlicior quanto statum suturi sęculi imitatur vbi erit deus omnia in omnibus. j. Cor. xv. d. Et quia ibi erit summa pax: typus eius fit i hierusalem in visione pacis. t Et virtute/fiducię et signorum: vel latitudine charitatis ęquanimiter portantes omnia prosperaq; aduersa. v Testimonium/hoc erit eorum proprium quib⁹ dictum est: Eritis mihi testes. ũ. j. a. Resurrectionis ꝗ̃ oderant: et quę fidei sũt principium. x Resurrectionis/quã maxime oderãt et quę fidei ꝓncipale est iudicium. Per ꝗ autem discernit odiem doctorum et auditorum: nam inuicem tudo copula charitatis inuicem iungebãtur: apostoli ꝗo virtute fulgentes christi mysteria ꝗdicabant: y Et gratia magna/spiritussancti: vel condonationis: de qua sequit: Ven

a Qui cũ audissent. Tertia pars capituli. Auditis persecutoꝝ minis fiduciam resistendi per signa virtutum sibi deposcunt. b Unanimit. Matth. xviij. c. Si duo ex vobis consenserint de omni re rẽ. c Leuauerũt/more solito vt aliꝗs dent exemplum. d Ad deum/non ad hominem. e Qui fecisti. Magna potẽtia ostendi tur. f Spũsctõ: non sensu humano. g Per os: quasi ꝗ tubam vt nõ crederetur vox boꝝ. b Pris nri: noster fuit pater ꝗ tuus puer i Quare rẽ. Mõ qui nesciꝰ quęrit: ꝗ insaniã corripit eoꝝ q̃ in saluatorẽ insurrexerunt nõ ęsi ab eo sed in multis adiuti. k Fremuerunt/more ferarũ agitati: motu imperito et irrationali. l Gentes/romani milites ne regnũ ad iudęos trãsiret. m Et populi/iudęi n Meditati/ex deliberatione facientes. Mat. xxvj. a. Consiliũ fecerũt vt iesum dolo tenerẽt et occiderent. o Inania/christũ non resurgere. p Astiterũt reges. i. herodes: Plura le, ꝗ singulari: vel herodes et pilatꝰ dicunt reges. q Terrę: non cęli. r Et ꝓncipes/sacerdotũ. s In vnũ/in atrium caiphę. Matth. xxvj. f. Vel herodes et pilatꝰ ꝓuenerũt i amicitiam: Luc. xxiij. a. t Dñm/patrẽ. Nã hoc ꝓbas et quia aduersus patrem. v Et/pro quia. x Aduersus christũ/q̃ ꝗdicit filio et patri. Joh. ij. d. Qui negat filiũ nec patrẽ habet. Christũ eiꝰ/patris: de quo dicit: Ego autem ꝓstitutꝰ sũ rex ab eo y In ciuitate/malignitate z Puerũ tuũ/qui pctm̃ nõ fecit. j. Pet. ij. d. a Unxisti/spũsancto. i. christũ fecisti: Scdm illud: Unxit te deus oleo lęticię. b Manꝰ/ptãs/ c Tua/nõ sua. d Et ꝓsiliũ/prescientia. e Decreuerũt: sicut de christo ꝓscieras. f Respice. Deo cõmẽdãt q̃d patiũt. g In aias/vel/minas: et da seruis tuis: id postulãt q̃ indigẽt. h Loq̃/est int psecutores. i Manũ/potẽtiã vel christũ. k Scti/ad corroborationẽ prędicatiõis. l Filij tui. In gręco: pueri tui: q̃d magꝭ ꝓgruit voci apl'oꝝ satagẽtiũ: vt ꝗ miracula hõ crucifixus ĩnotesceret deꝰ esse et dei filiꝰ. m Motꝰ est/ad excitãdas mẽtes in q̃ patet ꝗtus oꝛonis: et significat corda terrena sibi cessura: sub quoꝝ pedibus spũ venięte terra ꝓcutitur pauore: vt discussa terrenitate discant ad cęlestia consurgere. n Et repleti/quãtũ ad nouit ꝓuersos vel quãtũ ad augmẽtũ gr̃ę. o Loquebãt. Hoc enĩ postulauerãt. p Multitudis: qꝛ supꝛa dictũ ẽ q̃ mltiplicabãt. j. Cor. v. c. sensus. q Et aia/volũtas q̃ mũdũ pfecte reliq̃rãt: non se aliꝗs ꝓferebãt: ꝗ tanq̃ vnꝰ mr̃is ecclesię viscerib⁹ ęditi fraternitat amore gaudebãt. Nota in babel facta ẽ linguarum et voluntatum ꝓfusio. Gen. xj. a. Cũ alt nõ itelligeret ab altero. Hic linguę et volũtates omniũ humilitatis merito vniunt q̃d vsq̃ hodie seruant claustrales: reprobi autem diabolo seruientes diuersamente et pugnati inter se certamine agitantur. r Nec ąlq̃ dixisset. Qui cũ audisset vnã nimit leuauerũt vocẽ ad deũ et dixerũt: Bñe tu qui fecisti cęlum et terrã/mare et oia quę i eis sũt: qui spũsanctõ pr̃ os pãtris nostri dauid pueri tui dixisti: Quare fremuerũt gẽntes et populi meditãti sũt inania. Astiterũt reges terrę et principes cõuenerũt i vnũm aduersꝰ dominũm et adũersꝰ christũ eius: Conuenerũt enĩ vere in ciuitate ista aduersus sanctũ puerꝝ tuũ iesum quem ũnxisti: herodes et pontꝰ pilatus cum gentib⁹ et populis israel: facere q̃ mãnꝰ tua et ꝓsiliũ tuũ decreuerũt fieri. Et nũc dñe rẽspice i minãs eoꝝ et da seruis tuis cum oi fiducia loq̃ verbũ tuũ in eo q̃ mãnũ tua extẽdas ad sanitates et signa et ꝓdigia fieri ꝗ nomẽ sãncti filij tui iesu. Et cũ orassẽt/motꝰ ẽ locꝰ i q̃ erãt ꝓgregati: et rẽpleti sũt oes spũsctõ/et loq̃bant verbũ dei cũ fiducia. Multitudinis aũt credẽtiũ erat cor vnũ et ãia vna: nec ąlq̃ eorũ q̃ possidebat aliq̃d suũ esse dicebat: ꝗ erãt illꝰ oia cõmunia. Et virtute magna reddebant apli testimoniũ rẽsurrectiõis iesu christi dñi nri: et gra magna erat i oib⁹ illis. Neq̃ enĩ q̃sq̃ egẽs erat int illos. Quot quot enĩ possessores agrorũ aut domoꝝ erãt/vendẽtes aferebãt pcia eoꝝ q̃ vendebãt et ponebãt ãte pedes apl'oꝝ. Diuidebat aũt singulis put cuiq̃ opꝰ erat. Joseph autẽ q̃ cognomiat ẽ barsabas ab apostolis: q̃d est interptatũ filiũs ꝓsolatiõis/levites cypꝰ genere cum haberet agrum vendidit eum: et attulit precium et posuit ante pedes apostolorũ.

didit agros/ꝓgruit hic locus ei q̃d supꝛa dictum est: Qui spiritum. s. receperant linguas omnes loquebantur: et significabat q̃ ecclesia in diuersis nationibus et linguis babilura erat cor vnũ et animam: id est non enĩ omnes loquebantur linguis: sed diuersarum linguarum adunatio in fide christi indicabat: quia vnus dominus/vna fides/vnum baptisma. Eph. iiij. b. z Quisq̃ egens/in illo principio abũdabant vel non reputabant se egere: quia lęti omnia sustinebant: tũ apostolꝰ dicit: In fame et siti rẽ. ij. Cor. xj. f. a In te pedes: quasi ad genua procidentes b Prout/non fm personas et munera: sed fm indigentiam. c Joseph autem. Nota duas Glo. cõtrarias. Quarꝝ vna est. Rab. dicit q̃ Ioseph fuit electus cum matthia et socius pauli. Beda dicit q̃ fuit socius pauli: sed non fuit ille qui cum matthia electꝰ fuit. Hęc autem contrarietas quę est facti bene sustinetur: sed non morum. d Q̃d est interpretatũ. Beda. Ubicunq̃ scriptura nominũ interpretationes ponit sensum sacratiorem inesse significat. e Filius consolationis: vel propter elemosynam qua pauperes consolatus est: vel pro mercedis consolatione quã meruit: vel quia dignus fuit pro iuda apostolos consolari. f Leuites: et sic non habebat hereditatem. Numeri. vltꝰ. a. Quomodo ergo vendidit agrum. Sol. Habebant leuitę agros ad alenda pecora. Unde et Hiere. xxxij. b. Possedit agrum in anathot. Vel littera soluit quę dicit q̃d fuit cypꝛius genere: quia in dispersione facta sub antiocho illuc secessit pater eius: et ibi agrum habere potuit et vendere. Ideo dicit Interliñ. Haberet. Ubicunq̃ vel quacũq̃ occasione. Glo. Quia cypꝛius fuit postea discedens a paulo patriam repetijt. g Precium/non partem sed totum. h Ante pedes: vt cõmune fieret omniũ: et significaret aurum esse calcandum q̃d ad pedes proijcit.

Ps. 2.

Ps. 44.

Act. tanias

Vir autem quidã rẽ.

Vir autē quidam ꝛc. Hoc capitulum diuidit in quattuor partes. In ꝑma agit de anania et saphira. In secūda de virtute ꝛ operib⁹ apostolo⁹: ibi: Per manus. In tertia de inuidia sacerdotū contra apostolos: ibi: Exurgens aūt princeps. In quarta de ꝓsilio gamalielis: ibi: Surgēs autem ꝛc. Ite ꝑima pars habet tres particulas. In ꝑma agitur quō ananias fraudauit ō ꝓcio agri. In secūda quō arguitur a petro expirauit ibi: Dixit aūt petrus. In tertia quō vxor arguitur a petro: et similiter mortua est: ibi: Factū est ꝛc. Dicit ergo: a Vir aūt. Istius nomen ante non ponitur: vt ioseph. s. ꝓximo: quia istum culpa ignobilē fecit. b Saphira: quę fuit consors criminis: et ideo mortis. c Et fraudauit. Ideo fraus fuit/quia totū vouerat sicut alij. d Partē: q̄si nō ꝯcipuam: quia totum vendidit: sed non totum attulit. Contra illud Matth. xix. c. Si vis ꝑfectus esse: vade vende oia quę habes ꝛ da pauperibus. Incepit perfectionē vendendo: ⁊ non perfecit totum dando. e Dixit aūt petrus. Secūda particula: q̄si princeps apostolo⁹ loq̄tur. f Temptauit. Increpatio ē. In greco: Impleuit: nō intrando/qō solius dei est: qui cor solus replere potest: ⁊ malicię suę virus inserendo ꝛ trahendo affectum ad incentiua vitiorum quibus plen⁹ est. Temptauit. Preteritū ponit: qz preterita ꝛ consūmata erat tēptatio. Quę agitur trib⁹ modis: Suasione/delectatione/consensu: qō totū completum est in anania. Ideo increpatur sathanas contrari⁹ qui spirituisancto cōtradicit. g Mētiri. Hoc sciebat reuelatione spiritussancti: ideo non dicit nobis: sed/spirituisancto. Mendacium fuit: quia totum vouerat. Eccls. v. a. Melius est nō vouere: q̄ p⁹ votum ꝓmissa nō reddere. h Nōne manēs: q̄si aliter poteras agere. i In tua: tuum erat: tibi proficere poterat. k Potestate: quia nō cogimur ꝑfecti esse. Mat. xix. c. Si vis perfectus esse. l Posuisti: definito consilio. m In corde tuo: qō custodire debueras. n Rem mentiri vel fraudare. o Sed deo. Supra dixit: Spirituisancto: per qō patet spiritū deū esse: Job. xiij. d. p Deo: qui scrutatur corda: et perdit omnes qui loquūtur mendaciū. Qō iste putauit secretū/apparet propter infidelitatē q Et expirauit. Ut trāsgressores legis christi q̄uis tēpali morte non puniantur: mortem sciant sibi imminere ęternam. Rab. Legum initia semper vindictis cōmendant. Nadab et abiu igne consumuntur: Leuit. x. a. Oça percutitur. ij. Regl. vj. b. Heli de sella cadit. j. Regl. iiij. c. vt ceteri terreātur. Lex enim dei incipit a timore: ꝛ finitur in amore. Ideo nunc nō ita punit delinquentes: quia seruitur ei ex amore. r Et factus est timor/propter velocē vindictam. Anticipatio est: qu ia ante mortem vxoris pauci audierūt: q̄uis etiam pauci timuerunt. s Factum est. Tertia particula de morte saphirę.

(Exposi. Capi. V.

t Morax triū. Paruū temp⁹ pēnitētię datur: quia minus peccauit quę capiti cōsensit. j. Cor. xi. a. v Mesciēs/mortē viri. x Rūdit/rei nō ꝓbo: itroitui vxoris nō sermoni: vl' cogitationi suę: quia anteqū veniret ꝓposuerat arguere eam. y Dic mihi. Culpam vxoris interrogans declarat ex eius confessione quā vir suam monstrauerat in opere. z Sitātī. Ex reuelatione spiritussancti sciuit pretium agri: et potest supponere li/tāti/ ꝓ toto ꝓcio: et sic monstratur culpa confitētis: quia totum non attulit: vel pro parte pręsenti: et sic mentita est celans partem refuatā. a Quid supple est hoc qō feci sti/qō malum est: qz ꝑ faciendo/ b Cōuenit vobis temptare: quia credebant posse latere: vl' qz probauerūt quanta sit eius scientia: vel totum est increpatio: Quid vtiq̄ ꝛc. c Spiritum domini: non nos homines vt putastis. Exo. xvj. b. Non contra nos est murmur vestrum sed cōtra dominū. Et Numeri. xvj. b Quid est aarō vt murmuretis contra eum? d Quid sepelieſt. Breui narratione totum concludit: Qui enī sepelitur mortu⁹ est. e Et efferent te. Stati moriturā significat/non quęstus causa/sed ad terrorem posteroꝝ tam crudelem dat sententiam. Prouidebat enī futura ęcęania/quę simplicitatē ecclesię morib⁹ adulterarēt. Ex his vt dicit Glo. exorti sūt sarabaitę: ō quibus dicit in regl'a beati bñdicti: Qui rebus suis nequaq̄ derelictis apostolo⁹ districtionē se simulāt custodire. f Cecidit/ qz cōsenserat. Roma. j. d. Non solū qui facit/sed q̄ cōsentit faciētib⁹. Ex hoc videt q̄ mulier nō debet excipi ab excōmunicatione. g Ad virum: id est iuxta virū. Ex quo multi sumunt exemplum: vt vxores ad viros suos sepeliant. Alij indignum putant a preuaricatoribus exempla sumere. h Ecclesia /congregatione fideliū. i In omnes/ infideles. k Per manus. Secunda pars principalis: quę non diuiditur: sed tota est de virtute et opere apostolo⁹. Per manus: non tm̄ per verba vel vmbram: quod de petro dicitur. j. eodem. l Apostolo⁹: non solius petri: quia licet pro honore eius taceant: tm̄ facta eorum non tacentur. m Fiebāt signa. Amplior causa timoris describit et ęlus sacerdotū suscitatur n In plebe: non in sacerdotibus: quia isti credebant: illi non. o Unanimiter. In hoc mirandi sunt: quia magnitudo gratię nō fecerat sensus diuersitatem. p In porticu / orationi instantes ꝛ doctrinę. q Salomonis: per quam salomon intrabat in templum. r Ceterorū /infidelium. s Coniūgere/ficte territi exēplo ananię ꝛ saphirę. Vl' cętū fideliū: coniūgere/ęquiparare. Sed magis reuerētiā exhibebāt: Ut̄ sequit: t Sed magnificabat eos popul⁹. Glo. A longe stās et stupēs. v Ac mulierū. Nullus enī sex⁹ a dño excludit: qz nō est acceptor ꝓsonarū deus. j. x. d. Gal'. iij. d. Non est mascul⁹ neq̄ fęmina. x Ut in plateas: q̄si tanta erat multitudo credētiū vt oēs nō

a Uir autē qui/ dam nomine ananias cum saphira vxore sua b vendidit agrū ꝛ fraudauit ō c precio agri conscia vxore sua: d et afferens partem quandam ad pedes apostolorum posuit. e Dixit autem petrus ad ana/ f niam: Anania cur tēmptauit g sathanas cor tuum mentiri te spirituisancto: ꝛ fraudare de h precio agri? Nonne manens tibi manebat: ꝛ venundatum i k l in tua erat potestate? Quare m n o p posuisti in corde tuo hāc rem? q r Non es mentitus hominib⁹ sed deo. Audiens autem ananias hęc verba/cecidit ꝛ expirauit. Et factus est timor magnus in omnes qui audierunt. Surgentes autem iuuenes amouerunt eum: ꝛ effe/ s rentes sepelierunt. Factum t est quasi horarum trium spa/ v cium: ꝛ vxor ipsius nesciens x qō factū fuerat introijt. Rū/ y dit autem ei petrus: Dic mihi z mulier si tanti agrum vendidistis? At illa dixit: Etiam tā a ti. Petrus aūt ad eam: Quid b vtiq̄ cōuenit vobis tempta c re spiritum dñi? Ecce pedes d eorum qui sepelierunt virum e tuum ad ostium: ꝛ efferent te. f Confestim cecidit ante pedes eius ꝛ expirauit. Intrātes autem iuuenes inuenerunt illā mortuam ꝛ extulerunt ꝛ sepe/ g lierunt ad virum suum. Et factus est timor magnus in vni h i uersa ecclesia ꝛ in omnes q̄ au k dierunt hęc. Per manus autem l m apostolorum fiebant sig/ n na ꝛ prodigia multa in plebe. o Et erant vnanimiter omnes i p porticu salomonis. Ceterorū q r s autem nemo audebat cōn/ t iungere se illis: sed magnificabat eos populus. Magis autem augebatur credentium in domino multitudo virorum v x ac mulierum: ita vt in plateas

Breui narratione totum concludit: Qui enī sepelitur mortu⁹ est. e Et efferent te. Stati moriturā significat/non quęstus causa/sed ad terrorem posteroꝝ tam crudelem dat sententiam. Prouidebat enī futura ęcęania/quę simplicitatē ecclesię morib⁹ adulterarēt. Ex his vt dicit Glo. exorti sūt sarabaitę: ō quibus dicit in regl'a beati bñdicti: Qui rebus suis nequaq̄ derelictis apostolo⁹ districtionē se simulāt custodire. f Cecidit/ qz cōsenserat. Roma. j. d. Non solū qui facit/sed q̄ cōsentit faciētib⁹. Ex hoc videt q̄ mulier nō debet excipi ab excōmunicatione. g Ad virum: id est iuxta virū. Ex quo multi sumunt exemplum: vt vxores ad viros suos sepeliant. Alij indignum putant a preuaricatoribus exempla sumere. h Ecclesia /congregatione fideliū. i In omnes/ infideles. k Per manus. Secunda pars principalis: quę non diuiditur: sed tota est de virtute et opere apostolo⁹. Per manus: non tm̄ per verba vel vmbram: quod de petro dicitur. j. eodem. l Apostolo⁹: non solius petri: quia licet pro honore eius taceant: tm̄ facta eorum non tacentur. m Fiebāt signa. Amplior causa timoris describit et ęlus sacerdotū suscitatur n In plebe: non in sacerdotibus: quia isti credebant: illi non. o Unanimiter. In hoc mirandi sunt: quia magnitudo gratię nō fecerat sensus diuersitatem. p In porticu / orationi instantes ꝛ doctrinę. q Salomonis: per quam salomon intrabat in templum. r Ceterorū /infidelium. s Coniūgere/ficte territi exēplo ananię ꝛ saphirę. Vl' cętū fideliū: coniūgere/ęquiparare. Sed magis reuerētiā exhibebāt: Ut̄ sequit: t Sed magnificabat eos popul⁹. Glo. A longe stās et stupēs. v Ac mulierū. Nullus enī sex⁹ a dño excludit: qz nō est acceptor ꝓsonarū deus. j. x. d. Gal'. iij. d. Non est mascul⁹ neq̄ fęmina. x Ut in plateas: q̄si tanta erat multitudo credētiū vt oēs nō

¶ dentiũ vt omnes non posset petrũ contingere. Vel tanta fidei fortitudo vt crederet solam petri vmbram ad curationẽ infirmorũ sufficere. Vel tot infirmi afferebant a credẽtib⁹ vt petr⁹ omnes non posset tangere. a ¶ In lectulis/ qualibuscũq;. b ¶ Et grabatl: a graba qõ ē caput: quãdo aliq̃d capiti tm̃ nõ corpi substernit.

c ¶ Petro/ quasi pn̄cipe. d ¶ Et liberarent. Job. xliij.b. Maiora horum faciet. e ¶ Vicinarũ ciuitatũ: pręter habitatores hierusalẽ. f ¶ Omnes: ecce generalitas curationis. g ¶ Exurgẽs aũt pn̄ceps ꝛc. Tertia ps: q̃ diuidit i septẽ. In pma agit quõ sacerdotes iuidentes apl̃is miserũt eos in carcerẽ. In secũda/ quõ apto carcere angelus iussit eos p̃dicare: ibi: Angelus aũt. In tertia/ quõ obedientes angelo p̃dicauerũt: ibi: Qui cũ audissent. In quarta/ quõ ꝓgregati sũt sacerdotes ad iudicãdũ eos: ibi: Adueniens aũt. In q̃nta nunciat eis q̃ apl̃i prędicarẽt: ibi: Adueniens autẽ q̃dã. In sexta adducunt apl̃i sine vi: ibi: Tũc abijt. In septima rñdet petr⁹ ibi: Rñdẽs autẽ petr⁹ ꝛc. Dicit ergo: Exurgẽs aũt/ ad tenẽdos apl̃os. b ¶ Et oẽs/ ad terrendũ pl̃m. i ¶ Quę est hęresis. i. hęc ē vna de septẽ hęresibus iudęoꝝ. Hęresis aũt scissio interp̃tat: vl̃ dicit ab electiõe: q̃ spretis alioꝝ dictis qõ sequẽdũ putat eligit. k ¶ Saducęoꝝ: q̃ interp̃tat iusti: dicti a sadoch sacerdote: vel ꝓp̃ gen⁹ vel ꝓp̃ mores: iustificates eni seipsos vendicabãt sibi qõ nõ erãt/ negãtes resurrectionẽ corporis: aiam cũ corpe mori dicebãt: Matth. xxij. d. Nec angelũ nec spiritũ esse dicebãt. j. xxiij. b. Oẽs scripturas respuentes p̃ter q̃nq; libros moysi. Et ideo maxime p̃sequebantur apl̃os: quia reddebant testimoniũ resurrectionis christi. l ¶ Zelo/ inuidia. m ¶ Et iniecerũt: Ecce fructus ęli: qui tunc primo non incępit/ sed illa hora ad plenitudinem malicię peruenit. n ¶ Publica: in qua erant latrones: nobiles enim in secreto ponebantur. Vel/ Publica: quia multi ibi erãt propter loci firmitatem. o ¶ Angelus. Secunda particula. p ¶ Dñi: ad differentiã mali. q ¶ Ite/ firmi. r ¶ Stãtes/ stabiles vl̃ manifesti. s ¶ In templo/ loco celebri quẽ sacerdotes frequentabãt. t ¶ Plebi/ non sacerdotibus. v ¶ Omnia/ nihil pro timore celantes. x ¶ Vitę huius: christianę vel ęternę: dicit Glo. q̃ ideo non additur: quia famosa erat secta christianorum/ pro qua incarcerati erant. Et nota q̃ hic dicitur angelus aperuisse ianuas carceris: paulo post dicitur q̃ ministri clausum inuenerunt carcerem. Respõsio: q̃ duę erant portę. Anterior. s. et interior: quarum alterã aperuit: alteram non. Vel dicitur angelus aperuisse: quia ita facile eduxit ac si aperta esset: ꝛ hoc miraculose. Vel hoc dicit ꝓm opinionem apostolorum/ opinãtiũ ianuam fuisse apertã.

eijcerent infirmos/ ꝛ ponerẽt
a in lectulis et grabatis vt ve-
c niente petro saltem vmbra il-
lius obumbraret quemq̃ eo-
d rum et liberarentur omnes
ab infirmitate. Concurrebat
e autem et multitudo vicinã-
rum ciuitatum hierusalem af-
ferentes ęgros et vexatos a
spiritibus immundis qui cu-
f g rabantur omnes. Exurgens
autem princeps sacerdotum
h et omes qui cũ illo erant: q̃ę
k ē hęresis saducęorum/ reple-
l m ti sunt ęlo et iniecerunt man⁹
in apostolos ꝛ posuerunt eos
n o in custodia publica. Angel⁹
p autem domini per noctẽ ape-
riens ianuas carceris ꝛ edu-
q r cens eos dixit: Ite/ ꝛ stantes
s loq̃mini in templo plebi om-
t v x y nia verba vitę hui⁹. Qui cũ
audissent/ intrauerũt diluculo in templũ/ ꝛ docebant. Ad
z a uenientes autem princeps sacerdotum ꝛ qui cum eo erant:
b conuocauerunt concilium/ et
c d omnes seniores filiorum israel: ꝛ miserunt ad carcerem vt
e adducerentur. Cum venissẽt
f autẽ ministri ꝛ aperto carcere
non inuenissent illos: reuersi
nũciauerunt/ dicentes: Carce-
rem quidem inuenimus clau-
g h sum cũm omni diligẽtia: ꝛ cũ-
i k stodes stantes ad ianuas: ape-
rientes autem neminem in-
tus inuenim⁹. Vt autem au-
l dierunt hos sermones magi-
m stratus templi ꝛ principes sa-
n cerdotum/ ambigebant de il-
lis quidnam fieret. Ad uẽni-
ens autem quidam nũciauit
eis: quia ecce viri quos posui
o stis in carcere sunt in templo
p stantes ꝛ docentes populum.
q Tũc abijt magistratus cum
r ministris ꝛ adduxit illos sinẽ
s vi. Timebant eni pop̃ulum
ne lapidarentur. Et cum ad-
duxissent illos statuerunt in
t concilio. Et interrogauit eos
princeps sacerdotum/ dicẽs:
v Pręcipiendo pręcepim⁹ vo-
x bis ne doceretis in nõie isto:
y z et ecce rẽplestis hierusalẽ do-
a b ctrina vestra: ꝛ vultl̃ introdu-
c d cere sup nos sanguinẽ hõis

Huic concordat Glo. Be. Non dubitet thomas christum carnem ꝛ ossa habuisse: quem ianuis clausis vidit intrasse: ecce petrus cum socijs mortali adhuc carne vestitus/ clausis ianuis egreditur. y ¶ Qui cũ audissent ꝛc. Tertia particula: in qua ꝓm pręceptum angeli prompta est obedientia prędicandi. z ¶ Et docebant: sicut erant iussi: Loquimini ꝛc. a ¶ Adueniens ꝛc. Quarta particula. b ¶ Concilium. Ad hoc enim positi fuerant i custodia: vt ad iudiciũ traherentur. c ¶ Seniores/ ętate. d ¶ Filiorũ israel: sacerdotum vel scribarum. e ¶ Vt adducerentur/ apostoli. f ¶ Et aperto carcere/ quem clausum inuenerunt. g ¶ Cũ omni diligentia: vt maior sit miraculum. h ¶ Et custodes: vt minor sit euadendi facultas. i ¶ Stantes non negligentes. k ¶ Ad ianuas: non ex latere vl̃ post tergũ. l ¶ Magistratus: potentes vel sapientes. Et est legẽdum singulari numero ꝓm grecum: sicut ꝛ paulo post dicitur: Abijt magistratus. m ¶ Ambigebãt: vtrum fraude factũ esset: vl̃ potẽtia. Vel mirabãtur: tum ꝓp̃ firmitatẽ carceris: tum ꝓpter celebritatẽ virtutis in publico factę: sicut dicit Glo. Be. Qui stimulante inuidia dicunt iesum furantib⁹ apl̃is de monumẽto sublatum: Matth. xvij. c. quo furto dicunt apostolos de carcere clauso sublatos: n ¶ Adueniens aũt q̃dã ꝛc. Quinta particula. o ¶ In templo. Patet nõ fuisse fraudẽ cũ nõ lateãt post euasionẽ. p ¶ Et docẽtes: q̃ vos ꝓhibuistis. q ¶ Tũc abijt ꝛc. Sexta pars: nec sic credũt: malicia eni interior cor perfidum signis etiã manifestis obdurat. r ¶ Sine vi. Magnitudo fidei nõ timere facit eos q̃ se vinxerãt. s ¶ Populũ/ nõ deum. t ¶ In ꝓcilio. Matth. x. b. Tradent vos in concilijs. v ¶ Pręcipiẽdo: nõ leuiter dixim⁹/ sed auctoritate pontificali/ pręcepim⁹. In greco: Mõne p̃cipiendo pręcepim⁹ vobis ꝛc. Nam sic loqui magis ꝓuenit interrogãti. x ¶ In nomine isto/ iesu. s. q̃ ꝓp̃ter claritatẽ vel odiũ tacẽt. y ¶ Rẽplestis: nõ solũ ꝓtra ꝓhibitionẽ nostrã docuistis. z ¶ Hierusalẽ: metropoli: in q̃ nos etiã ꝓuersamur: In quo ignorãtes laudãt apl̃os: qui minis non territi prędicare non cessant. a ¶ Vestra/ noua ꝛ culpabili. b ¶ Et vultis: interrogatiue dicũt: solet eni in ꝓbis esse dubietas/ cũ in corde firma habetur sententia. c ¶ Sanguinem: id est sanguinis vindictam prędicando eum iustũ fuisse/ et christum. Hoc tm̃ ex ipsi petierant: Matth. xxvij. c. Sanguis eius super nos: q̃ dixerunt non animo imprecandi sibi/ sed timentes ne christus permitteretur viuere: quem pr̃ inuidia non poterant etiam videre. Ideo omnibus modis volebant effundi sanguinem eius. d ¶ Hominis/ non dei. Iterum nomen iesu tacent: vt. s.

¶ Respondẽs autem

a Rñdens aũt petr⁹ ꝛc. Septima partícla. Temeraria pontificis interrogatio prudẽti rñsione ꝓfutak. b Et aplī et feruore ꝛ celo non patiunk/vt ꝓus/vnũ pro omnib⁹ loqui. c Obedire. Breuik loquedo dant exẽplũ nõ vtendi ꝓbo/rũ circũitu. d De⁹ patrũ: nõ nou⁹ nec a nobis nup inuẽ/tus: vt eoꝝ inobediẽ/tia sit inexcusabil'. e

f Patrũ nr̃oꝝ. s. 5.d. ij.c. dixerat: Deus abrãã/isaac/ꝛ iacob: ideo nunc breuiter trãsit. f Suscitauit/i resurrectiõe: h̃ maxime oderãt. g Interemist̄. Hic manifeste sanguinẽ itroducũt. h Suspendẽtes: q̃si reũ et maledictũ: Deuk. xxi. d. i Principem/tot⁹ eccle/sie q̃ in celis ꝛ i terra est. k Et saluatorẽ/hoim. l Exaltauit/ꝓtutib⁹ vel ascẽsu i celũ. m De ꝛtera sua/ꝓsperitate eternitat̄/vl filio.

Ad dandam vtricꝫ ꝓlo. o Penitentiã. Jõ virtũtes oñdit: ideo i celũ ascendit. p Et remissionẽ: quę est fruct⁹ pnię. q Testes/resurrectionis et ascẽsionis ꝛ ꝓtutũ et missiõis spũsscti. r Et spũsctũs/testis est ne vilis sit sermo human⁹. s

Dedit/iam coram vobis oib⁹. t Oi

a istius. Rẽspondẽs aũt petrus
b et ãpostoli dixerũt: Obẽdire
oportet deo magꝭ q̃ hoibus.
c Deus pãtrũ nr̃oꝝ suscitãuit
f iesũ quẽ vos intẽremist̄ sũspẽ
g dẽtes in ligno. Hũc de⁹ prin
h cipẽm ꝛ salũatorem ẽxaltauit
i dẽxtera sua ãd dandã pęnitẽ
k tiãm israel ꝛ rẽmissionẽ pctõꝝ
l et nos sum⁹ tẽstes hoꝝ verbo
m rũ ẽt spũsctũs quẽ dẽdit de⁹
n õib⁹ obediẽtib⁹ sibi. Hęc cũ
o audissent/dissẽcabank ꝛ cogi/
p tabãt intẽrficere illos. Sũr/
q gẽs aũt q̃dã i ꝛcilio phãri sę⁹
r noie gãmaliel legisd̃ octoꝝ hõ
s norabil' vniuersę plębi/iũssit
t foras ad breue hoies fieri. Di
u xitq̃ ad illos: Viri israelitę: at
v tendite vobis sup hoib⁹ istis
x q̃d ãcturi sitis. Ante hos eni
y dies extitit theodas dicens se
z esse ãliquẽ: cui ꝓsensit numer⁹
a viroꝝ circit̄ q̃dringẽtoꝝ: q̃ oc
b cis⁹ ẽ ꝛ oẽs q̃cũq̃ credebãt ei
c dissipati sũt: ꝛ redacti ad nihi/
d lũ. Post hũc exitit iudas ga
b lileus in diẽbus ꝓfessionis:
k et ãuertit põpulũ post se. Et

ipse perijt/ꝛ oẽs quotquot cõ
senserunt ei dispersi sunt. Et
l nũc itaq̃ dico vobis/discẽdi
te ab hoib⁹ istis: ꝛ sinite illos.
Qm̃ si est ex hoib⁹ consiliũ h̃
m aut opus dissoluetur: si vẽro
ex deo est/nõ poteritis dissol/
uere illud: ne forte ꝛ deo repu
n gnare videamini. Cõnsense/
o rũt autẽ illi: ꝛ ꝓuocãtes aplos
p cẽsis denũciauẽrt ne oino lo/
q querenk i nõie iesu/ꝛ dimise/
r runt eos/ꝛ illi q̃dem ibãt gãu/
dentes a ꝓspectu concilij: qm̃
s t digni habiti sunt prõ noie ie/
su ꝓtumeliam pati. Omni au
tem die nõ cessabãt in templo
v et circã domos dõcentes et
y euãgelizãtes christum iesũ.

3 In diẽbus Capi. VI
a aũt illis crẽscente nu/
b mero discipũloꝝ factũ
c est murmur grecoꝝ ãduersus
d hebręos eo q̃ despicẽrentur i
ministerio quotidiano viduę
e eorum. Cõuocantes autem
f duodecim multitudinem dis/
g cipulorum dixerunt: Non est
ęquũ nos derelinquere ver/

gere. o Et ꝓuo/cantes/cõmuni cõ
sensu. p Cęsis. Mat. x. b. In syna/
gogis suis flagella/
bũt vos. q In no
mine iesu. Et erit̄
odio oib⁹ ꝓp̃ nomẽ
meũ. r Gauden
tes/gaudio ꝛ exulta
tione: q̃ merces via Al. teos
ꝛc. Mat. v. b. Luc. vi. d s Digni.
Nõ putabãt se labo
rare: sed magnũ mu/
n⁹ accipere: q̃ beati
q̃ ꝓsecutionẽ patiũk:
Mat. v. a. t Pro
noie/nõ ꝓ alio cri/
mie. Glo. Ubi chri/
stus i causa ẽ maledi
ctio est optanda. j.
Pet. iij. d. Nullus
vrm patiak vt fur ꝛc
v Et circa do/
mos/tẽplo vicinas A
yei tot⁹ ciuitat̄. x
Docẽtes/quę pti/
nent ad mores. y
Et euãgelizãtes:
fidem iesũ q̃ fuit chri/
stus. Ex h̃ patet fi/
dei fortitudo: q̃ nec
ꝓbo ꝓhibiti nec fla/
gellis cęsi possunt a
prędicatione ꝓhibi/
beri.

Exposi. Ca. VI.

In dieb⁹ aũt illis. Hoc capl'm sertũ diuidit in tres ꝓtes. In ꝑma agit de murmure discipuloꝝ ꝛ causa murmuris. In secũda de sedatiõe murmuris ꝑ institutionẽ septẽ diaconoꝝ: ibi: Cõuocãtes. In tertia de ꝓtutibus stephani et ꝓdicatiõe eius: ibi: Stephanus ꝛc. Dicit ergo: 3 In dieb⁹ aũt illis: ꝓx̃ dixerat: Oi die. a Crescẽte/sedulitate ꝓdicantiũ. b Discipuloꝝ/christianoꝝ q̃ tũc discipl'i vocãbãt. Oi die. Glo. Sępe talia interponunt capitula breuit̄ multa colligẽtia: vt finẽ prętérito sermoni ꝛ fũdamẽtũ faciãt sequẽti. a Crescente numero/nõ merito. Esa. ix. a. Multiplicasti gentẽ ꝛc. c Aduersus hebręos: q̃ viduas suas ꝓferebãt viduis grecoꝝ in ministerio vt/pote eruditiores. Greci aũt vocank de gẽtib⁹ ꝓuersi vl' ipsi iudęi ink grecos ꝓuersati tempe dispsionis. d Despicerentur/vt ex despectu plus grauarenk: vel q̃ nimis occupabank in misterio/eo q̃ bene scirẽt mistrare: sicut martha conquerit̄ de maria: Luc. x. g. Vel q̃ min⁹ sufficienk mistrabãt eis hebręi: vel q̃ non vocabank ad ministeriũ quotidianũ: sicut de moyse conquerũk dathan ꝛ abiron ꝛ chore: Numeri. xvj. a. Et q̃ñq̃ ꝓtemplariui claustrales vellẽt mistrare in actiua: cõquerente maria de martha/significak per ephraim contra gedeonem murmurantẽ: Judic. viij. a. e Cõuocãtes aũt duodeci ꝛc. Secũda pars: q̃si cõmuni cõsensu. f Multitudinẽ. Glo. Consensũ quęrũt multitudinis: q̃ in exemplum debet assumi q̃uis: aliter possent sedare murmur si voluissẽt. g Non est ęquũ nos/Ostendũt episcopos ꝛ doctores non debere temporalib⁹ implicari. ij. Timoth. ij. a.

 Et mistrare. Glo.

¶ a Et mistrare. Glo. Deliora sūt fercula mēntis q̃ dapes corpis. b Cōsiderate. Notat discretionē habendā ī electione. c Fratres: pcordiā. d Viros/nō mulieres/nō effēmiatos. Esa. lij. a. Dabo pueros pncipes eoꝝ ⁊ effēmiati ⁊c. e Ex vobis/oib⁹ sine acceptiōe psonarū vt digniores eligant. f Bōni testimonij: quātū ad famā. g Septē: q̃ numer⁹ pueniat spiritui sctō. Vñ sequit: g Plenos spūsctō quātū ad se pueniat. b Et sapia/scripturaꝝ vt sint apti ad docendū alios. Ps. Ps. 143. Promptuaria eorū plena. Vl q̃ receperīt spūsctū in linguis ⁊ signis. i Quos pstituam⁹: q̃si nostrū est eligere/nr̄m pfirmare. k Sup hoc op⁹: vt ministrēt ipsi p nobis et alijs: vel p̃sint ministrātibus. l Nos vero. Glo. De seipsis nō interrogāt: sed iudicāt. Glo. Isti actioni nos adhęrebim⁹ theorice. i. contemplatiōi. Sed nōne p̃dicatio ē op⁹ misericordię: g op⁹ actiue: Sol. Act⁹ p̃dicationis est de actiua: sed theorica ōr ꝓpt annexū. s. lectionē/ōrōnem et meditationē:

a bum dei/et mistrare mēsis. Cōsiderate g frātres virōs ex vobis bōni testimonij septē plēnos spirituscto ⁊ sapia/quos constituamus super hoc op⁹. Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erim⁹. Et placuit sermo coram omni multitudie. Et elegerūt stephanū virū plenū fide et spūsctō et philippū ⁊ pchoꝝ ⁊ nicanorē et thimonē et parmenā et nicolaū aduenā antiochenum. Hos statuerūt ante pspectū apl'oꝝ ⁊ orātes impōsuerūt eis man⁹. Et verbū domini crescebat: ⁊ multiplicabat numer⁹ discipuloꝝ ī hierusalē valde. Multa etiā turba sacerdotū obediebat fidei. Stephan⁹ aūt plen⁹ grā ⁊ fortitudine faciebat pdigia et signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam de synagoga quę appellatur libertinorum ⁊ cyrenēnsium ⁊ alexandrinorum ⁊ eoꝝ qui erāt a cilicia et asia disputantes cū stephano: ⁊ non poterant resistere sapientię ⁊ spiritui qui loquebatur. Tunc submiserunt viros qui dicerent se audisse eum dicentē verba blasphemię in moysen ⁊ deum. Cōmouerunt itaq̃ plębem et seniores ⁊ scribas et pcurrentes rapuerūt eū ⁊ adduxerūt in conciliū: ⁊ statuerūt falsos testes dicentes: Homo iste non cessat loqui verba aduersus locum sanctum ⁊ legem. Audiuim⁹ enī eum dicentem q̃m iesus nazaren⁹ hic destruet locum istum: ⁊ mutabit traditiones: quas tradidit nobis moyses. Et intuentes eū omes qui sedebāt ī cōcilio/viderūt faciē ei⁹ tāq̃ faciē ageli. Dixit aūt priceps sacerdotū: si hęc ita se habent. Qui ait:

Ps. 143.

b Et multiplicabat. Hoc ad laudē euāgelij ⁊ apl'oꝝ ponit. Hic est rect⁹ ordo: vt crescēte ꝓbo/multiplicet ⁊ numer⁹. c In hierlm: q̃ nōdū erat alij ciuitatib⁹ p̃dicatū e Sacerdotum. Maior cā pseculiōis: q̃ p⁹ crescente plębe ce⁹ fuerat pcitat⁹. f Stephan⁹ autē. Tertia pars: q̃ interptat coronat⁹ sublimit: q̃ lapidat⁹ humilit: vl forma martyrij. i. credentibus. g Grā/spiritussācti. b Et fortitudine/fidei. Vel g Grā/quo ad se: Fortitudie quo ad alios. Prouer. xv. a. Dom⁹ iusti plūma fortitudo. i Faciebat: ecce fortitudo. l Signa/in paruis. k Prodigia/in magnis. m Synagoga: pgregatio et collectio n Libertinoꝝ/a regiōe: qui erāt pgregati ad festiuitatē. Vel sūt filij libertoꝝ. i. manumissoꝝ. Cōstat q̃ de stirpe esse seruili: q̃ primū restiterūt fidei: q̃ etsi ab boib⁹ emācipati: tñ fuit pecca ti: Joh. viij. d. figura hęreticoꝝ sanctitatis ⁊ fidei pseculoꝝ. o Et cyrenēsium/a cyrene. p Et alexādrinoꝝ/ab alexandria metropoli egypti. Hęc tria loca sibi ꝓpinqua sūt: ideo simul ponuntur. q Cilicia ⁊ asia/minore: q̃ etiā sūt ꝓxime. r Nō poterāt: volebant q̃dem ⁊ conabant/ s Resistere: nō ti acęscebāt: q̃ nō recipit stult⁹ ꝓba prudētiū ⁊c. Prouer. xviij. a. t Sapię/scripturarū. v Qui loquebat/cū omni fiducia ⁊ sine timore. Luc. xxj. c. Dabo vobis os ⁊ sapientiā. Matth. x. c. Nolite cogitare quō aut q̃d loq̃mini. Et Joh. xiij. c. Nō relinquā vos orphanos. x Submiserūt/occulte introduxerūt. y Viros: autenticos: nō vnū sed plures: vt ratū esset testimonium. z Qui dicerēt/callidi tate fraudis. a Verba blasphemię: q̃ nouā legē veteri ferebat/christū. b Et deū/pcem cui ęqlē dicebat. c Commouerūt/ad pciliū. d Et seniores/auctoritate pcellētes. e Et pcurrētes: q̃ ñ poterāt resistere/mortē parāt inferre. f Rapuerūt: Ecce violentia. g Falsos testes: sic in passione christi: Mat. xxvj. f. Prouerb. xix. b. Falsus testis nō erit impunit⁹. h Dicentes/ex inuidia accusantes. i Homo iste/ex despectu: non ꝓprio noie/sed hoiem quasi carnalē ⁊ infirmū dicūt. k Nō cessat. Addūt ad h q̃ fuerāt iussi. l Locū/hierusalē. m Et legē: q̃ tēplo ⁊ legi ecclesiā pferebat. n Nazaren⁹/a nazareth: q̃ est vilis ⁊ inferior loc⁹. o Istū/sctm ⁊ cūctis reuerēdū. p Traditiōes: vt veteri legi noua succedat. Sz q̃re dicūt falsi testes: Dñs enī dixerat de hierusalē q̃ nō remaneret lapis sup lapidē. Et similit lex mutata ē. Sol. Dñs ñ dixit se h facturū. s. q̃ lapis ñ remaneret ⁊c. sed romani ī vltiōe fāguis christi fecerī. Legē etiā nō mutauit ¶ impleuit: Mat. v. b. q Facię angeli: p̃ fulgore fribili: vel pulchrit udie cādorū. Et vere ageli erat. i. nūci⁹ volūtat⁹ dei. r Si hęc ita: blasphemasse te deum ⁊ legem ⁊ locum istum.

¶ Viri fratres ⁊c.

¶ a Et mistrare. Glo. Deliora sūt fercula mēntis q̃ dapes corpis. b Cōsiderate. Notat discretionē habendā ī electione. c Fratres: pcordiā. d Viros/nō mulieres/nō effēmiatos. Esa. lij. a. Dabo pueros pncipes eoꝝ ⁊ effēmiati ⁊c. e Ex vobis/oib⁹ sine acceptiōe psonarū vt digniores eligant. f Bōni testimonij: quātū ad famā. g Septē: q̃ numer⁹ pueniat spiritui sctō. Vñ sequit: g Plenos spūsctō quātū ad se pueniat. b Et sapia/scripturaꝝ vt sint apti ad docendū alios. Ps. Ps. 143. Promptuaria eorū plena. Vl q̃ receperīt spūsctū in linguis ⁊ signis. i Quos pstituam⁹: q̃si nostrū est eligere/nr̄m pfirmare. k Sup hoc op⁹: vt ministrēt ipsi p nobis et alijs: vel p̃sint ministrātibus. l Nos vero. Glo. De seipsis nō interrogāt: sed iudicāt. Glo. Isti actioni nos adhęrebim⁹ theorice. i. contemplatiōi. Sed nōne p̃dicatio ē op⁹ misericordię: g op⁹ actiue: Sol. Act⁹ p̃dicationis est de actiua: sed theorica ōr ꝓpt annexū. s. lectionē/ōrōnem et meditationē:

g̃ sūt ptes pcēplatiuę. In lectiōe habet materia p̃dicationis: in meditatiōe dispositio vel ordo: in orōne formalis efficacia g̃ obtinet p orōnē. m Verbi/p̃dicatiōis. o Instātes: vt alij istruant. m Orōni/instātes. j. Thessal. v. c. Sine intermissione orate. p Et elegerūt/ꝓpl multitudo. q Stephanū. Hic pm⁹ ponit ⁊ solus laudat: vt ī vno oēs laudentur: vl primo martyri honor deferat. r Plenū fide/in deū: vel cui ab oib⁹ debeat credi. Utrūq̃ ꝓbauit eūt⁹. Prouer. xx. a. Virū fidelē quis inueniet. Vel/Plenū fide/q̃ ad intellectū. s Et spūsctō/quo ad effectū. t Et philippū. Septē eligunt quoꝝ loco substituti sūt archidiaconi: vt quasi colūnę ferāt pōdus ecclesię. v Et nicanorē. Hic solus aduena dicit: vel q̃ cęteri aduenę nō erāt: vel q̃ notabilis fuerat futur⁹ q̃si alien⁹ reputat: et vltim⁹ ponit sicut iudas ī catalogo apl'oꝝ. x Statuerūt/q̃ elegerāt. Glo. Rab. Hic ordo seruādus est in ordinibus: eligat ꝓpl's: ordinet eps. Hi sūt septem angeli. Apoc. j. d. et septem candelabra lucentia. His dank septē tubę. i. gratia p̃dicationis: Apoc. viij. b. y Orātes. Hoc exēplo orōnes fiūt in ordinatiōib⁹: licet orō apl'orū nō sit scripta. z Imposuerūt man⁹. Glo. Placuit eos dē sacri altaris ⁊ dñici sāguinis: sic refectiōis ⁊ mēsę cōmunis mistros ordinari. Impositio enī man⁹ ꝓprie ē eorū q̃ ad sacri altaris ꝓmouent officiū. Ex h volūt q̃dā stephanū fuisse sacerdotē. Potest tñ dici q̃ ꝓpus mistrauerūt mēsis: q̃ō q̃ diligent fecerūt/postmodū ad mēsam dñi sūt admissi: altaris. s. misteriū: ⁊ tūc imposuerūt eis man⁹/nō statim post electionē. Sed stephan⁹ tm nō vixit q̃ paulo post lapidat⁹ ē. Vl pōt dici q̃ antiq̃t⁹ bñ ponebant man⁹ diaconib⁹: sed crescēte ecclesia vt fiat distinctio donoꝝ g̃ dank in ordinibus/modo solis sacerdotib⁹ imponunt. a Et verbū dñi. Idem p alia ꝓba supra dixerat: Nō cessabāt docere ⁊c. ¶ hic recapitulat vt ad narratiōis seriē ordinate redeat: ne subito introducę vilescāt sentētię. b Crescebat/in fide ⁊ ope credentiū. c Et multiplicabat. Hoc ad laudē euāgelij ⁊ apl'oꝝ ponit. Hic est rect⁹ ordo: vt crescēte ꝓbo/multiplicet ⁊ numer⁹. d In hierlm: q̃ nōdū erat alij ciuitatib⁹ p̃dicatū e Sacerdotum. Maior cā pseculiōis: q̃ p⁹ crescente plębe ce⁹ fuerat pcitat⁹. f Stephan⁹ autē. Tertia pars: q̃ interptat coronat⁹ sublimit: q̃ lapidat⁹ humilit: vl forma martyrij. i. credentibus. g Grā/spiritussācti. b Et fortitudine/fidei. Vel g Grā/quo ad se: Fortitudie quo ad alios. Prouer. xv. a. Dom⁹ iusti plūma fortitudo. i Faciebat: ecce fortitudo. l Signa/in paruis. k Prodigia/in magnis. m Synagoga: pgregatio et collectio n Libertinoꝝ/a regiōe: qui erāt pgregati ad festiuitatē. Vel sūt filij libertoꝝ. i. manumissoꝝ. Cōstat q̃ de stirpe esse seruili: q̃ primū restiterūt fidei: q̃ etsi ab boib⁹ emācipati: tñ fuit pecca ti: Joh. viij. d. figura hęreticoꝝ sanctitatis ⁊ fidei pseculoꝝ. o Et cyrenēsium/a cyrene. p Et alexādrinoꝝ/ab alexandria metropoli egypti. Hęc tria loca sibi ꝓpinqua sūt: ideo simul ponuntur. q Cilicia ⁊ asia/minore: q̃ etiā sūt ꝓxime. r Nō poterāt: volebant q̃dem ⁊ conabant/ s Resistere: nō ti acęscebāt: q̃ nō recipit stult⁹ ꝓba prudētiū ⁊c. Prouer. xviij. a. t Sapię/scripturarū. v Qui loquebat/cū omni fiducia ⁊ sine timore. Luc. xxj. c. Dabo vobis os ⁊ sapientiā. Matth. x. c. Nolite cogitare quō aut q̃d loq̃mini. Et Joh. xiij. c. Nō relinquā vos orphanos. x Submiserūt/occulte introduxerūt. y Viros: autenticos: nō vnū sed plures: vt ratū esset testimonium. z Qui dicerēt/callidi tate fraudis. a Verba blasphemię: q̃ nouā legē veteri ferebat/christū. b Et deū/pcem cui ęqlē dicebat. c Commouerūt/ad pciliū. d Et seniores/auctoritate pcellētes. e Et pcurrētes: q̃ ñ poterāt resistere/mortē parāt inferre. f Rapuerūt: Ecce violentia. g Falsos testes: sic in passione christi: Mat. xxvj. f. Prouerb. xix. b. Falsus testis nō erit impunit⁹. h Dicentes/ex inuidia accusantes. i Homo iste/ex despectu: non ꝓprio noie/sed hoiem quasi carnalē ⁊ infirmū dicūt. k Nō cessat. Addūt ad h q̃ fuerāt iussi. l Locū/hierusalē. m Et legē: q̃ tēplo ⁊ legi ecclesiā pferebat. n Nazaren⁹/a nazareth: q̃ est vilis ⁊ inferior loc⁹. o Istū/sctm ⁊ cūctis reuerēdū. p Traditiōes: vt veteri legi noua succedat. Sz q̃re dicūt falsi testes: Dñs enī dixerat de hierusalē q̃ nō remaneret lapis sup lapidē. Et similit lex mutata ē. Sol. Dñs ñ dixit se h facturū. s. q̃ lapis ñ remaneret ⁊c. sed romani ī vltiōe fāguis christi fecerī. Legē etiā nō mutauit ¶ impleuit: Mat. v. b. q Facię angeli: p̃ fulgore fribili: vel pulchrit udie cādorū. Et vere ageli erat. i. nūci⁹ volūtat⁹ dei. r Si hęc ita: blasphemasse te deum ⁊ legem ⁊ locum istum.

¶ Viri fratres ⁊c.

Viri fratres ꝛc. Capitulũ sep/ timũ diuidit in duas partes. In ꝑma agit de ꝓdica/ tione stephani. In se cũda de cõmotiõe iudeoꝝ ꝗ eũ: ibi: Audiẽtes aũt hęc disseçabãt. Itẽ ꝑma diuidit ĩ tres particlas. In ꝑma agit quõ deꝰ glorię ꝓmiserit semini abrae: et sic se excũsat de blasphemia in deũ ꝛ pres. In secũda te/ rit historiam a ꝑnci/ pio exodi vsq̃ ad to biam: et ibi cõmen/ dans moysen ostẽdit se non blasphemare eũ: ibi: Creuit po/ pulus. In tertia di cit quõ dauid voluit pro tabernaculo ẽdi ficare tẽplũ qõ reser uatũ est salomoni: et sic ostendit se ñ blas/ phemare locũ. Hec tripler blasphemia imponebatur ei: ibi: Tabernaculũ te stimonij. In quar ta arguit eos de du/ ricia cordis qz nunq̃ voluerũt intelligere scripturas: ibi: Du/ ra ceruice ꝛc. Di/ cit ꝗ. a Viri/ pro pter fortitudinem vel prudentiã. b Fratres/ coęui: vel qz eiusdẽ generis. c Et pres: quo ad seniores vel ꝓpter reue/ rentiam. d Audite/ aure interiori. Blande loquit vt libẽti us audiat. Prouerb. xv. a. Mollis rũsio frãgit irã. Et Eccl. vj. a. Verbũ dulce multiplicat amicos ꝛc. e Deꝰ glorię. Primo ostẽdit se nõ blasphemare deũ. f Apparuit/ p an/ gelũ. g Patri: tam fide q̃ carne. h Mesopotamia: quę ẽ in capite syrię ad aquilonẽ. i Charran: in hebręo di/ citur haharam. Et nota q vbi hebręi ponũt vocalẽ aspiratã ante ꝛ post: Septuaginta ponũt/ c/ aspiratum. Ubi dicũt char/ ram. Rab. ẏo addit causa euphonię. k Dixit. Gen. xij. d. l Exi ꝛc. Cõtra. Gen. xj. d. dicitur q abram cũ ꝑe suo exi/ uit de hur chaldeoꝝ: et venit in arã/ vbi mortuo patre: Gen. xij. a. Egredere de terra tua ꝛc. Sol. Ibi dicit p anticipatio/ nem: fm historiã hic. Vel bis locut⁹ est dñs: semel ante mortẽ patris ꝛ semel post: scõm Hiero. Et dicitur hic de ꝑma vice: Gen. xij. de secũda. Exi de terra/ mente: qz cum patre suo iam exierat corpe: sed ꝓponebat redire. Vel/ Exi/ amplius: qz fm Glo. mesopotamia et charrã sunt in chaldęa fm Rab. Ubi licet de vna parte chaldęę exisset/ nõdum penitus exierat. m Et de cognatiõe. Tertiũ qõ dicit in Gen. ſ. et de do/ mo pris tui/ pretermittit stephan⁹ tanq̃ notum his qb⁹ loque bat. n In terrã/ chanaã. o Quã tibi monstrauero: vt maior sit obedientia. p Tũc exijt/ volũtate ꝛ desiderio. Vel ex tota terra chaldeoꝝ: cui⁹ partes sũt mesopotamia/ bur et aram vel charrã. q Et habitauit. Be. dicit q fm fi/ dem chronicaꝝ eodẽ anno chaldęam egress⁹/ mesopotamiam ingressus/ in charrã morat⁹ ꝛ in terrã ꝓmissiõis inductus est. r Habitatis/ vos: nõ apostoli: nec stephanus q̃ iam q̃si in morte positus erat. s Hereditatẽ: q̃uis multos agros possederit/ tñ ꝓprium nõ habuit: dicit Glo. quia non hęreditario iure vl ratione ꝓmissionis diuinę: sed titulo emptionis ꝛ quasi colonus possedit. t Nec passum. i. nec minimã par/ tem: spelunca enĩ duplicẽ nõ gratis habuit ꝗ emit ab ephron: Gen. xxiij. c. v Et semini: quia merito eiꝰ data est semini. x Cũ nõ hęret filiũ: vt magis appareat prescientia dei pro/ mittentis. y Locutus est/ per angelum: Gen. xv. c. Re/ dit ad originem generis israel ꝛ amicitię diuinę exordium: vt nihil pretermittat in quo blasphemasse videatur. z Acco la/ aduena: q̃ nõ suã colit terram. a In terra/ chanaan vel

Exo. 12. a.

Deu. 12. c.

Exo. 1. c.

Gen. 37. f.

Sap. 10. c.

Psa. 42.

Mystice

Exodi. Capi. VII.

Viri fratres ꝛc. Capi. VII et patres/ audite. Beus glię apparuit patri no/ stro abrae cũ esset ĩ mesopota mia pusq̃ morarek in charran et dixit ad illũ: Exi de tra tua et de cognatiõe tua ꝛ veni in terrã quam tibi monstrauero. Tũc exijt de terra chaldeoꝝ et habitauit in charran. Et in/ de postq̃ mortuus est pat⁹ eiꝰ trastulit illũ in terrã istã: in q̃ nũc vos habitatis. Et non de/ dit illi hęreditatẽ ĩ ea nec pas/ sum pedis: sed repromisit da/ re illi eam in possessionẽ ꝛ se/ mini eius post ipsum cũm nõ haberet filiũ. Locutus est au/ tem ei deus: quia erit semẽ eiꝰ accola in terra aliena ꝛ serui/ tuti eos subijcient ꝛ male tra/ ctabũt eos annis q̃dringẽtis triginta et gentẽ cui seruierit iudicabo ego dicit dñs. Et pꝰ hęc exibũt/ ꝛ seruiẽt mihi ĩ loco istõ. Et dedit illi testamẽ tũ circũmcisionis: et sic genu/ it isaac: ꝛ circũncidit eũ die octauo ꝛ isaac/ iacob/ ꝛ iacob duodecim patriarchas. Et pa triarchę emulãtes ioseph ven diderunt in egyptũm: et erat deꝰ cũ eo: et eripuit eũ ex oi/ bus tribulatiõibꝰ eiꝰ: ꝛ dedit ei gratiam et sapientiam in conspectu pharaonis regis egypti: et constituit eum prę/ positum super egyptum ꝛ sup

egypto. b Subijciẽt/ egyptq̃. c Tractabũt/ affligẽ/ tes duris opibꝰ luti ꝛ lateris. d Annis q̃drigentis: Tot ãnis pegrinabunt: ꝗ ĩ pte eoꝝ seruiet. ſ. cẽtũ quadraginta quat/ tuor ãnis: q̃ fuerũt a morte ioseph vsq̃ ad exitũ de egypto: si/ cut ꝓbat in historijs. Cęterũ a ꝑma pegrinatiõe abrae q̃ incę/ pit: Gen. xij. a. vsq̃ ad mortẽ ioseph fue rũt ãni ducẽti octo/ ginta sex. Mã septua ginta q̃nq̃ ãnoꝝ fuit abram qñ exiuit de aram: Gen. xij. b. Et post ãno vicesimo q̃n to natꝰ ẽ isaac. Cẽte/ narꝰ enĩ fuit pr̃ qñ natꝰ ẽ: Gen. xxj. a. His adde oẽs ãnos isaac. ſ. cẽtũ octogin ta: Gen. xxxv. d. et sũt ãni ducẽti q̃nq̃. Jacob aũt in morte isaac/ cẽtũ viginti an noꝝ fuit: vt ꝓbatur Gen. xxxvij. in ꝑn. Et decimo ãno post itrauit egyptũ: qz cẽ tũ trigita ãnorũ tũc erat: Gen. xlvij. b. Post hꝰ aũt vixit io/ seph septuagita uno ãnis. Mã trigita no/ uẽ annoꝝ erat ĩ aduẽtu pris: qõ ex eo patet: qz triginta ãnorũ fuit qñ educ⁹ fuit de carcere: Gen. xlj. f. Et nono ãno post ve nit pr̃ ad eũ: qz post septẽ annos fertilitatis ꝛ duos sterilitatis. Oẽs aũt ãni ioseph fuerũt cẽtũ ꝛ decẽ: Gen. vlti. d. Ex q̃bus si deꝑsers trigitanouẽ remanẽt septuagita vnũ: qb⁹ adde du cẽtos q̃nq̃ et decẽ: et erũt ducẽti octogita sex. His si cẽtum q̃dragita q̃ttuor ãnos seruitutis addiders: fiẽt ãni q̃dringẽti tri/ ginta: vt hic habetur: et Gal. iij. c. et Exo. xij. f. Qõ autem Gen. xv. c. tñ de q̃dringẽtis fit mẽtio: Dic q̃ illi a natiuitate isaac cõputant/ q̃ fuit vigitiq̃nq̃ ãnis p⁹ facta ꝓmissionẽ: ꝗ ad/ huc q̃nq̃ ãni supfluũt: sed illos tacet scẽptura/ more suo: q̃ nõ cu rat minutias numeroꝝ. Sic q̃ lege lrãm. z Erit semẽ eiꝰ accola q̃drigẽtis trigita ãnis. Et qõ addit: Seruituti eos subijciẽt ꝛc. hypbaton est. i. interpositio. e Et gẽ/ tẽ/ egyptios. f Judicabo/ decẽ plagis ꝛ submersiõe pha raonis cũ ꝓpio suo: Exo. xiiij. g. Judiciũ enĩ q̃nq̃ notat dis/ cretionẽ. Ps. Judica me deꝰ ꝛ discerne causã meã. Q̃nq̃ pę nã. Judica illos deꝰ. g Exibũt/ de egypto. h Et seruiẽt/ future incipiẽt liberati a future humana. i Isto. Ter/ ram ꝓmissiõis ostendit locũ sctũ. k Et dedit. Gen. xvij. b. l Testamẽtũ. Nõ blasphemat. m Circũcisiõis: q̃ ideo fiebat ĩ mẽbro genitali ꝛ occulto: qz p oẽs generatiões il lius tpis erat seruãda: nõ ab oib⁹ gentib⁹/ sed ab illo ꝓpio q̃ p ꝗ ab alijs natiõib⁹ diuidebat. Mystice autẽ significat car/ nis mortificationẽ: qz illo mẽbro voluptas carnis expleꝰ. Oc/ cultatio aũt mẽbri significat iactantiã esse vitãdã in circũcisi one spũali. n Et sic/ circũcisus nõ in ꝓpurio. o Cir/ cũcidit: Gen. xxj. a. p Die octauo: q̃ significat octo bitudines: vel octauã resurrectiõis in q̃ plene circũcidemur a culpa ꝛ pena. q Et isaac/ circũcisus/ circũcisũ. r Ja/ cob: Gen. xxv. c. s Duodecim pr̃iarchas: repete cir cũcisos/ vt potis⁹ laudet q̃ vituper eos. t Emulãtes: quia plus cęteris amabat a pre: Gen. xxxvij. a. v Vendiderũt: ꝓpr̃ sõnia q̃ pollicebant et magna. x In egyptũ: Succic/ te trãsit. i. mercatorib⁹ madianit⁹ q̃ duxerũt eũ in egyptum. y Ex oib⁹ tribulatiõib⁹: de manu fratrũ: de cisterna: de manu negociatoꝝ: de manu egyptię: de piculo mortis et tãdẽ de ipso carcere. z Gratiam/ coram principe carceris et pharaone ꝛ sacerdote cuius filiam duxit. a Et sapientiã interpretandi somniũ ꝛ prouidendi consilium: Gen. xlj. e.

a Et tribulatio/fames.s. vt legatur. Et/ pro id est. b Nō inueniebāt: etiā si quererēt dicit Glo. Ex hoc putat vbicq fuisse famē. c Patres/pziarchę. Patet q pzes non blasphemat quos etiā suos dicit. d Cū audisset. Gen. xlij.a. e Patres/ꝓter beniamin. f Primū. Prima vice: et tūc ioseph cogūit eos/nō ipsi eum. g Cognit⁹. Gen. xlv.a. h Et manifestatū. Pa⁹ eni celauerat: qz egyptij ouē adorantes/esum ouiū oderāt q̄s israel offerebat i Cognationē: fratres suos et fratrū filios: qz iacob nō erat cognatio sed progenies. k Septuaginta q̄nq̄. Gen. xlvj.c. computant tm̄ sexagint aser pzęter iacob et ioseph cū duobus filijs suis: qui simul sunt septuaginta. Sed lucas sequit trāslationē Septuaginta: q̄ tunc erat famosa ꝛ a grecis approbata: et ideo maluit pzsentiēdo eis fidem christi pzfirmare q̄ sermonē suū suspectū reddere/si oli creditę ęditioni videret pzotraire. Vel pōt dici q̄ hic cōputant q̄nq̄ nepotes iacob filij eoz ioseph qui erant in egypto q̄ nō pputant i genesi: l Descēdit/ secū situ locoz. Descēd⁹ ē de terra pmissiōis in egyptū. Mystice: q̄z descēdere dicunt qz libertati successura erat seruit⁹: ꝛ moralit: q̄ mūdo adhęret vere descēdit. m Defunct⁹/in egypto. n Et positi/in sichem: synecdochice totū p parte: qz ō de solo ioseph legit Josue. vltī. g. qui fuit caput eoz. Vel pōt dici verū esse q̄ oēs trāslati sūt vt dicit stephan⁹/sequēs opinionē vulgi. Et Hiero⁹: q̄ locū incoluit dicit de paulo q̄ trāsiuit sichem et vidit sepulchza duodecim pziarcharū. Idem. Duodeci pziarchę nō sūt sepulti in arbe/ꝗ i sichem. Sed memoria ioseph celebzior ē q̄ ō de ossib⁹ suis mādauit. Gen. vltī. ad cui⁹ tribū sichem ptinuit: qz pat dedit eā sibi: Gen. xlviij. d. o In sepulchzo. Hoc de solo iacob legit q̄ sepult⁹ sit in spelūca duplici: Gen. vltī. d. vbi abzaā ꝛ sara/isaac ꝛ rebecca/iacob ꝛ lia: vnde ꝛ hebzon dicta ē. i. ꝓiugiū. p Emit/ q̄dringentis siclis ab ephzon filio seon: Gen. xxiij.c. q A filijs emoz. Duas historias pfundit in vnā/nō tam ordinē historię q̄ causam de q̄ agebat intēdēs: vt ostēdat ꝛ moysi rebelles fuisse/et christo in lege pmisso. Gen. xxxiij. d. Jacob emit sichem cētū agnis a filijs emoz pzis sichem. Hic ꝗo ōz emoz filius sichē: et potuit esse/q̄ emoz ꝛ patrē ꝛ filiū habuit noie sichem: a quo dicit emisse abzaā in iacob emēte: sicut ei data ē terra in semie suo. Vñ sic pstrue. p Emit/ iacob. r Sichem: vt sit nomē ciuitatis. q A filijs emoz filij. i. habita tozis sichem: et sic vltimū sichem ē explanatio pozis. Vel sic: A filijs emoz filij sichē: qz filij emoz erāt filij. i. habitatores sichem. Vel: Translati sūt in sichē: et resume sichem dico quā emit iacob: vt. s. et inde positi sunt i sepulchzo: q̄ emit non a filijs emoz sed ab ephzon: vt. s. Et sic sūt duodecim patriarchę cum patre iacob in spelunca duplici: vt videtur velle stephan⁹. Et sic construit primū sichem cum vtrimo: et est vtrūq̄ nomen ciuitatis. s Cum aūt. Redit ad ordinē narrationis. Anticipatio enī fuit q̄ de patrib⁹ pzemisit t Tempus/anni q̄dringenti triginta. Exo. xij.f. v Promissionis. Gen. xv.c. P⁹ hęc exibunt ꝛc. x Cōfessus. In greco: politicē. y Creuit pplꝰ: mortuo ioseph ꝛ fratrib⁹ ꝛc. Et est secūda particula primę pris capituli. Mystice: Crucifixo christo ꝛ apostol⁹ passis/creuit ecclesia. a Alī⁹ rex diabolus qui effęminatos diligit masculos odit. z Surrexit/ per superbiā b Non sciebat. beneficium non reddebat. c Circūuenies/pcipiendo obstetricib⁹/ vt necarent masculos. d Mostr⁹/me blasphemare videatur. e Afflixit/ intātū. f Vt exponerēt/ in fiumine. g Reuiuificarent: id est viui custodirent. h Eodem tempore/ quo surrexit rex nouus. i Gratus deo/a q̄ gratias habuit. Nec moyses blasphemat. k Qui nutritus: qz elegantem habuit faciem. Exo. ij.a. l In domo/occulte. m Exposito: in nilo. n Sustulit/de flumine. o Filia/ quę venerat vt lauaretur. p Et erudit⁹: vt alios doceret. q Potens in verbis. Glo. eloquens. Contra. Exo. iiij.c. Impeditę linguę dicit: Verū est/respectu ad deum/ipse ꝛ omnis hō est ineloquēs vel eloquēs erat quo ad scientiā ꝛ discretionem sententiarū: non quantū ad formationē verboz: vel pt gracilitatē voc⁹/dicit ineloquēs: sm Aug⁹. Dicit aūt moyses q̄ interpt̄at linteis pter fiscellā bitumine linitā: vel ad litterā sūpt⁹ ab aquis. Mystice. moyses christ⁹ ē q̄ pcusso diabolo liberās gen⁹ suū occultat⁹ ē q̄ piect⁹ a iudęis ab ecclia gentiū suscipit ad baptismū/venīte pus filia diabolī potēs i opere ꝛ sermone: Lucī. vltī. c. Qui in plenitudine tpis: Gal. iij. a. Visitauit nos ꝛ fecit redemptionem plebis suę. Lucī. i. f. r Et in opib⁹/fortis s Ascēdit i coz. Glo. De bona cogitatiōe dicit q̄ ascēdit in coz: qz deorsum venit/ꝛ coz post se sursum trahit: mala etiā cogitatio quę ab hoie est ascēdere dicitur: qz deorsū est. Lucī. xxiiij.f. Cogitationes ascēdūt i cordibus vzis. v Fratres/genere. t Visitaret: qz onere seruitutis infirmabantur. x Illū/fratrē suū: dicit Glo. ostendens q̄ faciens iniuriam non erat de genere suo. y Intelligere: q̄ō sicut in vno fecerat in omnib⁹ faceret: et eos penitus ab egyptijs liberaret: quia licet nullus pzęsens esset q̄ videret: Exo. ij.b. Liberatus tm̄ potuit alijs dicere: et sic possent intelligere si vellent. z Per manum/op⁹. a Non intellexerunt/manifesta iudęorum figura. b Et reconciliabat eos in pace. Christus pacem per apostolos pzędicabat: quibus iudęi restiterunt. c Repulit/ verbo sic ꝗ iudęi christū: dicit

omnē domū suam. Venit aūt fames in vniuersam egyptū ꝛ chanaan et tribūlatio magna et nōn inueniebant cibos pātres nostri. Cūm audisset autem iacob esse frumētū in egypto misit pātres nostros primūm et in secūdo cōgnitus ē ioseph a fratrib⁹ suis: ꝛ mānifestatum est pharaoni genus eius. Mittens autem ioseph accersiuit iacob patrem suū ꝛ omnem cōgnationē suam in animab⁹ septuagintaq̄nq̄. Et descendit iacob in egyptum et defunctus est ipse ꝛ patres nostri. Et translati sunt in sichem: ꝛ positi sunt in sepulchzo qd emit abzaā pzecio argenti a filijs emoz filij sichem. Cūm autem appzopinquaret tempus repzomissionis quam cōfessus est deus abzaę: creuit populus ꝛ multiplicatus est i egypto quoadusq̄ surrexit alius rex in egypto q̄ nōn sciebat ioseph. Hic circūueniens gen⁹ nostrum afflixit patres nostros: vt exponerēt infantes suos nē viuificarentur. Eodem tempe natus est moyses: ꝛ fuit gratus deo qui nutritus est tribus mensibus in domo pzis sui. Exposito aūt illo sustulit eum filia pharaonis: ꝛ nutriuit eum sibi in filium. Et eruditus est moyses omni sapientia egyptiozum: et erat potens in verbis et in operibus suis. Cum autem impleretur ei quadraginta annozum tempus: ascendit i coz eius vt visitaret fratres suos filios israel. Et cum vidisset quendam iniuriam patientē vindicauit illūm: ꝛ fecit vltionem ei qui iniuriam sustinebat percusso egyptio. Existimabat autem intelligere fratres: quoniam deus per manum ipsius daret salutem illis: At illi nōn intellexerunt. Sequenti vero die apparuit illis litigantibus et reconciliabat eos in pace dicens: Viri fratres estis. Vt quid nocetis alterutrū? Qui aūt iniuriā faciebat primo: repulit eū dicens:

Exo.1.a.

Exo.2.a.

Exo.2.a.

Exo.2.a.

ꝗ iudęl christum: dicit Glo. a ¶ Quis te ꝓstituit: Quidam putāt illū qui defensus ē ex ira rem ꝓpalasse et ignar⁹ ꝓphetar: moysen datū israeli ꝑncipē ⁊ iudicē. Quis te ꝓstituit. Solus deus: quia nō est ptās nisi a deo: Roma. xiij. a. Eccl. x. a. In manu dei ptās bois. Sic rndit christus / Lucl. xij. b. Quis me constituit iudicē ac diuisorē super vos. Dystice. Sol⁹ i cotēcione sua illos redarguit moyses ⁊ legi fuisse ꝛriosi. b ¶ Fugit volēs occultū esse et timens egyptios. c ¶ In tra madiā: christ⁹ ad gētes. d ¶ Generauit: de sephora vxore sua: Exo. ij. d. e ¶ Duos: gersā ⁊ eliezer. f ¶ Apparuit / cū minaret gregē ad iteriora deßti: Exo. iij. a. g ¶ Angel⁹ Glo. Michael in ꝓsona domini: vl ipse magni ꝓsilij angelus. h ¶ Flāmę: vt timerēt / sciētes q: de⁹ noster ignis ꝓsumēs ē: Deut. iiij. d. Vel ne aliquā similitudinē eius facerēt ⁊ adorarent: q: flāma nō est imitabilis. i ¶ Admirat⁹: q: ꝗ ꝓsuetudinē rubus ardēs nō cōbureret. k ¶ Dox dñi. Nūc dicit dñs qui ꝑus angelus. l ¶ Ego sū / semp prę sens: qō est verbum ꝓpriū dei: scōm illud Exo. iij. d. Ego sum q̄ sum. m ¶ De⁹: non recēs ⁊ nouus: sed / n ¶ Patrū: nōdū tuus vocādus. o ¶ Tuox: vt ostēdat eū verū esse filiū eox: et sic vtroq̄ simul ⁊ deū cōmendat stephan⁹ nō blasphemat. p ¶ Iacob. Hi tres cōmemorank: q: ipsis facta est ꝓmissio quę implek. q ¶ Nō audebat: audiēs nomē dñi. r ¶ Dixit: Exo. iij. b. expositū est. s ¶ Solue calciamētū ⁊c. Glo. Serpentes nō sunt timēdi vbi de⁹ ꝓsens loquit. t ¶ Sancta est. Glo. Sācti pedes sācti locū debēt ꝓtigere. v ¶ Vidēs. Deus tot⁹ vid⁹ ē / tot⁹ audit⁹: oia videt oia audit: ꝗ videre ⁊ audire dicit qñ miserek. x ¶ Audiui: q: licet aliquē temptari ꝑmittā: ideo nō est putādū q̄ nesciam. y ¶ Dei: dicēs suum misereri se ostēdit. z ¶ Et descēdi / Eius descēdere ē cōpati. Et nota q̄ duo signa liberatiōis dedit dominus hic. Primū: q: sicut rubus non cōburebak: ita ꝓpl's in ꝓsecutione seruitutis non deficeret sed liberarek. Secūdū in solutione calciamēti qō est ꝗ offendicula: ita ⁊ seruitut offendiculū erat amouendū: ita leuiter sicut aliq̄s discalciak. Dystice. Ignis rubum nō comburēs / ꝓpūsctūs peccata illi⁹ populi nō ꝓsumēs: quia densas nequitię spinas dei beneficij opposuit: vel ecclesia persecutione flāmata non perit: et christus in ea loquitur: a ¶ Solue calciamēta / ne te putes esse ecclesię sponsum / licet dux sis populi: sicut ⁊ iohānes baptista feē dicēs / Mar. j. a. Cuius non sum dignus corrigiā calciamenti soluere. De modo triplici discalciandi habes satis Deut. xxv. b. fm q̄ ꝑ pinquus volebat vel nolebat accipere vxorem defuncti. Vel Dozaliē b ¶ Solue calciamentū / operibus mortuis renuncia. a ¶ Negauerunt / A parte totum: quia vnus negauit cęteri consenserūt. c ¶ Nunc deus / Ab humili soluit

Dystice Exo. i. a. Luc. 12. b.

Deut. 18. c. 5. 3. d.

Exo. 3. b. Iosue. 5. d.

Exo. 32. a.

a Quis te ꝓstituit ꝑncipē ⁊ iudicem sup nos? Nūquid interficere me tu vis / quēadmodū b interfecisti heri egyptū? Fūgit aūt moyses i verbo isto: et c fact⁹ est aduena in terra madi d an: vbi generauit filios duos e Et expletl annis q̄draginta: f apparuit illi i deserto montis g sina angelus i igne flammę ru h bi. Moyses aūt videns admi i ratus ē visum. Et accedēte illo vt ꝓsideraret: facta ē ad eū k vox dñi / dicēs. Ego sum de⁹ l m n o pātrū tuox: de⁹ abraā / de⁹ isa p ac / et de⁹ iacob. Tremefactus q aūt moyses: nōn audebat ꝓsi r derare. s Dixit aūt illi dñs. Sōl t ue calciamētū pedū tuox: lo v c⁹ eni in q̄ stas terra sancta ē. x Videns vidi afflictionē po y puli mēi q̄ est i egypto ⁊ gemi z tū eox audiui ⁊ descēdi liberare eos. Et nunc veni ⁊ mittam tē in egyptū. a Nūc moysen quem negauerūt dicētes: b Quis te constituit ꝑncipem ⁊ c iudicem: hunc deus ꝑncipē d et redemptorē misit cum manu angeli qui apparuit illi i ru e f bo. Hic eduxit illos faciens ꝓdigia ⁊ signa in terra egypti ⁊ in rubro mari: ⁊ in deserto annis quadraginta. Hic est g moyses qui dixit filijs israel. h Prophetā suscitabit vobis i deus de fratrib⁹ vestris: tanq̄ meipsū audietis. Hic est q̄ fuit in ecclesia in solitudie cum l m āgelo qui loquebat ei in mōn n te sina ⁊ cum patrib⁹ nōstris q̄ o p accepit verba vitę dare vobis q r Cui nōluerūt obedire patres s vestri: sed repulerunt ⁊ auersi t v sunt cordib⁹ suis in egyptum x dicentes ad aaron. Fac nobis deos qui precedant nos. y z a Moysi enim huic qui eduxit b nos de tra egypti: nescim⁹ quid c d factū sit ei. Et vitulū fecerūt i dieb⁹ illis: ⁊ obtulerūt hostiā si e f mulacro: ⁊ letabant i opib⁹ manuū suax. g Conuertit aūt de⁹ ⁊ h tradidit eos seruire militię celi:

qō superb⁹ interrogauit / dicēs: b ¶ Quis te ꝓstituit ꝑncipē ⁊ iudicē. Ecce laus / nō blasphemia. d ¶ Cū manu / ope vel ptāte: quia ꝑmogenita occidit. Exo. xij. d. Et alias plagas intulit. e ¶ Hic / moyses. f ¶ Eduxit: culpā in eos refundit quā ipsi rebelles ⁊ increduli in deū ⁊ moysen retorq̄bant. g ¶ Filijs israel / vobis. Deut. xviij. d. h ¶ Vobis nō alijs ꝓter vos. i ¶ Tanq̄ meipsuz: carne visibilē: sed iustra me maiestate terribilē: quē moyses ꝑdicat in forma bois venturum: et prędicta vitę daturū / ne noua videatur doctrina ei⁹ cū venerit. k ¶ In ecclesia / cōgregatiōe populi: ñ solus vt prius. l ¶ Qui loquebat. Hoc tā ei q̄ oī populo. m ¶ In monte sina. Exo. xx. n ¶ Nostris: nō tm̄ vestris o ¶ Verba vitę: id est legem. Bak. iij. b. Qui fecerit ea viuet in eis. Idem Leuit. xviij. a. et Ezech. xx. b. Contra. Heb. vij. b Nihil ad perfectum duxit lex. Solutio. Verba vitę. i. ꝑparātia ad vitā quę est in nouo testamēto: vel quātū ad significationē / nō quātum ad litterā. Vel q̄ dicit Vita viuet / expone. i. nō puniek fm legē quę punit trāsgressores. p ¶ Lui / moysi. q ¶ Noluerūt: Duplicit accusank: et q: noluerūt: et q: nō obedierūt. r ¶ Obedire / ope: licet ꝓmiserint ore: Exo. xx. c. s ¶ Repulerunt. Numeri. xxj. b. Cur eduxisti nos de egypto vt moreremur in solitudine. t ¶ Cordibus: si non corporibus. v ¶ In egyptum / ad quā optabant reuerti: vel ad mores egyptiorum reuersi sunt: idolum adorādo. x ¶ Ad aaron / quasi principem. Exo. xxxij. y ¶ Deos. Error gentium: pluraliter dicunt deos / non deum tanq̄ diuinitat ignari. Deus enī fact⁹ nō ē: sed omia fecit: creator nō creatura. Glo. Deos dicūt ꝓpter duas colūnas q̄ ꝓcesserūt exeūtes de egypto: in quarū honore factū est vnū simulacrū: sed ambę adorate sūt: et ſō dicūt. z ¶ Precedāt nos / ꝓuidentia ⁊ ptāte. Colūna enī nubis ī die ad refrigerādū: et ignis ī nocte ad illuminādū ꝓcedebat ꝓpl'm. Exo. xiij. d. dicit q̄ eadē erat nubes q̄ dicit colūna densa ꝑ diem: clara ꝑ noctē: sed dicit duę ꝓpter duplicē effectū vel officiū a ¶ Huic / derogādo dicūt ⁊ inhonorādo. b ¶ Quid factū: mors vt vita: q: q̄draginta dieb⁹ ⁊ noctib⁹ fuerat in monte cum dño: Exo. xxiij. d. et Deut. ix. b. c ¶ Fecerūt: immo aaron ad instantiā eox. d ¶ Vitulū: vt adorarēt: sicut in egypto viderāt coli apim in specie bouis: Quidam dicunt q̄ factus est ductilis / alij qō fusilis: et tm̄ caput vituli vel vitulus integer casu exijt de fornace in qua misit aaron aurum ⁊ argentum. Exo. xxxij. a. e ¶ Simulacro. Accusantur plus q̄ si viuo animali fecissent. f ¶ In operibus: non creatorem: sed opera venerantes a se facta. g ¶ Et tradidit eos / permittendo. h ¶ Militię celi: soli lunę ⁊ stellis: quę deo militāt pagētes cursus suos: Q̄nq̄ etiā ōr exercit⁹ āgelox militia celi

Sed non ita accipitur hic: quia statim subdit de sidere. Aug⁹. Glo. Manifestum est deum opari in cordibus hominũ ad inclinandas eorum voluntates ad bonũ siue ad malũ. a In libro: quia apud hebreos licet duodecim sint auctores: vnus reputatur liber duodecim ꝓphetarũ: quia ꝑ litteras alphabeti vigiltiduo volumina tm̃ computant in canone scripturę. b Nũquid victimas ꝛc. Amos. v. g. q̃si nõ: q: nõ amore faciebant / sed timore mortis illatę adoratoribus vituli: veracit aũt ꝛ ex corde idolis seruiebant. Ubicunq; enĩ occasio fuit / semper corde reuersi sũt in ęgyptum: et dñs non q̃ offeruntur / sed volũtatem respicit offerẽtis. Geñ. iiij. a. Respexit deus ad abel prius ꝛ post ad munera eĩ⁹. c Et suscepistis: pro tabernaculo dei: d Tabernaculũ / factũ supple / e Moloch / vel melchon pro deo vero: et est idolum ãmonitarũ: qõ interpretatur rex noster. f Et sid⁹ supple suscepistis. g Dei vestri / luciferi: quem colit̃ vt deũ: sicut alij saraceni adorantes deos in figuris solis tanq̃ luciferi ꝛ lunę ꝛ stellarum. h Remphã: qui interpretat̃ factura vel requies nostra. Unde statim sequitur: i Figuras quas fecistis. Quidã dicunt sidus dei vestri / siue remphan: vt ad deum pertineat verbum: qz non dñm sed sidus eius suscęperunt. k Adorare / in veritate: licet videremini ad tabernaculum dñi hostias offerre. l Et transferam / propter hęc sacrilegia. m Trans babylonem: vbi ducemini captiui. In Amos dicit̃: Trans damascũ: nec est contrarium: quia babylon trans damascũ est: et stephanus magis sequitur sensum q̃ verba ꝓphetę. n Tabernaculũ. Tertia particula in qua excusat se de blasphemia loci: sicut supra de blasphemia in deum ꝛ patres. o Testimonij: quia in eo arca erat continens testimoniũ: id est legem. p Nostris. Glo. Semper cõmunes appellat patres. q Disposuit illis deus: qui totius artis auctor fuit ꝛ dispositor. r Scõm formam: qz res ꝑ formam: sic ostendit ipsum tabernaculũ formam fuisse. s Quã viderat: in mõte sina: Exo. xxv. d. t Suscipientes / venerandũ ꝛ humeris portandũ: Numeri. vij. a. v Cum iesu / in figura christi. x In diebus dauid / inclusiue: quia si exclusiue falsum est: Non enĩ tẽpore dauid factũ est templũ. Vel exclusiue potest sumi / propter distinctionem templi factam a dauid: licet tempore eius opus non fuerit inchoatum. y Gratiã. Gratus deo grat̃ qõ petebat accępit ab eo. z Et petijt: sciens tabernaculũ illud non semper sufficere / et ecclesię formã esse / significans ecclesiam cum arca: id est scriptura ad gentes transferendam. Sicut enim facto templo destructum est tabernaculum: sic ꝛ illud templum melioze succedente delendum erat: qõ latenter innuit stephanus. Hiere. vij. a. Non confidatis in verbis mendacij / dicentes: templum dñi ꝛc. Et post: Faciã domui hu ic / sicut fecit silo. a Salomon. Glo. Dauid vir sanguinũ prohibitus est. j. Paral. xxviij. a. Sed salomon in figura veri pacifici christi templũ ędificauit. Et nota q̃ fm Rab. dauid magis dicit̃ vir sanguinũ ꝓꝑ mortẽ vnę q̃ pro bellis ꝗ gentes gestis ex ꝑcepto dei. b Domũ / templũ: ad litterã. Mystice / ecclesiã ꝑ illud significatã. c Habitat. q. Paral. vj. c. dicit salomon: Si cęlum ꝛ cęli cęlorũ ꝛc non capiunt: quanto magis ꝛc. Et sic de verbo salomonis iudęos quicit: addẽs testimoniũ: Esa. vlj. d. d Cęlum ꝛc. vt manifest⁹ sit deũ nõ tm̃ in tẽplo eorũ habitare: sed omnẽ creaturam creatoris comparatõe parũ esse. Deut. xix. d. In ore duorũ vel trium testiũ ꝛc. Cęlũ / sancti / qbus inhabitando de⁹ ꝑsidet. e Sedes: q̃si thron⁹ non dom⁹: sic ostendit se circũdare oia. f Scabellũ: pro res quos damnatione prosternit. g Quã domũ: quasi nõ ꝓfidat / in tẽplo q̃si illi⁹ tm̃ sum habitator. h Aut qs loc⁹ requietionis: cuius sedes cęlũ: terra scabellũ. q. d non aure⁹ vel marmoreus / sed quę ꝓpheta esaias subdit: Super quem requiescit spũs meus / nisi sup humilẽ ꝛc. i Dura ceruice. Quarta particula in qua purgatus a crimine triplici a falsis testibus sibi imposito arguit iudęos: quia qui sine crimine est / dign⁹ est officio doctor. Dura ceruice: nõ sustinẽtes iugum legis sed nec iugum christi suaue: Dat. xj. d. Esa. xlviij. a. Durus es tu ꝛ neruus ferreus ceruix tua. k Et incircũcisis: etsi carne / nõ tũ corde ab infidelitate. l Et auribus: quę sunt surdę: nec a vitijs purgatę. Ostendit carnalẽ circũcisionem de qua cõtra gratiã euãgelij gloriabant̃ / nõ valere ad salutẽ sine spũali. Hiere. iiij. a. Auferte ꝓputia cordium vestrorum viri iuda ꝛc. m Vos / non ego. Hucusq; dixit patres nostri persuadẽdo: loquens nũc increpans / patres tm̃ dicit eorũ quibus similes sunt in malicia. n Spiritui: non mihi quem accusastis. o Resistitis: quia nunq̃ pęnitentiam agitis. p Sicut patres: quibus pares estis i nequitia: de quib⁹ prędixit: Cui noluerũt obedire patres nostri. r Quem / quasi nullus est. q Vestri: non nostri. s Et occiderunt. Tres grad⁹ malicię ponit. Primo q̃ spiritusctõ resistũt. Secundo q̃ prophetas persecuti sunt. Tertio q̃ eos occiderunt crescente semper malicia. t Iusti / christi. v Qui accępistis. Unde inexcusabiles estis dispositione / ministerio vl̃ dispensatione. x Et non custodistis / opere scienter peccando. y Audientes aũt ꝛc. Secunda pars capituli de cõmotione iudęorũ contra stephanum ꝛ lapidatione eius. z Dissecabantur: quia celabãt legẽ dei. a Stridebãt / nimietate furoris. b Dentib⁹: moze bestiali. c Plen⁹ spũsctõ: sicut esse solebat: vel bona illa maxime supabũdauit grã. d In cęlũ: vñ sperabat auxiliũ. e Vidit / visiõe corpali: sicut in corruscatiõe videt signũ diuisionis in cęlo / non tũ est: vel spũali: vel etiam ex pre instrumenti videndi: quia dñs aperuit oculos eius / vt posset videre vltra etiã sine apertiõe facta i cęlo. e Gloriã: vt trividere bulat⁹ carne ꝓsolaret spũ. f Dei / quẽ stephan⁹ inuocabat.

Amos. 5. g.

Exo. 25. d. Deu. 8. b.

Esa. 66. a.

Esa. 66. a.

Stantem. Heb. xij. a.

a Stantem. Heb.xij.a. Aspicientes in auctorem fidei et
consumatorem iesum. b A dextris: verum hominem qui vere
resurrexit et ascendit. c Dei/ vbi post laborem quiescit iudi/
cans et sedens in throno: dicit Glo. d Aideo: non resera/
tione elementorum: sed reuelatione spirituali quę fiebat in corde
iusti. e Celos ap
tos. Sic et Ezech.
j.a. aperti sunt cęli.
f Et filiū hois/
quem vos tm̃ homi
nem estimatis: vel
veritate resurrectio/
nis ostendit: et in h̄
iudeos confundit.
Ezech.21.d. g Stantem: imo/
biliter quasi non ire/
rū casurū. Vel habi/
tus adiuuantis/ iniu
rias vindicantis/ et
pro seruo pugnantis
exprimit per verbū
standi. h Virtu/
tis: quia iudex om/
niū visibiliter veni/
et. i Aideo ce/
los: in ipsa passione
premiū videt: vt qui
terrenam vitam pro
christo contempsit:
sciat se meruisse cęle
lestem. k Conti/
nuerunt/ ne audi/
rent blasphemiam.
l Unanimiter:
omnis turba arguitur quia consensit. l Et eiscientes: q̃si
abominabilem. m Extra ciuitatem: sic se legem implere
gloriabāt. Leuit'.xxiij.c. Educ blasphemū extra castra et la
pidet eū ꝛc. Christ' extra portā pass' est: Heb.xiij.b. ad sig/
nificandū q̃ nō habemus hic manentem ciuitatē: Eodē.xiij.
n Et testes: falsi/ qui primi lapidabant/ fm legē: Deut.
xvij.b. Manus testium ꝛc. o Deposuerunt/ pre nimio
furore: vel ne cum vestimentis pollutum tangerent: vel vt ex/
peditius lapidarent. p Saulus/ post paul'. j. xiij.b. In
quo notantur duo. Primo q̃ penitentia quelibet peccata cu/
ret. Secundo q̃ deo custodiente manus pauli non est polluta
sanguine inocentis. q Stephanū: hic nomen ꝓpriū ponit
vt causa nominis aperiat. Hic enim vere est coronat'. r Do
mine: quasi presentem precatur. s Suscipe/ in cęlum
qō vidi apertum. Christus dicit: Cōmendo spiritum meum:
Luc'.xxiij. f. quia patri loquitur securus: ille q̃si seruus dño
supplicat. t Spiritum/ orat conseruari: quia corpus expo/
suit lapidationi. v Positis: securus pro se genua non fle/
xit. x Voce magna: quia magnū ē orare pro inimicis:
quorum maior iniquitas/ maius supplicandi remedium po/
stulat. y Ne statuas. Christū imitat: Luc'.xxiij.c. Di/
mitte illis. z Hoc peccatū: vt nō sit insolubile: s penitē/
tib' dimitte. a Quia nesciūt. Vira virt' martyr': orās
excusat eos charitate accensus/ quib' pauloante culpam im/
properauit perfidię celo armatus. b Obdormiuit/ resus/
citandus. Glo. Sancti non moriunt: quia in melius mutant:
et vita temporalis in eternam vertitur. Exposi. Ca. VIII.

Paulus autem ꝛc. Hoc capitulū diuiditur in duas
partes. In prima agitur de persecutione ecclesię et dis/
persione fratrum. In secunda de actibus dispersorum
ibi: Igitur qui dispersi erant ꝛc. Prima autem pars di
uiditur in quatuor. In prima dicitur consensus pauli in necē
stephani. In secunda persecutio facta et dispersio fratrū: ibi:
Facta est autem ꝛc. In tertia sepultura et planct' stepha/
ni: ibi: Curauerunt aūt ꝛc. In quarta persecutio ecclesię
specialis per saulum: ibi: Saulus ꝟo deuastabat ꝛc. Di

a stantem a dextris virtutis dei
b c d Et ait: Ecce video celos ap/
e tos et filium hominis stantem
f g h a dextris virtutis dei. Excla/
mantes autem voce magna
i continuerūt aures suas: et im/
k petum fecerunt vnanimiter i
l eum. Et eijcientes eum extra
m n ciuitatem lapidabant: et testes
o deposuerunt vestimenta sua
secus pedes adolescentis: q̃
p vocabatur saulus. Et lapida
q bant stephanum inuocantem
r s et dicentem: Domine iesu sus/
t v cipe spm̃ meū. Positi autem
x genub': clamauit voce mag/
y na/ dicēs: Bne: ne statuas ill'
z a hoc pctm̃: qz nesciūt q̃d faciūt
b Et cum hoc dixisset obdormi
uit in domino. Capi. VIII.
c d e Saulus autē erat con/
sentiens neci eius. Fa/
cta est autem in illa die per/
f secutio magna in ecclesia q̃
g erat hierosolymis: et omnes
b dispersi sunt per regiones iu/
i dęę et samarię: preter apo/
k stolos. Curauerunt autem ste
l phanum viri timorati et fece/
m runt planctum magnum sup
n o eum. Saulus vero deuasta/
bat ecclesiam per domos in/
p q trans et trahens viros ac mu/
r s lieres tradebat in custodiam.
t v Igitur qui dispersi erant per/
x transibant euangelizates ver
y bum dei. Philippus autem
z descendens in ciuitatem sa/
a marię ꝓdicabat illis christum.
b Intendebant autē turbę his
quę a philippo dicebant vna
c d nimiter audientes et viden/
tes signa quę faciebat. Mul/
ti enim eorū q̃ habebant spus

cit ergo: c Saulus aūt erat consentiens neci: nō q̃dē la/
pidauit sed lapidātib': cōsensit. Glo. vñ periret/ nisi gra et pnia
sueniret: qz nō solū q̃ faciūt digni sūt morte: sed q̃ consentiūt fa
cientibus: Roma. j. d. Et intellige de gra illuminate quę p̃/
cedit pniam: non de informate quę sequit motū liberi arbi/
trij: Alioquin prima gratia illuminans vl' prevenient non suffi
cit sine penitētia: in his maxime quę ha
bent actuale peccā/
tum. d Neci eius
in qua arbitrabant
obsequiū se prestare
deo: Joh.xvj.a. e
Facta est aūt ꝛc.
Secūda pars. f
f.9.a.
In illa die: occiso
vno de principib' ec/
clesię et ante fuerat p
secutio: sed ñ ita ma/
gna. g Hierosolymis: nōdū alibi:
secūdū illud: Eritis
mihi testes: primo ī
hierusalē ꝛc. ē. j. a.
h Dispersi: sicut
grana seminis/ vt ex
ipsis multiplicarent
segetes fidei. i Pre/
ter apl'os: qui vt
pastores gregis con
stantiores erant ce/
teris. k Curaue/
runt ꝛc. Tertia pars: id est sepelierūt. Redit ad h̄ qō dimi/
serat. Dixerat enim de morte stephani/ sed non de sepultura.
l Timorati/ timore persecutor: vel timentes deū christia
ni: qui postea sunt dispersi: vl' ipsi iudei timentes deū etsi nō/
dum christiani. m Planctum: fm antiquū morem legis.
n Saulus ꝟo ꝛc. Quarta pars. o Deuastabat/ dis/
currebat impiger ad vastandū. q Viros: more vastantiū
nulli sexui parcebat. p Et trahens/ nō occidens: qz forte
manus eius seruabat dñs ne polluerent. r In custodiā
carceris. Dicitur aūt saulus a saul: rege israel: qui fuit psecu/
tor dauid de tribu beniamin: de qua et paulus. Solet enim po/
steri a maiorib' suis denominari: Ecce beniamin lup' rapax:
Gen. xlix.d. quia q̃si lupus ī gregē grassabat in christianos.
s Igitur q̃ dispersi ꝛc. Secūda pars capitulī: quę diuidi
tur in q̃nq̃. In prima agitur de p̃dicatione philippi in samaria
et conuersione simonis magi. In secūda de missione iohānis
et petri in samariam: vt darent spiritūsanctū conuersis a phi/
lippo: ibi: Cū aūt audisset ꝛc. In ktia quō simō voluit eme
re spm̃sanctū/ et increpat' ē a petro: ibi: Cum vidisset ꝛc.
In q̃rta de reditu apl'orum ī hierlm: ibi: At illi quidē ꝛc. In
q̃nta quō philippus tussus ab ange lo docuit et baptizauit eunu
chū: ibi: Angel' aūt. t Dispersi: vt occasione tribula/
tionis fieret seminarium euangelij. v Pertransibāt de
loco ad locum. Matth.x.c. Cum psequent vos in vnam ci/
uitatem: fugite in aliam. x Euangelizātes: q̃uis timo/
re dispersi: tñ stabiles erant in p̃dicatione euāgelij. y Phi/
lipp': diacon' secūdus a stephano. Secūd' post ipsū nar/
ratur quasi heres et eiusdem gradus. Patet enim ipsum nō fuis
se apostolū: quia nō dedit spiritūsanctū: sed petr' et iohānes:
et quia premissum est q̃ omnes dispersi sunt preter apostolos.
Hic dicit cum petro missus ad solutionem pulli et asinę:
Mat.xxj.a. Quia vterq̃ p̃m' p̃dicauit gētib': nec ꝓpter h̄
necesse ē ipsum dici apl'm s discipulū de septuaginta duob'.
z Descendēs/ fm situ loci: vl' qz erat inferior hierusalem.
a Christū/ hoiem esse verū deū. c Audientes/ ꝟba.
d Videntes/ miracula. Et iō/ b Intendebāt. i. credebāt.
Audium: quia

a Gaudiũ: quia cognita veritate exierant de tenebris ignorantię. Glo. Ex hoc loco / ⁊ samaritanę historia: Joh. iiij. probatur animos huiꝰ gentis ad credendũ fuisse promptos. b Vir / quasi ignobilis. c Nomine / nõ merito: quia opere inobediens erat. d Magus. Glo. Magi de singulis philosophant: de natura mundi / cursu et motibus siderũ. e

B Seducens / seorsũ a veritate ducẽs: vel in stuporem ⁊ admirationẽ pertens per prestigia sua. f Magnũ / prophetam vel angelum vl dei filiũ. Glo. Semper bonis mala contraria aduersant. g A mimo / seruo vel iunore h Ad maximũ / regẽ vl decrepitũ senẽ. i Hic: simon. k Virtus christiꝰ. l Dei / nõ angeli. m Quę vocatur: ignorabant nomen christi. n Magicis / artibus: vel falsis virtutibus. o Dementasset / rationem mẽtis ab eis absẽtasset.

C p De regno dei: Matth. iiij. c. Pęnitentiam agite: appropinquabit regnũ cęlorum q Jesu christi: cuius erant ignari vt prędictum est. Vl in noie iesu p̃ dicauit trinitatem. Qui enĩ vnam personam ō trinitate perfecte credit / fide aliarum duarum carere nequit. r Ac mulieres / in christo iesu: non ẽ masculus vel fęmia: Gal. iij. d. s Simon / verbis philippi ⁊ virtute deuictus. t Credidit / vere. Vel sicut dicit Glo. Ficte / ne credẽtibus resistens despectus haberetur. v Adherebat / corpore non corde: volens potestatem habere faciendi miracula. x Stupens / cupiens se talia posse. y Cum aũt audissen t ⁊c. Secũda particula. z Apostoli: de quibus non erat philippus: dicit Glo. a Samaria. Nunc patet q ipsa ciuitas fuit samaria quę supra dicitur ciuitas samarię. b Petrum ⁊ iohãnem / qui erant colũnę: Gal. ij. b. Hos sociat quia virginitas ecclesię placet: sic et christus binos mittit: Luc. x. a. Vt in ore duorum ⁊c. Deut. xix. d. c Vt acciperent. Glo. Jam enĩ sola aq̃ erant baptiçati: id est solo baptismo aquę in qua recęperant quidẽ gratiam spiritussancti sed non visibiliter vel ad robur. d Nõi iesu: quia patrem credebãt ⁊ spiritũsanctũ sicut alij iudęi: vel quia plena fides vnius personę fidem trinitatis confirmat. e Tunc: ecce exemplum ꝓfirmationis. f Imponebãt: petrus ⁊ iohãnes / nõ philipꝰ: qõ faceret si apls esset. Hoc hodie solis episcopis licet / sicut tũc solis aplis. g Et accipiebant / ad robur qõ demonstrabant in hoc q linguis loq̃bant: Sic presbyter baptiçatũ inũgit chrismate ab episcopo consecrato: Solus episcopꝰ in fronte linit oleo dans spiritussanctum. h Cum vidisset ⁊c. Tertia pars. i Date mihi / qõ facere non poterant: quia audierant / Matth. x. a. Gratis accepistis grat / date: qõ nolebat simon: immo ponebat vendere. k Potestatem / non baptiçandi tm in aqua vel miracula faciendi: qr et ipse miracula falsa fecerat. l Cuicunq̃. Glo. Successores eiꝰ falsa miracula fecisse leguntur: qui malignis instructi artibus ecclesiam fraudulenter ingressi baptisma furãtur. m Pecunia tua: non nostra qui non cupimꝰ: sed tua quã spiritui cõparas vt illam pro eo vendas ⁊ eã spũ emas. Ideo enĩ spũ emere volebat / vt alijs vendens plus pecunię acciperet. n Tecum sit. Hinc exẽplum sumit vt pdi tozum elemosynę nõ recipiantur. o In perditionẽ: nõ vt simplicit pereat pecunia quę nihil meruit sed ipse pereat pecunię ⁊ pecuia ei. Vel / n Tecũ sit: id est tu eam retine: et hoc in perditionẽ: vt per ea iniuste congregata in gternum puniaris. p Donum dei / spiritumsanctum q deus est et donũ dei. q In hmõe isto: vt p manꝰ tuas accipiat spiritussanctꝰ. Et nota q non est imprecatio sed prędictio vel confirmatio volũtatis suę voluntati diuinę. s Ab hac neqtia tua / duplici: cupiditatis. s. qua de spiritu cõmercium facere voluisti / ⁊ prauę fidei: r Pęnitentiam itaq̃ age: vt omnes videat qõ es. Non q ignorret eũ petrꝰ pęnitentiã non actur: sed quia iussus est omnibꝰ prędicare / facit officium suum: vt ille sit inexcusabilis. Coram omnibus etiã arguitur / ne amplius eos fallat. t Et roga deum: cui patet cor: quem fallere non potes: qr spiritussanctus disciplinę effugiet fictum: Sap. j. b. v Si forte. Non affirmat / sed dubitando loquitur / ne desperemꝰ. x In felle / perfidia. y Et obligatione. Proerb. v. d. Funiculis peccatorum suorum quisq̃ constringitur. z Ideo: q̃uis celes te / nõ es mihi occultꝰ. Sed ideo spiritussanctus in columba descendit: Job. j. e. vt a simplicibus suscipi se doceret: Nam qui amaritudinẽ seruat in corde / licet baptiçari videatur: non est a peccato solutus: sed quasi ad punctum purgatus acrior mox dęmone septempliciter oppriml / tur: Matth. xij. d. a Precamini. Causa desperationis nõ audet ipse precari: quia nõ credit se exaudiri: et apostol fiẽte loquit. b Nihil veniat. Presentes plagas timens vult vitare. c Quę dixistis: Non quę ego credidi ⁊ q̃ si infidelis imputat eis quę ventura sunt. Sed quare non perit iste statim sicut ananias. ē. v. a. cum plus peccauerit q̃ ille? Sol. In isto erant aliqua signa pęnitentię: vnde si statim puniretur desperarent alij: et non curarent pęnitere. Ideo etiam dominus regnare permittit hypocritas: Job. xxxiij. d. quia in eis videt eẽ pnia. d Et illi. Quarta ps: petrꝰ. s. ⁊ iohes.

imũdos / clamantes voce magna exibant. Multi autẽ paralytici ⁊ claudi curati sunt.
a Factum est ergo magnum
b gãudium in illa ciuitate. Vir
c autem quidam nõie simon q̃
d ante fuerat in ciuitate mãgus
e seducens gentem samarię / di
f cens se esse aliquẽ mãgnum:
g cui auscultabant omnes ã mi
h nimo vsq̃ ad maximũ dicen
i k tes: hic est virtus dei q̃ vo
l m catur magna. Attendebãt autem eum: propter qõ multo tẽ
n o pore mãgicis suis dementasset eos. Cum vero credidissẽt
p philippo euangeliçãti de re
q gno dei et nomine iesu christi
r baptiçabant viri ac mulieres.
s t Tunc simõn ⁊ ipse credidit: ⁊
v cum baptiçatus esset / adhere
bat philippo. Videns etiam
x y signa ⁊ virtutes maximas fie
ri / stupens admirabat. Cum
z autem audissent apostoli qui
a erant hierosolymis quia re
b cepisset samaria verbum dei:
misserunt ad eos petrum ⁊ io
c hannem. Qui cum venissent
orauerunt pro ipsis vt accipe
rent spiritumsanctum: Non
dum enim in quenq̃ illorum
d e venerat sed baptiçati tantũ
erant i nomine dñi iesu. Tũc
f imponebant manus super il
g los et accipiebant spiritum
h sanctum. Cum vidisset autẽ
simon: quia per impositionem
manus apostolorũ dar k spi
ritussanctus / obtulit eis pecu
i niã / dicens: Date ⁊ mihi hãc
k l potestatem vt cuicunq̃ impo
suero manus / accipiat spiritũ
sanctum. Petrus autem di
m n xit ad eum: Pecunia tua tẽ
o cum sit i perditionem / quoni
p am donum dei existimasti pecunia possideri. Non est tibi
q pars neq̃ sors i sermone isto.
Cor enim tuum non est rectũ
r coram deo. Pęnitentiã itaq̃
s t age ab hac nequitia tua: ⁊ rõ
v ga deum si forte remittatur ti
bi hęc cogitatio cordis tui. In
x y felle enĩ amaritudinis ⁊ obli
z gatione iniqtat video te esse.
Respondẽs autem simon di
a xit: Precamini vos p me ad
b dñm ut nihil veniat super me
c d hoꝝ quę dixist. Et illi quidẽ
testificati / signis.

Ab hac neqtia tua / duplici: cupiditatis. s. qua de spiritu cõmercium facere voluisti / ⁊ prauę fidei: r Pęnitentiam itaq̃ age: vt omnes videat qõ es. Non q ignorret eũ petrꝰ pęnitentiã non actur: sed quia iussus est omnibꝰ prędicare / facit officium suum: vt ille sit inexcusabilis. Coram omnibus etiã arguitur / ne amplius eos fallat. t Et roga deum: cui patet cor: quem fallere non potes: qr spiritussanctus disciplinę effugiet fictum: Sap. j. b. v Si forte. Non affirmat / sed dubitando loquitur / ne desperemꝰ. x In felle / perfidia. y Et obligatione. Proerb. v. d. Funiculis peccatorum suorum quisq̃ constringitur. z Ideo: q̃uis celes te / nõ es mihi occultꝰ. Sed ideo spiritussanctus in columba descendit: Job. j. e. vt a simplicibus suscipi se doceret: Nam qui amaritudinẽ seruat in corde / licet baptiçari videatur: non est a peccato solutus: sed quasi ad punctum purgatus acrior mox dęmone septempliciter oppriml / tur: Matth. xij. d. a Precamini. Causa desperationis nõ audet ipse precari: quia nõ credit se exaudiri: et apostol fiẽte loquit. b Nihil veniat. Presentes plagas timens vult vitare. c Quę dixistis: Non quę ego credidi ⁊ q̃ si infidelis imputat eis quę ventura sunt. Sed quare non perit iste statim sicut ananias. ē. v. a. cum plus peccauerit q̃ ille? Sol. In isto erant aliqua signa pęnitentię: vnde si statim puniretur desperarent alij: et non curarent pęnitere. Ideo etiam dominus regnare permittit hypocritas: Job. xxxiij. d. quia in eis videt eẽ pnia. d Et illi. Quarta ps: petrꝰ. s. ⁊ iohes.

a Testificati/signis. b Et locuti/sermonib⁹. c Et multi: nõ tm̃ in samaria. d Angelus ꝛc. Quinta pars in qua post reditũ apl̃ꝰ texit̃ historia de philippo. e Dñi: ad differẽtiã angeli sathanę: q̃ et ipse ẽ dñi: qꝛ seruit ei in punitione malorꝛ: sed bon⁹ seruit ope ꝛ intentione: malus ope tm̃.

f Cõtra meridianũ. Indicũ pfectionis est in vtroq̃. h Ab hierusalem/metropoli iudęorũ. i In gaçã/metropolim philistinorũ. Aphꝛicam. dicẽ Glo. Be. Aet⁹ gaça quõdam terminus chananęorꝛ iuxta ęgyptũ fundit⁹ ẽ destructa ꝛ loco ei⁹ alia ędificata. g Descẽdit .i. p quã descẽditur: et ex natura loci. k Hęc ẽ deserta: nõ via/ꝑ gaça. l Ab ijt: in altero pfectio: in altero obediẽtia.

Mystice Mystice. Ad meridiẽ philip⁹ exit. i. apl̃i ad gẽtes vbi calor fidei/gaça gẽtilitas prius a deo deserta: ad quã de hierusalẽ via christ⁹ est viam salutis aperiẽs et pcti nigredinem vnda baptismi dealbãs. Bene etiã i meridie iuenit̃ ꝛ abluit̃ q̃ deuotione ardens tanq̃ p̃mitię gentiũ dño pꝛsecrat̃. m Vir/ꝓ virilẽ animũ. n Ethiops/natura/et merito:

Eſa.53.c. Dyametian.

Ps.67. qꝛ tenebꝛosus. Pſ. Ethiopia p̃ueniet man⁹ ei⁹. o Eunuch⁹: typus gentiũ q̃ i chꝛisto a carnalib⁹ desiderij circũcidunt̃ p Potẽs/virtute ꝛ mẽt̃ integritate. Tã studios⁹ vt nec i via cessaret legere: tã religios⁹ vt ꝑ vltimis mũdi ptib⁹ ad tẽplũ dñi veniret. q Candac. Dos erat regionis illi⁹ a fęminis regi: ꝛ eas cãdaces vocari: sic impatorꝛes/cęsares. r Sup oẽs gaças. Officiũ erat eunuchorꝛ seruare thesauros potentũ. s Venerat/añq̃ philippo loq̃rek. t In hierlm/ꝓ vrbis celebꝛitatẽ ꝛ tẽpli famã: qꝛ mos erat gentilium famosa adire loca cultui deorꝛ dicata. Mystice. Candac q̃ interp̃tat cõmẽdata/thesaurariũ pręmittẽs/ecclesia ẽ gentiũ fidei ꝛ ꝓtut̃ dona/na largitura. De q̃ in Pſ. scribit̃. Pro his q̃ cõmutabunt̃. Et

Mystice

Ps.44. alibi. Obliuiscere ꝓ̃lm tuũ ꝛ domũ pꝛis tui. Hęc ẽ regina q̃ venit a finib⁹ terrę audire sapiam salomonis: Mat. xij. d. et ij. Parat̃. ix. a. v Spũs/sãct⁹ vl̃ angel⁹. x Philippo/loquẽs i cꝛde ei⁹: q̃si eni in cꝛde facit spũs ꝓba/dũ quę agẽda sunt interl̃ nũciat. y Esaiã ꝓphetã. Rab. Vbicũq̃ in nouo testamẽto salut̃ narrat̃ pꝛincipiũ: de esaia sumit̃ testimoniũ: qui interp̃tat̃ dñi sal⁹. z Et dixit/Rab. Suas inuicẽ linguas cognoscũt: vel p doctrinã eunuchi: vel p spiritũ philippi. a Et quõ possũ. Arguit illorꝛ audaciã qui sine doctoꝛe sacrã scripturã se putãt intelligere. b Ostẽderit: vñ ꝓba agat. Linguã eni non ignoꝛabat q̃ libꝛum legebat. c Rogauitq̃/i figura doctorꝛ q̃ de gentib⁹ assumpti sũt. d Vt ascẽderet: in hoc pfect⁹. e Et sederet/cũ sedẽte. f Erat/dño ꝓparãte. g Hic: vel sic. h Tanq̃ ouis innocẽs. i Ad occisionem. Esa. liij. c. passionẽ crucis.

a testificati et locuti verbũ dñi
c redibant hierosolymã ꝛ multis regiõib⁹ samaritanorꝛ euã
d geliçabãt. Angel⁹ aũt dõmi
e ni locut⁹ ẽ ad philippũ/dicẽs:
f Surge ꝛ vade ꝓtra meridia
g h nũ ad viam quę descendit ab
i k hierusalẽ in gaçã/hęc ẽ deser
l m n ta. Et surgens abijt. Et ecce
o p q vir ęthiops eunuch⁹ potens
r s cãdacis reginę ęthiopũ qui
t erat sup oẽs gaças ei⁹ vene
rat adorare i hierusalem: ꝛ re
uertebat̃ sedẽs super currum
suũ/legẽsq̃ esaiã ꝓphetã. Di
v x xit aũt spirit⁹ philippo: Acce
de ꝛ adiunge te ad currũ istũ.
Accurrẽs aũt philipp⁹: audi
y z uit eũ legentẽ esaiã ꝓphetã/et
dixit: Putas ne intelligis q̃ le
a gis: Qui ait: Et quõ possũ
b c si nõ aliq̃s ostẽderit mihi: Rõ
d gauitq̃ philippũ vt ascẽderet
e et sederet secũ. Loc⁹ aũt scrip
f g turę quã legebat erat h: Tãn
i k q̃ ouis ad ꝛ occisionẽ duct⁹ ẽ/
l m ꝛ sic agn⁹ cõrã tondẽte se sine
n voce/sic nõn aperuit os suũ.
o In hũmilitate iũdicium eius
p q sublatum est. Generationem

k Duct⁹/vt crucifigeret̃ ꝓpria volũtate/nõ reluctãs: sicẽ nec ouis: Hiere. xj. d. l Agn⁹/dei q̃ tollit pctã mũdi: Joh. j. d. Vel/Agn⁹/paschalis: qꝛ pascha nr̃m imolat⁹ ẽ chꝛist⁹. j. Corꝛ. v. c. Qui nõ solũ sanguine redemit: sed lana vestit ꝓtra frigus infidelitat̃. Bar̃. iij. d. Chꝛistũ induistis. Carne pascit:

eius quis enarrabit: Quoni
s am tolletur de terra vita eius.
t Respondens autem eunu
chus philippo dixit: Obse
cro te de quo prophęta dicit
hoc: de se an de alio aliquo:
v Aperiens autem philippus
x y os suum: ꝛ incipiens a scrip
z tura ista/euangeliçauit illi ie
sum. Et dum irent per viam:
venerũt ad quandã aquam.
Et ait eunuch⁹: Ecce aqua:
a Quid prohibet me baptiçari:
Dixit autem philippus: Si
b c crẽdis ex toto cꝛde/licẽt. Et
respondens ait: Credo filiũ
d e dei esse iesum chꝛistũ. Et iũs
f sit stare currum. Et descende
runt vterq̃ in aquam/philip
pus ꝛ eunuchus: et baptiça
g uit eum. Cum autem ascen
h i dissẽt de aqua/spiritus domi
k ni rapuit philippum ꝛ ampli
l us non vidit eum eunuchus.
Ibat enim per viam suam
gaudens. Philippus autem
m inuentus est in azoto/et per
n transiens euangeliçabat ciui
o tatibus cũctis donec veni
ret cęsaream.

Caro mea vere ẽ cibus: Joh. vj. f. m Corã tõdẽte/pilato ꝛ iudęis. n Nõ aperuit: cũ accusarek a pncipib⁹ sacerdotũ nihil respõdit: Mat. xxvij. b. o In humilitate/passiõis in q̃ humiliauit se fact⁹ obediens: Phil̃. ij. a. p Iudiciũ: qꝛ ñ iudicauit ꝑ iniuste se iudicari p̃misit/seditione iudęorꝛ ꝛ voce pilati dãnat⁹. q Sublatũ/i barrabã quẽ iudicauerũt liberandũ: Mat. xxvij. b. r Generationẽ ei⁹/ꝓpalẽ quõ nat⁹ ꝑ ꝓgine sine semie: vel ęknã ex pꝛe: Joh. j. b. s De terra: vt i cęlo/non i terra viuat vita ei⁹. j. Corꝛ. xv. f. Secũdus hõ de cęlo cęlest̃/sctũ/ate segregat⁹ a terrenis. t Rñdens: loco scripturę: ñ ipse legebat/vel philippo ñ philip⁹ reuelabat. v Aperiens thesaurũ scię: vt spirit⁹ loq̃tur i eo. Pſ. Dilata os tuũ. x Os suũ. Glo. qꝛ

B j. 10. g.

Pſ. 80.

noi suo ꝓgruit: q̃ inkp̃tat̃ os lãpadis: qꝛ obscuritatẽ ꝓphetię ꝓtulit i lucẽ scię: vl̃ circũlocutio significat longiorẽ sermonẽ. y Ascꝑtura ista: Tanq̃ ouis: Esa. liij. c. z Euãgeliçauit. Soluit q̃stionẽ: qꝛ ꝑ de iesu ꝓphatũ est. a Quis prohibet. Fides plena ẽ/aq̃ ꝓpe/baptiçatoꝛ p̃sens. Ad ꝑ eni prędicatio duxerat vt aq̃ indigeret/q̃ de baptismo i via audierat. b Si credis. Nõ ig̃rabat ei⁹ fidẽ: ꝑ q̃rebat aptã pfessionẽ: ad exemplũ baptiçãdorꝛ. c Licet/baptiçari. d Esse iesũ. i. filiũ dois. e Et iussit: eunuch⁹ vel philip⁹. f Et descẽderũt. Humiliari debet baptiçãd⁹: qꝛ iordanis descẽsus interp̃tat̃. Glo. Quęrẽs interp̃tẽ lectiõis iesũ quẽ quęrebat nescẽs inuenit. Et ꝓ̃m Hiero. Plus i deserto fonte eccle sie q̃ in aurato synagogę tẽplo repit. Hic mutauit ęthiops pellẽ suũ: Hiere. xiij. d. g Ascẽdisset/pficiẽdo. h De aq̃/q̃ est q̃si fundamẽtũ. i Rapuit. Glo. Hiero. dicit ãgelũ fecisse i spũsctõ. Glo. Rab. Vl̃ sic ꝓ̃m aliã l̃ram. Spũs irruit i eunuchũ. i. fortit̃ sicẑ i apl̃os venit: qꝛ quãto fides fortiorꝛ tãto spũs impet⁹ maiorꝛ. Hũc dicũt q̃dã philippũ fuisse apl̃m: tũ nõ legit̃ manũ imposuisse/nec sp̃ñsctũ inuocasse. Vñ patet sp̃ñsctũ sponte in p̃mitias gẽtiũ descẽdisse: vt excusationẽ hãent apl̃i erga iudęos accusantes q̃ gẽtes baptiçabant. k Nõ vidit: qꝛ pfect⁹ fact⁹ ñ indigebat amplius doctrina. Spũs eni sctũs docet oia: Joh. xiiij. d. l Ibat/ad terrã suã vl̃ ad regnũ cęlorꝛ. m In azoto: vna ꝑ q̃nq̃ ciuitatib⁹ philistijm. n Cũctl̃: nõ discernẽs p̃sonas. o Cęsareã/palęstinę: vbi domũ habuisse dicit̃. j. xxj. b. quę vsq̃ hodie demõstrat̃: ꝛ cubiculũ q̃ttuorꝛ filiarꝛ ei⁹ ꝓginũ prophetãtiũ.

In ꝓlogo bibliie. ca. 5.

Saulus adhuc

Saulus aũt adhuc spi/ rans. Hoc capitulũ diuidit in duas partes. In pri/ma agitur de actib⁹ pauli. In secũda de actib⁹ petri: ibi: Factũ est. Prima autẽ pars diuidit in sex. In ꝑma agi tur quõ petrꝰ epistolas ad captiuandũ ⁊ ꝓsequendũ christia/ nos. In scõa de cõ/ uersione eiꝰ: ibi: Et subito circũfulsit. In tertia de eiꝰ ꝓdi/ catione: ibi: Et ꝛti/ nuo. In quarta de euasiõe insidiarũ in damasco: ibi: Cum aũt implerentur. In q̃nta quõ iunxit se apostolis: ibi: Cũ aũt venisset. In sexta de euasione se/ cũdaꝝ insidiarũ i hie/ rusalẽ: ibi: Illi aũt ꝗrebãt.

Expositio Capi. IX

A j.22.a. B

Saulus aũt (Ca. IX. adhuc spirans minarũ et cedis in discipulos dñi/ accessit ad principem sa/ cerdotum et petijt ab eo epi/ stolas in damascum ad syna/ gogas/ vt si quos inuenisset huius vie viros ac mulieres/ vinctos perduceret in hieru/ salem. Et cũ iter faceret: cõn/ tigit vt appropinquaret da/ masco. Et subito circumful/ sit eum lux de celo et cadens in terram/ audiuit vocem dicẽ/ tem sibi: Saule saule q̃d me persequeris. Qui dixit: Quis es dñe? Et ille. Ego sũ iesus quem tu persequeris. Durũ est tibi contra stimulum calci/ trare. Et tremens ac stupens dixit: Dñe quid me vis face/ re? Et dñs ad eum: Surge et ingredere ciuitatem: et dicẽ/ tur tibi quid te oporteat fa/ cere. Viri autẽ illi qui comi/ tabantur cum eo stabant stu/ pefacti/ audientes quidem vo/

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z a b c d e f g h i k l m n o

sũt mõstrat: ⁊ in ciuitatẽ mittit: vt tãto post solidꝰ staret/ quã/ to fundit⁹ euersus ab erroze ꝑstino excidisset. i Et ingre/ dere ciuitatẽ. Anteq̃ intret terret: ne scis inferat tribulã. Terriꝰ iubet ingredi/ vt fidẽ discat quã ipugnauerat. k Di/ cet tibi/ exẽplũ discẽdi dat/ vt nullus aliũ indignũ existimet a quo doceat q̃d ig/ noret. l Oporteat facere: q̃si im piger opare vt bos: et esto doctor eccle/ sie/ sciẽs scriptũ esse: Nõ alligabis os bo ui trituranti: Deut. xxv.a m Stabãt non ceciderũt. n Stupefacti/ lumi/ ne claritatis. p Ne/ minẽ: faciẽ loquẽtis nõ videbãt o Au/ dientes vocẽ/ pauli nõ christi: sicut dicit j.xxij.b. q Aperti/ q̃ oculꝰ. Dicendit ei in corpe q̃d pa tiebat in aia. Sicut eni aptus oculꝰ sine visu: sic lex inutilꝰ si/ ne fide christi. Numeri. xxiij.c. Qui ca dit aptos habet ocu/ los. r Nihil vi/ debat: q̃ dñ vide/ re nõ posset nisi ꝑ/ ceptꝰ/ sapia q̃ tur/ babat exclusa/ fidei se cõmitteret. s Ad manꝰ: manꝰ eiꝰ ma nibꝰ tenentes. t Tribꝰ dieb⁹: q̃ nõ credebat deũ tertia die resurgẽdo mortẽ

p cem/ nẽminem autem viden/ tes. Surrexit autem saulus de q terra: apertiq̃ oculis nihil vi r dẽbat. Ad manus autem il/ lum trahentes/ introduxerũt t damascum. Et erat tribus di v ebus nõn videns: ⁊ nõn mã x ducauit neq̃ bibit. Erat autẽ y quidam discipulus damasci 5 nomine ananias. Et dixit ad a illum in visu dñs: Anania. b At ille ait: Ecce ego domine. c Et dominus ad illũ: Surge d et vade in vicũm qui vocatur e rectus: ⁊ quere in domo iudẽ f saulum nomine tharsensem: g Ecce enim orat. Et vidit vi/ b rum ananiam nomine intro/ euntem ⁊ imponentẽ sibi ma/ i nus vt visũ recipiat. Respõ/ k dit autem ananias: Dñe audi/ ui a multis de viro hoc quã ta mala sanctis tuis fecerit in l hierusalem. Et hic habet po/ m testatem a principibus sacer/ n dotum alligandi omnes q̃ in/ uocant nomen tuũ. Dixit au/

vicisse. v Nõ videns: vt sciat q̃ oportunũ sit aie a cecitate liberari. x Nõ mãducauit. Hoc aie suę acciderat q̃ cibũ interiorẽ nõ habebat. Docet q̃ corpis inedia aiam indigẽtem oportere saciari. Rab. Pnitẽtib⁹ forma dat vt a triduo in/ cipiãt. Glo. Apparet q̃ p triduũ q̃ cecat⁹ lucẽ grẽ expectabat: nõ torpẽs ocio ⁊ illustrat⁹ a deo celestia rimabat. Et ẽ credibi le q̃ tũc euãgeliũ didicerit: q̃d se nõ accepisse ab hoie gloriat: Bal. j.a. Et nota in eiꝰ ꝓuersione q̃nq̃ moraliter in q̃libet pctõre. Primo illumiat: deinde cadit ⁊ humiliat: tertio argui tur: quarto cogitat a quo arguit: q̃ q̃q̃ angelꝰ satbanę trãs/ fert se i angelũ luc. ij. Cor. xj.c. quinto cum videt q̃ a bono arguit/ debet eẽ patꝰ ad oia: ⁊ tũc vnctio docet eũ q̃d oporte/ at facere. y Discipulꝰ/ christi. s. christianꝰ. z Ananias. Glo. Merito vocat grã dei: cui a deo data ẽ illumiatio pauli. a Anania/ familiaritat. ẽ indiciũ vocare ex noie. b Ec/ ce ego. Cõfitet se seruũ ⁊ obedire patũ. c Surge ⁊ va/ de: q̃si stati vt surrexer. vade. d In vicũ. Glo. Vici dicũt agri aut extra ciuitatẽ aut intra sibi ꝓximi. e Iudę/ ꝓpriũ nomẽ hospit.: vel i tribu iuda. i. int iudęos: q̃ in vno simul ha bitabãt vico. f Tharsensem/ de tharso cilicie. i. xxij.a. vnde cum parentibus migrauerat. g Orat: mittens eum fecit iam nulli timendum: sed amplectendus est vt frater: quia mala quę sanctis intulit paratus est sustinere cum sanctis. h Ananiã nomine. In visu alter ostenditur alteri: et no/ men indicatur/ vt ꝓius sint seinuicẽ noti q̃ se videãt. i Vt visum recipiat/ interiorem ⁊ exteriorem. k Dñe audi/ ui. Quis lupum timet. l In hierusalem. Et ideo in aliq̃s locis timendus est. m Et hic habet potestatem: et vo/ luntas non deest. n Alligandi omnes: non occidendi.

Vas electionis

a Vas electionis: probandus multis tribulationib⁹. Vel
iteger carne. Iere.xviij.a. integer Cõuersⁿ fecit vas alterꝫ sic
placuerat ꝛc. b Et portet nomen: cuius inuocatores al-
ligare venit. c Ostendam: non tu eum docebis sed bap
tizabis. d Quãta oporteat eũ pati/ vt in temptationi
bus probetur electũ
vas. Eccl. xxvij.a.
Vasa figuli pbat for
nax ꝛc. e Et itro
iuit/ ad saulum. f
Et imponens/ vt
catheumis fieri so-
let. g Domin⁹/
iesus: cui dixisti. Do
mine quid me vis fa
cere: h Qui ap
paruit tibi: signũ
dicit vt sciat se a do-
mino esse missũ. i
Vt videas: vtroq;
modo. k Et im-
plearis/ in baptis-
mo. l Et confe-
stim/ ne putetur ca-
su factũ. m Squa
me: in signũ interio
ri visus renouati/ de
posito leg' velamine
.ij. Cor.iij.d. Ser-
pens squamas ha-
bet: et iudei dicunt
genimina viperarũ:
Luc.iij.b. quorum
perfidiam secut⁹ p-
diderat visũ cordis.
n Cibum/ dupli-
cem. o Fuit au-
tem. Esa.xj.b. Ha-
bitabit lupus cũ ag-
no: saulus cum ana-
nia. p Et conti-
nuo. Tertia pars.
q Prędicabat/ ie
sum esse hominem ꝛ
deum. r Omẽs
infideles mysterium
ignorantes. s No
men istud/ iesu qõ
modo prędicat: t
Ad hoc/ tantam
diligentiam adhibu
it persecutioni. v
Vt vinctos: non
ad hoc quod facit.

a quoniã vas electionis est mi-
b hi iste/ vt portet nomen meũ
coram gentibus et regibus et
c filijs israel. Ego enim ostẽn-
d dam illi/ quanta oporteat eũ
pati pro nomine meo. Et ab-
e ijt ananias ꝛ intrõiuit in do-
f mũ/ ꝛ imponens ei manus di-
g xit: Saule frater: dõminⁿ iesⁿ
h misit me: qui apparuit tibi
i in via qua veniebas: vt videã
k as ꝛ implearis spiritusancto.
l Et cõfestim cecidert ab ocu-
m lis eius tanq; squame: ꝛ visũ
recepit. Et surgens baptizat⁹
n est: et cũ accepisset cibũ cõ-
o fortatus est. Fuit autem cum
discipulis qui erãt damasci p
p dies aliquot: Et cõtinuo in-
q gressus i synagogas prędicã-
bat iesum: quoniam hic est fili
us dei. Stupebant autem
r omnes qui audiebant et di-
cebant: Nonne hic est qui ex-
pugnabat in hierusalem eos
s qui inuocabant nõmen istud:
t Et huc ad hoc venit vt vin-
v ctos illos duceret ad princi-
x pes sacerdotum. Saulus au-
tẽ magis cõualescebat ꝛ cõ-
fũdebat iudeos q̃ habitabãt
y z a b damasci/ affirmãs qm̃ hic est
c christⁿ. Cũ aũt implerent di-
c es multi cõcilium fecerunt
iudei: vt eum interficerent.
d Notę autem factę sunt saulo

e insidię eorum. Cũstodiebant
autem ꝛ portas die ac nocte
vt eum interficerent. Accipi-
f entes autem eum discipuli eⁿ
g nocte/ per murum dimiserunt
h eum: submittentes in sporta.
i Cum autem venisset in hieru
k salẽ temptabat se iungere dis-
cipulis: ꝛ omnes timebant eũ
non credentes q̃ esset disci-
l pulus. Barnabas autem ap
m prehensum illũ duxit ad apo-
n stolos: ꝛ narrauit illis quomo
do in via vidisset dominũ: et
quia locutus est ei: et quomo-
do in damasco fiducialiter ege
o rit in nõmine iesu. Et erat cũ
p illis intrans ꝛ exiens in hieru
salem fiducialiter agens i no
mine domini. Loquebatur q̃z
q gentibus et disputabat cum
grecis: illi autẽ querebant oc-
cidere eum. Qõ cum cogno-
r uissent fratres/ deduxerunt eũ
s t cesaream ꝛ dimiserunt thar-
v sum. Ecclesia quidem per to-
x tam iudeam ꝛ galileam ꝛ sa-
y mariam habebat pacem ꝛ edi
z a ficabatur/ ambulans in timo-
b re domini ꝛ cõsolatione san-
c d cti spiritus replebat. Factũ ẽ
e aũt vt petⁿ dũ transiret vni-
uersos/ deueniret ad sctos q̃
habitabant lyddę. Inuenit
aũt ibi hoiem quendã nomie
f enean ab annis octo iacentẽ
in grabato/ q̃ erat paralytic⁹.

Moraliter

vt plures occidat: Non enim timore mortis fugit: qui plurib⁹
acquisitis postmodum pro christo mortuus est. Phil. j.c.
Mihi viuere christus est ꝛ mori lucrum. b Submitten
tes/ de summo deorsum. Moralit: Insidię iudęorum/ la-
quei diaboli. Damascus sanguinẽ bibẽs aduersitas secli: spor
ta de palmis iũcis/ fidei spesq; coniun-
ctio: iuncus enim fi-
dei vriditas: pal-
ma spes eternitatis.
i Cum autẽ ve-
nisset. Quinta ps.
Non q̃cito baptiza
tus est venit hierusa
lem: sed abijt in ara-
biam: et iterũ reuer-
sus ẽ damascum ꝛc.
Gal.j.c. Vtrum au
tem prima vel secũ-
da vice insidias per-
tulerit/ non facile pa-
tet: quia et secũda pt
intelligi ex eo q̃ dic-
tum est: Cum imple
rentur multi dies ꝛc.
k Temptabat.
Hoc est qõ dicitur/
Gal. j.d. Eram ig-
norⁿ facie ecclesię ꝛc.
l Barnabas.
Leuites cyprius: qui
agrum vendidit. ꝛ.
iij. g. n Et nar-
rauit/ barnabas de
paulo vel paulus de
seipo. m Ad apo
stolos/ petrum ꝛ ia
cobum: Gal. j.d. o
In nomine iesu/
qõ prędicauit in da-
masco. p Intrãs
et exiens/ diebus
q̃ndecim: quibus cũ
petro moratus est et
iacobo: Gal. j.d. qõ
aũt sequitur ibi: Ve-
ni in pres syrię ꝛ cili-
cię: hic dicitur: q
Disputabat cũ
grecis. s. iudeis: qui
in dispersione nati sc̃
int̃ grecos. B. ꝛ Gre
cos in hierusalem: iu-
deos docuit i damas
co: quia in ciuitate dei gentiles erant adunandi: et iudei in pfi-
dia gentium permansuri. r Deduxerunt: ipse non timu-
it sed fratribus consensit. s Cesarea/ palestine. t Thar-
sum/ ciuitatem cilicię ad amicos ecclesię. Matth.x.c. Fugi
te in aliam. v Per totam iudeam: non tm̃ in hierusalẽ.
x Et samariam. ꝛ.j.a. Eritis mihi testes in hierusalẽ ꝛc.
Talia sepe inseruntur ad cõmendationem apostolorum ꝛ fi-
dei: vt. ꝛ. y Pacem/ in seipsa. z Et edificabatur/ in
vnũ dei templum. j. Cor. iij.c. a Ambulans/ crescendo
et proficiendo per gradus timoris: quasi ꝛ merito ꝛ numero.
b Et consolatiõe: q̃ in laboze dat. Unde patet q̃ tunc ec
clesia temptabatur. c Sanctispiritus: qui est paraclet⁹.
d Factum est. Secunda pars principalis de actibus pe-
tri: Quę habet duas partes. In prima agit de curatione pa
ralytici. In scda ꝛ suscitatiõe thabitę: ibi: In ioppe autẽ.
e Trãsiret/ discurrẽs p̃dicãdo. f Annis octo. Glo.

E 2.Cor.11.g.

F

Non nouem: vt virtus sit gloriosior. Contra. Quãto diuti⁹ tanto maius miraculũ fuisset. Sol. Octauo die ꝓm naturam non est curatio infirmitatis: vnde videtur esse contra naturã: nonus autem dies creticus est ꝓm naturã. Vel mystice. Octo sunt bis quattuor. s. partes mũdi ⁊ tempora ãni: vterq; autem. s. mundus ⁊ annus volubilis ẽ. Difficile ergo est bis q̃ternarijs inuolutum curari. Grabatũ segnicies ĩ q̃ descit animꝰ eger voluptate carnis ⁊ delectatione sęculi. Vl alit/corrige Glo. quę dicit: Mõ nouem/pro nouiter: vt virt⁹ sit gloriosior. Et ẽ planũ. a Enea: interpretatur frater. b Iesus: non ego: dñi quęrit gloriam/non suam. c Et sterne: nõ aliui sternat. d Surrexit. Esa. xxxv. c. Tunc saliet sicut ceruꝰ claudus. e Omnes: totũ pro parte. f Qui conuersi: cum puseẽt auersi. g Surge ⁊ sterne: vt qui fidem corde pcepit/opera paret in quibus descat. g In ioppe. Secũda ps b Dorcas. Licꝫ Glo. dicat q̃ sit latinum/ qz notũ apud latinos: tñ grecũ ẽ: ⁊ iterpretat damula vl capzea: q̃ sic dicit ab acumine visꝰ. Leuit. xi. Dorcades grece dicuntur mũda animalia in rupibus morantia. Hi sunt meritis excelsi/supnis intenti/in operibus circumspecti/licet mundo contẽptibiles/discreti et in lege dei ruminantes. i Plena operibus / nihil habens imperfectum. k Quas faciebat: non accipiens personas. l In diebus illis: quibꝰ petrꝰ venit lyddã. m Infirmata: non fuit mors subita. n Lauisset: Quidã libri habẽt lauisset vnguẽtis. o In cenaculo: vel ꝓter altitudinem meriti/vel propter sublimitatem miraculi futuri. p Duos: sicut dñs binos misit: Luc. x. a. Quibus creditur in testimonio: Deut. xix. d. q Viros: sexũ prudentiorem. r Ne pigriteris: Causam non exprimũt/ne venire recuset propter humilitatem. s Exurgens: impiger et humilis. t Venit/nulla excusatione vsus. v Viduę/sanctę: pro sancta sanctum rogant. x Flentes/miserię suę misericordem coram eo qui erat misericors: ideo compatitur. y Et ostendentes: non tm̃ suis vocibus pro defuncta/sed ipsius allegant opera: quia elemosyna liberat/non tm̃ a secunda morte: Apoc. xxi. b. sed etiã a prima. Tob. iiij. b. Eccĩ. xxix. c. Conclude elemosynam in sinu pauperis et hęc pro te exorabit ⁊c. z Orauit/vt seruus: et iesus exaudit vt dñs. a Surge/in nomine iesu christi/ nõ meo. b At illa/facta oratione. c Resedit/ex iussione petri. d Manũ/auxilium vel boni operis exemplum. e Et cum vocasset. s. qui non fuerunt pręsentes in suscitatione: sed ad vitandam elationem exemplo vsus est christi/archisynagogi filiam suscitantis in secreto: Matth. ix. c. Vel ne indigni signum viderent. f Et crediderunt. Hęc erat pręcipua causa virtutum. g Coziariũ / a coziis / vel curiariũ a curia. Moraliter Anima in peccatis mortua/operib⁹ misericordię: sanctorum orationib⁹ ⁊ exemplis adiuta/ad vitam redit: ita vt recę pto lumine circumspectionis amisso/ad doctrinã eorum qui adiuuant viuat.

Expositio Capi. X.

Vir autem quidam ⁊c. Hoc capitulum diuiditur in quatuor partes. In prima dicit quo modo cornelius iussus ab angelo misit ad petrum. In secũda de aduentu petri ad cornelium: ibi: Sequẽte autem. In tertia de prędicatione petri: ibi: Aperiens ⁊c. In quarta de missione spiritus sancti in cornelium ⁊ suos: ibi: Adhuc loquente. Item prima pars habet ḋq̃q particulas. In prima cõmendatur cornelius ⁊ iubet ab angelo accersiri petrũ. In secũda mittit nũcios: ibi: Et cũ discessisset. In tertia videt petrus visio/nẽ orans in cenaculo: ibi: Postera autẽ die. In quarta veniunt nuncij ad petrum: et iubetur a spiritu venire cũ eis ibi: Ecce viri. In q̃nta descendit petrꝰ et loquitur nuncijs ibi: Descẽdẽs aũt ⁊c. Dicit q̃. b Vir

Vir autem quidam erat in cesarea nomine cornelius/centurio cohortis quę dicit italica: religiosus ⁊ timẽs deũ cũ oi familia sua: faciẽs elemosynas multas plẽbi ⁊ deprecans deũ sẽmp. Is vidit ĩ visu manifeste q̃si hora diei nona angelũ dei introeũtẽ ad se ⁊ dicẽtẽ sibi: Cornelij.

pfectione et virili opere: Sicut Job. j. a. Vir erat in tra bus. In cesarea / a cesare dicta: in cuꝰ honorẽ fuit ędificata a philippo thetrarcha. i Centurio/princeps perfecti numeri habens sub se centum k Cohortis: militũ romanorũ. l Italica/missa a roma quę est in italia. m Religiosus supra gradũ timoris. n Et timẽs deũ/infra gradũ religionis. o Cũ oi familia domꝰ suę quę: erat religiosa et timorata. Eccĩ. x. a. Qualis rector ciuitatis ⁊c. p Plebi: sine acceptione psonarũ. q Sẽper/sine intermissione orate. j. Thessal. vltĩ. d. Rab. Hęc oia bonę naturę et familiaritate iudęorũ ac spũali inspiratione ei collata creduntur: pꝰ tñ inspirationi diuinę iputat q̃ bono naturali: vt ecclia p̃mitiua ĩ silitudinẽ marię virginis sine virili semine: id est doctrina mgri cõcepisse ȯ spũ credat. r Manifeste: nõ nocte nec i sõnio: qz gẽtiles spũales ⁊ mysticas visiones videre nõ cõsueuerãt: ĩ q̃ significat mysteriũ dei sine figura gẽtib⁹ manifestãdum. s Nona hora. B. Oraculum baptismi competenter accepit nona hora: quia in morte illius baptizandus erat: Roma. vj. a. qui hora nona tradidit spiritum: Matth. xxvij. f. Hęc etiam hora dedicatur orationi sicut in petri et iohannis exemplo. Ꝫ. iiij. a. Hac hora veniunt gentes operari in vinea dñi: Matth. xx. a. t Angelum dei: non sathanę: in quo excusantur apostoli gentibus prędicantes contra voluntatem iudęorum. Quomodo eni celaretur ab homine: qȯ manifestatur ab angelo? Sed quęritur quomodo potuit videre manifeste/ non in figura hominis vt ãtiqui patres: qȯ est contra naturam hominis mortal. Rideo. Potuit fulgor ille angelicus mitigari: et natura humana potuit a domino confortari. Glo. etiam dicit q̃ bona opera ⁊ elemosynę fulgorem angelicũ temperanerũt. v Cornelij: Familiaritas ostenditur/cũ gentil

ꝗ ostenditur/cum gentilis nomen noticię angelorum inseritur. a Timore: quia homo inferior angelo dicit Glo. b Correptus: non tũ in faciem cecidit. c Quis es? ad quid venisti. d Ascenderunt/de valle gentilitatis: cuius obliuiscitur deus. e In memoriam: vt retribuat tibi ĩ cęlo. f Et nunc/ne differas. g Mitte: ipse nõ mittitur: quia tota eius familia baptiçanda erat. h Viros/sexũ ꝑncipalẽ. i In Ioppen: ciuitas est terrę promissionis: maritimo tyrrheno proxima: ĩ ipsius orientali littore sita: vbi ionas primo nauem intrauit vt fugeret. k Et accersi. Ex hoc patet q̃ elemosynis et orationibus quę dicuntur exauditę plenam salutis suę noticiã quęrebat: q̃ doctor salutis vocari iubetur. Innuitur q̃z vt dicit Glo. quia nõ operibus ad fidem: sed fide venit ad opera. Si enim non crederet quem oraret: vel quomodo audiret deus si profectũ boni ab ipso non peteret: Sciebat quidẽ deum creatorẽ omnium: sed ignorabat filium incarnatum: quem bonis operibus cognoscere meruit: Fide ergo venit ad opera ĩ qua solidatur per opera. l Quendam/hactenus tibi ignotũ. m Petrus/ad differentiam coriarij eius hospitis. n Coriariũ ad differẽtiã petri. o Mare/tyrrhenũ. Moraliter/doctor ecclesię libenter habitat cum obediẽte: qui castigat corpus suum & in seruitutem redigit. j. Cor. ix. d. et fluxam mũdi gloriam terroresq̃z contemnit. p Et cum discessisset. Secũda particula: Non dicit cum euigilasset: quia nõ in extasi sed manifeste vidit/vt dictum est. q Vocauit: nõ distulit obedire. r Duos/ampliorem mittit numerum & testes idoneos. s Et militem metuentem: Non dicit domesticos metuentes: quia iam dixit eũ religiosũ & timentẽ deũ cũ oi domo sua. t Ex his/centũ sibi subditis. v Narrasset omnia q̃ sibi angelus dixerat. Mystice tres mittit: quia credẽs gentilitas apostolicę fidei/tres mundi ꝑtes subęgit: Partim militię prędicationis: de qua nemo militans deo. ij. Timoth. ij. a. partim domesticis negocijs occupandas. Primus est miles: secundus domestici: quia plures sunt auditores q̃ prędicatores: qui quanto fortiores: tanto sunt in membris ecclesię pauciores. Esa. xxxiij. c. Vbi est litteratus: vbi legis verba põderans. x Postera autem die: post visionẽ cornelij: Tertia particula de visione petri. y Et appropinquantibus. Quidam libri habent/apparentibus quasi tam prope existentib̃ vt videri possent de domo simonis. z Ciuitati/ioppe. a Ascendit/superna visurus mysteria quasi obuiam pergit visioni. c Horã sextã: exemplum dat orandi hora illa. d Esuriret/ieiunij simul & orationis exemplum. e Parantib̃/prandium. f Illis/ministris. g Cecidit/de sursũ a deo: vl'a cęlo. i Apertũ: nõ reseratione elemẽti ꝗ reuelatiõe spũali. n Initijs/ãgulis. q Quadrupedia/animaliũ genera cõmune apud gentes. z Et imundum/apud iudęos q̃ non findit vngulam nec ruminat. Leuit. xj. a. b Purificauit/dicẽs: occide & mãdu

Mystice

Mystice

a At ille intuens eum/timore
b correptus dixit: Quis es do-
c mine? Dixit autem illi: Ora-
d tiones tuę & elemosynę tuę as-
e cenderunt in memoriã in con-
f spectu dei. Et nunc mitte vi-
g ros in ioppen: & accersi simo-
h nem quendam qui cognomi-
i natur petrus: Hic hospitat
k apud simonem quendam co-
l riarium: cuius est domus iu-
m xta mare. Hic dicet tibi: quid
n te oporteat facere. Et cũ dis-
o cessisset angelus qui loqueba
p tur illi: vocauit duos domesti
q cos suos: & militem metuentẽ
r dominũ ex his qui illi pare-
s bant. Quibus cum narrasset
t omnia: misit illos in ioppẽ
u Postera autem die iter illis
v facientibus & appropinquan
x tibus ciuitati: ascendit petrus
y in supiora vt oraret circa ho-
z ram sextam. Et cum esuriret
a voluit gustare. Parantibus
b autem illis/cecidit super eum
c mentis excessus: Et vidit cę-
d lum apertum/& descendens
e vas quoddam velut lintheũ
f magnũ quattuor initijs sub-
g mitti de cęlo in terram: in quo
h erant omnia quadrupedia et
i serpẽtia terrę & volatilia cęli.
k Et facta est vox ad eũ: Sur-
l ge petre: occide & manduca.
m Ait autem petrus. Absit do-
n mine: quia nunq̃ manduca-
o ui omne cõmune & imũdũ.
p Et vox iterum secũdo ad eũ.
q Quod deus purificauit: tu comu-
r ne ne dixeris. Hoc autẽ factũ
s est per ter. Et statim receptũ
t est vas in cęlum: et dum in-
u tra se hęsitaret petrus quidnã

Ps. 48.

ca. c Per ter/pro cõmendãda veritate visionis. d In superiora: Significat ecclesia relicta terrena cupiditate/conuersationem in cęlis habitura: Phil. iij. d. Gentilis enim populus superior domus: synagoga inferior: quia terrę immersa. e Esuriret/salutem gentium: quę sexta ętate facta est: esuriens corpore refi-citur mente: & salute gentium pascitur quas conuertere iubetur. f Excessus/eleuatio a terrenis apertio cęli/reuelatio sacramentorũ cito futura gẽtibus. k Vas corpus christi. l Velut lintheũ: quia sine semine conceptum candorem castitatis custodiuit. m Magnum/propter deitatis cõsortium. Vel/ l Linthcum: q̃ mortuũ m Magnũ: quia resurrexit. n Quattuor initijs/euãgelia ꝑ ipso scpta. Vel/ k Vas et lintheũ/ecclesia incorruptibili ꝓbitate prędita: quã tinea hęresis vel vitiorum pestis nõ consumit: sicut alias vestes: habẽs candorem sanctitatis: & mortificationem carnis: cuius incorruptibilis subtilitas significatur in tunica inconsutili quę non est diuisa: Job. xix. e. Quattuor initia/quattuor partes orbis in quibus quattuor euãgelia prędicantur. o De cęlo. Inde monemur vt vbi caput nr̃m ẽ: & radix cuius rami sumus: vel quia gratia subuenientis spiritus cõseruatur ecclesia & augetur p Omnia quadrupedia oẽs gẽtes credituręq̃ & ĩ vnitatẽ corporis ecclię assumẽdę: cuius petrus princeps. q Quadrupedia/hęrentes terrenis. r Et serpentia/virulenti & dolosi. s Et volatilia/superbi: de quibus. Homo cũ in honore esset non intellexit: cõparat̃ ẽ iumẽtis insipiẽtib̃ &c. Vnũ aũt incorruptum ostendit. Eccẽs. vlti. d. Deum time: hoc est omnis: id est verus homo. t Surge/ad euangeliçandũ. Matth. vlti. d. Ite docete omnes gentes. v Occide/in gentibus q̃ sunt: et fac q̃ es. x Et manduca/ecclesię incorpora: quasi mortifica vt hostiam deo facias: vt de vetustate in nouitatẽ transeãt. y Absit: Significat fastidium iudęorum contra gentes futurum & metum prędicandi gentibus propter scandalum iudęorum & immũditiam incredulitatis gentium. a Secũdo/Prius ĩ veteri/post in nouo testamento prędicipitur salus prędicandi gentibus. b Mundificauit/Per crucẽ christi purificantur saluandi de gentibus. c Per ter: pro fide trinitatis ĩ qua baptiçandę sunt gentes: quã & baptiçandi confitentur interrogati. Credis ĩ deũ &c. Petr̃ quoq̃ q̃ tertio negauit: Mat. xxvj. g. trina confessione correxit. Joh. vlti. e. d Et statim receptum est vas in cęlum: corpus christi in ascensione: rediens vnde descendit: et ecclesia in fine ascendet quãdo ꝗgregabunt electi a q̃ttuor plagis mũdi: Mat. xxiij. c. Hęc petro congrue ostenduntur: dum cornelius ad eũ mittit ne dubitaret ĩcircũciso tradere fidem: erat enim ipse de animalibus in vase et ostensis. Ideo ne

trepidet ad faciendum/spiritu roborat. a Ecce viri: q̃si ad reseratione occulti mysterij. Quarta particula. b Dixit: in mente/non in aure carnis: vel angelus quẽ viderat cornelius. c Viri tres: Numer⁹ testium/ꝛ principalis sexus. In figura horum trium tertio ostensa est visio. d Et descẽde. Explanat qd̃ dictũ erat: surge/occide ꝛ manduca. e Nihil dubitans. Ad hoc respõdet qd̃ dixerat: Absit dñe. f Nisi: propꝗ hoc dictum est: qd̃ deus purificauit. g Descendens. Quinta pars: quia spirit⁹ dixerat/ descẽde: non expectat nũcium ab eis mittendũ. h Quem queritis/ Ostẽdit se scire aduẽtum eorum: humilitatis etiam dat exẽplum/dimittens circũcitum verborum. i Quę causa est. B. Spiritus adesse milites dixit/ et qua causa venerant tacuit: qꝛ ad cõseruandã humilitatẽ aliquando ꝓphetię spiritus ex parte animũ tangit ꝛ ex pte nõ: Hui c videl obuiare Interlin. quę dicit: non q̃ ignorẽt interrogat/ sed vt confitentur/et iactantię vitãdę relinquat exemplum. Sol. Nec oino ignorabat/nec ꝓ certo sciebat nisi per quasdam coniecturas. k Iudeorũ .s. via: qꝛ ꝛ tu iudeꝰ es: qd̃ dicit ad psuadendũ. l Respõsum/ elemosynis et oratiõibꝰ m Ab angelo: per quem respondit dñs. n

a esset visio quam/vidisset: ecce viri qui missi/erant a cornelio inquirentes domũ simonis/ astiterunt ad ianuam. Et cũ vocassent interrogabant/si simon qui cognominatur petrꝰ illic haberet hospitium. Petro autem cogitante de visione/dixit spiritus ei: Ecce viri trẽs quęrunt te. Surge itaq̃ et descẽde ꝛ vade cum eis nihil dubitans: quia ego misi illos. Descendens autem petrus ad viros dixit: Ecce ego sum quem quęritis. Qũę causa est propter quam venistis: Qui dixerunt: Cornelius centurio vir iustus ꝛ timens deũ et testimonium habẽs ab vniuersa gente iudęorum/respõsum accępit ab angelo sancto accersiri te i domũ suam: et audire verba abs te. Introducens igit eos recępit hospitio. Sequenti autẽ die surgens/profectus est cum illis: et quidam ex fratribus ab iop pe comitati sunt eum. Altera autem die introiuit cęsaream. Cornelius vo expectabat illos/conuocatis cognatis suis ꝛ necessarijs amicis. Et factum est cum introisset petrus obuius venit ei cornelius/ et procidens ad pedes eius adorauit. Petrus vero eleua-

o uit eum dicens: Surge ꝛ ego/ ipse homo sum. Et loquens cũ illo intrauit: ꝛ inuenit multos qui conuenerant/ dixitq̃ ad illos: Vos scitis quomodo abominatũ sit viro iudęo coniũgi: aut accedere ad alienigenam. Sed mihi ostendit deus neminem cõmũnem aut immũdũ dicere hominem: ꝓpter qd̃ sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo quã ob causã accersistis me: Et cornelius ait. A nudius quarta die vsq̃ ad hanc horam orans eram hora nona i domo mea: ꝛ ecce vir stetit ante me in veste candida/ꝛ ait: Corneli: exaudita est oratio tua: et elemosynę tuę commemoratę sunt in conspectu dei Mitte ergo in ioppen: ꝛ accersi simonem qui cognominatur petrus: hic hospitatur i domo simonis coriarij iuxta mare. Confestim igit misi ad te ꝛ tu bene fecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in cõspectu tuo assumus/ audire omnia quęcunq̃ tibi prędicata sunt a domino. Aperiens autem petrus os suum dixit: In veritate cõperi: qm̃ nõn est personarum accęptor deus: sed in omni gente qui timet eum et operat iusticiam/

eni angelus eum deũ docuit: sed doctorem demonstrauit: sicut de saulo dictum est. ē. ix. c. d Et ego/vt tu. e Homo/verus/nõ deus. f Et loquens: iupra dictum sermonem: id est Surge ꝛc. Vt si aliud locut⁹ est/breuitatis causa tacetur. g Multos/quos vocauerat. Mystice/deuot⁹ auditor occurrit doctori: qui aũt tarde credit q̃si a doctore iacens inuenit: sed a ꝓcęptore erigit: si humilitatis ꝛ pudoris pfert indicia. h Vos scitis: interrogatio est vel affirmatio. i Ostendit/in vase. k Deus: vt nõ dubitẽ. l Neminẽ: intellexit petrus ꝗ de oib⁹ gẽtibus dictũ esse. m Cõmunẽ: qꝛ nullꝰ homo discernẽdꝰ ẽ: dicit Glo. n Veni accersitꝰ. Glo. Cõmunionẽ ęqlitatis meruit sanctitas actionis: sicut in ananię et sapbirę culpa ęqlꝰ vltiõis vim aperuit ptãtis. ē. v. a. o Interrogo ꝛc. Quarta pars: nõ ꝓpter ignorantiã/sed ꝓpter eorũ pfessionẽ. p Quarta die: Prima die vidit angelũ ꝛ misit nũcios: secunda/ nũcij puerũt ioppen: tertia/ ꝓfectus est cum eis: quarta/ venerũt cęsaream. B. dicit q̃ in q̃busdam libris in greco dicit: Erã ieiunans ꝛ orans a sexta vsq̃ ad nonam. Glo. Instantia ieiunij ꝛ orionis meruit exaudiri/illa ꝓcipue hora q̃ christꝰ orauit expansis i cruce manibus: Lucę. xxiij. e. ꝛ.q.7.c. in. Dep c. si ex do

Dystic

Sancto: non spiritu imundo. o Audire/obedire iubẽti. p Introducens. Hic incipit cõmunio apostolorũ cum gentibus: quia descenderat ad eos/audiens prędceptum ab angelo vt intraret domũ gentilis: ideo gentiles hospitio recępit. q Sequenti autem die. Secũda pars ꝑncipalis quę habet quattuor partes. In prima venit petrus cum nũcijs. In secunda occurrit ei cornelius: ibi: Et factũ est. In tertia adorat petrum/ꝛ leuatur ab eo ibi: Et procidens. In quarta quęrit petrus a d quid vocatus sit: et respondit cornelius. ibi: Interrogo ergo ꝛc. Sequenti: quia nocte illa mansert ibi. r Altera: quia nocte vna fuerunt in via. s Expectabat. Desideriũ ꝛ diligentiã ei⁹ notat. t Cognati. Duplex cã vocatiõis: ꝓgnatio ꝛ amicitia. v Necessarijs. Necarij amici iseparabiles: qui nec in necessitate discedunt. x Introisset/cęsareã. y Obuius/obedire parat⁹. Tertia pars. z Et procidens/Gestu corporis ostendit deuotionẽ mentis. a Ad pedes: fm morem orandi. b Adorauit/ vt deum: qd̃ fuit imperitia non nequitia. c Eleuauit: Nõ

q Et ecce vir. Semp i forma viri apparẽt ãgeli ꝓt excellẽtiã sex⁹: Et dicit vir qꝛ aliq̃ liniamẽta corpis habuit: licꝫ supra dicat q̃ vidit manifeste. r Stetit. Stare angeli ẽ nõ cadere s Cãdida: qꝛ nũciabat ꝓspera. t Bñ fecisti/sic ꝛ ego ad te mittẽdo. v Nũc q̃: qꝛ bñ fecisti veniẽdo: nõ male vt iudęi putabãt. x Assumꝰ/ego ꝛ amici mei. Rab. In greco dicit: In ꝓspectu dei assumꝰ: qd̃ dicit recte: q̃ deo patꝰ ẽ obedire credens eum vbiq̃ ꝑsentem esse. y Audire/ obedire. z Omnia: nihil addemꝰ. a Quęcunq̃: nihil dimittemus. b A dño/Doctꝰ a petro/iã nõ putat eũ deũ/ ꝗ dei aplm. c Apiẽs. Tertia ps ꝑncipal' habet duas ptes. In ꝑma ꝛ deꝰ nõ accęptor psonarũ: rõne recreatiõis ꝛ creatiõis boꝗ. In scda pcurrit articulos fidei: ibi: Vos scitꝭ. Dicẽ q̃. Aperiẽs/q̃ quasi clauso ore patient audierat. d In veritate: nõ tm̃ in visione: sed manifestis signis narrãte cornelio qd̃ sibi acciderat. e Nõ est psonarũ: nõ discernit inꝗ gentiles ꝛ iudęos. f Sed i oi: tã gẽtili q̃q̃ iudęa. g Qui timet/vt tu. h Et operatur: elemosynas/ orones/ ieiunia.

Accęptus est: sicut

g a Acceptus est: sicut ⁊ te acceptauit. b Verbum misit: id est filium incarnari fecit: vel verbum euangelij. c Filijs israel. Matth.xv.c. Non sum missus nisi ad oues. Esa.ix.b. Verbum misit dñs in iacob ⁊ cecidit i israel. d Annũcians/per verbum suum. f Per iesum christum: nõ p aliũ: qui ē ꝓbũ caro factũ: Joh.j. b. e Pacem/reconciliationis: et hoc non solum iudeis/sed et gentibus spiritualibus filijs israel. g Hic est/iesus. h Omniũ/non vniusgentis tñ. i Deus/creator: .s. k Vos scitis. Secũda pars: in qua breuiter percurrit omnes articulos qui in symbolo continent. l Verbũ/prędicationē euãgelij. Beneeni audierãt de Bloqui. m Iudęã: quia alibi non ꝑdicauerat ies⁹. n Incipiẽs: supple fuit p Post baptismũ: Matth.iij.c. Exinde cępit iesus prędicare. o Galilea: Hoc est qõ dicit paulopost. Circũibat iesus totam galileam. q Johannes/baptista. Jesũ ꝛc. Sic ꝓstrue Scitis iesum/vt prędicauit iohannes: iesum a naçareth. Quomodo vnxit eũ ꝛc. vt li quomodo determinet li scitis: Vl hoc prędicauit iohannes quomodo vnxit eum. Joh.j.e. Vidi spiritum descendẽtem super eum. Et Marc.j.b. Ipse vos baptiçabit spiritusancto ⁊ igni. Et sic li quomodo determinat li ꝑdicauit. Alia littera. Sicut vnxit eum deus. Et planior est: non oleo visibili: sed dono gratię significato per oleum quo vnguntur baptiçati. r Et virtute/signorum. Esa.lxj.a. Spiritus dñi super me eo q̃ vnxit me. Et statim sequitur de ꝓtute euãgelij: Pauperib⁹ misit me vt mederer ꝛc. Et nota q̃ ꝓm B. non deber intelligi vnctus spiritu tunc quando descendit super eum in baptismo: Matth.iij.d. Hęc enim fuit figura q̃ spiritussanctus datur in baptismo: sed vnctione inuisibili vnctus est: qũ verbum caro factũ est: id est humana natura verbo dei in vtero virginis copulata/facta est cum eo vna persona. ⁊ ideo confitemur eum natum de spiritusancto ⁊ virgine maria. Heli⁹ est enim sic itelligere q̃ diuinitatem filij cum homine quem assumpsit cohabitantem significare: ne christi personam geminemus: sicut nestorius. s Qui pertransijt: non habens vbi caput reclinet: Mat. viij.c. impiger ⁊ humilis. t Benefaciendo/mores instruẽdo verbo ⁊ exemplo: quia cępit facere ⁊ docere. s.j.a. v Et sanãdo/p signa. x Oẽs. Non paucos vl plures. y Oppressos/corporali vexatione quam sępe permittitur diabolus inferre: vel qui maligno spiritu vexabãtur. Matth.xj.d. Venite ad me omnes qui laborastis ꝛc. z Cum illo/pater cum filio vel deitas cum homine vero. ij. Cor.v.d. Deus erat in christo mundũ reconcilians sibi. a Testes: sicut dixit. s.j.a. Eritis ꝛc. Testes sumus/in regione: vel omniũ quę fecit in regione. b Quẽ occiderunt. Hic patet q̃ merito reprobant iudęi gentibus electis. c Suspendentes/vt reum ⁊ maledictũ. Deut.xxj.d. d Hunc deus/pater: vl deitas/hominẽ e Tertia die. Osee.vj.a. Die tertia suscitabit nos. f Manifestum fieri/post resurrectionem g Prędordinatis: q̃s elegerat deus ⁊ prefigurauerat in multis. h Manducauimus/piscem assum ⁊ fauum mellis: Luc.xxiv.f. Quę sũt signa verę resurrectionis. In Glo. additur: per quadragiita dies/nõ assidue ꝫ aliquotiens: in tanto spacio tot diebus ieiunauit cibo indigens ante mortem: Matth.iiij.a. comedit post resurrectionem nõ indigẽs: Per ꝓmũ docet abstinere a carnalibus desiderijs: per secũdum q̃ nobiscum est vsq̃ ad consummationẽ seculi: Mat. vlt.d. i Et bibimus. Hic exponit petr⁹ qõ in euangelio non haberur: nisi ibi credamus indicatum/vbi ait: Donec illud bibã vobiscũ i regno: Mat.xxvj.c De bap.c.ꝫ. l Nobis/figuratis per cibozum reliquias. k Et prędcępit. Marc.vlt.d. Ite docete omẽs gentes. m Nopulo: ñ iudęis tñ. n A deo/patre: q̃ omne iudiciũ dedit filio: Joh.v.d. o Viuoꝝ/iustoꝝ: vl qui viui erũt in aduẽtu christi. p Et mortuoꝝ/pctõꝝ vl q̃ ãte mortui dormierũt. q Oẽs prophetę: nõ nos soli. r Per nomẽ. Joel.ij.g. Quicũq̃ inuocauerit nomẽ dñi salu⁹ erit. s Qui credũt/fide ⁊ opib⁹. t Adhuc loquente: nec dũ finitę verbis. Quarta pars ꝑncipalis. v Cecidit/repente descendit: vel de monte iudęozũ cecidit in vallem gentium. Ps. Valles abũdabũt frumẽto: Quia sup humilẽ requiescit. Esa. vlt.a. x Et obstupuerũt/nesciẽtes grãm ꝑtinere ad gẽtes: Ne dubitet petr⁹ baptiçare gentes/vl a socijs arguatur: ante baptismũ etiam sine inuocatiõe petri datur nouo ordine spũsctũs/in testimoniũ fidei gentiũ qõ nusq̃ iudęis legit euenisse. y Gratia spũscti. Glo. dona. Spũs donũ dei ē inquãtũ eis datur qui per ipsum amãt deũ: apud se aũt deus est: et si nulli detur patri ⁊ filio coętern⁹: nec q̃ illi dant/et ipse datur: ideo minor est illis: Ita enim datur vt donũ dei ⁊ seipsũ dat sicut deus. Spũs enim vbi vult spirat: Joh.iij.a. 5 Effusa est. Joel.ij.g. Effũdam ꝛc. a Loquẽtes. Signũ est q̃ spũs descẽdit. b Magnificãtes: q̃ nõ inania loquebant: sed magnalia dei. c Rũdit/stupori sociorum. d Nunq̃d/q̃si deus qõ maius est ꝑus dedit ⁊ ordinẽ ꝑpo sterauit: nunq̃d põt ꝓhiberi qõ min⁹ est. e Baptiçari/a socijs suis vl a seipso. f In noie iesu christi: Quare nõ i noie trinitatis Rũdet Amb. Per vnitatẽ nois plenũ mysteriũ fieri: q̃ q̃ christũ noiat: ⁊ pẽm a q̃ filij ⁊ spũsctũ designat ⁊ econuerso: quia qui dicit vnctũ ⁊ vngentẽ ⁊ vnguentũ non tacet. Nomen aũt iesu pot⁹ noiatur vt veniat in noticiã et q̃ Roma. vj.a. In morte eius baptiçati sumus: et vt rõni iũgatur auctoritas: ecce hic in spiritu bãptiçantur. s.j.a. Baptiçabimini spiritusancto: Et in vno spiritu baptiçati sumus. j. Cor.xij.b.

15 Audierũt aũt ꝛc. Hoc capitulũ diuidit in q̃q̃ partes. In ꝑma apostoli arguũt petrũ de baptiçatione gentiũ. In secunda excusat se petr⁹. Et ponit duodecim excusatiões: Prima. Surge petre. Scda: Rñdit aũt vox. Tertia: Hoc aũt factũ est ꝑter. Quarta. Et recepta sũt omnia. Quinta: Et ecce viri tres. Sexta: Dixit aũt spũs. Septia: Venerũt aũt. Octaua: Narrauit aũt. Nona: Qui ꝛgnoiatur. Decima: In q̃bus. Undecia: Cecidit spũsſctũs. Duodecima: Recordatus. In tertia de receptiõe excusationis ibi: His auditis. In quarta redit ad historiã discipulorũ dispsor/ꝛ actus eorꝝ ibi: Et illi q̃dẽ. In q̃nta agit de collecta facta in antiochia ad opus eorũ: de iudęa ibi: In his autẽ. Dicẽdũ: a Audierũt aũt apl̃i/ꝛ fratres/przẽt apl̃os. b Qui erãt: q̃si non comites petri. c Et gẽtes/ꝓpt eunuchũ ꝛ corneliũ. d Et mãducasti: q̃si duo ꝗ legẽ fecisti. Hic ꝛ apl̃i minores arguũt petrũ. Et nathan dauid. ij. Regꝫ xij. b. Et asina balaam: Numeri xxij. e. Ex quo videtur q̃ liceat minoribus subditis arguere prelatos. Contra. Gal. ij. c. Restiti ei in faciem. Glo. quod facere non deberet nisi quia se ęqualẽ estimaret. Ex ꝗ videtur q̃ par põt redarguere/nõ minor. Itẽ. ij. Regꝫ. vj. b. Oça mortu⁹ ẽ: qꝛ tetigit arcã: quę significat ꝓlatũ. Sol'. Nõ licet minori maiorẽ arguere: nisi qñ excessus ꝓlati ẽ notori⁹/ꝛ non est ali⁹ q̃ arguat. Hoc fuit ĩ nathan ꝛ asina. Glo. aũt sup Gal'. nõ loquit de argutiõe/sed de modo: qꝛ iste modus. s. in facie resistere nõ ꝑtinet nisi ad prẽs. Oça aũt mortu⁹ ẽ: qꝛ vt dicit: nocte illa cognouerat vxorẽ: in quo significant subditi polluti q̃bus nõ licet ꝓlatũ arguere. Item videt q̃ iniuste arguant apl̃i petrũ: qꝛ. ẕ. viij. c. Miserũt petrũ ꝛ iohannẽ dare spũsctũ samaritanis q̃ erãt gẽtiles. Rñdeo. Samaritani nõ erãt penit⁹ gentiles: imo in multis seruabãt ritũ iudęorꝝ. et habebant pentateuchũ: ideo non est simile huic facto. e Incipiens autem: a ꝑncipio visionis: vel salutẽ gẽtib⁹ nũciare. f Orans. Glo. In q̃ hora de⁹ me falli nõ sineret. g Et venit: nõ ab alio nunciatũ ẽ mihi. h Considerabã: sollert ꝛ sine negligẽtia. i Quadrupedia. Glo. Quosdã miror ꝗ inter ꝑtari de escis ꝓhibitis: Leuitꝫ. xj. g. cũ nec reptilia edi possit: nec petr⁹ sic itellexerit: ſz oẽs homines ęqualit vocari ad euãgeliũ: ꝓterea nõ q̃ bestias comederit arguit: sed qꝛ gẽtib⁹ cõmunicauit. l Quadrupedia. Moraliter Auari ꝓpter q̃ttuor animi affectiões. k Et bestias/voluptuosi. Hiere. l. c. Grex ꝑditus israel: leones etecerunt eũ. l Et reptilia/inuidi ꝛ detractores. Michęę. vij. d. Lingent puluerẽ sicẽ serpentes m Et volatilia/superbi Abdie. j. b. Si exaltat⁹ fueris vt aquila. n

Moral

A

a Audierũt au tem apostoli ꝛ fratres qui erant in iudęa quoniam ꝛ gẽntes recęperũt verbum dei. Cum ascendisset autem petrus hierosolymam: disceptabant aduersus illum qui erant ex circumcisione dicentes: Quare introisti ad viros pręputiũ habẽtes ꝛ mãducasti cum illis? Incipiens autem petrus exponebat illis ordinem dicens. Ego eram ĩ ciuitate ioppe ōrans: et vidi in excessu mentis visionem descendens vas quoddã velut lintheum magnũ quattuor initijs submitti de cęlo et venit vsq̃ ad me. In q̃ intuens cõsiderabã: et vidi quadrupedia terrę ꝛ bẽstias ꝛ rẽptilia ꝛ volatilia cęli. Audiui autem ꝛ vocem dicentem mihi: Sũrge petre: occide ꝛ mãduca. Dixi autem. Nequaq̃ dñe: q̃uia cõmune aut imũdũ nunq̃ introiuit in os meum. Respondit autem vox secundo de cęlo: Quę deus mũndauit tu nẽ cõmune dixeris. Hoc autem factum ẽ pẽr ter: et rẽcepta sunt omnia rursum in cęlum. Et ecce viri tres cõfestim astiterunt in domo in q̃ eram/ missi a cęsarea ad me. Dixit autem spiritus mihi ut irem cum illis/nihil hęsitans. a Venerunt autem mecũ et sex fratres isti: ꝛ ingressi sumus ĩ domũ viri. Narrauit autẽ nobis quomodo vidisset angelũ in domo sua stantem ꝛ dicentem sibi. Mitte in ioppen: et b accersi simonem q̃ui cognominatur petrus: qui loquetur c tibi verba in quibus salu⁹ eris tu ꝛ vniuersa domus tua. Cũ autem cępissem loqui: cecidit spiritussanctus super eos: sicut ꝛ in nos in initio. Recor- d datus sum autem verbi domini: sicut dicebat: Iohannes quidem baptiçauit aqua: vos autem baptiçabimini spiritusancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis deus sicut et f nobis qui credidimus in dominũ iesum christum/ ego q̃s eram qui possem ꝓhibere deum? His auditis tacuerunt: i et glorificauerunt deum dicẽtes. Ergo ꝛ gẽntibus pęnitẽtiam dedit deus ad vitam. Et l illi q̃idem qui dispsi fuerãt a tribulatione quę facta fuerat sub stephano: perambulauerunt vsq̃ phęnicem ꝛ cypꝝ n et antiochiam: nẽmini loquẽtes verbum nisi solis iudęis. Erant autem quidam ex eis viri cypꝝ ꝛ cyrenei: qui cum introissent antiochiam loque- o

Quia cõmune: sicut et vos modo refutatis. p De cęlo/facta. q Deus/non ali⁹. r Mũdauit: mũdari ꝓcepit. s Me cõmune dixeris: nõ solum facto sed et verbo ne refutes. t Per ter/indicio firmitatis. Vñ ozik tertia excusatio. v Et recepta sũt. In quo significat gentes in cęlo recipi. x C Joh. 1. Et ecce viri: ne ꝓ alia causa visio estimetur ostensa. y Astiterũt: nõ ego primo adij. z Ut irem: ꝓhibuit facere quod factis: et iussit quod arguitis. a Sex fratres/perfectionis opera significantes: quę sunt cũ doctore quando verba roborat per exẽpla. b Qui cognominat petrus. Bona excusatio propter nomen dictum ab angelo: ne error putaretur in nomine simonis. c Saluus eris: Ecce angelus salutem nunciat quam negatis. d Sicut et nos/eodem modo non inferius quo ad signa inuisibilia: nõ quo ad robur. e Verbi domini: q̃ ꝛ completũ est in gentib⁹. f Ego q̃s. Glo. Molite conari: si enim ego nõ potui nec vos poteritis. g His auditis. Tertia pars. h Tacuerunt/ab increpatione petri. i Et glorificauerũt deũ/grãs agẽtes. k Et gẽtibus: vt nobis Job. xxxvij. d. Ab aqlone aurum venit: id est fides oritur in gentilitate: et adeo formidolosa laudatio: quia ideo iudęa timẽdo laudat deũ. Quęrit/quis fuerit ꝓmitię gẽtiũ: Tres reges ꝓmi crediderũt: Mat. ij. a. Et dicunt primitię gentiũ in homelia. ẕ. viij. d. Dicit Glo. Q̃d samaritani fuerunt ꝓmitię Et hic dicit Glo. q̃ incipit cõmunio apl'oꝝ cũ gẽtib⁹. Rñdeo Eunuch⁹ simplicit fuit ꝓmitię gentiũ/sed cornelij ꝓmitię multitudinis gentiũ: qꝛ plures cũ eo crediderũt. Velalit. Eunuchus fuit ꝓmitię quãtũ ad baptismũ: qꝛ ꝓus baptiçat. Cornelius quãtũ ad cõmunionẽ. Reges aũt quãtũ ad fidẽ. l Et illi q̃dẽ. Quarta pars. Redit ad id q̃d dixit: q̃ ꝑtãsibãt euãgeliçãtes. ẕ. viij. e. m Sub stephano: a morte eius incępta. n Et antiochiam/syrię ciuitatem. o Nemini loquentes/exemplo christi dicentis/Matth. xv. c. Non sũ missus nisi

2. q. 7. c. petrus prãtẽ.

Ezech. 8. a.

ꝗ missus nisi ad oues ꝛc. a ¶ Ad grecos. Cōtra/ia dixit q̃ sol' iudeis. Sol'. Illi greci erāt iudei i dispsiōe nati. Vel il/lud: Nemini loquētes/legit cū exceptiōe: supple nisi in an tiochia: dicit Interliñ. Vel discipuli nō loq̃bank nisi iudeis: sed puersi p eos vel eis adiūcti p̃dicabāt grecis. Añ dicit cy/prij ꝛ cyrenei: nō de hierusalē. B. Ecce post vasis ostēsionē gentib⁹ euangeliū p̃ dicak. b ¶ Peruenit: qō ꝛ grecis locu/ti sūt. c ¶ Sup istis grecis in antiochia credentib⁹. d ¶ Et miserūt barnabā ad pbādū eor fidē. e ¶ Gram/ statutē: per quā mult⁹ nume rusē puersus. f ¶ Proposito: sicut ꝓposuerāt ꝛ cęperāt. g ¶ In dño/fide do mini: vel vt mēbra dñi essent. h ¶ Et apposita/in aduē/tu barnabę ad p̃orē numerū. i ¶ Profect⁹. Nihil muta/uit: vl' addidit: ꝗ tm̄ pseuerātiam docuit: qz plene credebant. k ¶ Antiochiā: ad fideles a q̃b⁹ nō erat ei timēdū. Dictū est enī. ꝗ. ix. e. q̃ fratres deduxerūt eum cę/saream: et dimiserūt tharsum. l ¶ Conuersati: non ociose. m ¶ Turbā: quā prius dixerat dño apposita cū his q̃ p annū augebank. o ¶ Christiani: hoc noīe a christo: sic q̃libet se/cta trahit nomē a suo auctore. n ¶ Antiochię/ vbi p̃ cęte/ris locis fides florebat. Et nota bonitatē barnabę: qui nō sol⁹ p̃sumēs docere/q̃rit saulū vt habeat ꝓsortē. Hic sępe cōmē/dak a luca: ne, ꝓp̃ter dignitatē meriti apostolatu cartuisse videak.

a bank ad grecos annūciātes dñm iesū. Et erat man⁹ dñi cū eis: multusq̃ numer⁹ credētiū puersus ē ad dñm. Peruenit aūt sermo ad aures ecclesię q̃ erat hierosolymis sup istis: et miserunt barnabā vsq̃ ad antiochiā. Qui cū puenisset et vidisset grātiā dei/gauisus est ꝛ hortabat oēs in ꝓposito cordis pmanere i dñō: qz erat vir bon⁹ ꝛ plen⁹ spūsctō ꝛ fi/de: et apposita ē multa turba dño. Profect⁹ ē aūt tharsum vt q̃reret saulū: quē cū inue/nisset pduxit antiochiā. Et an nū totū puersati sūt in eccle/sia: et docuerūt turbā multā: ita vt cognoiarent primū an/tiochię discipli christiani. In his aūt dieb⁹ supuenerunt ab

r hierosolymis pphete antio/
s chiā: ꝛ surgēs vn⁹ ex eis noīe
t agab⁹/significabat p spm̄ fa/
v mē magnā futurā in vniuerso
x orbe terrarū: quę facta est sub
claudio. Discipuli aūt prout
y q̃sq̃ habebat pposuerūt i mi/
z nisteriū mittere habitātib⁹ in
a b iudea frātrib⁹: qō ꝛ fecerī mit
c tētes ad seniores p man⁹ bar/
nabę ꝛ sauli. ¶ Capi. XII.

d e f g Odē aūt tpe misit he/
rodes rex mān⁹/ vt af/
fligeret quosdā de ec/
h i clesia. Occidit aūt iacobū fra
trē iohānis gladio: videns aūt
k q̃z placeret iudeis: apposuit
l apphendere ꝛ petrū. Erāt au
m tem dies azymorum. Quem
n cum apprehendisset misit in
o p carcerem: tradēsq̃ quattuor

bic agit: Qualit autem ad regnū venerit/ plane dicit in hi/storijs. Si ꝓ alia Glo. dicit q̃ herodes tetrarcha hoc fe/cerit: q̃ hic dicitur magistralis est: et non est vera: cum ille p/petuo damnatus fuerit exilio/cū vxore sua herodiade a caio. Iste vero tertio claudij anno: sui autem regni septimo per/cussus ab angelo: sicut supra dicitur/ regnū reliquit agrippę fi/lio suo. b ¶ Occidit: non tm̄ afflixit. i ¶ Iacobum/ ze/bedei: De quo clemens alexādrinus dicit q̃ qui obtulit eum iudici ad martyrium/confitens se esse christianum iussit eum cū eo decollari. Et cū ducerenk rogauit dari sibi a iacobo re/missionē: At ille: Pax tibi inq̃t: ꝛ osculat⁹ ē eū: ꝛ sic ābo capi/te trūcati sūt. k ¶ Apposuit/afflictōi q̃rūdā ꝛ occisioni ia cobi. l ¶ Petrū: qz pl⁹ placeret si pncepś occideret. m ¶ Dies azymorū. Jō nō fuit occis⁹: sicē ō christo dixerī iudeis: q̃ i pa scha ñ licebat eis occidere quēq̃. Job. xviij. f. o ¶ In carcerē putans licite teneri

Moraliter d ¶ Eodem autem tempore/ quo facta est collecta: quia quanto plus crescit ecclesia in temporalib⁹ tan/to plus affligitur. g ¶ Manus/opera malorum bonos op primentium: Exo. j. Et. j. Machab. ij. e ¶ Misit vt af/fligeret. Mittit diabol⁹ vt affligat: et domin⁹ mittit p̃bum vt sanet. h ¶ Iacobū fratrē iohannis/nō esau: id est lu/crantē vl' operantē cū grā non pro tēporalib⁹. i ¶ Apprę/hēdere ꝛ petrū/ꝓgnoscentē: Huc bū refuat/captū tm̄: id ē ociosum/torpentem ab opere: sed operarios occidit. j. Regl. xj. a. Haas vult eruere oculos dextros. Deuk. xxviij. a. Vi/uat ruben filius visionis ꝛ non moriatur. m ¶ Dies azy/morum: Tunc maxime cū facit solennitatem. Amos. v. f. Odi ꝛ pieci festiuitates vras: n ¶ Cū apprehēdisset. iij. Regl. xxij. c. Nō pugnab supra maiorē ꝛ miorē. Job. xxiij. a. Abstulerūt pro pignore bouem viduę. Carcer peccatū vl' mala ꝓscientia. p ¶ Quattuor q̃ternionib⁹/ Quakniōes/ animę affectiōes: Duo milites/caro ꝛ mūdus. Duę catenę omissio ꝛ cōmissio/Custodes: dęmones. Ostiū carcer/: id est cōscientię. Glo. Ne quis cōfiteatur et sic soluak. Osęę. xiij. c. Colligata est iniquitas ephraim: absconditū peccatum eius.

putās licite teneri q̃diu nō licebat occidi. a Quaterni/onib⁹: Quaternio dicit qui pręest quattuor militib⁹/ sic centurio ꝗ centū. b Ad custodiēdū: qz nō sufficiebat soli⁹ carceris custodia. c Ꝓducere: qz ãplior esset gr̃a si iudęi eū occiderēt ꝗ erat pnceps/ q̃ si ipse herodes sicut ⁊ iacobū. d Ꝓo: exemplū orãdi pro periclitantib⁹: marie ꝓ pastorib⁹ ecclesię. e Sine intermissione. j. Thessal. v. c. Quia multū valet deꝓcatio iusti assidua: Jaco. vltꝯ. d. f Cū aūt ꝓducturꝰ. Scdā ps. g In ipsa nocte: qū oportuna erat solutio. b Dormiēs: non habēs spem euadendi illa hora. i Catenis duab⁹. Quattuor difficultates cumulant custodiā: milites/ catenę/ carcer/ custodes. k Angel⁹ dñi/ non quilibet. l Et lumen: signū potētię vel p̃sentię ãgeli dei cui⁹ pręsētia soli petro lumē dabat: nec alijs splendebat. m Percussoq̃. Tactū corpalē hic potuit corpe ex aere formato. Et nota q̃ triplicit vnit spūs corpi. Primo p sensū et motū: sic vnitur aia corpi. Scdo quo ad motū ⁊ nō sensū: sic fit in angelo corpus assumēte. Tertio spūs ad ignē in purgatorio: qz ibi est sensus pęnę: sed nō dat motū igni. Prima naturalis ⁊ simplex: scda volūtaria et fm q̃d: ktia violēta ⁊ similit fm q̃d nō simplicit. n Catenę: pma soluit ãgustia. p Caligas. Glo. gen⁹ est calciamenti et datur exemplū: nō ambulādi sine calciamētis. Cōtra: Mat. x. b. Neq̃ calciamēta. Sol. Mystice intelligēdū ē: calciamēta st sctōꝝ exēpla/ q̃ debem⁹: ⁊ si nō opib⁹ saltē affectib⁹ imitari. Vel docemur: nō nudis pedib⁹ tangere terram. i. ꝓpalia diligere īmediate et ꝓpt se/ sed p mediū vtētes eis nō fruētes. o Ꝓzecingere. Glo. Prophetas ⁊ apl'os duris cingulis legim⁹ vsos ad domādā. s. carnē. Helias. iiij. Regꝯ. j. b. Et iohānes: Mat. iij. a. Sz petr⁹ ꝓpt rigorē carceris ad horā laxauerat: vt tunica circa pedes demissa frig⁹ noctis temperet: exemplū p̃bēs infirmis: vt ingruente molestia pseculoꝝ liceat aliq̃d laxare de rigore ꝓpositi. Sed qz dicitur Sint lūbi vr̃i p̃cincti: Lucꝯ. xij. e. Et calciati pedes in p̃paratiōe euãgelij pacꝯ: Epb. vj. c. virtutū ꝗbiq̃ p̃dicādi iubemur spūaliū insignia resumere. q Et sequere me/ ne te timor impediat. r Et nesciebat: nō putabat fieri sed imaginarie ostēdi. s Ꝓzimā: pmū q̃ternionē cū suis. t Et secūdā/ similit: vt duos milites ⁊ alios carcerꝯ custodes. v Ad portā/ quę putat fuisse in atrio carceris. x Ad ciuitatē: Ex quo patet carcerē fuisse extra ciuitatē vel in exteriori parte ipsi⁹. y Vltro/ sine labore humano. B. Arta et q̃si ferrea ē via q̃ ducit ad vitā: Mat. vij. b. s. hierusalē cęlestē: sed apl'oꝝ vestigijs ostiū facta ē nobis meabilis: q̃ ꝓprio sanguine ferreū vicerūt. Ferrea enī ostia petro cedūt custodi aulę cęlestis: qui ecclie tenēs cacumen infernū supat: Mat. xvj. c. 3 Discessit angelus: vt sciret verum esse qd̃ fiebat non somniū. b Nunc scio: q̃si prius nesciui.

Solus triplicit corpori vnitur

Mystice

* Angelus gr̃a: percussio laterꝯ: recordatio passiōis christi: de cuius latere salus nr̃a fluxit. Quasi vinctos percutit. j. Pet iiij. a. Christo passo in carne/ ⁊ vos eadē cogitatiōe armami/ ni. excitat percussus p contritionē. Lumen refulget per peccati recordationē. Ostiū carceris. i. os aperitur per cōfessionem. Cadunt catenę p satisfactionē: Vestimētū honesta ꝓuersatio p̃cingēda ē ne ad terram defluat. i. p terrenis assumat. Prima ⁊ secunda custodia/ mūd⁹ ⁊ caro: q̃bus ꝓremptis porta ferrea. i. ꝓpria voluntas quā durū est ꝓtēnere/ facile aperitur p gratiā. Hęc ducit ad supnā ciuitatē: Vicus vr̃/ status pfectiōis. Tunc disparet angelus: ad litterā: qz tūc nō est necessari⁹. a Ad se reuersꝰ: Q̃diu est homo in statu vitę carnalis q̃si extra se est: et nescit quid circa se geritur: sed cum ꝓcesserit vicū vnum: ⁊ tūc ad se redit cognoscēs: et periculū in q̃ fuit et securitatē ad quam venit. Vel/ Reuersus/ a culmine ꝓtemplatiōis ad quā pfect⁹: q̃si egressus mente excedens deo. ij. Corꝯ. v. c. reuertit quādo sobri⁹ est cū subditis: et fit intellectu cōmunis c Cōsiderāsq̃/ vbi eēt. Tertia pars. d Iohānis: qui. j. xij. b. Fuit socius pauli et barnabę. e Cōgregati/ ad orandū p petro vel casu: vl' forte pręt timore. f Ad aperuit/ ex ipatiētia nūciādi aduētū petri. g Nūciauit/ sic dñm resurgētē mulier ꝓma nūciauit. Matth. xxviij. a. Vt vbi abūdauit delictū supabūdaret ⁊ gr̃a. Roma. v. d. b Insanis: quia sciebant petrū incarceratū. i Angelus. Hiero⁹. Magna dignitas aiar: vt vnaquęq̃ habeat ab ortu natiuitat' angelū ad sui custodiā deputatū: Matth. xviij. b. Angeli eoꝝ ꝛc. Et Geñ. xlviij. c. Angelus q̃ eripuit me. Or aūt dicit Glo. Ticonius: Videtur angelus hoīs interior ratio qua deū fide speculat: non est verū. Sed quęrit: vtrū antichrist⁹ habebit angelum custodem? Et videtur q̃ nō: quia nihil proficeret propter illius obstinationem. Respondeo. Habebit nō vt emēdetur: sed ad manifestādā dei iusticiā ⁊ illius inobedientiam: christus autem non habuit: qz nō poterat demereri k Obstupuerunt: quia certum habebant q̃ ab hominib⁹ non dimitteretur. l Vt tacerent/ donec narraret miraculum: vt ne clamore gaudentium aduentus eius in ciuitate cognoscere tur. m Domin⁹/ nō homo: nō sua callidita' aut fortitudo. p Hęc/ virtute donata eoꝝ precib⁹ n Jacobo/ iusto filio alpheī: alit enī decollat⁹ ē. o Et fratrib⁹/ p me orānib⁹.

Dorat.

B putās licite teneri q̃diu nō licebat occidi. a quaternionib⁹ militū ad custodiendum: volēs post pascha c ꝓducere eū pplo. Et petr⁹ quidem seruabat in carcere: oratio aūt fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deū p eo. Cum aūt productur⁹ eū esset herodes: in ipsa nocte erat petrus b dormiens inter duos milites i vinct⁹ catenis duab⁹: ⁊ custodes ante ostium custodiebāt k carcerem. Et ecce angel⁹ dñi l astitit: ⁊ lumen refulsit in habitaculo: m percussoq̃ latere petri excitauit eū dicēs: Surge velocit̃er. Et ceciderūt catenę n manib⁹ eius. Dixit aūt angelus ad eū: Pręcingere: ⁊ calcia o te caligas tuas. Et fecit sic. p Et dixit illi: Circūda tibi vestimentum tuū ⁊ q sequere me. Et exiens sequebatur eum: et r nesciebat quia verum est qd̃ fiebat per angelum. Existimabat aūt se visum videre. Trans s euntes autem primam ⁊ secū t dam custodiam/ venerunt ad v portā ferreā quę ducit ad ciuitatem: quę x vltro y aperta est eis. Et exeuntes processerūt 5 vicum vnū: ⁊ cōtinuo discessit angelus ab eo. Et petr⁹ a ad se reuersus dixit: b Nunc scio vere quia misit dñs angelum suū: ⁊ eripuit me de manu herodis ⁊ de omni expectatione c plębis iudęorum. Consideransq̃ venit ad domū marię d matris iohannis: qui cognominatus est marcus/ vbi erāt e multi cōgregati ⁊ orantes. Pulsante autem eo ad ostiū ianuę/ processit puella ad videndū noie rhode. Et vt cognouit vocem petri/ prę gaudio f non aperuit ianuā: sed intro g currēs nūnciauit stare petrū ante ianuā. At illi dixerūt h ad eā: Insanis. Illa aūt affirmabat sic se hīe. Illi aūt dicebant. i Angelus ei⁹ ē. Petrus aūt pseuerabat pulsans. Cū aūt aperuissent ostiū/ viderūt k eū ⁊ obstupuerūt. Annuens l autem eis manu vt tacerent: m narrauit quō dominus eduxisset eū de carcere. Dixitq̃ n nūciate iacobo ⁊ fratrib⁹ hęc. o Et exeuntes processerūt 5 vicum vnū: ⁊ cōtinuo discessit angelus ab eo. Et petr⁹ a ad se reuersus dixit: b Nunc scio vere quia misit dñs angelum suū: ⁊ eripuit me de manu herodis ⁊ de omni expectatione c plębis iudęorum. Consideransq̃ venit ad domū marię d matris iohannis: qui cognominatus est marcus/ vbi erāt e multi cōgregati ⁊ orantes. Pulsante autem eo ad ostiū ianuę/ processit puella ad videndū noie rhode. Et vt cognouit vocem petri/ prę gaudio f non aperuit ianuā: sed intro g currēs nūnciauit stare petrū ante ianuā. At illi dixerūt h ad eā: Insanis. Illa aūt affirmabat sic se hīe. Illi aūt dicebant. i Angelus ei⁹ ē. Petrus aūt pseuerabat pulsans. Cū aūt aperuissent ostiū/ viderūt k eū ⁊ obstupuerūt. Annuens l autem eis manu vt tacerent: m narrauit quō dominus eduxisset eū de carcere. Dixitq̃ n nūciate iacobo ⁊ fratrib⁹ hęc.

C

a Abijt/eadẽ nocte. b In aliũ locũ/timore herodis ⁊ iudęor. c Facta aũt die/crastina post eductionẽ petri de carcere. d Milites/custodes. e Quidnam: Patet q̃ clausũ relict petr⁹ carcerẽ: quo apto nõ esset ambiguũ eũ eua sisse. f Herodes aũt. Quarta pars carcere. h Inq̃sitiõe: vtrũ custodes sciret q̃d factum esset de petro. i Duci/ vt vindicaret in eos. k Descendęq̃: vt petri solutio nulli noceret non ꝓmittit punire custodes. l Cęsareã/palęstinę: vt dicit ioseph⁹: quę olim dicta ẽ turris strato nis in ꝓfinio phęnicis ⁊ palestinę/in litore magni mar/: licet fm situ loco⁹ cęsareã philipi dicere videat: q̃ etiã ciuitas erat phęnicis: sicut tyrus ⁊ sidon. m Gratus: ideo illuc ibat. n Illi/ tyrij et sidonij. o Persuaso.i.ꝑsuaserunt. p Suũ cubiculũ: q̃si custos thesauorũ. q Alerentur: ideo necessariã habebãt vicini regi pacem: qz regio eo⁹ angusta erat galileę et damasci finib⁹ ꝑssa. r Ab illo/ berode vel blasto q̃ erat amicus eo⁹ ⁊ patron⁹ s Veste regia. Describit glia: vt post maior sit miseria. t Pro tribunali: in vel sup. s. in loco iudicij. v Et cõcionabat: blãdiẽdo ⁊ adulãdo. x Acclamabat: vt qz bñ cõcionabat vt ꝓpt̃ regiũ cultũ. y Dei voces: q̃si esset de⁹ ⁊ nõ homo. z Cõfestim ⁊c. Dicit in historijs/ q̃ vidit bubonẽ idicẽ mort̃ suę infra q̃nq̃ dies futurę: sicut p̃dixerat ei augur in carcere tyberij nũciãs ei ꝓsperitatẽ futurã: et statim inclinãs ad populũ dixit: En ego de⁹ vester mortor. Hic bubo põt dici angelus. i. nũci⁹ ꝑcussiõis: et ideo dicit ꝑcussisse: vel forte fuit ãgelus in figura auis illi⁹ a Nõ dedisset/respuẽdo. b Honorẽ/diuinũ sibi oblatũ vel ꝓsequẽdo apl'os. Et est Liptote/minus dicit ⁊ plus significat. c Et ꝛsupt⁹: nõ subito sed paulatim. s. p q̃nq̃ dies. d A vermib⁹/viscera ei⁹ corrodentib⁹. e Verbũ autẽ dñi: mortuo falso deo: veri dei verbũ crescit in fidelib⁹. f Multiplicabat/in his q̃ quotidie augebant. g Barnabas. Redit ad id q̃d dixerat. ẽ. xi. d. h Ministerio/ p manũ barnabę et sauli.

Expositio Capi. XIII.

Quant aũt ⁊c. Hoc capitulũ diuidit in tres partes. In ꝑma dr quõ ex p̃cepto spũsancti paulus ⁊ barnabas missi sunt prędicare. In secũda dicit q̃d acciderit eis q̃diu marcus fuit cum eis: ibi: Et ipsi q̃dem. In tertia quid acciderit postq̃ recessit ab eis: ibi: Illi vo ⁊c. Dicit ergo: i Erant autem/prętęr illos qui veniebãt de hierusalẽ. k Prophetę/de futurs. l Et doctores/de p̃teritis: idẽ. s. vt alij ꝓphete alij doctores. m Niger/a colore sic latinũ est: vel ascendens interpretat si hebręũ est. n Cyrenensis/a cyrene ciuitate prędicta. o Collactane⁹/eodem lacte nutritus. p Et saulus. Glo. Tertiodecimo anno post passionẽ videt̃ saul⁹ fm ordinẽ historiaꝝ apl'arũ cum barnaba ⁊ pauli nomẽ accępisse: q̃ tertodecimo aũt iuxta cõditum iacobi cephę ⁊ iohãnis: Gal'. ij. b. ad magisterij gentiũ ꝓfectum: Cui ꝓsentit ecclesiastica historia dicẽs apl'is fuisse p̃ęceptũ: vt duodecim ãnis in iudęa p̃dicarent. Vbi tertiodecimo circa fines iudęę p̃dicauerũt gentib⁹: publice aũt in q̃rtodecio ãno. q Ministrãtib⁹/ p̃dictis ꝓphet'. r Segregate: vt soli seruiãt doctrinę. t Barnabã: Patet eos a hierusalẽ antiochiã redijsse. s Et saulũ: Ideo dicit̃ vas electiõis. ẽ. ix. c. Et segregat⁹ i euãgeliũ dei. Roma. j. a. v In op⁹/apl'at⁹. x Assumpsi: assumã more ꝓphetico. y Ieiunãtes: Ecce q̃ ieiunij debet prę/cedere electionẽ vel ordinationẽ epor̃ũ. z Orãtes: vt eo⁹ p̃dicatio ꝓsperaret. a Imponẽtesq̃: in more ordinãdorũ: Sz cõstat q̃ discipuli nec cõfirmare nec ordinare poterãt: et ibi nullus legit̃ fuisse de apl'is: ideo exponit magister in historijs: q̃ audita vissiõe spũsãcti / miserunt barnabã ⁊ saulũ ad petrũ ⁊ iacobũ ⁊ iohannẽ in hierusalem: et illi gaudentes imposuerunt illis manus ordinantes eos. b Dimiserunt illos: in opus ad q̃d assumpti sunt. c Et ipsi: barnabas et saulus. Secunda pars: quę diuiditur in quattuor. In prima agitur de via eorum ⁊ societate iohannis. In secunda de pro consule sergio quem impediebat elimas magus ne crederet prędicationi pauli: ibi: Et cum perambulassent vniuersam insulam ⁊c. In tertia de argutione eius ⁊ cęcatione per paulum ⁊ conuersione consulis: ibi: Saulus autem ⁊c. In quarta de discessu iohannis: ibi: Johannes autẽ discedens ab eis ⁊c. d Seleuciam: a seleuco rege dictam: dimissi ab hominibus/illuc a spiritu mittunt̃. e Salaminam: quę in cypro. Quidam libri habent seleuciam q̃ est salamina: et sunt duo eiusdem ciuitatis nomina. f In synagogis iudęorum/ propter reuerentiam vel duriciam eorum. Rab. Propt̃ ignaros locorũ semel ãnotãdũ credidit: vt vbicunq̃ synagogam legeris: scias in ciuitate gesta quę dicũtur. g Et cum perambulassent ⁊c. Secunda ꝑs h Magum/maleficum. i Proconsule: nomẽ dignitatis secundę a consule. k Sergio paulo: binomius erat et ex bono naturę verbum dei audire desiderabat. l Elimas: qui interpretatur magus/q̃d ad transgressionẽ respicit. Ideo resistebat/ volens eum qui conuerti cęperat a fide peruertere ad trãsgressionẽ/ fm nomẽ suũ q̃d interpretat etiã trãsgressio: vel dei mei mensura: nomen ꝓ magi. i. malefici q̃d alijs est cõmune

B 75. dis. c. qs dñico

B 45. dis. c. cum beatus. in fi. 23 q. 4. c. q̃ christus. in fi.

alijs est cõmune ꝓtium ei erat. a Saulus autem. Tertia pars: Interpretat autẽ temptatio respicientis vel securitas: vl mirabilis. b Paulus/a sergio paulo ꝓcõsule quẽ conuertit. Glo. Apte gentiũ apl's a gentili nomen sortitur: nõ eni credendũ est illis qui dicunt eum fuisse binomiũ. Esa. lxv. c. Vocabit seruos suos noie alio. Rab. Cum meritis mutãtur noia: ꝓius filius doloris: nũc filj dexterę: Geñ. xxxv. b non solum se sed alios plures ad dexteram vocans. Post gradum apostolat' paulus dicit/de supbo factus humilis: de persecutore ꝓdicator: Unde nomẽ suũ ipse interpratur. j. Cor'. xv. b. Ego sũ mim' apl'orũ. Sic barnabas filius consolationis dict' ẽ ꝓ ioseph. ē. liij. g. c Repletus: olim ⁊ nunc viuacius. d Intuens/ꝓ spiritũ. e In eũ/magum. f Plene. Glo. Plena nõ recipiunt augmẽtũ. g Fili diaboli/imitando. h Omnis iusticię/dei ⁊ legis eius. i Elias/fidem ⁊ pęnitentiam. k Danus/potestas. l Cęcus/extra sicut ⁊ intus es. m Solẽ/materialem: sicut nõ vides solem iusticię. n Ad tempus/pęnitẽtię vel mortis. o Cecidit/non casu sed de sursum a deo. p Caligo/cęcitatis initiũ. q Et tenebrę/ipsa cęcitas. r Et circũiens/in circũitu se vertens in modũ cęcorũ s Daret: ad se ducẽdũ. B. Oportuit paulũ facere miracla ad consũmationẽ apostolat': quẽ diu calcitrantẽ dñs elegit. ē. ix. a. t Factũ. i. cum doctrina christi virtutũ miracula. Hic a paulo capitur pseudo ꝓpheta/vulpes paruula demoliẽs vineam proconsulis mentem: Cant'. ij. d. Sciebat enim sui memor exemplii de oculorũ tenebris posse surgere lumen mentis: nec dignum esse oculis carnis qui alijs eruere volebat oculos mentis. v Et qui cum eo erant/barnabas ⁊ iohannes. x Pergen/nomen ciuitatis. y Pamphylię/regionis. z Johãnes aũt. Quarta pars. a Reuersus. Hęc est causa futuri discidij. b Hierosolymã: vnde cum eis venerat. c Illi vero. Tertia pars capituli quę habet quattuor partes. In prima dicit quõ ventẽtes antiochiã rogati sũt facere sermonẽ. In secũda de p̃dicatione pauli: ibi: Surgẽs aũt. In tertia de effectu fmonis ⁊ vtilitate: ibi: Exeũtibus autẽ illis. In quarta de inuidia iudęorũ erga apostolos: ibi: Videntes aũt ⁊c. Illi aũt/paulus ⁊ barnabas cum suis. d Pertãseũtes/pedib' non nauigãtes. e Pisidię: nomen est ꝓuincię ad differentiã alterius antiochię quę est in syria a seleuco fundata: quę olim rebblatha dicta est: et nũc antiochia vocatur a multis: tñ putat eadem esse in qua ꝓmo vocati sunt discipuli christiani. ē. xi. d. f Die sabbatorum: qua consueuerant iudęi conuenire: sicut nũc dñica die. g Sederunt/tanq̃ auditurí lectionem legis nõ prędicaturi: Ecce exemplum humilitatis. h Miserũt. Non potest ciuitas abscondi ⁊c. Matth. v. b. i Fratres: quia iudęi estis.

k Si quis/Dubitando dicũt/qd̃ est perfidię signũ l Exhortationis: non prędicationis/non lectiõis m Ad plebem: non ad nos: quia non indigemus. n Dicite/quasi d est opus diei quo nihil aliud operamur. o Surgens: fm consuetudinẽ legentium/propter multitudinem audientium. Et est secunda pars p Et manu/aliq̃ consueto silentij signo. q Israelitę/iudęi. r Et qui gentiles timentes se gregat: quia non omnes timebant deum. s Elegit/ex omni genere hominũ deos colentium. t Patres: non pręs eum. Job. xv. c. Nõ vos me elegistis sed ego elegi vos. v Nostros: nõ vios dicit vt facilius persuadeat. x Exaltauit/de fuitio egypti. y Incolę: seruientes in luto et latere: Exo. j. c. 5 1. Ro. In brachio/christo a Et ꝓ quadragita/lõgã pęnitẽtiã significat: Numeri. xiij. f. Deut. viij. a. b Mores malos. c Sustinuit/grauitas eorũ ostenditur. d Et destruens/potestate qua egyptios plagis percussit. e Gentes: septem vitia vel innumerabilia. f Sorte: pacẽ significat: ⁊ diuisioĩs equalitatẽ: Josue. xiij. a. g Terrã eorũ/chananęorũ: q̃ fm Glo. Rab. ideo data est israeli: quia in prima habitatiõe post diluuiũ filij sem sortiti sunt eam: sed post a chananęis violenter possessa est: et ideo iure prędij pristinis habitatoribus est reddita. Iure ergo delentur: quia in patre suo cham maledicti sunt: quia in patrẽ noe ipius fuit. Geñ. ix. d. Maledic' chanaan ⁊c. h Post q̃dringẽtos ⁊c qd̃ fm diuersos numeros ⁊ diuersos tẽporis cõputationis diuersimode exponit. De hoc. ē. vij. a. Ab ortu isaac in quo vocatũ est abrae semẽ. Roma. viij. b. fuerunt fm Exo. quadrigentiq̃nq̃ anni vsq̃ ad exitũ isrl de egypto. His adde quadraginta annos deserti: et q̃nq̃ in terra chanaan: quibus peractis legit terra a prędijs cessasse: Josue. xiij. a. et sors missa est: et habebis q̃drigentos q̃nquaginta annos: sic hic dicitur. i Post hęc/tempus iudicum transit ad cõprobandam dei patientiam. k Postulauerunt/cõtra voluntatem dei. l Et dedit/cumulatur dei patientia. m Tirum/malum dicit Glo. de nouissima tribu qd̃ vindictę gen' est. n Annis quadraginta. B. Liber regum non aperte exprimit quot annis saul regnauerit: sed apostolus vulgo loquens dicit quasi crebrior fama habuit. Chronicę vero testantur q̃ saul et samuel quadraginta annis prefuerũt israeli. o Et amoto/pro malicia. p Suscitauit/propter humilitatem radicis vel personę: vel propter figurã christi suscitati. q David regem/continua ostenditur patientia. r Inueni: Nisi ego quererẽ nulli appareret. j. Regũ. xiij. c. Quęsiuit sibi dominũ virum iuxta cor suũ: ⁊ prędecepit ei dñs vt esset dux ⁊c. s Filiũ iesse/paruę stirpis. t Tirum: hoc propter ipsũ: vt christum de semine eius natũ. v Qui faciet oẽs volũtates/Hoc maxime christo cõuenit. Huius deus ⁊c.

habēt ꝑmo. Et exponit: qz apud hebrēos ꝑm⁹ z secūd⁹ psal/
m⁹ in vnū sūt cōpilati: q̄ z a bītudie incipit z in bītudine fini
tur. t Filij⁹/nō seru⁹: vt cēteri. v Deus/ꝓsubstātialis.
x Ego: ꝓpium deitatis est. y Genui/in deitate: vbi nec
heri nec hodie nec cras. z Hodie/de ꝗgine: qz z illa ge
neratio a deo ē. Et
sic patet q̄ nō ad re/
surrectionē: de q̄ ꝓ/
ximo meminit perti/
net ꝫ exēplū psalmi:
sed ad incarnationē:
sequēs autem ꝗsus
manifeste agit de re/ Heb.1.b.
surrectiōe: qd enim
de incarnatiōe/passi
one z resurrectiōe di
xit ꝓphetę testimo/
nio astruit. q. d. tu q̄
es ęk⁹ ante ęcula fi
lius apparebis z tpe
d ꝗgine nat⁹. Pro/ Ps.15.
bata icarnatiōe stati
ꝓbat z resurrectio/
nē a Ita dixit: Esa.2.c.
Esa.lv. b. qui n oui
testamēti mysteria ꝑ
rogat: Cōstituā vo/
bis testamentū ęknū
sancta dauid fidelia:
vbi nos habem⁹: Fe/ F
riam vobiscū pactū
sempiternū misericor/
dias dauid fidelis.
b Dabo/implebo
q̄ ꝓmisi dauid ꝗm
christū de eo nascitu
rum. c Sctā da/
uid: sctm̄ tēplū cor/ Abac.1.b.
poris christi i passio
ne soluti: Joh.ij.d.
tertia die resuscitati
i incorruptiōe z glori/
ficati. Vel c Sā/
cta verba z exēpla.
d Dauid. i. chri/

a Huius de⁹ ꝛc. Ad ꝫ tende bāt ꝑdicta. b Scōm ꝓ/
missionē: istā: Qui faciet oēs volūtates meas in eis: et De
Ps.131. fructu ventr⁹ tui ponā sup sedē tuā. c Eduxit: nō subito sed
post multas ꝓmissiōes ꝓphetarum. d Israel/spiritualis.
e Jesū: interꝑtationē ponit cū noīe. f Prędicāte: non
dante q̄ christo ser/
uabat. g Johan
ne: cui⁹ auctoritas
magna. h Ante
faciē: in modum lu/
Ps.131. cernę. De q̄ Ps. Pa
rauī lucernā christo
meo. i Peniten
tię. Glo. remissiōis
qz ꝑ pniam pctm̄ re/
Joh.1.d. mittit. k Cursū:
ꝗcursoris officiū. l
Quē me arbitra
mini/interrogatiue
m Nō sū. Esse ꝓ/
prū deitatis ē: vel
non sum ego christ⁹
quē me arbitramini
ē. n Post me: qz
ego ꝗcursor eius sū.
Jo.15.d. o Nō sū dignus.
humilitas. p Cal
ciamēta pedum
soluere. i. incarna/
E tionis mysteriū ape
Luc.3.d. rire. s. vnionem dei/
tatis ad carnē tanq̄
pedis ad calciamen
tū. Vel Calciamē
ta pedū soluere:
id ē ecclesiā in spōsā
ducere: sic mos erat
in lege ꝗm vnū mo/
dū: vt. i. humanitatē
christi a me remoue/
re: qz ꝑ ipsū ncce ba
beo saluari: sic alij.
q Viri fratres:
sermo suauis. r
Vobis. Matth.
xv.c. Non veni nisi ad oues quę perierāt domus israel. Vel
Vobis/dispersis: quia habitatores hierusalem illud repu/
lerunt. s Verbum/euangeliū: vel christ⁹ verbū patris.
t Huic/iesum. v Ignorātes/esse saluatorē. x Iudi
cantes/christū reū esse mortis: qz iudices plebis erāt. Vel
Judicātes/voces ꝓphetarū: qz nō credentes. Qui enī de/
trahit fratri aut iudicat fratrem/detrahit legi z iudicat legem:
Jaco. iij.c. quāto magis christo detrahētes. y Imple/
uerūt/ꝓphetiā nesciētes: qz si manus inermis os armatum.
z Inuenietes/q̄uis quererēt. a Petierūt. Luc.xxiij
c. Instabāt voce magna postulātes vt crucifigerek. b Ut
interficerēt/p man⁹ militū. c Cōsūmassēt. Ipse dixit
Joh.xix.f. Cōsūmatū ē. d Scripta ꝛ passiōe ei⁹ ꝓphetata.
e Deponētes: non iudęi sed ioseph genere iudę⁹ ꝑ synec/
dochen. Vel: Deponētes. i. depōi pmittētes: qz ad ꝫ vr/
gebant ꝗm legē: Deut.xxj.d. quę dicit: Maledictus q̄ pen/
det in ligno: q̄si satis ē maledict⁹ non debet plus maledici: et
ita nec plus pendere. f Posuerūt: nō misterio nec auc/
toritate q̄ apud pilatū erat: sed vt ꝗsus/pmissiōe. g De⁹ ve
ro/deitas sua quę cū pāe z spūsctō vna est. h Suscita/
uit/ꝗm hoiem. i Multos/q̄draginta. k His q̄/certi
z not⁹ ꝗgnitorib⁹. l Ascēderāt ad mōtana ꝓprima hierlm.
m Qui/nō eoꝝ successores. n Testes/idonei o Eam:
repromissionē. p Hanc/ꝓphetiā quę sequit: Genui te.
q De⁹/q̄ suscitauit eū. r Filijs nrīs. In greco: filijs eo/
rū. s. hierosolymoꝝ. s In psalmo scō. Quidam libri

o eam quę ad pres nros repro/
p q missio facta ē: qm̄ hanc deus
r adimpleuit filijs nris resuscī/
s tans iesū: sicut z i psalmo se/
t v cundo scriptū est. Filius me⁹
x y es tu: ego hodie genui te.
Qd aūt suscitauit eū a mortu
is ampli⁹ iam nō reuersurū in
a b c d corruptionē: ita dixit: Quia
dabo vobis sancta dauid fi/
e delia. Ideoq̄ z alias dicit:
f Nō dabis sanctū tuū videre
g corruptionē. Dauid enim in
h i suā generatiōe cū administras
k l setvolūtati dei/dormiuit z ap
m posit⁹ est ad pres suos: et vi/
dit corruptionē. Quem vo
deus suscitauit: non vidit
n corruptionē. Notū igit sit vo
o bis viri fratres: qz per hūc vo
bis remissio pctōꝝ annūciat
p q ab oib⁹ quib⁹ nō potuistis in
r s lege moysi iustificari. In hoc
t omis q̄ credit iustificat. Videte
v q̄ ne supueniat vobis quod
x y dictū est in ꝓphetis: Videte
ꝓtemptores z admiramini z dis
z a pergimini: quia opus operor
ego in diebus vestris: opus
b qd nō credetis si q̄s enarraue
c rit vobis. Exeūtib⁹ aūt illis:

sti manu fortis. e Fidelia/sine mendacio f Sanctum
tuum/corpus christi. g Corruptionem/putrefactio/
tionē: qz resurgēs ex mortuis iā nō morit: mors illi vltra non
dñabit: Roma.vj.b. Ꝑ dicē: sctā dei fidelia. i. incorrupta
et i ęknū māsura. h In sua generatiōe/quartadecia ab
abraā: Mat.j.a. i Cū administrasset/fecisset volūtatem
dei. Vñ. ē. Qui facit oēs volūtates meas. k Dormiuit:
vt nascētiū ita z morientiū numero apposit⁹. l Vidit/expe/
rimēto. m Corruptionē/ꝗmiū: iō prędicta de christo et
nō de dauid itelligi oportet. n Notū igit. Ad id rñdet q̄
dixit: De⁹ ꝗsum suscitauit eū. o Per hūc/iesū/p Quibus/
pctis. q Nō potuisti/ne de lege ꝓfidāt. r In lege. Glo.
Quę fuit ꝗt⁹ z augmētū pcti. j. Cor. xv.g. Et nihil ad pfectū
adduxit. Heb.vij.c. s Justificari: qz iust⁹ ex fide viuit.
Abacuk.ij.a. t Videte dū credēs iustificat. v Qd dic/
tū ē. i. vos eē ꝓtemptores. x In ꝓpheti/i vno libro duo/
decim ꝓphārū. y Videte ꝓtemptores: cauete infideles.
z Et dispgimini. Abacuk.j.b. Ab assyrijs z chaldęis: tā/
dē a romanis. a Quia op⁹/vtriusq̄ vindictę. Vel/opus
incarnationē cui nō credēdo ꝓtemptores estis. b Nō credi/
tis/negātes incarnationē ꝗsi. Vel ꝓpter vtriusq̄ vindictę in
magnitudinē dicunt nō credere donec cōplete fuerit i greco:
Audite ꝓtemptores z admiramini: respicite z dispgimini. Lra
nsa habet. Abacuk.j.b. Aspicite i gētib⁹ z videte z admirami
et obstupescite: quia opus factum est in diebus vestris ꝛc.
c Exeuntibus. Tertia pars de effectu sermonis. Ro/
gabāt. Imple/

a Rogabāt. Implex qd prędixit: Non credet, si qs enar rauerit vobis: dicit Glo. Cōtra. stati sequit: Rogabāt ꝛc. Ergo acquiescebāt verbo dei. Sol. Nō ex fide sed ex perfidia videbant: vel sic videbat eis paulus aliqua prędixisse supra legem quę volebant repeti: vt ex verbis eius condemnaret eū.

b Cūq; dimissa / ab apostolis vel cū inciperent domū redire. c Multi: non principes. d Colentium / deū. dicit Glo. Et intelligitur de iudęis. Al' melius de proselytis qui natura gentiles erant / sed religione iudęi. e Ut pmanerent: perseverando tam incipientes q̄ perfecti: et nō tm̄ auditores sed factores essent verbi. Ja co. j. d. et Roma. q̄. d. f In gratia: quam acceperant: q̄ adhuc rudes erant. g Ciuitas / metonymice continens pro contento. h Conuenit / fm̄ consuetudinē iudęorū. i Videtes. Quarta ps de inuidia iudęorum. k Turbas / conuenire ad apostolos l Zelo: inuidię non paruo. m Et contradicebat. Glo. Veritati contradicit inuidia. n Blasphemantes. Glo. Qui contradicit veritati blasphemus ē. o Constāter: non timentes principes iudęorum p Vobis / oportet: scōm illud: Matth. xv. c. Non sum missus. q Primū: quia vobis promissum. r Et indignos ꝛc. Contra: ęlabant legem vt haberent vitam ęternā. Sol. Loquunt apostoli fm̄ sensum ꝛ fidem suam: non illorum qui errabāt. s Eterne vitę / illo. s. qui est vita ęterna: non tū inquantū vita ęterna: quia illam non respuebāt. t Conuertimur. Glo. Transferuntur montes in cor maris. Rab. Primo filiam principis venit iesus sanare: sed emorroissa prępuit sanitatē: Matth. ix. c. v Pręcępit: prędixit. Non eni fuit pręcęptū: sed p̄dictio ex parte prophetantis / sed ex parte recipiētiū: quia ita seruauerunt ac si esset pręcęptum. x Nobis: quia licet sit ꝓphetia de christo ad quem loquitur pater: nō incongrue mē bris attribuitur qd capitis est. s. ix. a. Saule saule quid me p̄sequeris. y Posui te. Esa. xlix. b. nos habemus: Dedi te in lucem gentium. z In lumen / post tenebras perfidię a Gentibus: non in vna tm̄ gente iudęorum. b In salutem: quę est necessaria contra peccati infirmitatē. c Ad extremū: per omnes terminos. d Gauisę sunt: post tenebras de lumine / post firmitatem de sanitate. e Prędordinati / a deo. Ordo est vt post laborē quies / post mortificationem carnis vita sequat. f Ad vitam: qua indignos se iudicauerunt iudęi. g Disseminabatur: quia semen est verbum dei: Luc. viij. b. h Verbum / euangeliū: vel christ'. i Per vniuersā regionem: vt iam non esset tm̄ notus in iudęa deus: sed iā tam gentibus q̄ iudęis prędicabatur. k Religiosas mulieres: siue de iudęis siue de proselytis. l Et primos: principes primarios m Ciuitatis / antiochię pisidię. n Et eiecerunt / pri marij: quia non credebant. o Excusso puluere: scōm illud: Mat. x. b. In testimonīū q̄ inanē fecerant laborē apostolorū: et q̄ nihil accipiat ab eis q̄ euangelium respuūt / etiam necessarium victus: ꝛ tales a christo eijcientur / sicut puluis quem p̄jcit ventus a facie ęrę: qui si apostolos recępisset: sens' suos a puluere vitioꝝ soluisset. p Discipuli / christiani q Gaudio de fructib' spiritus sancti. Bal. v. d. Glo. Iudęis fidem persequentibus / discipuli econtra gaudio spiritus ditantur.

Esa. 49. b.

Matth. 10. b. Marc. 6. b. Luc. 9. a.

Expo. Ca. XIIIi

Actum ē autem ꝛc. Hoc capitulum diuiditur in tres partes. In p̄ma agitur de multiplicatione fidelium in iconio et scismate infidelium contra fideles / et fuga apl'oꝝ. In scda ō sanatiōe claudi i listris ꝛ sedatione volentiū sacrificare apl'is: ibi: Et cū dā vir. In tertia de lapidatione pauli p̄curata ab illis q̄ venerūt de antiochia ꝛ iconio et euasiōe ei': ꝛ reditu cū barnaba i derben et antiochiā p̄firmat' fratrib' ꝛ ordinat' p singulas ciuitates epis: ibi: Supuenerūt ꝛc. Dic q̄. r Factū est aūt ꝛc. vt simul / paul' ꝛ barnabas. s Et grecoꝝ / gētiliū vel iudęoꝝ dispersorū. t Fratres / credētes. B. Qd in greco sequitur. Dns autē dedit cito pacem: quidā latini codices nō habēt. v Demorati / iconij. x Fiducialit' / cū fiducia p̄dicātes. y Testimoniū / in signis ꝛ p̄digis. z Verbo / in q̄ p spm̄ sctm̄ dat remissio pcōꝝ. a Cōfugerūt. Mat. x. c. Si vos p̄secuti fuerit i vna ciuitate. b Licaonię / regiōis: cui' ciuitates sūt listra et derben. c Euāgelizātes: ad ō fugerunt. Vñ Be. Fuga apl'oꝝ non plus ex timore q̄ ex amore verbi dei: ꝛ ō timore naturali / q̄ nō est vitiū d Et cū dā. Scda pars. e Sedebat: qr nec stare nec ire poterat f Exterro: nunq̄ ambulauerat: tāto mai' miraculū. g Intuitus spiritu sācto mōstrāte.

Ps. 7

Ps.

Act. d. dedit.

Et cō. ꝛc. vsq. sed ē. B

a rogabant vt sequenti sabbato loquerētur sibi verba hęc. b Cūq; dimissa esset synagoga: secuti sunt multi iudęorū c et cōlentiū deū aduenaꝝ paulum et barnabam: qui loquentes suadebant eis vt pēr d e manerent in grātia dei. Sequenti vo sabbato pene vniuersa ciuitas cōuenit audire verbum dei. Videntes autem turbas iudęi / repleti sunt f g h i k l m n o p q ęlo: et contradicebant his q̄ a paulo dicebantur blāsphemantes. Tunc cōstanē paulus ꝛ barnabas dixerūt: Vō bis oportebat primūm loqui verbum dei: sed quoniam repellitis illud ꝛ r s indignos vos iudicatis ętērnę vitę: ecce cōuertimur ad gentes. Sic eni t v x y z a b c p̄ęcępit nōbis dns: Posui te in lūmē gentibus: vt sis in sālutem vsq; ad extremū terrę. Audientes autem gentes d gauisę sunt: ꝛ glorificabāt verbum dni: ꝛ crediderunt quot e f quot erant prędordinati ad vitam ęternam. Disseminabatur autem verbum dni p vni g h i k uersam regionem. Iudęi autem concitauerunt religiosas l m mōs ciuitatis ꝛ excitauerunt persecutionem in paulum et n barnabam: ꝛ eiecerunt eos ō o finibus suis. At illi excusso puluere pedum in eos venerunt iconiū. Discipuli quoq; q replebant gaudio ꝛ spūsctō.

r Actum ē autē in iconio vt simul introirent synagogam iudęorum ꝛ loquerentur: ita s vt crederet iudęorum ꝛ grecōrum copiosa multitudo. Qui vo increduli fuerūt iudęi: suscitauerunt ꝛ ad iracundiam concitauerunt animas gentium aduersus fratres. t Multo igit tempore demorati sunt v x y z fidūcialiter agentes in domino: testimoniū perhibēte verbo gratię suę / dante signa et prodigia fieri per manus eorum. Diuisa est autem multitudo ciuitatis: et quidam quidem erant cum iudęis / quidā vo cum apostolis. Cum autē factus esset impetus gentilium ꝛ iudęorum cum principibus suis vt contumelijs afficerent ꝛ lapidarent eos: intel a b ligentes cōfugerunt ad ciuitates licāonię listram ꝛ derben ꝛ vniuersam i circūitu re c gionem: et ibi euangelizātes erēt. Et commota est omnis multitudo in doctrina eorū: paulus autē ꝛ barnabas mo d e rabantur listris. Et quidam vir listris infirmus pedib' sē f debat claudus ex vtero matris suę: qui nunq̄ ambulauerat. Hic audiuit paulū lo g quentem: Qui intuitus eum

spiritusancto monstrante: vel signis infirmitatis ⁊ fidei apparentibus. a Fidem: quę tãta erat vt saluari posset p eam: vel vt crederet per eam saluari. b Surge: qui bucusq; iedisti: In greco habek: Tibi dico in noie dñi nostri iesu christi surge. Cui rñdet Interlin. Bon⁹ seru⁹ dñm glificat c Pedes tuos/ non alienos vt ante. d Et exiliuit. Velocitas ostenditur sanitatis. Esa. xxxv. c. Saliet sicut ceruus claudus. e Et ãbulabat: ne ad bozam tñ exilisse putarek. Sicut autem in illo claudo ꝯ. iij. a. salus iudęorum significatur primo fidei tempore cũ necdũ p̃dicarek gẽtibus: ita in isto salus gentium inter noua conuersę gentilitatis gaudia sanati: iudęis ob perfidiam repulsis ⁊ dãnationis pulvere respersis. f

C Turbę: quarũ sensus erant turbati. g Leuauerũt. In q̃ notatur perulantia: vl altior erat sẽtentia q̃ sua lingua barbara: ⁊ vni⁹ dei ignara. h Dij similes: Stult⁹ error gentilium: qui omne q̃d supra se vidẽt deos putant: qui in diuersis formis apparuisse referuntur. i Barnabam: qui prior esse videbatur. k Jouem/ deorũ patrem ⁊ hominum regem. l Mercurium: qui eloquens et litterat⁹ fuisse traditur: et linguam et sapientiam prestare putatur. Et dicitur mercurius quasi in medio currens. s. inter aures ⁊ linguã: Grece ho hermes: id est iterpres. m Ante ciuitatem/ listris. n Tauros/ ad imolandũ. o Et coronas: ad ornãdũ caput dei sui: aut alio modo religiõis nob ignoto: Vl eor mos erat: vt sacrificãtes dijs ad honorem eorum coronas sibi imponerent/ victimis pariter coronatis. Vl vt faciem templi ornarent iuxta ritũ gentiũ. j. Machab. iij. g. p Sacrificare: barnabę quasi ioui. q Ad vbi audierunt. s. q̃d vellent sacrificare. r Concissis/ in signum magni dolor⁹/ ꝯm morem iudęorum. s Exilierũt: anio cõmoti/ nõ patienter ferẽtes se honorari i iniuriam dei: sicut herodes. ꝯ. xij. b. et ideo ab angelo pcussus est. t Similes vobis/ mortalibus. v Ab his/ ioue mercurio et alijs dijs. Conuerti: q̃ auersi est⁹. x Viuũ/ nõ mortalẽ vt vos ⁊ dij vestri. y Qui fecit: non factus est. z Cęlum ⁊ terram: id est omnes creaturas. a Dimisit/ libertati arbitrij/ b Ingredi: non viam: sed/ c Vias/ diuersorum errorũ. d Suas/ non dei. e Sine testimonio: quia per creaturas ⁊ bñficia deũ se esse testat⁹ ẽ. f Reliquit: non ex toto sed bene fecit. g Implens: ventri et voluptati carnis satisfaciens. Rab. Carnalibus loquitur de carnalibus/ q̃ lęticia ꝯ cibis ⁊ vino q̃ lętificat cor hominis. Ps. 103.

a et videns/ quia fidẽm haberet vt saluus fieret/ ⁊ dixit magna voce: Surge super pedes tuos rectus. Et exiliuit ⁊ ambulabat. Turbę autem cum vidissẽt q̃d fecerat paulus/ leuauerunt vocem suam licaonice dicentes: Dij similes facti hominib⁹ descenderũt ad nos. Et vocabant barnabã iouem. Paulũ vo mercuriũ: quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoq; iouis q̃ erat ante ciuitatem/ tauros ⁊ coronas ante ianuas afferens cũ populis volebat sacrificare. Q̃d vbi audierunt apostoli barnabas/ ⁊ paulus concissis tunicis suis exilierunt in turbas/ clamantes ⁊ dicentes. Viri quid hęc facitis? Et nos mortales sumus similes vobis homines: annũciãtes vobis ab his vanis conuerti ad deum viuũm qui fecit cęlum et terram: mare et omia quę in eis sunt: qui i preteritis generationibus dimisit omnes gẽtes ingredi i vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit: benefaciens de cęlo dans pluuias et tempora fructifera implens cibo ⁊ lęticia corda vestra: et hęc dicentes/ vix sedauerunt turbas ne sibi imolarẽt. Superuenerunt autem quidam ab antiochia ⁊ iconio iudęi: ⁊ persuasis turbis lapidantesq; paulum traxerunt extra ciuitatem/ estimãtes eum mortuum esse. Circũdantibus autem eum discipulis/ surgens intrauit ciuitatem: et postera die profectus est cũm barnaba in derben. Cunq; euangelizassent ciuitati illi: ⁊ docuissent multos: reuersi sũt listrũ et iconiam ⁊ antiochiam: cõfirmantes animas discipulorum: exhortantesq; vt permanerent in fidẽ: ⁊ quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare i regnum dei. Et cum constituissent illis p singulas ecclesias presbyteros ⁊ orassent cũm ieiunationibus: cõmendauerunt eos dño in quem crediderunt. Transeũtesq; psidiam venerũt in pamphyliam ⁊ loquentes verbũ domini in pergen: descenderunt in attaliam: ⁊ inde nauigauerunt antiochiam: vnde erant traditi gratię dei in op⁹ q̃d compleuerunt. Cũm autẽ venissent ⁊ congregassent ecclesiam: retulerunt quanta fecisset deus cũm illis: et quia aperuisset gentibus ostium fidei. Morati sunt autem tempus non modicũ cũ discipul⁹.

B

persuasis turbis in occisionem pauli. 2. Co. xi. f.

l Traxerunt/ ad lapidandum sicut cadauer. ij. Cor. xi. f. Semel lapidat⁹ sũ. m Extra ciuitatẽ: vt abomiabile: similiter ⁊ stephanũ. ꝯ. vij. g. Supra dixerat in generali q̃ fugerunt ad partes licaonię: et postea per partes narrauit/ primo quid factum est in listris: secundo q̃d in derben. Unde statim subditur: n 1. q. 3. c. saluator. in pn. Circũdantibus: ne videret a iudęis: et sic eum defendere volebãt. o Cum barnaba. Sed q̃re paulus ⁊ non barnabas lapidat⁹ est? Responsio: quia paulus tunc predicabat. p Adultos: quia non omnes recipiebant. q Listrum: per eadem vestigia quę venerant. r Confirmantes: fidem i eis fundatam roborantes. s Exhortantesq; / vel exorantes pro eis: quasi incerti vtrum sint ad eos amplius reuersuri. Unde infra dicitur q̃ constituerunt presbyteros. t In fide/ fortes contra multitudinem tribulationũ quę fidei poscit constantiã. v Per multas tribulationes/ Labor premittitur: ⁊ post regni introitus predicatur: quia etsi difficilis via: regnum tñ quo itur ad vitam appetendum est. x Presbyteros. Idem tunc dicebantur presbyteri qui episcopi. y Orassent/ pro eis. z Cũ ieiunationibus: cum discipulis ieiunantibus: dicit Glo. Unde manifestum est et ipsos ieiunasse. a Commendauerunt/ oratione vt fortiores essent. b Transeuntesq; psidiam/ regionem in qua erat alia antiochia. c Pamphyliam: in qua erat ciuitas pergen. d In attaliam/ ciuitatem: vt plures dicunt. e Antiochiam: de qua exierunt missi a spiritusancto. f Traditi/ a fratribus g Gratię/ spiritusancto vocanti eos. ꝯ. xiij. a. h Cum autem venissent/ antiochiam. i Retulerunt/ assignauerũt fructum sui laboris. k Quanta fecisset/ in doctrina ⁊ signis l Cum illis: illorum obedientię cooperãs. m Ostium christũ: Job. x. b. Vel fidẽ. j. Cor. xvj. b. Ostiũ mihi aptũ ẽ

A a Et quidam ¶ Ca. XV
b c descẽdẽtes de iudea
Gal. 5. a. d docebant fratres: quia
nisi circumcidamini ſm morẽ
e moysi nõn potestis saluari.
f Facta ergo seditione non mi-
g nima / paulo ⁊ barnabe aduer
h i sus illos / statuerunt vt ascen-
derent paulus ⁊ barnabas: et
k quidam alij ex alijs ad apo-
l stolos ⁊ presbyteros in hieru
m salem / sup hac questione. Illi
ergo deducti ab ecclesia per-
transibant phenicem ⁊ sama-
riam: narrantes conuersatio-
n nem gentium: ⁊ faciebãt gau-
dium magnum omnibus fra-
tribus. Cum autem venissent
hierosolymã suscepti sunt ab
ecclesia ⁊ ab apostolis ⁊ senio
ribus / annũciantes quãta de-
B o us fecisset cũ illis. Surrexerũt
p autem quidam de heresi pha
riseorum qui crediderunt di-
centes: quia oportet circũcidi
Al. ⁊ p̄cipue q r eos: ⁊ precipere quoqȝ seruare
s legem moysi. Conueneruntqȝ
apostoli ⁊ seniores videre de
verbo hoc. Cum autem mag-
t na conquisitio fieret / surgens
v petrus dixit ad eos. Uiri fra-
x tres vos scitis quoniã ab an-
tiquis diebus in nobis elegit
y z deus per os meum audire gẽ
tes verbum euangelij ⁊ crede
a re. Et qui nouit corda deus:
b testimonium perhibuit dans
c illis spiritũ sanctum sicut ⁊ no
d e bis ⁊ nihil discreuit inter nos
f et illos: fide purificans corda
g h eorum. Nunc ergo quid tem-
i k ptatis deum / imponere iugũ
l super ceruices discipulorum:
m qđ neqȝ nos neqȝ patres no-
n stri portare potuim⁹: Sȝ per
o gratiam dñi iesu christi credi-
mus saluari quemadmodum
p q et illi. Tacuit autẽ omnis mul
titudo ⁊ audiebant barnabã
et paulum narrantes quanta
deus fecisset signa ⁊ prodigia
r in gentib⁹ per eos. Et postqȝ

¶ Et quidam descẽdentes ¶ Exposi. Capi. XV. Hoc capitulũ diuidit in quattuor partes. In prima dicit de dissensione orta antiochie ꝓpter eos q̃ dicebant conuersos ex gentib⁹ debere circũcidi ⁊ seruare legem: pro quo barnabas ⁊ paulus missi sunt ad apostolos in hierusalem. In secũda dicitur quid apostoli ⁊ seniores ad hoc responderũt: ibi: Cõueneruntqȝ apostoli. In tertia quomodo miserunt per nũcios epistolam sententiã suã continẽtẽ: ibi: Tũc placuit. In quarta de dissensione int barnabã ⁊ paulũ ꝓ marco ⁊ separatiõe eorum: ibi: Post aliquot autẽ dies. Dicit ergo: a Et quidam / de iudeis christiani quidem: sȝ adhuc iudaiçantes. b Descẽdentes / ſm situ loci: vel paruitatem sensus. c De iudea: ĩ a confessione. d Fratres / de gentib⁹ credentes. e Nõ potestis: nõ sufficit sola circũcisio spiritualis. f Facta / a iudeis. g Paulo. contra paulum: vel a paulo ⁊ barnaba ꝯ iudeos. h Statuerunt: illi iudei ⁊ fratres quos docebant circũcidi et etiã ipsi apostoli. i Ut ascenderẽt / situ loci vel altitudine sens⁹. k Alij: ex vtrisqȝ dissentiẽtib⁹. De hac ascẽsione Gal. ij. a. Post annos quattuordecim ascendi ⁊c. Unde probat. B. in eadem Glo. Paulum in eodem anno quo christus passus est conuersũ: sic Petrus ⁊ paulus post passionẽ christi ãno tricesimonono. i. neronis vltimo passi sunt: Petr⁹ ẽo sedit rome episcopus vigintiquinqȝ annis: quibus si addas quattuordeci ꝓdictis / erũt trigintanouẽ: et sic eodẽ q̃rtodecimo anno quo paulus venit hierusalẽ: petr⁹ iuit romam: quarto anno claudij qui ⁊ ipse erat quartusdecim⁹ a ꝯuersione pauli ⁊ passione christi. Qđ verũ est de anno emergenti / cõputando. s. a passione christi: de anno autem vsuali qui incipit a ianuario non est verum: quia in ianuario sequẽtis anni ꝯuersus. Ideo dicit magister in historijs: ipsum ꝯuersum secũdo anno a passione: anno inquam vsuali non emergenti. l Et presbyteros / etate vel gradu. Deut. xvij. b. Si difficile ⁊ ambiguũ. Et Malach. ij. b. Labia sacerdotis custodiũt scientiam. m Illi / qui statuti sũt vt ascenderẽt ab ecclesia ãtiochie quã dixerat congregatã. n Et faciebant gaudiũ / charitas congaudet veritati. j. Cor. xiij. c. o Surrexerunt: corpore: vel icõtinẽtia animi. p De heresi / qui pri⁹ pharisei: modo in christum credebant. q Precipe / oportet vos o iudices. r Seruare / gentiles christo credẽtes: Hoc errore decepti galate circumcisionẽ cũ baptismi gratia miscebant. s Cõueneruntqȝ / ad audiendã vtriusqȝ partis sentẽtiã: primo illorũ denũciationẽ: hinc habetur exemplũ faciẽdi conuentus ad discernendũ que necessaria sunt. t Conquisitio / vtriusqȝ partis inter iudices. v Petrus / frequẽter surgere dicit: et pro omnib⁹ loquitur q̃si princeps. x Ab antiquis: ex quo corneli⁹ baptiçatus est. s. x. g. y Deus / nõ ego propria volũtate: sed q̃ cornelio ostẽdit ⁊ mihi. z Per os meũ: non alterius ex apostolis q̃si qui primus predicaui gentibus: primus ab eis excutiam iugũ legis: Eunucho enim philippus diacon⁹ non apostolus p̃dicauit. s. viij. g. a Corda / veram eorum fidem. b Testimoniũ: sine quo nõ auderem. c Sicut et nobis / in linguis varijs. d Nihil discreuit: eundem dans spiritum ⁊ eadem dona. e Inter nos: circumcisos ⁊ incircumcisos. f Fide: non circumcisione. Roma. x. c. Non ẽ distinctio iudei ⁊ greci. g Nũc ergo / ex quo testimonium perhibuit deus. h Quid tẽptatis: q̃si eius testimonio non credentes: q̃si hoc n̄ facim⁹ nos / sȝ vos. i Deum: qui spiritum dedit incircũcisis. k Iugum / circumcisionis ⁊ seruitutẽ legis: quia vbi spirit⁹ dñi ibi libertas. ij. Cor. iij. d. l Discipulorũ / robur fidei credẽtiũ. Deut. vj. c. Non temptabis dñm deum tuũ. B. Deum temptat qui aliter q̃ ipse precipit facere laborat: qui precepta eius sine gratia se posse implere confidit. m Neqȝ patres: quia nõ potuerũt omnia que in lege erant obseruare pro intolerabili grauitate: et ideo obnoxij maledictioni. Deut. xxvij. d. Maledictus qui nõ permanserit ⁊c. Idem Gal. iij. b. qđ verũ est de maledictione pene. Uel expone. Neqȝ potuim⁹. i. vix potuim⁹. n Per gratiam / gratuitũ donũ dei sine operib⁹ legis. o Credimus / etiam nos circũcisi. p Et illi / gentiles credunt. Uel patres nostri iugum legis portare non valentes / per gratiam se saluos fieri crediderunt. Abacuk. ij. a. Iustus ex fide viuit. Unde sacramenta: etsi ꝓ diuersis temporib⁹ mutata / ad vnitatem tñ fidei concorditer currebant. Ideo petrus graue iugum tollere vult / vt suaue imponat libertatis. Ex premissis oritur questio: vtrum lex grauior sit an euangeliũ: an paria sint. Et videtur euãgeliũ grauius: quia cohibet animũ cũ manu: et lex manum tñ. Contra. Matth. xj. d. Iugum meum suaue est. Item multo plura precipiuntur in lege: vt hic dicitur. Que eque grauia sint videtur per illud Ezech. j. d. Rota in rota. Solo. Possunt considerari ſm substantiam preceptorum: vt de manu ⁊ animo: sic difficilius est euangelium: vel quantum ad motum / quia timor in lege mouet / amor in euangelio: ⁊ sic leuius / vel quantum ad numerũ: sic lex grauior. Si autem lex spiritualiter intelligatur / eque sunt grauia: quia tunc est rota in rota: vnum in altero sicut premissum est: in q̃ ⁊ patres per gratiam sunt saluati. Matth. xxj. a. Qui preibant ⁊ qui sequebãtur clamabant osanna filio dauid. q Tacuit autem omnis multitudo. Nota ordinem loquentium: quia singulis loquentibus tacent: prius petro / deinde barnabe ⁊ paulo. r In gentibus: quia preputium non impedit virtutes.

a Visitauit: quia infirme erat. Et infirma mūdi elegit deus. j. Cor. j. d. id est visitando voluit. b Ex gentibus. Esa. lxv. a. Ecce ego ad gentes q̄ nesciebāt me. Et lv. b. Ecce gentes quas nesciebas vocabis c Nomini suo: vt vocetur populus dei. Osee. j. d. Et. j. Pet. ij. b. d Et huic simoni vt fmoni. e Verba pphetar dicit licet de vno tm faciat mētionem: qz vnus est liber duodecim prophetarum: z omnes cōmunicant illi libro. Vel Inter lib̄. soluit. Verba: de salute gentiū agentia. f Scriptum: Amos. vltſ. c. fm aliā lram. g Reuertar: ad litteram post trāsmigrationem z captiuitatem iudeorum z destructionem tabernaculi: reduxit eos dñs in hierusalem: et redificauerunt hierusalem z templum: ita vt gentes hec videtes laudarent deū. Sed de hoc nihil ad q̄ mystice sens: Sed mystice consonat ei qd dictū est. ē. proximo. c. Dimisit eos. s. gētes ingredi vias suas. Sz post hec reuertar ad eos: z redificabo in eis tabernaclm dauid. i. fidē dando p quā purificent. Hoc intendūt simō z iacobus. Vt tabernaculum vmbra legis est: pharisęor traditionib̄ corrupta: quę dño in carne apparente per gratiam z fidem erecta est: vt non tm iudęi sed z gentes nomen eius requirāt b Ceteri: pręter iudęos christo credentes. i Dñm: qui bene fecit israeli in se confidenti. k Inuocatum: a sacerdotib̄ in baptismo. Numeri. vj. d. Inuocabunt nomen meū super filios israel. Et ponitur hic pręteritum pro futuro more pphetico. i. inuocabitur. l Hęc: quę prophetata erant implens. m A sęculo: prescivit ab eterno qd futurū erat i gentibus. n Ego: concordans petro. o Iudico. Recte iudicat qd trium testimonio cōfirmatur: duorum. s. apostolor z pphetę. Deut. xix. d. In ore duorum vel trium testium. p Non inquietari. Glo. Quod deus edificat homo non inquietet. Sed quare iudicat z diffinit iacobus z non petrus? Sol. Qz erat episcopus hierosolymitan̄: z quia ibi mota erat quęstio: ad ipsum spectabat solutio. q Scribere: iudicio. r Vt abstineant: hęc sit eorum circūcisio. s A contaminationib̄: cultibus. t Et fornicatione: vt casti sint: ad q̄ maxime prone erant gentes. v Et sanguine: ne bibant sanguinem dñs suis imolatum fm pristinū morē. Quare autem suffocatum perhibuerit: non satis patet: sicut dicitur i historijs. Primū prohibet propter cultū vnius dei: secundum pter moralia decalogi: tertiū z quartum pter sobrietatē et honestatem. Inhonestū eni est z ascribitur gulositati vel auaricię comedere suffocatū: morticinū. s. vt a bestia iugulatū et i parte comestū. Item leccacitatis est sic occidere volatilia vt nō extrahat sanguis: qd faciūt leccatores: vt carnes sint teneriores. Hęc duo vltima dicit. B. in Glo. ad tempus prohibita gentibus donec confirmati essēt in euangelio: sed postmodum concessa pro inueterata gentilitatis ꝓsuetudine: Sed ne putentur eadem perfectioribꝰ sufficere: statim signanter addit: x Moyses eni ꝛc. Quasi et si pręceptor acerbitate non grauentur modo: postmodum tñ cum ad lectionē moysi z pphetarum ꝓuenerint: paulatim vitę instituta z seruandę inuicem dilectionis iura suscipient. Primitiuā eni ecclesiam adhuc iudaizantem: hoc sabbatis celebrasse constat. Et nota q̄ obseruantia legalium vtilis fuit z necessaria ante passionē

tacuerunt respondit iacobus dicēs: Viri fratres audite me Simon narrauit quemadmodum primū deus visitauit sumere ex gentibus populū nōmini suo: vt huic concordant verba prophetarum: sicut scriptum est. Post hęc reuertar et redificabo tabernaculum dauid qd decidit: z diruta eꝰ redificabo z erigam illud: vt requirant cteri hominū dōminū: et omnes gentes super quas inuocatū est nomen meum/ dicit dñs faciēs hęc. Notum a sęculo est dño opus suum. Propter qd ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus conuertunt ad deum: sed scribere ad eos vt abstineant se a contaminationib̄ simulacrorum/ z fornicatione/ z suffocatis z sanguine. Moyses eni a temporib̄ antiquis habet in singulis ciuitatib̄ qui eum prędicent in synagogis: vbi per omne sabbatum legitur. Tunc placuit apostolis z seniorib̄ cum omni ecclesia eligere viros ex eis: et mittere antiochiam cum paulo z barnaba/ iudam qui cognoiabat

B Amos. 9. c.

lus: ergo simpliciter/ nō ad tps phibita. Item videt hoc ipsum astruere. Hiero: sup illud Ezech. xliij. g. Morticinum et captum a bestis de auib̄ z de pecorib̄ nō comedēt sacerdotes: dicēs. Et hic ponit i illa Glo. Hoc pceptū ꝓuenit fuare illis q̄ vncti sunt oleo spūali: ergo ꝛc. Si ꝓcedit. Cōtra. j. Timoth. iiij. b. Nihil reijciendū est qd cum gratiarumactione percipit. Et Roma. xiiij. c. Scio qz nihil imūdū ꝛc. et. j. eodē. d. Oia qdē mūda sūt. Ergo licet eis vti. Sol. fm Bed. dicēdū q̄ necessaria dicunt vtilia. Et intelligit dictū de idolatria z fornicatione. Ad aliud dicendū q̄ Rab. et Beda de b̄ diuersa sentiunt. Ut fm Bedā nō est incōueniēs: sz Rab. dicit falsum: vel ecōuerso. Hiero aūt non dicit q̄ sit necesse seruare sed ꝓueniens. Et b̄ verū est pter p̄dictas rationes: vt. s. nota auaricię z leccacitatis declinet. Vt si vis dicere q̄ sit necesse: verum est fm veritatē put accipiunt hic: et tenemur ad eas sicut ad alia: nō ad tempus sed semp: et sunt p̄cepta non veteris sed nouę legis. Intelligit aūt non de quolibet/ sed de sanguine humano/ qui effundi phibet: fm Glo. Ut quę sibi non vult fieri/ alteri nō faciat: Tob. iiij. c. Qd est iferi p̄ceptū dilectionis primi: quo suplus est illud Mat. vij. b. Quęcunq̄ vultis vt faciāt ꝛc. Per pmū malicia cōpescit: per secūdū benignitas pagatur: qd quasi rudib̄ necdum imponūt. Moyses eni ꝛc. quasi ibi paulatim discere poterunt integrā dilectionē proximi. Similiter intelligit suffocatū non iugulatū a bestia/ sed coartatur ad oppressionem quę fit inter boies: q̄ maior opprimit minorem et suffocat: et sic idem prohibetur hinc z inde. s. vt qd sibi non vult fieri non faciat alij: et sic nulla est contrarietas inter hieronymū et rabanū et bedam. Sed adhuc queritur: quare hęc sententia diffinitiua non declarat: Magis eni debuit poni nomen speciei q̄ nomen generis: vt diceretur a quo saguine z a quo suffocato? Sol. duplex. Una quia scribebatur gentibus habentib̄ vsum comedēdi sanguinem: quibus non erat abominabilis sanguis nisi humanus: Unde sciebant apostoli q̄ sic intelligeretur: et sic plana ē sententia respectu eorum ad quos mittebat. Alia vt seruaretur mysticus sensus: quia comedere suffocatum est imitari eum q̄ per confessionem non eijcit sanguinem peccati. Moyses eni ꝛc. Sic iunge/ ne sentēcia sit dubia. Ideo iudico non tm dicere q̄ scribere: qz scptura moysi q̄ mādat circūcisio singul' sabbat' legit. y Tūc. Tertia pars Dicēte petro/ narrātib̄ paulo z barnaba/ iudicāte iacobo: merito/ 5 Placuit/ cōmēdare legat' fidelibus. a Viros/ pter aplos z seniores.

Mystice sens.

B. 15. d.

a Primos/qui non erant apostoli. Rab. Missi a christo legati/suos possunt mittere legatos. b Apostoli. Cōmunis titul⁹ ponit ne aliq̄ dissēsiōis occasio reliquat. c Fratres/ex iudęis. d Salutē: Eclypsis:qz ōe ꝓbū angustū ē:in latitudine charitat⁷ nullū ꝓbū ponit: vt oia simul bona eis velle intelligant. Et nota primū stili beneficiū est:q̄ apostoli gentiles vocant fratres: id est vnius dei filios. e Quidam ex nobis: de q̄bus ꝯ.eodē.a.Simile.j. Job.ij.c. f Turbauerūt/graue volentes imponere sententiā. g Euertētes/a veritate euangelij. h Mō mandauim⁹:ideo dictū est. Exercitus ꝛc. Al⁷/ Euertentes alias vrās: supple verbis q̄ nō mādauim⁹. Hiere. xxiij. d. Non mittebā prophetas ꝛ ipsi currebant. i Placuit: non coacti sumus: ꝯ ex voluntate decreuimus. k Collect⁷: vt maior sit auctoritas. l Noib⁹. Cōmendant vt credat eis. m Qui tradiderunt/in omnē temptationem. n Animas/vitas. o Pro noie: nominis annūciatione. p Misimus ergo: quia cōplacuit nob. q Qui ꝛ ipsi/cū paulo ꝛ barnaba. r Referent/q̄ in epl'a ꝓtinent. s Eadē: q̄ paulus et barnabas. t Visum/humano q̄dem sensu sed sano. v Spiritui sctō: qui arbiter suę ptātis vbi vult spirat: Job.iij.a. Vbi vult loq̄tur. x Et nobis: q̄bus sine spū nihil visū est. y Hęc necēsaria: vt.ꝯ. z Si ageti. Perfecta iusticia: declina a malo ꝛ fac bonū. Talis institutio sobrietatē ꝛ prudētiā docet et iusticiā: Sap. viij.b. a Quā cū legissent/fideles ex gētib⁹ i ātiochia. b Cōsolatiōe/q̄ dictū ē: visū ē nob nihil oneris imponere ꝛc. c Et ipsi/pręter paulū ꝛ barnabam. d Prophetę: doctrina ꝛ futuroꝝ denūciatiōe. e Consolati sūt/ꝓsolatione ꝑdicta: sicut i ipsa epl'a ꝓtinet. f Et ꝓfirmauerūt/in fide euāgelij ꝑter legē. g Facto/in antiochia. h Dimissi/iudas ꝛ silas.i.abire: ꝛ ꝓmissi in hierusalē. i Visū est. Materia ē futuri ꝓmōis. k Abijt/hierusalē. l Docētes/de morib⁹ ꝓfectis. m Et euāgelizantes/christū ꝛ regnū cęleste. n Plurib⁹/doctoribus. o Dni/nō suū nō fictū: His diebus impletū est illud Gal. ij.c. Cū venisset cephas ꝛc. p Post aliquot ꝛc. Quarta pars. q Visitem⁹/vtrū firma sit eoꝝ fides. r Eum barnabā. s In opus/euāgelij. t Nō debere/ne ꝓtagione ei⁹ q̄ timore fugerat vires alioꝝ corrumpent. v Ut discederēt: nō vitio cōmoti: sed spū instigati: vt plurib⁹ prędicent: non enī oīs ꝓtentio peccatū est: sed tm̄ iniusta: nec erāt eis volūtates ꝓtrarię/sed volita. Uterq̄ enī intēdebat cōmodū ecclesię: barnabas timebat/ne ille desperaret: paul⁹ ne alios pusillanimes faceret. x Assūpto marco: q̄ legit ei⁹ cōsobrin⁹ fuisse. y Cypri/patriā insulam s.iij.g. Ibi ꝑdicatur⁹. z Sila: quē ad ꝯ remanere fecerat. a Traditus cōmēdat⁹. b Syriam ꝛ ciliciā/Breuitat⁷ causa nō noiat singula loca. c Ecclesiā: quę iam fūdata erat.

Expo. Ca.XVI.

Peruēit autē ꝛc. Hos capitulū diuidit in q̄tuor partes. In ꝓma agit de iuētiōe ꝓmēdatiōe ꝛ circūcisiōe timothei quē secū duxit paul⁹. In secūda ꝓhibitione ꝑdicatiōis i asia et visitatiōe macedonis ꝛ trāsitu in macedoniā: ibi: Trāseūtes. In tertia de ꝑdicatione facta mulieribus in sabbato ꝛ ꝓuersione lidę q̄ę eos recępit hospitio ibi: Eram⁹ autē. In quarta de clamore phytonissę ꝛ sanatione ei⁹ ꝛ incarceratione pauli ad instantiā dnioꝝ ei⁹: ꝛ liberatione p ozonem: ibi: Factū est aūt ꝛc. Dicit ergo: Peruenit aūt ꝛc. e Timothe⁹/q̄ interpretat bñficus. f Iduę/ vel iudęę. Glo. Et iudęam eā fuisse patet ex hoc q̄ ait: patre gentili. g Circūcidit: Quare hūc ꝛ non titum? Sol.triplex: Ratione tempis/psonę ꝛ officij. Tempis: quia tunc erat indifferēs seruare legalia: vt prędictū est: nec epistola apl'oꝝ ꝓhibebat vel iubebat ꝯ fieri: sed in ꝓuersione titi iā diuulgatū erat euāgeliū: ꝛ cessabāt oīno legalia. Persone: q̄z timotheus iudę⁹ erat ex parte matr⁷: titus vtrobiq̄ gentil⁷: vñ esset scandalū iudęoꝝ nisi circūciderek. Officij: quia timotheus fuit episcopus ꝓuersoꝝ ex iudęis: et ideo eis debuit similari titus episcopus ꝓuersoꝝ ex gentib⁹. h Propter iudęos: ne scandalizarenk: vel ipsum persequerenk: vel a fide alienārētur.j.Cor⁷.ix.d. Judęis iudęus factus sum ꝛc. Quibus vetus vmbra paulatim tollēda erat sicut gentibus idolatria. Item lex a deo instituta illo tempore potuit ab apostol⁷ vsurpari pro declināda perfidia iudęorum: gentilis autem ritus a satbana institutus a sanctis nunq̄ꝯ est receptus: nec conuersi redire permittebank ad illum: sicut petro reuertente ad piscationem: Job.vlt⁷.a.matthęus non redijt ad teloneum. Titū autem ideo nō circūcidit: ne occasionem circūcidendi accipe-

Ps.36.

Gal.2.

rent gentes ab eo. Unde dicit Gal.ij.a. Sed ꝓpt subintroductos falsos fratres

barsabas ꝛ silam / viros primos in fratrib⁹/ scribētes per manus eoꝝ. Apostoli ꝛ seniores fratres his q̄ sūt antiochię et syrię ꝛ cilicię/fratrib⁹ ex gentibus salutem. Qm audiuimus: quia q̄dām ex nobis exeuntes turbauerūt vos verbis euertētes animas vrās/q̄bus non mādauim⁹: placuit nobis collectis in vnū eligere viros et mittere ad vos cū charissimis nr̄is barnabaꝝ paulo/hominib⁹ qui trādiderūt ānimas suas pro noie dni nostri iesu christi. Misimus q̄ iudā et silā: qui ꝛ ipi vobis verbis referet eadē. Visum ē enī spiritui sancto ꝛ nobis nihil vltra imponere vobis onerī q̄ hęc necessaria: vt abstineat⁷ vos ab immolat⁷ simulacroꝝ ꝛ sanguine ꝛ suffocato ꝛ fornicatione/a q̄bus custodientes vos bene agetis. Valete. Illi ergo dimissi descenderūt antiochiam ꝛ ꝓgregata multitudine tradiderūt epistolam. Quā cum legissent/gauisi sunt sup cōsolatione. Judas autem ꝛ silas et ipsi cum essent prophete/verbo plurimo cōsolati sūt fratres: ꝛ ꝓfirmauerūt. Facto autem ibi tempore: dimissi sunt cū pace a fratrib⁹ ad eos q̄ miserāt illos. Visum est aūt silę ibi remanere: iudas autem solus abijt. Paulus autē ꝛ barnabas demorabank antiochię/ docētes ꝛ euāgelizantes cū alijs plurib⁹ verbū dōmini. Post aliquot autem dies dixit ad barnabam paulus: Reuertētes visitem⁹ fratres per vniuersas ciuitates i quib⁹ ꝑdicauim⁹ verbū dni: quō se habeant. Barnabas aūt volebat secū assumere et iohānē: qui cognoiabat marcus. Paulus autem rogabat eum/vt qui discessisset ab eis de pamphylia: ꝛ nō isset cum eis/in opus nō debere recipi. Facta est aūt dissensio ita vt discederent ab invicē: ꝛ barnabas q̄dem assumpto marco nauigaret cyprū. Paul⁹ vo electo silā ꝓfect⁹ ē: trāditus grę dei a fratrib⁹. Peram bulabat aūt syriam ꝛ ciliciam ꝓfirmās ecclesiā: ꝑcipiēs custodire ꝑcepta apl'oꝝ ꝛ senioꝝ.

Peruenit Capi.XVI

Paūt i derben ꝛ lustrā. Et ecce discipul⁹ q̄dā erat ibi noie timothe⁹/filij⁹ mulier⁷ vidūę fidel⁷/ pie gentili. Huic testimoniū bonū reddebāt q̄ in listris erāt ꝛ iconio fratres. Hunc voluit paulus secum proficisci: ꝛ assumens circūcidit eum ꝓpt iudęos q̄ erant

Ca.

Ca.

ctos falsos fratres. a In illis locis/listris ⁊ iconio b Dogmata/statuta: nō q̄ ipi fecerāt. Est exēplū recte docēdi etiam nō q̄ fecerī. c Decreta/p volūtatē dei. d Cōfirmabant/i his q̄ āte crediderūt. e Et abūdabāt: in nup cōuersis q̄ baptiçabant. Hoc capitulū sepe inserit ad laudem aplōr ⁊ cōmēdationem euangelij. f Trāseūtes. Scōa pars. g Et galatię: in q̄ sūt galatę dicti a candore: quia interpranť lactei. i In asia/minore: qr fere oēs ciuitates et regiōes p̄dictę sunt i asia maiore. B. Terribilis deus in psilis sup filios hoim: quidam vult seq̄ iesum nec pmittit: alter seq̄ iussus/piem sepelire phibet: Dat. viij. c. Saul repugnās trahit. ē. ix. a. Cornelio orāti ⁊ elemosynas faciēti q̄si pro remuneratiōe via salutis ostendit. ē. x. a. Et nūc q̄ nouit corda hōiū ficij gra doctorē remouet ab asia ne scrīt dei canibus: Dat. viij. a. et coniniquū pcēpta p̄dicatione graui iudicet. Iter vetat isti: quia asia fuabat iohāni. Hiero etiam dicit q̄ tunc erat fames facta sb claudio: ⁊ qr adhuc canes erant asiani: pmisissent aplos mori fame. h A spū. Glo. Qui p̄sciebat illos non modo credituros. k In mysiā/quę est in europa: tūc enī de asia trāsierūt in europā. l In bithynią. i. rursus in asiā: in q̄ nōdū ostiū aptū. Col. iiij. a. Ergo faciebāt p̄ phibitionē spūsancti. Sol. nō credebāt phibitū nisi ad tps. m Et nō pmisit: qr ñ erant salutē recepturi. Rab. In figura hui facti fęmialibus induebant sacerdotes: Exo. xxviij. g. et Ęcech. xliij. e. velut seminandi opus non facturi. Rab. Permittunť apostoli velle sed nō ire/vt appareat infirmitas humana: et dicat deo/fiat volūtas tua: Moiant et puicię alijs reseruatę: vt iohāni ⁊ philippo ⁊ lucę/q̄ in bithynia obijt. n Troadē/vbi erat ostiū aptū. o Air: angelus illi gētis assimilat macedoni p̄prietate linguę: in q̄ notat sollicitudo angelorū circa nos ⁊ instruit prelat vt grat sibi adiutorē. Prouerb. xviij. c. Frater qui adiuuat a fratre ⁊c. p Stās. Angeli dñi semp stare dicunť. q Et depcās: exforma hūana/dicēs forma spēali vl indicio ꝓbi. r In macedoniam. Hic patet virum fuisse macedonē. s Nos. Ex pſona hois dicit. Nō enī indigent angeli auxilio hoim. Et innuit macedones/vel p angelos a deo inspirari/vel p aliquos doctores ęspisse doceri. t Statim/velox obedientia. v Quęsiuim. Hic pmo ostēdit lucas se fuisse comitem pauli. x Recto cursu. ſ. plenis velis. y Et inde philippis: q̄ ē pma/veniētib a mari: Et st p̄dicta noia ciuitatū. z Colonia. B. Quę p defectu indigenarū nouis cultorib implet: vnde a cultura agri dicit colonia. a Eramus autem in hac vrbe. Tertia pars. b Consistentes/consiliando vl cogitando. Quidā libri habent: Confe-

a in illis lōcis: Sciebāt enī omnes q̄ pat eius erat gentilis. Cū aūt ptrāsirēt ciuitates/tra
b debāt eis custodire dōgmata
c quę erant decreta ab aplis et senioribus q̄ erant hierosoly-
d mis. Et ecclesię q̄dem cōnfir-
e mabant fide: ⁊ ābūdabāt nu-
f mero quotidie. Trāseūtes au
g tem phrygiā ⁊ gālacię regio-
h nē/vetati sūt ā spūsctō loq̄ ver
i bū dei i āsia. Cū venissēt aūt
k in mysiā temptabāt ire in bi-
l m thyniām: ⁊ nōn pmisit eos spi
ritus iesu. Cū aūt ptrāsissent
n mysiā descenderūt trōadem:
⁊ visio per noctē paulo ostēsa
o est. Vir marcedo q̄dam erat
p q stāns ⁊ depcāns eū ⁊ dicens:
r Trāsiēs i mācedoniā adiuua
s t nos. Vt aūt visū vidit: stāti q̄
v siuim pficisci i macedōiā cer
ti facti q̄ vocasset nos de euā
geliçare eis. Nauigātes aūt a
x troade rēcto cursu venim samothraciā ⁊ sequēti die nea-
y poli: ⁊ idē philippis: q̄ ē pma

5 partis macedonię/ciuitas cō-
a lonia. Erām aūt in hac vrbe
b dieb aliquot psistāntes. Die
aūt sabbatorū egressi sum foras portā iuxta flumē vbi vi-
c d debat ōratio esse: ⁊ sedētes lō
quebamur mulierib q̄ p̄uene
rāt: Et quędā mulier noie ly-
e dia pūrpuraria ciuitatis thya-
f tyrenorū cōlēs deū audiuit:
g cui dñs āperuit cor intēdere
his quę dicebāt a paulo. Cū
aūt baptiçata esset ⁊ dom eius:
h depcata ē/dicēs: Si iūdica-
i k stis me fidelē dño esse/introi-
te i domū meā ⁊ mānete: ⁊ cō-
l egit nos. Factū est aūt eunti-
bus nobis ad ōrōnē/puellam
m quādā habentē spiritū phytō
nē obuiare nobis: q̄ quęstum
magnū pręstabat dñis suis di
n uinādō. Hęc subsecuta pau-
lū ⁊ nos clamabat/dicēs: Isti
o p hōies sui dei ēxcelsi sūt q̄ ān-
q r nūciāt vobis viā salutis. Hōc
s aūt faciebat multis dieb. Dō-
t lens aūt paulus/⁊ p̄uersus spi-

rētes verbū dñi die sabbati. c Oratio: id est locus aptus locutioni prędicantium: vel prędicationi orantium: q̄ enī orat sibi tacite prędicat/vel alijs exemplo. d Loquebamur. Patet q̄ orationem vocauit locutionem. e Purpuraria: id est purpura induta: vel eam texens vl vendens: ecclesiam significat: quę sanguinem fundit vt vitā emat: qr purpura sanguie tingitur: ⁊ prędicationem a iudęis repulsam deuote suscępit. f Colens deum/verum: quia natura dictabat: vl forte audierat a indęis. g Aperuit. Diabolus corda claudit/sed dominus aperit. h Si iudicastis: id est si digna sum vt ī me habitet de. i Et/vos/manete. In domos gentilium non consueuerant intrare causa iudęorū. k Et coegit nos. Lucī. viij. c. Hic dātur duo exēpla. ſ. cogendi hospites/⁊ intrādi ad nup cōuersos. l Factum est aūt euntibus ⁊c. Quarta ps. m Phytonē. Phyton nomen maligni spiritus/per quem phytonissę agunt vt mortuos ad diuinationem suscitent. Sicut. j. Regī. xxviij. c samuel vel potius pro eo spiritus immundus suscitatus est. Dicit Beda. Hoc genus ab apolline phytio inuentum ⁊ nomen accępit: cui etiam hebręum consonat: quia phyton dicit os abyssi. n Diuinando: id est diuinationis precio. Et nota q̄ quidam dicunt hanc non fuisse obsessam/sed habuisse spiritum familiarem futura sibi trm̄ reuelantem: pro eo q̄ quędā Glo. Rab. dicit/q̄ nō i facie sed post eos clamat/fęmineā seruans pudicitiam: ergo erat compos mentis. Itē alia Glo. B. Barieu qui fidem impugnauit arte priuatum cęcauit. ē. xiij. b. Hanc quę peruersa licet mente loquebatur vera solum modo arte priuauit: ergo artem trm̄ diuinādi habens nō erat obsessa. Ubi autem infra iubetur spiritus exire: soluunt: non quantum ad obsessionem/sed quātum ad reuelationem. Alij dicunt ⁊ melius q̄ erat obsessa: sicut videt dicere textus. Et sicut spiritus prophetię non datur ad semper nec ad omnem actum: ita ⁊ spiritus malus non vexat semper. Unde bene poterat quandoq̄ compos esse mentis: ⁊ fęmineam seruare pudicitiam: Ad aliud dicim q̄ arte priuata est nō diuinandi sed lucrandi: quia non habebat artem licet prędiceret futura. o Isti homines. Non est voluntaria ista confessio: sed timore spiritus sancti cogente/vera loquit mendax: spiritus non ausus luce pręsente suas tenebras celare. p Excelsi: licet sint humiles/excelsus est eorum deus. q Qui annūciāt. Seruos dei ⁊ deū breuit laudat eiusq̄ doctrinā. r Hoc autem faciebat: clamabat aut per bonum naturę: aut deo cogente per spiritum phytonicum. s Dolens aūt paulus. Glo. Illā a diabolo possideri. Patet q̄ erat possessa. t Et conuersus dixit spiritui: quia post eū clamabat.

a Præcipio/ptāte nō adiuratiōe. Hęc ē enī ptās eoꝝ vt q̄ ligauerint sunt ligata: Mat.xvj.c. b Jesu christi/nō meo. c Exire: qz indignū erat vt ꝓbū euāgelij īmūd⁹ spirit⁹ nūciaret. B. Qui purpurariā ecclię adunauit: hāc īmūdo ore deū p̄dicātē punies arte p̄uauit nō diuitādi ꝗ lucrādi: vt .ē.c. d Et exijt/ab ea: qz erat obsessa. e Eius/puellę.

f Quia exiuit spes: vl spirit⁹. g Apprehēdētes. De se tacet lucas: licz cū eis fuerit vt vitet arrogātiā. h Judęi: q̄ mali sūt vl captiui vel alter⁹ leg'. i Morē: fidē christi/in cui⁹ noie spūs exierat. k Nō licet. Jam enī decreuerāt romani ne q̄s de⁹ recipek nisi approbāte senatu. l Suscipe/auditu. m Facere/actu. n Romani: q̄ meliores iudęis sūt: vl dñi: vel dissimilis legis. o Scissis ꝛc. alterū ad abominationē: alterꝝ ad pnā. p Diligent. per qō patet maior virt⁹ liberatiōis. Et p ꝗ etiam qō sequitur: Visit eos ꝛc.

q Media autē nocte: surgebā ad ꝓfitēdum tibi. Glo. Hac hora z marie in piculis seruāda est diligētia ozonis. r Eos/paulū z silā. s Erāt: iūcti. t At mouerenk. Deuotio ozātiū z ꝓt⁹ ozonis exprimitur. v Oia/interioza z exterioza. x Et vniuersoꝝ: nō tm̄ pauli z silę. Hoꝝ exemplo deū laudat: q̄ eē gaudendū existimat cū in varias tēptationes incidit. Jaco. j.a. Et ī suis firmik gloriak ꝛc. ij. Cor'. xj.g. y Expgefact⁹: magno terrę motu. z Custos carcerę. a Clamauit. Rab. Magna vox q̄ occulta declarāk. Sciebat enī in tenebrīs illū velle occidere se: ꝗ inimico custodi pepcit. b Vniuersi/victi quos custodiebas quos timēs fugisse vis te occidere. c Procidit/ꝓpk potētiā aperti carcerꝭ z scientiam occultorum. d Foras/de carcere. e Dñi. honorare eos icipit pl⁹ q̄ decuit. f Facere. Sētit se hacten⁹ male fecisse. g In dñm/nō in dños: vt de nob dixisti. h Jesū/saluatorē illi nūciant q̄ querebant salutem. i Et dom⁹ tua/credēs ī eū. k Et locuti: nō vn⁹ tm̄ sed

Ps.118. ℣.5.d.cr.12.a.

a ritui dixit: Præcipiō tibi ī nomine iesu christi exire ab ea. b c Et exijt eadē hora. Videtes d aūt dñi ei⁹ qz exiuit spes q̄st⁹ e coꝝ: apphēdētes paulū z silā f pduxerūt ī foꝝ ad pncipes: et g offerētes eos mgratib⁹ dixerūt: Hi hoies ꝓturbāt ciuitatē nostrā cū sint iudęi: z annūciant h i k l m mōrē quē nōn licet nobis suscipere neqz facere cū sim⁹ romāni. Et cucurrit plębs n adversus eos: z mgrat⁹ scissis tunicl coꝝ iusserūt eos virgl cędi. Et cū multas plagas eis o imposuissēt/miserūt eos ī carcerē/precipiētes custodi vt di p ligēnk custodiret eos. Qui cū tale ñceptū accepisset/misit eos ī interiorē carcerē z pedes q coꝝ strinxit ligno. Mēdia autē nocte paul⁹ z silas adorātes r laudabāt deū: z audiebāt eos s q̄ in custodia erāt. Subito vero terremot⁹ fact⁹ ē magn⁹: ita t vt mouerenk fundamēta carv cerl. Et statim apta sūt omia x ostia: z vniuersoꝝ vincula soꝝ luta sūt. Expgefact⁹ autē custos carcerl/z videns ianuas aptas carcerl/euaginato gladio volebat se interficere/estimās fugisse vinctos. Clamauit aūt paul⁹ voce magna dicens: Nihil feceris tibi mali/ b vniuersi enī h sum⁹. Petitoqz lumie itrogressus ē: z tremefact⁹ procidit paulo z silę c d ad pedes: z pducēs eos fō e ras ait: dōmini/q̄d me oportet facere vt salu⁹ fiā? At illi f g h dixerūt: Crede in dōminū ie i sū: z salu⁹ eris tu z dom⁹ tua: k Et locuti sūt ei vbū dñi cū oibus q̄ erāt ī domo ei⁹. Et tol l lens eos ī illa hora noctis lā

uit plagas eoꝝ. Et baptiçat⁹ m est ipe z ois dom⁹ ei⁹ cōtinuo. Cūqz pduxisset eos in domū n suā/apposuit eis mēsam et lę o tāt⁹ est cū oi domo sua credēs deo. Et cū dies fact⁹ esset/miserūt mgrat⁹ lictores dicētes. p q Dimittē hoies illos. Nūciauit aūt custos carcerl vba hęc paulo: qz miserūt mgrat⁹ vt dimittamini. Nūc igit exeūtes ite ī pace. Paul⁹ aūt dixit eis: r Cęsos nos publice indēnā s tos hoies romanos miserūt ī t carcerē: z nūc occulte nos eij ciūt: Nō ita: sed veniāt z ipsi nos eijciāt. Nūciauerūt autē mgratib⁹ lictores vba hęc. Timuerūtqz audito q̄ romāni essent: z veniētes depcati sunt eos: z educētes rogabant vt egrederenk de vrbe. Exeūtes v aūt de carcere: itroierūt ad lydiā: z visis frātrib⁹ solati sūt x y z eos z pfecti sūt.

Ca. XVII.

a Cum aūt pambulassēt amphipoli z apollonia/venerūt thessalonicā: vbi erat syna goga iudęorū. Scōm ꝓsuetudinē autem b paul⁹ introiuit ad eos: z p sabbata tria disserebat eis de scripturis adaperiēs z insinuās c qz christū oportuit pati z resurgere a mortuis: et qz hic ē iesus christ⁹ quē ego annūcio vobis. Et q̄dā ex eis credidерūt: et adiūcti sūt paulo z silę: d e et de colentibus gentilibusqz f multitudo magna/z mulieres g nobiles non paucę. Zelātes b aūt iudęi assumētesqz de vulgo viros quosdam malos: et i k turba facta concitauerunt ci l uitatem: z assistentes domui m n iasonis querebant eos pdu

tē ī q/d eū. e Gētilibusqz. i. de sl⁹ q̄ gētilē ritū iudaismo mutauerūt: et de his q̄ gētiles permanserāt multi credebant. f Multitudo: q̄ ideo pus credūt/vt leui⁹ viros trahant. g Zelātes/illos q̄ credebāt h Assumētesqz. Rab. Pri ma cā malicię: qz de vulgo: scda quia pre vulgo mali erant. i Et turba/ꝓpk sensū turbatū. k Cōcitauerūt/ad quē tū cōmouerūt. l Ciuitatē/thessalonicā. m Jasonis/viri fideles. n Eos/paulum z silam quos putabāt ibi esse.

Trahebāt: putabāt

ābo p̄ gaudio: qz ostiū fidei aptū erat: vl ondik ꝗtas bnifacię/di. l Lauit: z p eos plagas crimis amisit. m Cōtinuo. Glo. Velocitas obedictię significak: qz nescit tarda moli/mia spiritussci gra. n Apposuit/bonū vtrūqz exēplū. o Lętat⁹. Hic ē fruct⁹ baptismi. s. lętitia spiritual. p Dimitte. ne plures credāt q Illos: q̄si despectos. r Indēnatos/sine reatu certo a iudicib⁹ plato. s Romanos. cēt⁹ p fessiōe vel cohabitatiōe: vel qz filj⁹ erat ciuis romani. ī. xrū. f. t Occulte: cū publice flagellauerūt: nolebat enim vt cū alijs ciuitatib⁹ prędicaret/posset ei objici q̄ p fraudē fugisset. v Ad lydiam/regionē. x Frātrib⁹/christianis: q̄ ibi erāt. y Cōsolati/aduentu suo doctrina z exemplo. z Et pfecti post ꝓbū ꝓsolatiōis.

Expo. Ca. XVII

Cum autē pambulassent. Hoc capl'm diuidik in tres ptes. In pma dr de aduētu pauli thessalonicā z prędicatione z pfecutiōe quam ibi habuit. In scda de aduentu ei⁹ beroam/z q̄d ibi acciderit ei: ibi: Frātres ꝓ ꝓfestim. In tertia quō venit athenas z quid ibi fecerit: ibi: Paul⁹ aūt ꝛc. Dicit q̄: a Cū autē pambulassēt amphipoli ꝛc/noia sk ciuitatū. b Consuetudinē/iudeoꝝ et pauli. c Pati z resurgere: qō ad solū iesū ptinet. Judęi enī qui passionē z resurrectionē negare non poterāt/antichristū expectantes ea ad iesū ptinere ꝛ/d icebāt: Jō paul⁹ si m odo christi mysteria p̄dicat: sed docet oia ꝓsumata eē ī christo. d Et de colētiq/d eū.

a Trahebāt: putabāt eos ab eo occultatos. b Et q̃sdã fratres. In greco addit/alios p qõ inuit iasonẽ fuisse fratrẽ. c Hi/apli ⁊ eoꝝ successores: supple sũt. d Regẽ alium. qõ est ꝯ decretũ cesar. Joh. xix. c. Qui se regẽ facit ꝯdicit cesari. Apli dicebãt christũ regẽ iudeoꝝ. i. ꝓfitẽtiũ: Ẽñ ⁊ iudei christũ accusauerãt.

e Cõcitauerunt: ipsi pus ꝯcitati. f Audiẽtes: q̃ defẽdebãt ⁊ excusabãt. g Satisfactiõe: pecuniaria vel corpali: vel qz negauit se suscepisse eos: Et sic cõtra ꝯsciam: g̃ peccauit mortaliter: sicut ananias. ẽ. v. a. Sol. Hoc mẽdacium fuit officiosũ: qz ꝓfuit ñ nocuit: illud nocuit ⁊ nõ ꝓfuit. Itẽ licet fecerit ꝯ ꝯsciaz rei: nõ tñ fecit ꝯ ꝯsciaz facti vel faciẽdi: qz ꝯscientia dictabat ei q̃ nõ deberet alit dicere: ⁊ si diceret peccaret mortalit. ꝓdẽdo homines vtiles ecclie. h Fratres vo ⁊c. Scda ps. i Beroã: ciuitas. k In synagogam. Fortitudo fidei ostendit q̃ ꝑ iudeoꝝ ꝓsecutione loq̃ nõ cessant. l Hi aũt q̃ suscepe/rũt eos i beroa. m Nobiliores/genere vel animo. n Scrutãtes. Job. v. f. Scrutare scri/pturas ⁊c. o Et multi/ de beroa. p Et viri/ vl virozũ. q In thessalonica/ existentes. r Et beroe: ꝓ̃ thessalonicã. s A paulo/q̃ erat dux ꝓbi: et ideo postea sol⁹ dimissus est vt iret ad mare. t Ibi/beroe. v Usq athenis/ciuitatẽ atticẽ. x Et accepto mãdato ꝓbo vel per epl'am. y Ab eo/ paulo. z Profecti/ ab athenis fratres q̃ deduxerãt paulũ. Quidã putãt dictũ de sila ⁊ timotheo ad paulũ ꝓfect. a Paul⁹ aũt. Tertia ps. b Spũs/meus ad cõpatiẽdũ nõ malicie eoꝝ ꝗ̃ naturę: sicut christ⁹ fremuit i suscitatiõe lazari: Job. xj. d. Et dauid absalon. ij. Regl. xviij. g. c Disputabat: instigante spiritu. d Et colẽtib⁹/deũ vl deos gẽtilib⁹. e Epicurei: ab auctore suo q̃ dr voluptatl assertor/cui⁹ traditiões sequẽtes felicitatẽ hois solã corpis voluptatẽ dicebãt. f Et stoici/grece: latine elemẽta/ꝓtẽdebãt oia pctã esse paria: felicitatẽ in sola animi virtute ponẽtes: q̃ inter se dissidẽtes apl'm vnanimit impugnabãt: qz hoiem docebat beatũ fore i corpe ⁊ i aia: nõ in ꝑsenti nec ex se/ꝗ̃ gra dei i resurrectiõe p iesũ christũ. g Seminiuerbi⁹: qz semẽ est verbũ. Luc. viij. b. Et. j. Cor. ix. b. Si nos vobis spũalia seminauim⁹ ⁊c. Aug⁹. Irridendo dicũt ꝗ̃ nos nõ respuim⁹: qz ꝓbi seminator erat ⁊ messor mozũ: qõ ⁊ nos facim⁹. h Demonioꝝ. Hoc nomẽ audierant a iudeis esse abomiabile: ideo ei cõpant doctrinã pauli: vl iudei

cere in populum. Et cũ non
a inuenissent eos/trahebant ia/
b sonem ⁊ quosdam fratres ad
principes ciuitatis clamãtes:
c qñ hi q̃ vrbẽ ꝯcitãt: ⁊ huc ve
nerũt quos suscepit iason: et
hi oes ꝯtra decreta cesar faci
d unt/regẽ aliũ dicẽtes eẽ iesũ.
e Cõcitauerũt aũt plebẽ ⁊ pnci
f pes ciuitatl audiẽtes hec. Et
g accepta satisfactiõẽ a iasone ⁊
h a ceterl: dimiserũt eos. Frãtres vo ꝯfestim p noctẽ dimi/
i serũt paulũ ⁊ silã in beroam.
k Qui cũ venissent i synagogã
l iudeoꝝ introierũt. Hi autem
m erãt nõbiliores eoꝝ q̃ sũt thes
salonicę: q̃ susceperũt verbũ
cũ oi auiditate: quotidie scru
n tãntes scripturas/ si hec ita se
o hẽent. Et multi q̃dẽ credide/
rũt ex eis: ⁊ gẽtiliũ mulierũ ho
p nestarũ: et viri nõ pauci. Cũ
q aũt cognouissent i thessaloni/
r ca iudei: qz et beroe ꝗ̃dicatũ
s ẽ a paulo verbũ dei: venerũt
⁊ illuc cõmouẽtes ⁊ turbãtes
multitudinẽ. Statimq̃ tunc
paulũ dimiserũt fratres/ vt iret
vsq̃ ad mare. Silas aũt ⁊ ti/
t mothe⁹ remãserũt ibi. Qui au
tem deducebãt paulũ: ꝑduxe
v rũt eum vsq̃ athenis: ⁊ ac/
x cepto mãdato ab eo ad silam
y et timotheum vt q̃z celerit ve/

s nirent ad illum/ profecti sunt.
a Paulus aũt cũ athenis eos
b expectaret/incitabat spiritus
eius in ipso/ videns idolatrię
c deditam ciuitatem. Disputa/
bat igitur in synagoga cũ iu/
d deis ⁊ colentibus/ ⁊ in foro p
omnes dies ad eos qui audie
e rant. Quidam autem epicu/
f rei ⁊ stoici philosophi disserẽ/
bant cum eo: ⁊ quidam dice/
g bant: Quid vult seminiuerbi
us hic dicere? Alij vo nouoꝝ
h demoniorum videtur annũcia/
tor esse: quia iesũ ⁊ resurrecti/
onẽ annũciabat eis. Et ap/
i prehensum eum ad ariopagũ
duxerunt dicentes: Possum⁹
k scire quę ẽ hec noua quę a te
dicitur doctrina? Noua enim
quędam infers auribus no/
l stris. Volumus ergo scire q̃d
nam velint hec esse. Athenie
ses autẽ omnes ⁊ aduenę ho/
m spites ad nihil aliud vacabãt
n nisi aut dicere aut audire ali/
o quid noui. Stans autẽ pau/
lus i medio ariopagi/ait: Vi/
p ri athenienses per omnia qua
si supstiosos vos video. Pręte/
q riẽs enim ⁊ videns simulacra
vestra: inueni ⁊ aram in qua
r s scriptũm erat: Ignoto deo.
t v Quod ergo ignorãtes colitis
x y hoc ego ãnũcio vob. Deꝰ q̃ fecit

.s. qõ ara confitetur colitis: quia aram eiꝰ habetis. v Hoc ego/non noua vt dicitis/sed illud ignotum. x Annũcio: vt iam nõ sit ignotus deus. B. Notus in iudea deus: sed nõ recept⁹. Ignotus achaię licet per multa quęsitus. Ideo ignorãs ignorabit. j. Cor. xiiij. g. Preuaricator dãnabit neuk immunis a culpa: sed excusabilior qui fidem non obtulit christo quem nesciuit: q̃z qui manus iniecit in christum quem sciuit. Dicitur autem deus ignotus quem nemo nouit vt est: Nemo enim nouit filium nisi pater ⁊c. Matth. xj. d. Sic erat ignotus ⁊ paulo. Vel dicitur simpliciter ignotus: quia a gentilibus ignoratus. y Deus qui fecit/ Per creaturas notificat creatorem. Et nota sermonis ordinẽ. Primo docet vnũ esse deum creatorem omniũ: deinde idolorum opinionem destruit: eo q̃ saxeis non includatur templis: nec egeat sanguine victimarum omniũ domin⁹: tandem astruit eum ad cuius similitudinem factus est homo: non esse metallis similem: errozis remedium docens pęnitentiam. Et congrue: quia si prius cultus idolorum destrueret non audiretur a gentibus. Unum autem asserens deum/dicit per christum salutem nobis datam: quem tñ magis hominem q̃z deum nominat: inci/

d 4 ꝗ̃ piens ab his quę

suũt. s. q̃ ꝗ̃ dicũt: saducei negãtes resurrectionẽ cũ epicureis: qui dicũt spiritũ mori cum corpe. i Ariopagũ/ Nomen curię athenienſis ab arios idolo martis: ⁊ pagos q̃ est villa. k Hec noua: quantũ ad opinionẽ hoc dicentiũ: non quãtũ ad veritatẽ: quia nihil nouũ sub sole: Eccẽs. j. b. Vel/ Noua/quantũ ad genera ⁊ species: non quãtum ad indiuidua. l Scire/ q̃lia sint et ad q̃d tendant. m Ad nihil aliud: Ideo interrogabãt qualis esset doctrina pauli. n Audire/discere. o Ali q̃d noui: non vt firmiter crederẽt/ꝗ̃ tñ mirarent. p Per oia. i. oim genera. Vel/ Per oia/dogmata. q Simulacra/ deoꝝ nobis notoꝝ. r Scriptũ: singulis aris inscriptũ erat cui esset dedicatę. s Ignoto deo: supple dedicata ẽ hec ara. Et vñ hoc: dr in historiis: qz in passiõe dñi q̃ factę sũt tenebrę per tres horas: Matth. xxvij. e. per totam terram: pceperunt athenienses non esse eclipsim solis naturalẽ: quã impossibile est fieri luna q̃ntadecima: ꝗ̃ nec tamdiu durat: et senserunt aliquã esse virtutem supra naturam solis ⁊ planetarum quę hoc faceret et deus esset: quẽ qz ignorabant quis esset/vocauerunt ignotum deum: et sic colebant eũ. t Quod ergo ignorantes

Ar. tiudico

F

s. q. c. Ps. 145.

Ps. 75.

piens ab his quę gessit in corpore supra hominem: vt cõprobet deũ esse/fide paulatim crescẽte: qz de initijs ad pfecta ascendit/non ecõuerso. a Et oia: fructꝰ z habitatores cęli z terrę. b Mõ in manufactl: nõ paruo loco clauditur: nec varijs coloribus distinguitur vt idola: ecce idola destruit. c Nec manibꝰ: q̃si faciẽciũ eũ. d

a mũdũ z ôia quę in eo sũt: hic
b cęli z terrę cũ sit dñs/ nõn in
c manufactl tẽplis habitat: nec
d manibꝰ humanis cõlit indi/
gens aliq̃ /cũ ipse det oibꝰ vi/
e tãm z inspiratione z omia: fe/
f citq̃ ex vno oẽ genꝰ hoim in/
g habitare sup vniuersam faciẽ
h terrę: definiẽs statuta tẽpo/
i ra z tẽrminos habitatiõis co/
k rũ/ quęrere deũ: si forte attre/
l ctent eum aut inueniãt: q̃uis
m nõ longe sit ab vnoquoq̃ no
n strũ. In ipso enĩ viuimꝰ z mõ
o uemur z sumꝰ: sicut z q̃dã ve/
p stroꝝ poetarũ dixerũt: Ipsius
q eni z gẽnꝰ sumꝰ. Gẽnꝰ g̃ cũ si/
r mus dei/nõ debemꝰ estimare
s auro z argẽto aut lapidi scul/
t pturę artis z cogitatiõis hois
u diuinũ esse simile. Et tẽpo/
v ra q̃dẽ huiꝰ ignorãtię dẽspici/
x ens deꝰ: nũc ãnũciat hoibus
y vt ôes vbiq̃ pęnitẽtiã agãt
z eo q̃ stãtuit diẽ in q̃ iũdicatu/
a rꝰ ẽ orbẽ i eqtãte i viro i q̃ stã/
b tuit/ fidẽm ꝓbens oibꝰ susci/
c tans eũ a mortuis. Cũ audis/
d sent aũt resurrectionẽ mortuo
e rũ: q̃dam q̃dẽ irridebãt/quidã
f vo dixerũt: Audiemꝰ te de h
g itẽrũ. Sic paulꝰ ẽxiuit de me/
h dio eoꝝ. Quidã vero viri ad/
i hęrẽtes ei/crediderũt: in q̃bus
k et dionysiꝰ ãriopagita z muli/
l er noie damaris/ z alij cũ eis.

26.q.8.c.nõ ob seruetis in fine.

m Attrectent: charitate. n Quã uis: q̃si quęrit ab hoie: q̃uis sit ꝓpe. o Viuimꝰ/ vtraq̃ vita. p Et mouemur/ vtroq̃ motu: scz mẽbroꝝ z discursu locoꝝ. q Sumus/corpaliter vel spũaliter. Augꝰ. Id opat in nobis qd̃ viuimꝰ ꝛc. Hoc ẽ opꝰ quo ꝓtinet oia/ pertingẽs a fine vsq̃ ad finẽ fortit qd̃ opꝰ si subtraxerit: nec viuemus nec mouebimur nec erimꝰ. Quęrit quã habitudinẽ notet hęc ꝓpositio/ In ipso: Et ꝓstat fm expositionẽ Augꝰ. q̃ causę efficiẽt'. Sz videtur q̃ causã efficiẽtẽ veriꝰ importaret hęc ꝓpositio ab q̃ in: sic/ab ipso viuimꝰ ꝛc. Solꝰ. Alit est deus causa efficiẽs q̃ alię causę. Alię enĩ extrinsecę sunt/nõ vnitę rei: deus aũt ꝓma est causa efficiẽs qd̃ vnit effectui. Jõ in alijs ponit causa q̃ notet separationẽ: hic aũt vnionẽ. Jtẽ. Viuimꝰ in ipso/ vita: mouemur i ipso/ via: sumꝰ i ipso/ veritate. Job. xiij. a. Vel/ Viuimꝰ/ quo ad initiũ vitę. Mouemur/ q̃ ad ꝓgressum Sumꝰ/ q̃ ad ꝓsũmationẽ. r Sicut z q̃dã. B. His q̃ ꝓphetas nõ recipiũt: auctoꝝ suoꝝ loquit testimonio/ versum arati poetę ponẽs: z de falsis eoꝝ q̃bus ꝓtradicere nõ poterãt suã veritatẽ ꝓfirmat. s Et genꝰ sumꝰ. i. creatura z opꝰ qd̃ creauit. Augꝰ. In his q̃ creauit ostẽdit deꝰ indesinent opari: neq̃ enĩ tanq̃ eiꝰ substãtia in ipso sumꝰ: sicut dicit vitã habere in se. Job. v. e. Sed cũ aliud sim q̃ ipse nõ aliud in illo sumus: nisi qz id opat qd̃ viuimꝰ mouemur z sumꝰ: qz si ꝓs potest esse in toto cuiꝰ pars ẽ/ipsũ totũ nõ est nisi in illo a q̃ ꝓditum est: neq̃ ꝑ fm corpus dicit: qz z de mũdo similiter dici potest: in q̃ fm corpꝰ viuimꝰ mouemur z sumꝰ: Sed de mẽte ad imaginẽ dei facta dicit quodã excellenti modo: qz q̃ non est in ipso: de quo dicit Roma. xj. d. Ex ipso z ꝑ ipsũ z in ipso sunt oia: nihil ẽ. t Genꝰ g̃: nõ natura/sed spũ eiꝰ editi: volũtate creati z adoptiõe recreati. v Mõ debemꝰ: Mõ i medio ẽ/habẽs deũ supozẽ: aurũ z argẽtũ z cętera huiꝰmõi inferioza q̃ nõ debẽt ei cõpari vt adorent opa manuũ hoim. x Sculpturę artis/actibꝰ humanis. y Tpa/ ꝓterita. z Ignorãtię/q̃ ignorat ẽ. a Despiciẽs: ignoscẽs vt venialia. Vel de alto aspiciẽs vel spernẽs z idigna iudicãs sua noticia. b Annũciat/per apl'os. c Hoibꝰ/ prudentibus. d Oẽs/ pśonę. e Pniam agãt. Ad h oia dicta sũt vt pęnitẽtiã quę ẽ in corde/agãt in opę. f Statuit. Glo. Quia deo nihil futurũ est. Jtem dies statutus causa pęnitẽtię est. g Iudicatur. Introducit qd̃ oderãt q̃ resurrectionẽ nõ credebãt. b In eqtate: nõ fm acceptionẽ pśonarũ. i

m
n
o
p
q
r
s
t
u
v
x
y
z
a
b
c
d
e
f
g
h
i
k
l

In viro/christo vero hoie: vel virili et forti: cui pater omne iudicium dedit: Job. v. d. l Fidẽ/resurrectiõis iuę exẽplo. Vel sic. k Statuit/ iudicare. l Fidẽ prębens oibꝰ/ q̃ resurgent. m Iterũ: q̃si modo nec credimꝰ nec respuimꝰ. n Eruit: q̃si excõmunicãs eos. o Adhęrẽtes: nõ remanentes ex timore. p Ariopagita: iudex ariopagi: q̃ postea eps corinthioꝝ: bũ rexit ecclesiã: ad cuius vtilitatẽ multa reliq̃t volumina: a loco dictus ariopagita.

Ista d
†Et d
zẽ. vsq
cis. Iu
de gro

Expo. Ca. XVIII

B

Ost hęc. Hoc capm diuidit i tres ptes. In prima agit de aduẽtu pauli corinthũ: z q̃d ibi ei acciderit. In secũda de trãsitu eiꝰ in syriam cũ priscilla z aqla: et disputatiõe cũ iudęis in epheso: z trãsitu in galatiã z phrygiã: ibi: Paulus ꝛo. In tertia de aduẽtu apollo i ephesũ z ꝓdicatiõe eiꝰ: quẽ priscilla z aqla plenꝰ docuerunt: qui post in achaia prędicauit: ibi: Iudęus autem Dicit ergo: q Post hęc egressus/paulus. r Prędecępisset claudius: quia vxorem eius sibi familiarem conuertẽrãt ad iudaismũ: qd̃ ioseph nono ãno claudij factum dicit. s Scenofactorię. B. q̃si exules z peregrini tẽtoria sibi q̃ bus in via vterent faciebant. Scene enĩ dicunt tabernacula q̃ obumbrant: z fiebant de sagis vel arborum frondibus vel virgultis. Vel scenos grece latine funis dicitur: et sic erant funicularij. Mystice. Sicut petrus per rętia fidei pisces d̃ mari extrahit: sic paulus vmbracula erigendo ab ardore temptationum z ventorum iniurijs verbo z opę defendit. t Verbo/euangelij. v Esse iesum/deum. Vel/ Iesum/hominẽ illum esse. x Christum: id est deum. y Contradicentibus: christũ non esse. Prius auctorem q̃ illi venirent/ corinthijs non legitur prędicasse: sed expectabat eos forte vt firma esset prędicatio duorum vel trium testimonio: Vel quia nihil accipiebat ab illis: sicut dicitur. j. xx. g. necesse habebat operari vt quęreret sibi cibum: sed illi venientes intenderunt operi: paulus ꝛo prędicationi. z Excutiens vestimenta. Glo. Euangelij complet prędecęptum: Matth. x. b. Sed ibi dicitur de pedibus: hic de vestibus. Solꝰ. Non est contrariũ: qz excussio puluerꝭ vndecũq̃ signũ est ingratitudis auditoꝝ qd̃ ꝓcępit dñs fieri: forte non habebat puluerẽ in pedibꝰ quia non veniebat de longe: sed ibi diu morã fecerat/ideo excussit de vestibus.

26.q.8.c.nõ ob seruetis in fine.

Dyst.

cussit de vestib⁹. a Sanguis/reatus vestre mortis sit vel cadat. b Super caput/animā. c Mūdus: in cui⁹ signū excussit vestimenta. Ezech.iij. e. Tu animam tuam liberasti. d Ex hoc/sanguine ne requrat de manu mea. Vel/ Ex hoc tempe vel loco. e Liti/ gentilis. f Iusti/ aut ꝓprīū nomen ei⁹ fuit/aut ꝓ iusticie merito sic cognoiat. g Colentis deū: q: de proximo le gē audiebat. Non est ille titus cū quo t barnaba hierusalem ascendit ꝓferre euāgeliū cū apostol⁹ Gal.ij.a. cui epistolam scribit ego cretē sium. h Crispus. Hic ē qui se baptizasse dicit.j. Cor.j. b. Crispum t gaiū rē. i Archisynagog⁹: ꝓnceps synagoge: cui iuncta erat dom⁹ iti. k Noli timere: proximā ostēdit temptationē. l Loquere/ euāgelium m Et ne taceas/veritatē ꝓpter timorē. n Sū tecū. Mat.vlti.d. o Achaie/ regionis in q̄ est corinthus. p Ad tribunal: vbi ꝓcōsul sedebat. q Deū/alterū.s. iesum. Vel/ Deū/ iudeor: sed alit coli p̄ dicit.i. q̄si p̄tem. r Aperire: p̄m q erat ei dictum/tie taceas. Et ex hoc patet deū cū eo fuisse. s Facinus: manifestum scelus/etiā gentibus magnū. t Sustinerē: iudex essem inter vos. v De verbo/ declarato t nūc narrato. x Et nominib⁹: iesu t dei: vl dei p̄ris. y Vestre: nō nrē t nobis notē. z Ipsi videritis: quasi vos ipsi iudicetis a Horū/ ꝓbor. Argumētū q iudex secularis nō debet se intromittere de negociis ecclesiasticis: Et ecōuerso a sensu ꝓtrario/nisi sint ānexa iuri ecclīastico. Ideo oēias lepra pcussus.ij. Paral. xxvj. d. b Apprehēdētes aūt oēs/fideles. In greco addit/greci c Percutiebāt: et paul⁹ ꝓmittebat. Argumētū q pcuti possunt qui p̄dicationem vel diuinū officiū vel negociū fidei impediunt. Greci enī fideles vīdicabāt in p̄ncipē ifidelē/ iniuriā quā fecerat paulo impediēs p̄dicationē. d Curę/ dativi casus. Vl ponit genitiu⁹ ꝓ ablativo. e Paul⁹ ꝓ rē. Scda ps. f Sustinuisset/pseculionē vel morā. g Dies multos annū t sex mēses. h Fratrib⁹/christianis. i Valefaciens/bīdicēs. k Nauigauit/redit de europa i asiā. Sed breuit ātcipat: q: p̄us venit ephesū: quę vicinior erat loco in quo erat. n Priscilla t aqla/ordie p̄postero. Glo. Fides mutauit ordinē: q: illa ꝓ ꝓuersa ē. Gal.iij.d. Nō ē mascul⁹ neq fēmina: Et nō est psonarū acceptor de⁹. ī.r.e. m Cū eo. Cōtra. Infra dr q reliqt eos i epheso. Expone. Nauigauit.i. nauigare cepit/vt iret/ l In syriā: et isti cum eo vsq ephesū non vsq i syriā: vel qñ recessit a corintho/isti ꝓ ephesū venerūt cū eo i syriā: rediēs aūt de syria secūda vice reliqt eos i ephesō: vl forte aliq̄ q̄ueniret i syriam/misit ꝓ eis vt venirēt ad se ō epheso: et simul iuerūt i syriā. p Cenchris: port⁹ ē corinthi o Totonderat. Quidam legūt pluralit de p̄scilla et aqla: q̄dā singularit de aqla. Aug⁹ et hieronym⁹ ō paulo. Ñ Hiero⁹ sic ponit. Nauigauit syriam et cū eo p̄scilla t aqla: t totōdit caput in cēchrī: sm legē naçaręor: Numeri. vj. a. Fecerat votū ad tp̄s q̄ expleto totonderat: nec fecit cōtra ōcretū aplor. ī.r.v. e. q: epla illa missa fuit gētib⁹ nō iudęis: et nōdū erāt ad plenum abolita legalia sm vsū/ licz sm fructum: sed erāt indifferētia: paulus aūt iudęis fact⁹ ē iudę⁹ vt rē.j. Cor.ix.d. poti⁹ in isto q̄ in alio: q: ꝓ partim erat euāgelicum t mozale.s. quantū ad ieiuniū t macerationē carnis: sed quātū ad tonsionē cerimoniale. q Deuenitq/ eūdo. r Rogātibus/iudęis. s Deo volēte. Simile Jaco. iij.d. Si de⁹ voluerit. t Cęsareā: a cęsare augusto sic vocatā/metropoli cappadocię vl palęstinę nōdū in syriā pheni/cis venerat. v Ascēdit/loco vl merito. x Antiochiā/syrię. y Et facto/vt āte solit⁹ erat. z Profect⁹: q: p⁹ crediderāt. a Discipulos/suos vel christianos. b Iudę⁹ Tertia ps. c Ephesū/vbi remāserāt p̄scilla t aqla. d In scpturis/veterib⁹. e Viā/fidem christi. f Spū/scto vel suo. g Loquebat/p̄dicabat iesū. h Baptisma/i aq̄ trñ t nō i spū. Joh.j.d. i Assūpsert/ad hospitiū vel p̄uatū colloquiū k Exposuerūt/docētes spm̄ esse necessariū: l Achaiā/ad corinthios. m Scripserūt/p̄scilla t aqla et cęteri fideles. n Discipulis/corinthijs. o Vt suscipereт/nō timerēt q̄si iudęū. p Cōtulit/ꝓsolationē vel ꝓ fuit.j. Cor.iij.b. Ego plantaui apollo rigauit rē. q Qui crediderūt/p̄us paulo p̄dicāti r Reuincebat: et sic cōsolabatur christianos.

a Sānguis vester sūp caput vestrū. Mūdus ego ēr ꝗ ad gētes vadā. Et migrās inde intrauit i domū cuiusdā noie titi iusti cōlētis deū/cui⁹ domus erat coniūcta synagogę. Crispus aūt archisynagog⁹ credidit dño cū oi domo sua/t multi corinthiorū audiētes credebāt t baptizabant. Dixit aūt dñs nocte p visionem paulo: Noli timere/sed loquere t nē taceas. Propt qd ego sūm te cum: t nemo apponet tibi vt noceat te: qñ pplus est mihi multus in hac ciuitate. Sedit aūt annum t sex menses/ docens apud eos verbum dei. Gallione aūt ꝓ cōsule achaię insurrexerūt vno animo iudęi in paulū t adduxerunt eū ad tribunal/dicētes: q: ꝓtra legē hic psuadet hoib⁹ colere deū. Incipiēte aūt paulo aperire os/dixit gallio ad iudęos: Si quidem esset iniquū aliqd aut facinus pessimū/ o viri iudęi recte vos sustinerem: si vero questiones sunt de verbo et nōibus legis vestre: vos ipsi videritis. Iudex ego hōrum nolo esse: Et minauit eos a tribunali. Apprehēdentes autem omnes sosthenem principem synagogę percutiebant eum ante tribunal t nihil eorū gallioni curę erat. Paulus vo cū adhuc sustinuisset diēs multos/frātribus valefaciens nauigauit in syriam: t cūm eo priscilla t aquila: qui sibi tōtonderat in cēchris caput. Habebat enim votum. Deuenitq ephesum t illos ibi reliquit. Ipse vero ingressus synagogam disputabat cum iudęis. Rogantibus autem eis vt ampliori tempore maneret nō consensit/ sed valefaciens et dicens iterum reuertar ad vos deo volente/profectus ē ab epheso. Et descendens cęsaream ascendit t salutauit ecclesiam: t descendit antiochiam. Et facto ibi aliquanto tempore/profectus est perambulans ex ordine galatiā regionem t phrygiam/confirmans omnes discipulos. Iudęus autem quidam apollo nomine/ alexandrinus genere vir eloquens deuenit ephesum/potens i scriptūris. Hic erat edoctus viam dñi: t feruens spiritu loquebat/t docebat diligenter ea quę sunt iesu: sciens tñ baptisma iohannis. Hic ergo cępit fiducialit agere i synagoga. Quē cū audissēt priscilla t aqla assūpserūt eū t diligētius exposuerūt ei viā dñi. Cum aūt vellet ire achaiā/exhortati fratres scripserūt discipulis vt suscipererent eum. Qui cum venisset contulit multū his q̄ crediderunt. Vehementer enim iudęos reuincebat/publice ostendens per scripturas esse christum iesum.

Factū est autē rē.

B f Factum est autem ꝛc. (Expositio Capi. XIX. Hoc capitulum diuiditur in tres partes. In prima agitur de aduentu pauli in ephesũ: et de his quę fecit ibi. In secunda dicitur quomodo proposuit ire hierusalem: ꝛ inde romam: et de discipulis quos misit in macedoniã ꝓ collecta: ibi: His autẽ expletis. In tertia de cõmotione populi facta per demetrium ꝛ eius artifices ibi: Facta est autem. Ire prima ps diuiditur ĩ tres. In prima agit de baptiçatis baptismo iobãnis quos paul⁹ baptiçauit ĩ epheso. In secunda de prędicatione pauli ꝛ indurationе quorundam et aliorum ędificatõe ꝛ miraculis eius: ibi: Introgressus autem ꝛc. In tertia ō quibusdã iudęis adiurãtibus dęmones: quos ipsi dęmones inuaserunt: et confessione fidelium ꝛ cõbustione librorum: ibi: Temptauerũt autem ꝛc. Dicit ḡ Factum est autem ꝛc. b Veniret ephesum: vbi priscilla ꝛ aquila reliquit. c Quosdã baptiçatos forte ab apollo vel a iohanne scõm Augs. d Si spũsctũ: id est baptiçati estis baptismo christi q̃ datur spiritussanct⁹.

Ut Si spiritũsanctum: id est impositionẽ man⁹ post baptisma qua datur spiritussanctus ad robur. e Pęnitentię non indulgentię: quia iohannes pęnitentiam docuit/non peccata remisit: Sicut circumcisio ĩ patribus fuit signaculum fidei: Roma. iiij.b. sic baptismus iobãnis signũ fuit deuotionis populi ꝛ figura baptismi christi quo peccata remittũtur. f Dicens/baptiçando. g Post ipsum/ cuius erat prędcursor. h In iesum/dicẽtem Matth. vltĩ.d. Docete omnes gentes baptiçãtes eos. i His auditis: quasi credere in spiritũsanctum iobãni non est ꝓtrarium dicẽti. Ego baptiço in aqua: ille autẽ baptiçabit vos spiritusancto: Marcĩ. i. a. k Baptiçati. Glo. Nõ rebaptiçati. Rab. Non ẽ baptisma q̃ non datur in noĩe trinitatis: quę in noĩe christi intelligitur per vngentem/vnctum ꝛ vnguentum. Q̃ autẽ Glo. Rab. dicit: baptiçati a iohanne/ rebaptiçati sunt: nõ dicit iterationem effectus: quia nullus prędcesserat / sed tinctionis in aqua. l In noĩe dñi iesu: q̃ audierant iohanni ꝓgrue/re dicenti/ vt crederetur in iesum. m Manus/consũmationis. n Et loquebant: signum consuetum spiritussancti suscępti. o Et prophetabãt: docendo vel futura prędicendo. p Fere duodecim. Rab. Judicia dei abyssus multa. Ecce asia prius visitatione apostolorum indigna. s. xvj.a. nũc numero sacrat apostolico ꝛ ꝓphetię munere sublimatur. q Introgressus. Secunda pars. r Loquebatur: Breuiandi causa tacet quid. r Disputãs ꝛ suadens: Rectus ordo: disputat ostẽdens regnũ deesse: ꝛ suadet illud q̃rere. s Per tres menses: id est tres defect⁹ qui in nobis sũt. s. ĩperfectio cognitionis ꝛ dilectionis et carẽtia fruitionis. Ps. Nunquid vane constituisti omnes filios hominũ? Quasi nõ: sed vt perfecte te ꝓgnoscãt/te diligãt/te fruantur: et ita sequitur regnũ dei esse. v Maledicentes: non solũ vt credentes. x Viam: doctrinam. y Discedẽs. Hęreticum hominẽ post primã et secundã correctionẽ deuita. Titũ. iij. a. z Discipulos/ne inficerentur vel infidelium blasphemijs inficerent ĩ. Cor. v.b. Dodi cũ fermẽtũ. a In schola: ędificio q̃ tyrannus docebat: vt vbi abundauit pfidia fides floreat: Et potest esse nomen dignitatis vl ꝓprium: q̃ interp̃tatur continens eos vel confirmans. Glo. Traditq̃ ab hora q̃nta vsq̃ ad nonam vel decimam docebat: q̃nq̃ horas dans doctrinę ꝛ q̃nq̃ operi ꝛ duas cibo ꝛ oroni: q̃ nulla tñ auctoritate ꝓfirmat. b Hoc: disputatio in schola. c Per biennũ. Hoc tẽpore ĩ epheso scp̃sit p̃mã ad corinthios epl̃az / mittẽs eis p̃timotheũ. d In asia/ minore a q̃ phibiti sũt. s. xvj. a. sed nunc p̃missi:

Ut prohibiti sunt quo ad consũmationem ministerij quę seruabatur iohanni: non quo ad initiandum primitias fidelium. e Non quaslibet: id ẽ nõ modicas: quia nulla dei virtus modica est. Vel/ Virtutesq̃ quaslibet: id est quantũ vis magnas: quia nulla erat deo impossibilis: qui nullo impeditur loco. f Superlãguidos/ More suo narrationẽ breuiat. g Sudaria: quibus sudor laborantium tergitur. h Et semicinctia: vestes ex vno latere pendentes: vel cone vel vestes nocturnę: vel genus sudarij quo hebręi vtuntur in capite. i Et recedebant. Job. xliij.b. Maiora horũ faciet. k Temptauerũt autẽ ꝛc. Tertia pars. l Et de circũeuntib⁹: inconstantibus. m Exorcistis: adiuratoribus. Joseph⁹. Excogitauit salomon ꝛ docuit suos modos exorcismi: quibus immũdi spiritus expulsi nõ audebant vltra ad hominẽ reuerti. Fit aũt hoc per reprobos ad eorꝓdẽnationẽ ꝛ audientiũ vtilitatẽ: quia licet illos despiciant qui signa faciunt/deum tñ honorant ad cuius inuocationem exeunt: Matth. vij.c. Nonne in nomine tuo dęmonia eiecimus? n Prędicat: quasi nos non prędicamus: ecce signum infidelitatis. o Cuidam/ vel/ cuiusdam. p Scęue/ proprium nomen sacerdotis. q Jesum nouit paulũ scio. Glo. De hoc dicit Arat⁹. Cognosce furorem gens inimica tuum. Dęmon regnare fatetur quem venisse negas: Atq̃ hoc cõuiceris ipso quo stimulãte ruis. r Vos autem qui estis /temptantes inuocare nomen iesu quasi in hoc actu non cognosco vos: Alias autem melius cognoscebat eos ꝗ paulum:

A a Factũ ẽ (Ca. XIX. f autem cum apollo esset corinthi: vt paulus ꝓgratis superioribus partibus vẽniret ephesum: ꝛ inueniret q̃osdã discipulos. Bixitq̃ ad eos: Si spiritũ sanctum accępistis credẽtes? At illi dixerunt ad eũ. Sed neq̃ si spũsanctus est audiuimus. Ille vo ait: In quo ergo baptiçati estis? Qui dixerunt ĩ iobannis baptismate. Dixit autem paulus. Jobannes baptiçauit baptismo pęnitẽtię populum dicẽs: in eum qui venturus esset post ipsum vt crederẽt: hoc est ĩ iesum. His auditis bãptiçati sunt in nõmine dñi iesu. Et cum impo- suisset illis mãnus paulus: Venit spiritussanctus super eos ꝛ lõquebantur linguis et prophetabant. Erant autem omnes viri fere duodecim. Introgressus autem synagogam cum fiducia lõquebatur per tres menses disputans et suadens de regno dei. Cum autem quidam indurarentur et non crederent/maledicentes viam dñi coram multitudine/ discẽdẽs ab eis segregauit discipulos/quotidie disputans in schola tyranni cuiusdam. Hoc autem factum est per biennium: ita vt omnes q̃ habitabãt in asia audirẽt verbum domini iudęi atq̃ gentiles. Virtutesq̃ non quaslibet faciebat deus per manum pauli: ita vt etiam super languidos deferrentur a corpore eiꝰ sudaria vel semicictia: et recedebant ab eis languores/ ꝛ spiritus nequã egrediebantur. Temptauerunt autẽ quidam ꝛ de circũeuntib⁹ iudęis exorcistis inuocare sup eos qui habebãt spiritus malos nomen dñi iesu dicentes: Adiuro vos per iesum quem paulus prędicãt. Erant autẽ † cũiusdam scęue iudęi pręcipis sacerdotum septem filij qui hoc faciebant. Respondens autem spiritus nequã dixit eis: Jesum nouĩ ꝛ paulum scio: Vos aũt q̃ estis? Et insiliẽs homo in eos in q̃ erat

Ps. 35.

Ps. 88.

Ps. 35.

bat eos ꝗ paulū: qz suā in his videbat imaginē. b Ambo/ duoꝝ exorcistarū. Forte alij ꝗnq; fratres fugerūt: vl ip/ si duo soli adiurabāt eū. a Pessimū: graue ad nocēdū. B Sicut sathanas trāsformat se in angelū lucis. ij. Cor. xj. c. ita t ministros suos. Ñ sicut septē sunt dona spūsancti: t cū sep/ tem discipul' dñs p' resurrectionē come/ dit. Joh. vltī. d. sic septē dicunt filij sce ne qui interpretatur vulpecula clamans: et significat ꝓpt astu tiam oēs ecclie insi/ diantes: hereticos/ gentiles/ t iudeos. Cant. ij. d. Capite nob vulpes paruu/ las: garrula voce ꝗ ec clesiā pstrepētes. c Hoc ꝗ demon iua luit. d Et ceci/ dit/ ꝓpt b factū. e Multiq; philoso/ phi. f Curiosa: artē magicā vel phy sicā/ quē inutilis ē q̄ ad aiam: vel necro/ manciā cui' licet sit bona scētia: tñ vsus vno modo simplicit malus. s. qñ hō dia/ bolo thurificat ado/ rās eū vt faciat qd vult: alio modo bo/ nus nisi fiat malo fi/ ne: qñ p occultas vir tutes herbarū t ver/ borum coguntur de mones hoib' obe/ dire. g Et com/ busserūt eos/ exē/ plū relinquētes. h Precijs/ q̄ ide pos/ sent haberi si vēdere tur vel qb' cōpara/ ti erāt. Sed ad qd ex quo cōburebantur? Rñdeo. Ad ostēdē/ dū maiorē virtutem fidei illoꝝ. Nec mir: qz demones qb' ser uiebāt videbant iesū appellare t ei' aplos honorare i Qui quaginta miliū. B. Sub ꝗnq; gena/ rio numero debitū laxatur: Luc. vij. f. quia p ꝗnq; sensus corpis trāsgredimur decalogū: sed h ꝓpt enormitatē magici scelerī millenari' addit. Alit ꝗnq; genari' numer' refert ad pe/ nitētiā t remissionē pctōꝝ. Ñ quinq; gesim' psalm' pnialis ē: et ꝗnq; gesim' ān' remissiōis: Leuit. xxv. b. k Ita fortit q̄ libros cōbusserī. l His aūt expletī/ biēnio. m In spū/ sctō vel suo. n Trāsita: qz iam ibi p̄dicatū fuerat: iō trāsit' sufficiebat: trāsire volebat de asia in q̄ ē ephesus i eu/ ropam: vbi macedonia t achaia sūt: et sic p asiā redire i bieru salē. o Et romā videre. Forte pus nō viderat: vl' leuē du cebat tribulationē quā ibi passur' erat. p Mittēs aūt: ꝗ/ uis ꝓponeret venire ad ꝓparandā elemosynā quā ferret sctis in bierusalem: sicut dicit. ij. Cor. ix. q In asia/ minore. r Turbatio/ dissensio pauli t fidelium contra demetrium et infideles. Tertia pars capituli. s Artificib'/ eadē opanti bus. t De hoc artificio: qz de eius pcio lucra habebāt. v Nō sūt dij/ ore ꝓprio se ꝓdēnant. Glo. Dira stoliditas: talia colere q̄ ab ho/ mine ꝓstrui vel de/ strui posse cōstat. x Mars/ acq̄sitio lu cri ꝗ. B. Nō solum opera nra vana nec mercede digna re/ darguent: s religio nra dehonestabit/ si hui' doctrina ꝓua/ luerit idola deos nō esse. y In nihi/ lum. i. Cor. viij. a. Idolū nihil est. z Magna/ supple de strui si poterit qz de/ metri' pitura dixit. a Cōfusiōe/ hui' clamoris: vel duaꝝ ptiū. b In thea trū. Interliū. Spe ctaculū vbi rei punie bant volētes eos ibi punire: Vel fm B. loc' ē semicirculi for mā habēs/ vbi ꝓplus ludos ispiciebat: vñ t nomē habet. De B Arator. Nō alio de/ cuit cās meritūq; di anę Q̄ lasciuo tra/ ctare foro: capit area turpis. Cōsilij defor mis op' rc. c In ppl'm. i. in theatrū ad ꝓplm: qz nō time/ bat puniri d Dis/ scipuli/ sui: vel fi/ deles amici. e In theatrū: vbi ꝓuet' populi: ne occideret. f Alij aūt aliud: alium deum dicebāt magnū: vl' aliud ido lum: vel opprobria i paulū. g Eccl'ia: catholica. h Cō fusa/ a cultorib' dia nę. Vel ecclesia tota collectio illa in thea/ tro permixta fideli/ bus simul et pfidis diuersa clamātibus. i Detraxerunt/ p reuerentia iudei ne defenderet paulum: vel christiani ne occideretur: quia fauebat eis. k Silentio postulato/ dū trahit. l Volebat rōnē reddere: id ē vt ꝓplus redderet rationem concilij: vl' ipse rationā redderet pro paulo t suis. m Quē/ alexādrū. n Oim/ iudeoꝝ. o Sedasset: vir postulasset silētiū. p Viri. Hęc ē rō/ supple oportet vos se dari q Enī/ p qz. Quis ē rc. Et sic legit cālit vel exple/ tiue pōt legi: vt sit rm ad ornatū sermonis: sic: Quis enī rc. r Qui nesciat: q̄si nullus vro clamori ꝗdicit. s Jouis ꝗ prol: fm fabulas t Agere/ in paulū t suos. v Hoies istos: ex industria cōmunit loq̄t ne paulū defendere videat.

a demoniū pessimū/ t dñat' ām b borū inualuit contra eos: ita vt nudi t vulnerati effugerēt c de domo illa. Hoc autem no tum factum est oibus iudeis atq; gentibus qui habitabāt d ephesi: t cecidit timor sup om nes illos t magnificabat no/ e men dñi iesu. Multiq; credē tiū veniebant confitētes t an nūciantes actus suos. Mul f ti autem ex eis qui fuerant cu/ riosa sectati ꝓtulerunt libros g t combusserūt eos coram oi/ h bus/ t computatis precijs il/ lorum inuenerunt pecuniam i denariorū ꝗnq; aginta miliū. k Ita q̄ fortiter crescebat verbū l dei t confirmabat. His autē expletis proposuit paulus in m spiritū transita macedonia et n achaia ire hierosolymā dicēs: Quoniā p' q̄ fuero ibi opor/ o tet me t romam videre. Mit/ p tens autem in macedoniā du os ex ministrantib' sibi timo/ theum t erastum: ipse reman/ q sit ad tempus in asia. Facta ē r autem illo tempore turbatio non mima de via dñi. Deme/ trius enī quidam nomine ar/ gentarius faciens edes argen s teas dianę/ prestabat artifici/ bus non modicum questum: quos conuocās t eos q̄ eius modi erant opifices dixit: Vi t ri scitis quia de hoc artificio ē nobis acquisitio/ t videtis et auditis quia non solum ephe si sed pene totius asię paulus hic suadens auertit multā tur v bam dicens: quoniam nō sūt dij qui manibus fiunt. Non solum autem hęc periclitabit x nobis pars in redargutionē venire/ sed t magnę dianę tē/ y plū in nihilum reputabitur sz et destrui incipiet maiestas ei' quam tota asia t orbis colit. His auditis repleti sunt ira t z exclamauerūt dicētes: Mag/ a gna diana ephesiorꝝ. Et im/ pleta est ciuitas confusio/ ne: et impetum fecerunt vno b animo in theatrū/ rapto gaio et aristarcho macedonib' co/ mitibus pauli. Paulo autem c volente intrare in populum: d nō pmiserunt discipuli. Qui/ dam autem t de asię principi/ bus qui erāt amici eius/ mise runt ad eū/ rogantes ne se da/ e f ret in theatrum. Alij aūtem aliud clamabant. Erat enim g h ecclesia confusa t plures ne/ sciebant qua ex causa conue/ i nissent. De turba autem de/ traxerunt alexādrum propel/ lentibus eum iudeis. Alexan k der autem manu silentio po/ l stulato volebat rationem red m dere populo. Quem vt cog/ nouerunt iudeum esse/ vox fa n cta est vna omniū quasi p ho/ ras duas clamantiū: Mag/ na diana ephesiorum. Et cū o sedasset scriba turbas/ dixit: p q Viri ephesij q̄s enī est hoim r qui nesciat ephesiorꝝ ciuitatē s cultricē esse magnę dianę iouisq; plis? Cū q̄ his contradi ci non possit/ oportet vos se/ t datos esse t nihil temere age/ v re. Adduxistī enī hoies istos sacrilegos,

B

E

F

G

a Sacrilegos. Rab. Sacrilegi qui dicũt a ꝓphana diligẽtia q̃si colligẽtes supstitiosa i doctrina. Sacr eni dicit execrabile vel ꝓphanũ. b Aliquem/ christianor. c Forenses: a foro vbi causę ventilant: non theatrales vbi dãnati puniuntur. d Et ꝓconsules: vt iudicent. e Accusent: demetrius ⁊ sui corã consulib⁹ disceptẽt. f Si q̃d/ ꝓter causam artificũ. g In legitima: vbi de legibus agitur non de occisiõib⁹. h Nã et periclitamur. Ideo agant: qr putamur seditionẽ aduersus aliq̃s concitare. i Obnoxus: reus ⁊ occidi dignus. k Rationẽ ꝓcursus: causam ꝓueniẽdi. Rab. Hoc ait q̃si iudęus nolens iudęos ab idolatris occidi: vel q̃si christian⁹.

Dystice Dystice. Iste demetrius ex re nomẽ habet: qui interptat multũ ꝓsequẽs. Tẽplum dianę argento ędificat: quia gentilis astutia religionẽ suã nudo sermõis nitore solet astruere.

Expo. Capi. XX

Postq̃ aũt cessauit ⁊c Hoc capitulum diuidit in quatuor partes. In prima dicit quõ paul⁹ recedens ab epheso venit athenas: inde ꝓter insidias iudęorum redijt macedoniam p̃cedentib⁹ eũ septem socijs. In secunda de suscitatione iuuenis cadentis ó fenestra: ibi: Una autẽ sabbati. In tertia dicit quõ venit miletũ ꝓuocatis maiorib⁹ natu ĩ ephe so: ibi: Vos aũt ascendẽtes. In quarta agitur de sermõe quem fecit mileti: ibi: Vos scitis. Dicit g̃ l Postq̃ autẽ ⁊c. ꝓfect⁹ ẽ/ vt ꝓposuerat. m Et exhortat⁹. Suo more historiam breuiat. n Ad greciam/ athenas. o Insidię: obsederũt viam expectãtes nauigaturũ. p In syriã: hierusalem. q At reuerteret/ fugiendo insidias. r Comitatus/ noiatiui casus. s Sosipater. Rab. Antiqui sic distinguũt. Sosipat pyrrhi q̃si pyrrh⁹ clarior fuerit q̃ pater. Vl sic: Sosipat pyrrhi/ supple fili⁹ ⁊ iterptat narrãs dispsionẽ vl saluãs dispsos. t Beroẽsis/ noiatiu⁹. v Aristarchus suscitans coronã vel mons facturę supfluę. x Et secũdus/ ꝓriũ nomẽ: et interptat eleuãs. y Derbeus a loco. z Et timotheus/ beneficus. a Tithicus/ tacens vel taciturnitas. b Et trophim⁹/ dissolutus vel dissoluens thalamos. c Ꝓcessissent/ recta via: qr non timebant insidias. d Nos/ paulum lucam ⁊ alios in circũitu venientes. e A philippis: quę est prima pars macedonię. f Una autem sabbati. Secũda pars. Una. i. prima. s. dnica quę est prima a sabbato. Glo. Nomen dei ponitur vt sit ꝓparatio virtutis faciendę vl docendę. g Ad frangendũ/ mysteria celebranda congregati. h Panẽ/ spiritualem vel corporalẽ. i In mediam noctem: quia in crastino itur⁹ erat. k In cęnaculo: qõ mystice ẽ altitudo christmatum: nox obscuritas scripturarum. Lampades exquisitio secretorũ. Dies dominica memoria resurrectionis christi vel nostrę. Hic datur exemplũ et via p̃dicatoribus de obscuris lucide p̃dicandi: sicut Gal. iiij. c. Abraã duos filios habuit: Et post: Hęc sunt duo testamenta. l Fenestrã: ad litteram: vl fide. n Graui: ꝓpter infirmitatẽ fidei. m Somno: spirituali vl carnali. o Disputãte: q̃st hęc est causa dormitationis. p De tertio: in aliquẽ errorem trinitatis: Vt triplex cęnaculũ: fides/ spes/ charitas: s maior hoꝝ ẽ charitas. i. Cor. xiij. d. de qua q̃ cadit inoritur. q Et sublatus/ de terra vel de prauitate sensus. r Mortuus/ carne vel spiritu. Glo. Inter verba p̃dicatiõis occurrit occasio curationis: vt dulcedine t mirabili s mo fit metur: et vigiliarum labor arceatur: discessuri etiam magistri memoria menti artius imprimat. s Descendisset/ de cęnaculo vel cõpatiẽdo. v Anima eni ipsius. Glo. Non ex toto abscessit. Cõtra. s. dicitur mortu⁹. Sol. Li toto dicit totalitatẽ tpis: q̃si abscessit: sed nõ sic quasi nunq̃ reuersura: imo statim. Simile: Mat. ix. c. Nõ est mortua puella s dormit. x In eo est. i. erit in ꝓximo. Et loquit ꝓbali certitudine: vel b dixit postq̃ iam fuerat amplexat⁹ eũ: et sic aia redierat. y Et gustãs/ cibũ s paruũ. Glo. z Et ꝓsolati passiue. Mystice. t Incubuit sup eũ ⁊ cõplex⁹ dixit: Gal. iiij. c. Quos iterũ parturio. Operosior ẽ eni suscitatio peccãtiũ ꝑ negligẽtiã q̃ ꝑ infirmitatẽ. Hęc per istũ/ illa ꝑ habitã significat. s. ix. g. Illa die: hic nocte mozik: Illa ĩ cęnaculo ponit vũ iste cadẽs mozik Illa petro absente: hic doctore p̃sente: illa mox viso petro resedit: hic tandẽ mane resurgit orto sole iusticię: Malach. vlt. a. Interptat aũt amẽs vel fortunat⁹: quoꝝ alterũ casu: alterũ resuscitatiõe tãgit. a Vos aũt ascẽdẽtes nauẽ ⁊c. Tertia pars: paulo ꝑ terrã eũte. b In asson: ciuitas vel insula. c Mytilenẽ. Glo. Insula vel ciuitas circa asiã: quę iterptat declinãs vel trãsmigrãs. Vel Mytilenẽ/ ciuitas ẽ in cypro insula. d Chiũ/ insula vel ciuitas. Miletũ

a nec sacrilegos nec blasphemantes deam vestram. Qr si demetrius ⁊ qui cum eo sunt b artifices habent aduersũ ali c quem causam conuentus fo d renses aguntur: et proconsu e les sunt/ accusẽt inuicem. Si f quid autem alterius rei quęri g tis in legitima ecclesia poterit b absolui. Nam ⁊ periclitamur argui seditionis hodiernę/ cũ i nullus obnoxius sit de quo k possumus reddere rationem concursus istius. Et cum hęc dixisset/ dimisit ecclesiam.

l Postq̃ au tem cessauit tumultus vocatis paulus disci m pulis exhortatus eos vale dixit: ⁊ profectus est vt iret in macedoniam. Cum autẽ perambulasset partes illas/ ⁊ exhortatus eos fuisset multo ser n mone/ venit ad greciam: vbi cum fuisset menses tres/ factę o sunt illi insidię a iudęis naui p gaturo in syriam: habuitq̃ cõ q silium vt reuerteretur per ma r cedoniam. Comitatus est au s tem eum sosipater pyrrhi be t roensis: thessalonicensiũ ve u ro aristarchus et secundus et x gaius derbeus ⁊ timotheus: y asiani vero tithicus ⁊ trophi z mus. Hi cũ ꝓcessissent susti a nuerunt nos troade: nos ve b ro nauigauim⁹ post dies aqy c morum a philippis: ⁊ venim⁹ ad eos troadẽ in diebus q̃nq̃ vbi demorati sumus diebus f septem. Vna autem sabbati g cum conuenissemus ad fran b gendum panem/ paulus dis putabat cum eis profecturus in crastinum: protraxitq̃ ser i monem vsq̃ in mediam nectem. Erant autem lampades k copiosę in cęnaculo vbi eramus congregati. Sedens autem quidam adolescens no l mine eutichus super fenestrã m cum mergeretur somno graui n o disputãte diu paulo/ ductus p sono cecidit de tertio cęnacu q lo deorsum ⁊ sublatus ẽ mor r tuus. Ad quẽ cum descendis s set paulus/ incubuit super eũ t et complex⁹ dixit: Nolite tur v bari: Anima enim ipsius i eo est. Ascendens autem fran x gensq̃ panem ⁊ gustans sa y tisq̃ allocutus est vsq̃ in lucẽ et sic profectus est. Adduxerunt autem puerum viuentẽ: z et consolati sunt nõ minime. a Nos autem ascendentes na b uem nauigauimus i asson inde suscepturi paulum. Sic eni disposuerat ipse per terrã iter facturus. Cum autem inuenisset nos i asson assumpto c eo venimus mytilenẽ. Et inde nauigantes sequẽti die ve d nimus contra chiũ: ⁊ alia

B

vel ciuitas. a Miletum/ insula est. b Proposuerat: sed mutauit propositum c Ephesū/ ad vel prop. d Pentecosten. s. quinquagesimū. B. Constat paschę tempus et pentecostē temporib⁹ apostolorū celebratū. e Hierosolymis. Fin præceptum legis: Deut. xvj. c. Ter in anno: Sed ipse non ad litteram: sed solutis nexibus quinquagesimū diem remissionis. Leuit. xxv. b. spūsancti agere festinat. Argumentum q̃ epi si possunt in solēnitatibus suis debent ecclesiis interesse. f Mittens/ non naiuigans. g Maiores. In greco presbyteros. h Vos scitis ꝛc. Quarta pars: quę diuidit in tres. Primo proponit se exemplum in tribulationib⁹ tam p̄teritis q̃ futuris. Secundo proponit se exemplum diligētię habē de circa subditos: ibi Quapropter cōtestor. Tertio ponit se exemplū vitandę auaricię: ibi: Argentū et aurū. Ultimo facta oratione flentib⁹ omnib⁹ ascēdit nauim. Vos scitis. Nō gloriat: sed exemplum se proponit vt imitentur. i A prima die/ qua dictum est supra deuenit ephesū k Utilium/ verborum. l Annūciarē/ verbo. m Et docerem/ facto. n Publice: contra hereticos. o Et p domos/ in occulto. p Alligatus: q̃si coactus ad illud iter. q Spiritu/ sancto p̄sciēte vel mēte mea. r Mihi/ q̃ me vel per alios. s Ignorans/ ex me: sed sciens ex spiritu. Vel/ Ignorās/ explicite/ sciēs implicite. t Per omnes ciuitates: non tm̃ in vno loco. v Protestat. Aperte ostēdit: hęc nō sibi sed aliis reuelata de se. j. xxj. c. In tyro monebant eum discipuli ne iret hierusalē: et agab⁹. x Hierosolymis: vt vbi aliqñ persecutus est ecclesiam: ibi nunc pro pace ecclesię doceret. y Animam/ vitam quę inspiratur ab anima temporali quam pro nihilo ducit/ qui eternam vitam expectat. z Dē me. s. meā animam. Job. xiij. d. Qui amat animā suam perdet eā. a Consumē/ more militari. ij. Timoth. iiij. b. Cursum consumaui. b Gratię/ remissionis peccatorū. Vel/ Gratię/ spiritualis. c Vos omnes/ qui estis in prouincijs quib⁹ prędicaui. d Quapropter: quia non videbitis. e Cōtestor/ testamentum relinquo vob. f Quia mūdus: quia nō peperci vitijs q̃n ferirem. Greg⁹. Tot occidimus quod ad mortem ire quotidie tepidi et tacētes videmus. g Omnium/ vestrū. h Subterfugi: prętermisi aliquem sermonē doctrinę. i Consilium/ maxime de incarnatione. k Attendite/ maioribus natu dicit. i. vos et gregem custodite ab hęreticis. l Episcopos/ speculatores: non propter nomē solū vel honorē: sed/ m Regere ecclīaz dei: nō vīam nō q̃ vna ciuitas plures habuerit epos: q̃ ds sup̄ p̄sbyteros ephesi: nūc dicit epos: cōiunctus est eni gradus/ et i multis similit. n Sanguine. s. nō puo pcto. Apocs. j. b. Lauit nos a pctis nr̄is i nsanguine suo. B. Non dubitat sāguinē dei dicere propter vnionē personę in duabus naturis p qua dicitur filius hominis qui est in cęlo: Job. iij. b. contra nestorū. o Ego scio: ideo attendendum. p Intrabūt/ qui deforis sūt ex ecclesijs. q Post discessionē/ de mūdo: q̃si tunc erit timēdū cum abero. r Lupi/ hęretici callidi i fraude/ fortes in disputatione/ crudeles i occisione. s Nō parcētes. Soph. iij. a. Lupi vespe ꝛc. t Et ex vobisipsis. prętер eos q̃ deforis intrabūt. j. Job. ij. c. Ex nob exierūt. ꝛc. v Propter qd: quia intrabunt et exurgēt. x Per triēniū. Vñ Zirator. Qui canit ecclie tria dogmata sępe edit: Historicū/ morale sonās typicūq̃ volumen. Hinc iudęa vacans sterilis quę dicit arbor. Expectata tribus fructum non protulit annis: Lucę. xiij. b. y Et nūc. fragiles designat epos. z Cōmēdo/ vt custodes aliorū custodiat de⁹. a Et verbo/ spūsancti qui loquebatur in paulo. b Gratię: qd p̄stat grāz audiētib⁹. Hoc verbum dixerat memoriē retinendū: q: non parua ē custodia dei p̄cepti memoria. c Edificare: vos in vnā domū. i. ecclīaz. d hereditatē/ cęlestē. e In sctificati: vt ipsi sctificent dono ei⁹ et sint ei⁹ hęreditas. f Argētū. In b cognoscunt lupi: q: hec p̄cupiscūt. Michęę. iij. d. Sacerdotes tui merce de docebāt. g Cōcupiui. ij. Thessal. iij. b. Mecq̃ gratis panē ꝛc. Numeri. xvj. c. Tu scis q̃ nec asellū ꝛc. j. Regū. xij. a. Si d manu cuiusq̃ mun⁹. h Ministrauerūt. Exēplū opādi etiā epis et signū q̃ discernāt a lupis. j. Thessal. iiij. c. Operemīmāibus vīis. Item. ij. Thessal. iij. b. Nocte et die operantes. ꝛc. i Omnia/ exēpla opandi maxie nō tm̃ prędicādi. k Sic vt ego cui⁹ man⁹ ministrauerunt. l Suscipe infirmos/ ad ministrādū eis sicut ego feci bis q̃ mecū sūt: vel parcete eis ne grauenī in dandis

die applicuim⁹ samū: et sequē
a ti die venimus milētum. Prō
posuerat eni paulus transna
c uigare ēphesum/ ne qua mo
ra illi fieret i asia. Festinabat
eni si possibile sibi esset vt diē
d pēntecosten faceret hierosoly
e mis. A mileto autem mittēs
f ephesum vocauit mā̄iores na
g tu ecclesię: qui cum venissent
ad eum/ et simul essēt dixit eis:
h Vos scit̄ a prima die qua in
gressus sum in asiam qualiter
vobiscum per omne tempus
fuerim/ seruiēs dño cum om
ni humilitate et lachrymis et
temptationib⁹ quę mihi acci
derunt ex insidijs iudęorum:
quomodo nihil subtraxerim
i vobis vtilium quo minus ān
l nunciarem vobis et dōcerem
m vos pūblice et pēr domos: te
n stificans iudęis atq̃ gentilib⁹
o in deum pęnitentiam et fidem
in dñm nostrum iesum chri
p stum. Et nunc ecce ālligatus
q ego spiritū vado i hierusalē:
r quę in ea ventura sunt mihi
s ignōrans: nisi q̃ spiritussan
t ct⁹ per ōmnes ciuitates mihi
v prōtestat̄ mihi dicēs: quoniā
x vincula et tribulationes hiēro
solymis me manent. Sed ni
y hil horū vereor/ nec facio ān
z mam meam preciosiorē q̃ mē
a dummodo cōsumem cursū
meum et ministerium verbi qd
accepi a dño iesu testificari
b euāgelium grātię dei. Et nūc
ecce ego scio quia ampli⁹ nō
c videbitis faciem meam vōs
omnes per quos transiui prę
d dicans regnum dei. Quāpro
e pter cōtestor vos hodierna
f die: quia mundus sum a san
g h guine ōmniū: Nō eni subtēr
fugi quo minus annūciarem
i omne cōsilium dei vobis.
k Attēndite vobis et vniuerso
gregi in quo vos spiritussan
l m ctus posuit ēpiscopos rēgere
ecclesiam dei quam acquisi
n o uit sānguine suo. Egō scio q̃
p q niam intrābunt pōst discessio
r nem meam lūpi rapaces i vos
s t nōn parcentes gregi. Et ex
vobisipsis exurgēt viri loquē
tes peruersa vt abducant dis
v cipulos post se. Prōpter qd
vigilate memoria retinentes:
x quoniam pēr triennū nocte
et die non cessaui cum lachry
mis monens vnūquemq̃ ve
y z strū. Et nūc cōmēdo vos
a b deo et vērbo grātię ipsius qui
c potens est ędificāre et dare hę
d e rēditatem in sānctificatis om
f nibus. Argēntum et aurum
g aut vestem nullius cōncupiui
ipsi scitis: quoniam ad ea quę
mihi opus erant et his qui me
b cum sunt ministrāuerūt man⁹
i istę. Omnia ostendi vobis: q̃
k l niā sic laborātes oportet sūs
cipere infirmos: ac meminisse
verbi dñi iesu: qm̃ ipse dixit:

Y Et nūc. fragiles designat epos. z Cōmēdo/ vt custodes aliorū custodiat de⁹. a Et verbo/ spūsancti qui loquebatur in paulo. b Gratię: qd p̄stat grāz audiētib⁹. Hoc verbum dixerat memoriē retinendū: q: non parua ē custodia dei p̄cepti memoria. c Edificare: vos in vnā domū. i. ecclīaz. d hereditatē/ cęlestē. e In sctificati: vt ipsi sctificent dono ei⁹ et sint ei⁹ hęreditas. f Argētū. In b cognoscunt lupi: q: hec p̄cupiscūt. Michęę. iij. d. Sacerdotes tui merce de docebāt. g Cōcupiui. ij. Thessal. iij. b. Mecq̃ gratis panē ꝛc. Numeri. xvj. c. Tu scis q̃ nec asellū ꝛc. j. Regū. xij. a. Si d manu cuiusq̃ mun⁹. h Ministrauerūt. Exēplū opādi etiā epis et signū q̃ discernāt a lupis. j. Thessal. iiij. c. Operemīmāibus vīis. Item. ij. Thessal. iij. b. Nocte et die operantes. ꝛc. i Omnia/ exēpla opandi maxie nō tm̃ prędicādi. k Sic vt ego cui⁹ man⁹ ministrauerunt. l Suscipe infirmos/ ad ministrādū eis sicut ego feci bis q̃ mecū sūt: vel parcete eis ne

16. q. 1. c. Pdicator.

De con. dis. 5. c. nunq̃.

2. Regū. 3. k. Mat. 13. c.

95. dis. c. ecce. 7. q. 1. c. suggestum.

grauentur in dandis expēsis ꝓdicatorib⁹ suis. Lucꝰ.x.c. Si
q̄d superogaueris ꝛc. Hoc ē euāgeliū prędicare: ⁊ sūptus of/
ficio debitos non q̄rere. j. Cor. ix. b. a Beati⁹ ē. Hoc i
euāgelio nō legit. Nō eni oīa scripta sunt: sed forte ꝗ paulus
ab aplis audiuit vel
a spūsancto accepit.
Joh. vltꝰ. g. Multa
q̄dē ⁊ alia. Vel pōt
dici q̄ hui⁹ sensus ē
Lucꝰ. vj. e. Oī pe/
tenti te tribue. Et
Mat. v. b. Nolite
possidere aur ꝛc. B.
Nō illis q̄ secuti sūt
eū relictis omnibus.
Mat. xix. d. diui/
tes elemosynarios ꝗ
ponit: sed illos maxi
me glorificat q̄ renū
ciātes oīb⁹ q̄ possi/
dent nihilomin⁹ la/
borāt manib⁹ suis vt
habeant vñ tribuāt
necessitatem patiēti:
Eph. iiij. g b Ora
uit/ p se q̄ pfectur⁹
erat/cōmendās eos
deo/ maxie ꝓpt suū
recessū ⁊ lupoꝝ ad/
uentum.

Expo. Ca. XXI

Cum autē factū esset ꝛc. Hoc ca/
pitulū diuidit in q̄tuor ptes. In prima
dr quō paul⁹ p diuersa loca trāsiēs: ⁊ ve/
niēs tyrū: rogat⁹ ē a fratrib⁹ ne iret hieru
salē. In scda quō de tyro venit cęsareā ad
domū philippi: ⁊ de aduentu ⁊ prophe/
tia agabi de paulo: ibi: Et expletis.
In tertia quō veni/ens hierusalē de ꝓsi/
lio iacobi assumpsit votū naçarꝰ ꝓpt
iudęos: ibi: Post
dies. In q̄arta q̄/
modo iudęi man⁹ in/
iecerūt i paulū/falso
accusātes eū/ ⁊ aduē
tu tribuni q̄ ereptū
de manib⁹ iudęorum
duxit i castra: a q̄ pe
titā loquendi ad po/
pulū licētiā obtinuit:
g.11.b. ibi: Dū aūt septē
dies ꝛc. Dicit ergo
Cum aūt factum
esset ꝛc. o In
phenicē/ puin cia
syrię: in q̄ tyrus ⁊ sidō.

a Beati⁹ ē magꝰ dare q̄ acci/
pe. Et cū hęc dixisset: positꝰ
b genib⁹ suis dr̄auit cū oīb⁹ illis.
Magn⁹ aūt flet⁹ fact⁹ ē oīm:
⁊ pcūbentes sup collū pauli:
osculabant eū dolētes maxie
i verbo q̄ dixerat: q̄n ampli
us faciem ei⁹ nō essent visuri.
Et deducebāt eū ad nauē.

c Cum aūt fa c Ca. XXI
ctū esset vt nauigare/
mus/abstracti ab eis: re
cto cursu venim⁹ choum: ⁊ se/
quenti die rhodū: ⁊ inde pa/
tharā. Et cū inuenissem⁹ na/
d uem trāsfretantē in phenicēm
ascēdētes nauigauim⁹. Cum
e āpparuissem⁹ aūt cypro/relin
f quētes eam ad sinistrā naui/
g gauim⁹ in syriam ⁊ venim⁹ ty/
h rūm. Ibi eni nauis expositu/
ra erat onus. Inuētis aūt dis
i cipulis/māsim⁹ ibi diēb⁹ sep/
k tem: Qui paulo dicebāt pēr
spiritū: ne ascēderet hierosoly
l mā. Et expletꝰ dieb⁹ prōfecti
m ibām⁹/deducētib⁹ nos oībus
cum vxoribus ⁊ filijs vsq̄
foras ciuitatē: ⁊ positꝰ genib⁹
n in litore dr̄auim⁹. Et cū vale
fecissem⁹ inuicē ascēdimus in
o nauem: illi autem redierūt in
p sua. Nos vō nauigatione ex/
plicita a tyro descendim⁹ pto/
lomaidam/ ⁊ salutatis fratrib⁹
mansimus die vna apud il/
q los. Alia autem die prōfecti
r venimus cęsāream. Et intrā/
s tes domū philippi euangeli/
t stę/qui erat vnus de septem:
v mansimus apud eum. Hui⁹c
autem erant filię quattuor vir
x gines prōphetantes. Et cum
morāremur per dies aliquot:
y superuenit quidam vir a iu/
dęa prophęta nomine agab⁹.
Is cum venisset ad nos/tulit
z çonam pauli: ⁊ alligans sibi

hierosolymā. k Dr̄auim⁹/alterutrū. B. Usq̄ hodie mon
strat loc⁹ i arenis vbi parit dr̄abāt. Hic impleta est ꝓphęta.
Ps. Filię tyri ꝛc. Nulla eni ciuitas cū matori dulcedine apo
stolū suscepit: tenuit et dimisit. o Illi/tyrij. p Nauiga Ps. 44.
tione explicita.
hucusq̄ nauiebāt.
q Profecti/ per
terra. r Cęsareā:
palestinę. s Phi
lippi: nō aplī s ꝓdi
catoris q̄ eunuchō ꝗ
dicanit: ⁊ in samaria
ꝗ. viij. a. Et ob ꝓpu
prū prędicatiōis of/
ficiū euangelista di/
ctus ē. t De sep
tem/ diaconib⁹. v
Huic aūt erāt ꝛc.
Rab. Alibi filię phi
lippi aplī ⁊ ꝓphetisse
legunt. Hiero⁹ sup
Jobel. ij. g. Sz ve/
ritati hui⁹ loci nō est
ꝓdicēdum: nisi forte
vterq̄ filias ꝓphetis
sas habuisse intelli/
gat. x Prophe
tantes: sicut dicit.
Jobel. ij. g. Pro/
phetabunt filij ve/
stri et filię vestrę. y
A iudęa: q̄ ideo
dicitur: quia cęsarea
in qua erant ad sa/
mariam pertinet:
in ꝓfinio phęnicis
et palestinę sita. z
Zonā pauli. B.
Veteres ꝓphas imi/
tatur dicentes: Hęc
dicit/domin⁹: quia/
spiritussanctus/eque
dñs ē vt pat ⁊ filius:
nec eos separio sepa
ri pōt/q̄rū vna natu
ra ⁊ volūtas vna. a
Alliga būt. per ꝗ
fortitudo fidei mon/
strat in paulo. b
Volūtas/ de vita
vel morte pauli. c
Post dies. Tertia
ps. d Preparati
siue viuere siue mo
ri ad volūtatē domi/
ni. e Hūc. Glo.
Philippum euāgeli/
stam: vl tasonē: de q̄
ꝗ. xvij. b. f Anti/
quū/olim fidelē. g
Ad iacobum: al/
phei filiū/marię ma/
tertęrę christi/fratrē
dñi: q̄ post passionē
dñi statim ordinatus

e Cū apparuissem⁹. i. rātū apro/
piquassem⁹ vt videre vl de ea videri possem⁹. f Ad sinistrā:
ad occidētē retrorsū eūtes ꝓsueto more nautarū. g In sy/
riā. i. phęnicē. h Tyrū/ vbē phęnicę. puincię. k Per
spīm: suū vel ꝓpheticū: sciens eū alligādū. l Dieb⁹ sep/
tem/ꝗdicti. Scda ps. l Profecti/ de tyro. m Ibam⁹/
eps hierlm/triginta ānis rexit ecclīā vsq̄ ad septimū neronis
ānū: qui iux tēplū vbi ꝗcipitat⁹ fuit sepult⁹ ē. b Salutas/
set/paul⁹. l Magnificabāt/ grās agentes. k Videes
frat/interrogatiue. l Emulatores/ çelatores aduersus re.
m Audierūt. Inde ē çelus. n A moyse. i. moysi lege.
o Scōm ꝓsuetudinē/antiquā p Ingredi/ in synago
gam: vel ꝓcursari

gam: vel ꝓuersari ī lege dānās scripta moysi tanq̃ sacrilega ⁊ nō a deo mādata. Hoc dicebant iudei de paulo nesciētes iudeos fideles hęc obseruare: nō ꝓ adipiscēda salute q̃ in christo reuelata ꝓ baptismū dabat: sed ꝓ cōmēdata dei auctoritate ⁊ ipsoꝝ sacrāmētoꝝ scritate. Ipsi ꝯo ea seruabāt q̃si necessaria qb⁹ aduersabat paul⁹: docēs iustificari hoīem ꝑ gr̃am in lege ꝑfiguratiua: iō eū pseqebant quasi leg⁹ inimicū: Hāc eoꝝ falsam criminationē vitauit eadē celebrādo q̃ ipsū dānare dicebāt: ostendēs nec iudeos ab hmōi q̃si nefarijs ꝓhibendos: nec gentiles ad ea q̃si necessaria cogēdos. a Et impende. fuge te illis b Et. i. donec. c Radāt. sed scient: d Sed ambulās Nō enī ita reꝓobas legalia. sīē dictū est: si autem iō celebrāret vt actiōe simulata suā occultaret sententiā: nō hęc dicēret iacob⁹. e De his: q̃si nō est ꝗ epistolā nr̃am qd modo debem⁹. f Iudicātes. nō tm dicentes. g Ut abstineāt. nihil tale seruantes: ⁊ nō coganㄥ iudaicare. Rab. Nō sūt ꝓhibiti eodē tpe iudei credētes ꝗm legē ingredi stāte adhuc tēplo: ꝗ credētes ex gētib⁹ ꝓhibebantur ad legē ꝓuerti: q̃ tamē mozalia legⁱ seruare iubebantur. Et nota q̃ ꝗ ē quarta sinodus hierosolymis habita. Prima ꝓ electione alterius apostoli ꝓ iuda. s. j. d. Secūda ꝓ electione septē diaconozum. s. vj. b. Tertia de circumcisione non imponenda gentibus conuersis. s. xv. c. Quarta hic ꝓ iudeis nō ꝓhibēdis a cerimonijs ꝓt scādalū eoꝝ q̃ putabāt apl⁹os legē moysi dānare sic idolatriā. h Assūptis viris quattuoꝝ habētib⁹ votū. i Purificat⁹ radēs caput. k In tēplū donec offerret. l Expletionē finē. m Dū aūt septē. Quarta ps. n Cōsūmarent: nōdū ꝓsūmati essent. In greco expssi⁹. Cū inciplebāt septem dies ꝓsummari: alioq̃n nō staret q̃ post q̃nq̃ dies sui aduēt⁹ in cesareā. j. xxiij. c. dixit ꝗsidi: Nō sūt pl⁹ q̃ꝗ duodecim dies ex q̃ ascēdi hierusalē. Si enī his septē ⁊ illis q̃nq̃ dieb⁹ ꝓcilij dies q̃ ipse pharisęos et saducęos dissociauit: ⁊ altera die q̃ eū iudęi occidere voluerūt. j. xxiij. b. adijciant: erūt plus q̃ꝗ duodeci dies. Sz de istl sep tem iam trāsierāt duo: et sic nulla erit contrarietas. j. xxiij. d. o De alia minoze. p Cōcitauerūt in paulum ⁊ suos. q Qui aduersus pplm: q: docebat credētes esse veram hierusalē ⁊ nouā legē pferebat: ⁊ locū dei dicebat esse totā ecclesiā. r Scm̄ locū: ciuitatē hierusalē vel tēplū. B. Q: videbāt gētiles gr̃ę sectatoꝝ legⁱ cerimonias ⁊ tēpli solennia min⁹ frequētare: timebāt ne venirēt romāi ⁊ tollerēt locū ⁊ gētem: Job. xj. f. s Clausę ne ī templum refugeret. t Tūc accēdēs vel ascēdēs. v Alligari: donec cā eiꝰ iudicaret. x Alij aūt aliud. Diuersi diuersa dicebāt: q: certā cām ñ habebāt. y In turba: q̃ turbidā ꝓfert sniam. z In castra militū suoꝝ ne iudęi occiderēt eum. a Ad grad⁹ qb⁹ descēdebat de tēplo vel ascēdebat in castra. b Propter vim: iō a fortib⁹ portabat. c Tolle eū qd ⁊ de christo dixerat: Job. xix. a. quasi noli inquirere cām: ꝗ duc ad mortē. d Inducī cū pararet eiꝰ iducīo: nōdū tñ a gradib⁹ exierat. e Grece interrogatiue: q: vt putat tribun⁹ grecū loq̃bat: vel ne iudęi intelligerent. f Egypti⁹. B. Quidā egypti⁹ venerat ī iudęā: q̃ fidē sibi ꝓphetię magica arte ꝓiscēs ꝓgregauit q̃tuoꝝ milia iudęoꝝ q̃s ducens ꝑ desertū venit ad mōtē oliueti: pat⁹ irruere ī hierusalē ⁊ eā sibi subiugare: cui occurrēs fęlix cū armatl egyptio cū pauc⁹ fugato alios inkfēc. Oz si de B nūero satellitū dissēsio est inꝗ tribunū q̃ B dic. et iosepho q̃ ō egypto scꝗsit: nō ē curādū. Potuit enī ꝑ cū paucis venire: postea plures collegere: et isti ꝑ venerunt tpe fęlic⁹. g Sicariozū gladiatozū: q: sica ōz gladi⁹ breuis quę manu portātes ꝓpo pmixti occulte vulnerabāt: vt q̃relā mozs ꝓueniret et pcussoz lateret. h Judę⁹ nō egypti⁹. i A tharso: q̃ portat⁹ ē a parētib⁹ migrātib⁹: capto a romanis opido galileę giscali noie vbi nat⁹ ē: ꝗ tharsensē se dic: q: ibi nutrit⁹ sic christ⁹ ī bethleē nat⁹ ōz nazaren⁹: ꝗ p⁹ modū ob studiū legⁱ hierosolymā venēs erudit⁹ ē a gamaliele. Et nota q̃ nō ī ciuitate tharso nutrit⁹ ē: ꝗ ī municipijs adiacētib⁹. Dicit aūt municipiū territozīū vel rura adiacētia q̃ tributa debita reddūt ciuitati. Ñ nō vocat se ciuē tharsensē ꝗ municipē. Quidā tñ libri hūt ciuis ꝓ municeps. k Nō ignotę romanis. Vel municeps. l. munia captēs: q̃si censū romanis ꝓfessus. l Rogo aūt q: vester sū. m Hebręa: vt oīs pl⁹s intelligeret vel

Iri fratres ⁊c. Expo. Ca. XXII (plus taceret.

Hoc capm̄ diuidit in duas ptes. In ꝑma agit ō sermone pauli: in q̃ breuit dic: q̃d añ ꝓuersionē fecerit: et modū ꝓuersiōis: ⁊ ō turbatiōe iudęoꝝ ꝓ eo q̃ dixit se missū a dño ad gētes. In scda quō paul⁹ flagellari iussus dixit se esse ciuē romanū: et sic solut⁹: in crastino adduct⁹ est ad iudęos vt sciret causa eius: ibi: Vociferantibus aūt ⁊c. Dicit ergo n Viri a virtute. o Fratres coęui. p Et pres se niozes. Prestiterūt

c 2 ꝗ

quattuoꝝ votū habētes sup se
His assūptl sctifica te cū illis
a et impēde ī illis vt rādāt capi-
b ta: ⁊ sciēt oēs q: q̃ de te audie
c rūt falsa sūt: sed ambulās ⁊ ip
d se custodiēs legē. Bē his aūt
e q̃ crediderūt ex gētib⁹ nos scri
f psim⁹ iudicāntes: vt abstine
g ant se ab idolis imolato ⁊ san
guine: ⁊ suffocato ⁊ fornicatio
h ne. Tūc paul⁹ assumptl viris
i postera die purificat⁹ cū illis
k intrauit in tēplū annūciansl
l expletionē dierū purificatio
nis donec offerret ꝑ vnoq̃z
m eoꝝ oblatio. Bū aūtem septē
n o dies ꝓsūmarent hi q̃ de asia
erāt iudei cū vidissent eū in tē
p plo ꝓcitauerūt oēm populū: ⁊
iniecerūt ei man⁹ clamantes:
Viri israelitę adiuuate. Hic ē
q homo q̃ aduersus populū ⁊ le
gem ⁊ locū hūc oēs vbiq̃z do
cens: insup ⁊ gētiles induxit ī
r tēplū ⁊ violauit sanctū locū
istū. Viderāt enī trophinum
ephesū in ciuitate cū ipso quē
estimauerūt q̃m in tēplū intro
duxisset paul⁹. Cōmotaq̃z ē ci
uitas tota: ⁊ facta est ꝓcursio
populi. Et apꝗhendētes pau
lū trahebant eū extra tēplū et
s statim clausę sūt ianuę. Quę
rentib⁹ aūt eū occidere: nūcia
tū est tribuno cohortl: q: tota
ꝓfūdit hierusalē. Qui statim
assumptis militib⁹ ⁊ cēturioni
b⁹ decucurrit ad illos. Qui cū
vidissent tribunū et milites:
cessauerūt percutere paulū.
t Tūc accedens tribun⁹ apꝗ
v hendit eū ⁊ iussit alligari cate
nis duab⁹: ⁊ interrogabat q̃s
x esset: ⁊ q̃d fecisset. Alij aūt ali
y ud clamabāt in turba. Et cū
nō posset certū cognoscere ꝑ
z tumultu: iussit duci eū in cā
a stra. Et cū venisset ad gradus
ꝓtigit vt portaret a militibus
b ꝓpter vim populi. Seque
bat enī multitudo populi cla
c mās: tolle eū. Et cum cępisset
d īduci in castra: paul⁹ dicit tri
buno. Si licet mihi loq̃ ali q̃d
e ad te? Qui dixit ei: grec ē no
f sti? Nōne tu es egypti⁹ q̃ ātē
bos dies tumultū cōcitasti: et
eduxisti in desertum quattuoꝝ
g milia virozū sicāriozū? Et di
xit ad eū paulus. Ego homo
h ī sum quidem iudę⁹ a tharso ci
k licię: nō ignotę ciuitatis mu
l niceps. Rogo autē te permit
te mihi loq̃ ad populū. Et cū
ille pmisisset: paulus stans in
gradib⁹: annuit manu ad plę
bem: ⁊ magno silētio facto: al
m locut⁹ ē hebręa lingua dicēs.
n o
p

Viri frā
tres ⁊ pātres audite quā
ad vos nunc reddo ra
tionem. Cum audissent autē

Ca. XXII.

33. q. 3. c. maximian⁹

diaconozum. s. vj. b. Tertia de circumcisione non imponenda gentibus conuersis. s. xv. c. Quarta hic ꝓ iudeis nō ꝓhibēdis a cerimonijs ꝓt scādalū eoꝝ q̃ putabāt apl⁹os legē moysi dānare sic idolatriā. h Assūptl virl quattuoꝝ habētib⁹ votū. i Purificat⁹ radēs caput. k In tēplū donec offerret. l Expletionē finē. m Dū aūt septē. Quarta ps. n Cōsūmarent: nōdū ꝓsūmati essent. In greco expssi⁹. Cū inciplebāt septem dies ꝓsummari: alioq̃n nō staret q̃ post q̃nq̃ dies sui aduēt⁹ in cesareā. j. xxiij. c. dixit ꝗsidi: Nō sūt pl⁹ q̃ꝗ duodecim dies ex q̃ ascēdi hierusalē. Si enī his septē ⁊ illis q̃nq̃ dieb⁹ ꝓcilij dies q̃ ipse pharisęos et saducęos dissociauit: ⁊ altera die q̃ eū iudęi occidere voluerūt. j. xxiij. b. adijciant: erūt plus q̃ꝗ duodeci dies. Sz de istl septem iam trāsierāt duo: et sic nulla erit contrarietas. j. xxiij. d. o De alia minoze. p Cōcitauerūt in paulum ⁊ suos. q Qui aduersus pplm: q: docebat credētes esse veram hierusalē ⁊ nouā legē pferebat: ⁊ locū dei dicebat esse totā ecclesiā. r Scm̄ locū: ciuitatē hierusalē vel tēplū. B. Q: videbāt gētiles gr̃ę sectatoꝝ legⁱ cerimonias ⁊ tēpli solennia min⁹ frequētare: timebāt ne venirēt romāi ⁊ tollerēt locū ⁊ gētem: Job. xj. f. s Clausę ne ī templum refugeret. t Tūc accēdēs vel ascēdēs. v Alligari: donec cā eiꝰ iudicaret. x Alij aūt aliud. Diuersi diuersa dicebāt: q: certā cām ñ habebāt. y In turba: q̃ turbidā ꝓfert sniam. z In castra militū suoꝝ ne iudęi occiderēt eum. a Ad grad⁹ qb⁹ descēdebat de tēplo vel ascēdebat in castra. b Propter vim: iō a fortib⁹ portabat. c Tolle eū qd ⁊ de christo dixerat: Job. xix. a. quasi noli inquirere cām: ꝗ duc ad mortē. d Inducī cū pararet eiꝰ iducīo: nōdū tñ a gradib⁹ exierat. e Grece interrogatiue: q: vt putat tribun⁹ grecū loq̃bat: vel ne iudęi intelligerent. f Egypti⁹. B. Quidā egypti⁹ venerat ī iudęā: q̃ fidē sibi ꝓphetię magica arte ꝓiscēs ꝓgregauit q̃tuoꝝ milia iudęoꝝ q̃s ducens ꝑ desertū venit ad mōtē oliueti: pat⁹ irruere ī hierusalē ⁊ eā sibi subiugare: cui occurrēs fęlix cū armatl egyptio cū pauc⁹ fugato alios inkfēc. Oz si de B nūero satellitū dissēsio est inꝗ tribunū q̃ B dic. et iosepho q̃ ō egypto scꝗsit: nō ē curādū. Potuit enī ꝑ cū paucis venire: postea plures collegere: et isti ꝑ venerunt tpe fęlic⁹. g Sicariozū gladiatozū: q: sica ōz gladi⁹ breuis quę manu portātes ꝓpo pmixti occulte vulnerabāt: vt q̃relā mozs ꝓueniret et pcussoz lateret. h Judę⁹ nō egypti⁹. i A tharso: q̃ portat⁹ ē a parētib⁹ migrātib⁹: capto a romanis opido galileę giscali noie vbi nat⁹ ē: ꝗ tharsensē se dic: q: ibi nutrit⁹ sic christ⁹ ī bethleē nat⁹ ōz nazaren⁹: ꝗ p⁹ modū ob studiū legⁱ hierosolymā venēs erudit⁹ ē a gamaliele. Et nota q̃ nō ī ciuitate tharso nutrit⁹ ē: ꝗ ī municipijs adiacētib⁹. Dicit aūt municipiū territozīū vel rura adiacētia q̃ tributa debita reddūt ciuitati. Ñ nō vocat se ciuē tharsensē ꝗ municipē. Quidā tñ libri hūt ciuis ꝓ municeps. k Nō ignotę romanis. Vel municeps. l. munia captēs: q̃si censū romanis ꝓfessus. l Rogo aūt q: vester sū. m Hebręa: vt oīs pl⁹s intelligeret vel

Iri fratres ⁊c. Expo. Ca. XXII (plus taceret.

Hoc capm̄ diuidit in duas ptes. In ꝑma agit ō sermone pauli: in q̃ breuit dic: q̃d añ ꝓuersionē fecerit: et modū ꝓuersiōis: ⁊ ō turbatiōe iudęoꝝ ꝓ eo q̃ dixit se missū a dño ad gētes. In scda quō paul⁹ flagellari iussus dixit se esse ciuē romanū: et sic solut⁹: in crastino adduct⁹ est ad iudęos vt sciret causa eius: ibi: Vociferantibus aūt ⁊c. Dicit ergo n Viri a virtute. o Fratres coęui. p Et pres se niozes. Prestiterūt

Ꝑ niores. a Prestiterūt: ꝓter ꝗ hebrēū loq̃bat. b Nutriꝰ/i.nutriꝰ i pueritia. c Nutriꝰ/i adolescētia quādo legē dicit. d Secꝰ pedes/ad obsequiū: ⁊ qz paruꝰ ⁊ humilꝰ sedebat ad pedes magistri. e Emulator: imitator vl ꝛ̃elator ad aduersus christianos. In greco emulator legis existens. Scōm illud Roma. x.a. Testimoniū illꝰ ꝗ bibeo qd emulationē dei habent. f Fidē/fidē christi quā nunc prēdico. g

5.2.a.et.9.a Ad mortem/christianorū vel stephani: vel mori paratus pro lege. h In custodias/carceris: ñ quia ipse faceret manu sua: sed consentiebat faciētibꝰ. ē. viij. a. Tales digni sunt morte: Roma. j.d. i Sicut p̃nceps. Expertū vocat i testimonium in prēsenti: vel tunc testimonium reddebat quando per eum epistolas mittebat. k Ad fratres/pro tempore moderno non pro tempore persecutionis. Tūc eni reputabat eos nō fratres ꝗ

5.9.a hostes. l Media die: vt sciatur sole lucidior esse. m

De cēlo/a deo. n Circūfulsit: exterius/signans ꝗ illuminandus esset interius. o Saule. Glo. Quidā libri habēt saul saul: vt ostendatur de nomine saulis saulum dictum. p Lūmen/non faciem. q Nō audierunt: intellexerunt: sed tantum sonum vocis pauli: vl eius qui paulo loquebatur/non ꝓborum discrimen. Et sic non erit contrarium ei qd dictū ē. ē. ix. a. r Quid faciā/te cognoscēs vt obediam. s Tibi dicet: Exemplū humilitatis/cōtra doctores non disputandi nec prēsumendi: licet a deo simus edocti. t Oporteat facere/non dicere: quia de dicendo edoctus fuit a deo. v Dre claritate/quē excēcauerat. x Ad manū: non ad oculum. y Iudeis: et a deo habebat/sed plꝰ credebat iudeis. z Respice. Glo. Lux erat i oculis pauli excēcati ⁊ illuminati: et ideo merito credidit. Qd multiplicitER exponitur/ne contrarium videatur. Illuminati et cēcati ꝓm prius ⁊ posterius: vel de luce interiori ⁊ exteriori: vel de miraculosa ⁊ naturali: corporali vel spirituali. Unde. ē. ix. b. Lux enī corporalis exterior excēcauit eum disgregando spiritus visibiles: sed intus illuminatꝰ est: Ideo credidit: id est ampliorem fidem habuit: quia ⁊ prius credebat: sicut dicit Glo. deum esse credebat qui desuper loquebat. a Deus patrū: nō recēs/vt iudei putabāt: b Vt cognoscerēs. Rab. Rectꝰ ordo ꝓordinatꝰ: in ꝓscientia dei cognoscit veritatē: videt

quia hebrea lingua loqretur a ad illos magl ꝓstitērūt silētiū. b Et dixit: Ego sū vir iudeꝰ natus tharso cilicie: nūtriꝰ aūt i c ista ciuitate sec̄ꝰ pedes gamalielis: eruditꝰ iuxta veritatē paterne legis: emulator legis sicut d et vos oes estis hodie/q̃ banc e viam ꝗsecutꝰ sū vsq̃ ad mortē/alligās ⁊ tradēs in custodias viros ac mulieres: sicut p̃nf ceps sacerdotū mihi testimoniū reddit ⁊ oes maiores natu/a qbꝰ ⁊ epl̃as accipiens ad g fratres damascū pgebā vt adducerē inde vinctos i hierusalem vt punirent. Factū est autem eunte me ⁊ appropinquāte damasco media die/subito de cēlo circumfulsit me lux h copiosa: ⁊ decidēs i terrā audiui vocē de cēlo dicētē mihi: i Saule saule qd me ꝗsequeris? Ego aūt rndi: Quis es dne? Dixitq̃ ad me. Ego sū iesus naçarenꝰ quē tu ꝗseqris. Et k q̃ mecū erāt/lūmē quidē videbāt/vocē aūt eiꝰ nō audierūt: l q̃ loquebat mecum. Et dixi: m Quid faciā dne? Dns aūt dixit ad me. Surges vade damascū: et ibi tibi dicēt de oibꝰ n q̃ te oporteat facere. Et cum o nō videre ꝓ claritate luminis illius/ad manū deductꝰ a comitibꝰ: veni damascū. Ananias qdā vir ꝓm legē testimonium habēs ab oibꝰ cohabitāti p bus iudeis: veniens ad me/⁊ astās dixit mihi: Saule frater q respice. Et ego eadē hora respexi in eū. At ille dixit: Deꝰ r patrū nrōꝝ ꝓordinauit te: vt s cognosceres volūtatē eiꝰ: ⁊ videres iustū ⁊ audires vocē ex t oze eiꝰ: qz eris testis illius ad u oes homines eorū q̃ vidisti et x audisti. Et nūc qd moraris? y Exurge ⁊ baptiçare: ⁊ ablue z pctā tua iuocato nomine ipsius. a Factū est autem reuertēti mihi i b hierusalē/⁊ orāti in tēplo: fieri c me in stupore mētis ⁊ videre d illū dicētē mihi: Festina et e exi velocit ex hierusalē: quoniā non recipiēt testimoniū tuum de me. Et ego dixi: Dne: f ipsi sciunt qz ego erā ꝓcludēs g in carcerē ⁊ cēdens ꝗ synagogas eos q̃ credebāt in te. Et h cū funderet sanguis stephani i testis tui: ego astabā ⁊ ꝓsentiebam ⁊ custodiebā vestimenta k interficiētium illū. Et dixit ad l me: Uade qm̄ ego ad nationes m lōnge mittā te. Audiebāt aūt n eū vsq̃ ad hoc verbū ⁊ leuauerūt vocē suā dicentes: Tolle de terra huiusmodi. Non o eni fas est eum viuere. Uociferantibus autem eis ⁊ proiicientibꝰ vestimenta sua ⁊ pulp uerem iactantibus in aerem: q iussit tribunus indūci eum in r castra ⁊ flagellis cēdi/⁊ torq̃ri s eum vt sciret propter quam

iustum christum vel euangeliū/audit ex ore eius non apostolorū. Gal. j.a. Nō ab hoibus neq̃ per hominē: Et sic fit testis visorum ⁊ auditorum per ꝓdicationē vel scripturam vel famam suam. c Ad omnes/ętates/conditiones/sexus/⁊ linguas. d Quē vidisti. Glo. i luce fulgēti p̃uscq̃ excęcarer. e Et audisti/i voce vocante dicit Glo. Non qz vox luceret: ꝗ qz voci lux erat annexa. f Et baptiçare iuocato noie ipsiꝰ ⁊ ablue ⁊c. Sic iunge: quia tinctio in aqua cum inuocatione nominis eius sufficit ad abluendū peccata. g Factum est autem. Glo. Locum ⁊ tempus ꝓterit/⁊ intellige locum nō orationis vel visionis q̃ ponitur in littera: ꝗ locum a quo reuersus est. s. post magnū circūitum de arabia ⁊ damasco. Gal. j.c. Ubi totum determinat. Uel in hac Glo. Locum/supple dicit et tempus prēterit: vel locum prēterit. s. vbi tunc manebat in hierusalem. h Et orānti/me sathanas illuderet. i In stupore. Alq̃ ponunt pauore: alq̃ alienatione/vel extasi. k Illum/christum. l Festina. Glo. Necessitate et admonitione dei facit omnia. B. Hoc non ad elationē sed propter necessitatē dicit vt videatur idoneus euāgelicare gētibꝰ. m Ipsi sciunt: quasi posset eis sufficere exemplum cōuersionis meę. n Testis/martyris. B. Cōfitēdo ꝗ cōsensit: notat ꝗ nō occidit: et sic minꝰ peccauit. Contra. Augꝰ dicit ꝗ plus oibꝰ peccauit: Qd verū est: cōparādo ꝓsensū cōsensui: nō opꝰ operi: qz oibꝰ lapidantibꝰ ꝓsensit: singuli aūtē i actū suū ꝓsētiebāt. o Uade/q̃st q̃uis sciāt: tñ ñ recipiēt te. p Longe/tā loco q̃ fide. q Ad hoc: mittā te ad nationes. r Dicētes/tribuno. Per ꝗ eni maxīe timebāt amittere locū ⁊ gētē. Job. xj. f. Et ē hic argumētū: ꝗ qñ aliqs nō potest ꝓficere in vno loco/debet se trāsferre ad aliū. s Occidentibꝰ ⁊c. Scda pars. t Et ꝓiciētibꝰ. Glo. Et occiderēt eū: vel signū est mꝗoris. v Iactantibꝰ/vel mꝗore vel more bruto aialiū. B. Solus sacerdos scidit vestimēta sua: Dat. xxvj. f. qñ sacerdotiū vetꝰ erat mutādū: nunc aūt qz tota gens spoliāda erat gloria regni oes ꝓiciūt vestimēta iacto puluere in cēlum. Scōm illud. Superbia eorum qui te oderūt ascēdit sēper. x Induci: qd prius prēparatū fuerat nunc impletur. y Et torqueri eum: vt eius tormentis satiarentur. z Vt sciret ⁊c. Ideo iussit non occidi.

Ꝑ Nūtriꝰ/ad flagellādū

Ps. 73.

a Astrinxisset/ad flagellādū. b Et indēnatū: ī indiciario ordine de nullo reatu ꝓuictū. c Multa sūma/pecunię vel annoꝝ. d Ciuilitatē hanc/romā ꝑ qua censū dedi: Ad̄ exponit alia littera quā ponit. B. Tam facile dicis te ciuē romanū esse cū sis pauꝑ/supple. Ego enī scio quāto precio ciuilitatem hanc possedi. Alia Glo. B. dicit. Ciuilitatē reipublice administrationem: cui ānexa era: ciuilis societas: ⁊ illā magna pecunia emit. e Et natꝰ: et ī ꝗ melius romanꝰ ꝗ tu: q̄ romanū nomē emisti. Ex ꝗ videt q̄ pat pauli ante habuit ciuilē societatē cū romanis ꝗ paulꝰ nasceret. Potuit enī eē vt castrū giscalis vñ erat ñ capet a romanis vi/sed volūtate reddiderūt: cuiꝰ redditiōis forte fuit auctor pat pauli capto giscali tharsū ciliciē commigrauit. Migratio enī est voluntaria captiuitas. Vel potest dici q̄ ante fuerit paulꝰ natꝰ. Et tūc expone: Natus. i. a natalibꝰ meis habeo q̄ sum ciuis romanꝰ: nō ab ēptiōe. Sibi enī ⁊ suis hęreditꝰ ciuilitatē acq̄sivit pater eius.

Expo. Ca. XXIII

Atēdens aūt ⁊c. Hoc capitulū diuidit ī q̄ttuor ꝑtes. In ꝑma dicit paulꝰ se bona cōsciētia ꝓuersatū in lege: ꝑ q̄ ananias iussit eū ꝑcuti: quē paulꝰ maledicēs postea se excusauit. In secūda quō pharisęos ⁊ saducęos abinuicē separauit: quibꝰ turbatis milites tribuni raptū paulū duxerūt ī castra: quē ꝓsl nocte illa ꝓsolatꝰ ē: ibi: Sciēs aūt. In tertia de q̄busdā qui vouerūt se occidere paulū qō ꝑ nepotē pauli inotuit tribuno: ibi: Facta aūt die. In quarta dicit quō missus ē paulus ꝑ milites nocte cęsareā ad fęlicē prę̄sidē cū litteris causam missionis ꝓtinētibꝰ ⁊ suscęptꝰ a fęlice: ibi: Tribunus igitur ⁊c.

g Cōsciētia bona. Cōtra: Persecutor fuit: q̄ ⁊c. Sol. Ī bona pōt sumi materialit. Et ē sensus. i. ꝓsciētia boni: qz licet erraret non erat ꝓscius sibi nisi boni. j. Timoth. j. c. Ignorans ꝑsecutꝰ sū. Vel sumit formalit. Et ꝗ duplicit. Vel a ꝓncipio suę natiuitatis: sic ē falsum: vel a tpe suę ꝓuersionis/sicverū est. h Os eius: q̄si impudent gloriāt. i Percutiet: destruet. Et ē ꝓdictio nō optatio. ꝓpt ꝓformitatē iusticię dei: cū ipse dixerit Roma. xij. c. Bēdicite ⁊ nolite maledicere. Et Luc. vj. d. Bēdicite maledicētibꝰ vobis. Aliq̄ libri habent: ꝑcutiat: q̄ non ex motu iracūdię ꝗ inspiratiōe diuina dixit q̄ maxime patet in sequēti responsione. Mystice/aūt ꝓdixit illud sacerdotiū simile parieti dealbato intus fixuras habēti: in proximo destruendū ꝑ sacerdotiū christi. k Paries dealbate/videris esse: q̄ nō es. Mat. xxiij. c. Sepulchra dealbata. m Iudicas/prauo iudicio ⁊ ficto supbię: ex sensu tuo. l Sedēs. Mat. xxiij. a. Sup cathedrā moysi sederūt scribę ⁊ pharisęi. n Scōm legē. Leuit. xxiij. c. Educ blasphemū extra castra ⁊ lapidet eū ⁊c. o Et ꝓtra legem. Exo. xxiij. a. Innocentem ⁊ iustum non interficias. Vbi per locū a maiori omnis lęsio prohibet: quasi si innocens/non sum percutiendus: si blasphemus/educendus ⁊ lapidandus. p Nesciebam. Mollis responsio frangit iram B. Et si hunc vere nouerat in nouo testamēto non esse pontificem: ñ docens alios modestius se habere erga eos ī quorū sunt potestate tēperate rūdet. q Quia ꝓnceps/ꝑsonaliter potest legi vt nesciret ipsum eē ꝓncipem: Vl̄ potest dici q̄ sciebat ipsum esse qui dicebat prīceps: sed sciebat ipsū non esse verum et deo gratum sacerdotum ꝓncipem: qz sacerdotiū iam vęnale erat: ⁊ forte ille emerat. Vel ꝗm Rab. subtiliter dicit se nescire principē: quia sacerdotiū vetus reprobatum erat. r Scriptū est. Exo. xxij. d. q̄si si scirē ipsum esse prīcipem: reꝰ essem. s Sciens autem paulꝰ ⁊c. Secunda pars. t Filius pharisęorum. Contra. q. Timoth. iij. c. Penulā quā reliqui ⁊c. Glo. dicit q̄ est vestis cōsularis quam romani dederant patri pauli quando factus est ciuis: quam adhuc paulus seruabat sibi. Ex quo videtur q̄ pater eius non fuerit pharisęus: sed miles vel nobilis: quia pharisęi non vtebātur huiusmodi veste: Sol. Filius/imitator. s. gamalielis: cuius fuit discipulus. ē. xxij. a. v De spe/quantū ad beatitudinem animarum. x Et resurrectione: quo ad corpora. y Iudicor/condemnor vel ad iudicium trahor: Et ponitur spes pro confidentia quam habemus pro mortuis: vel quam habēt ipsi mortui in gloria ⁊ purgatorio. Sz alit ⁊ alit: Nam isti habent confidentiam de habenda gloria quam nondum habent illi de continuatione iam habite. z Dissensio. B. Sicut bonorum vnitas vtilis: sic malorū nociua bonis ⁊ dispersio vtilis. Ideo paulus eos dissociare satagit: vt quē iuncti vinxerant/dissociati laxarēt. Sic mare solidum filios israel artauit. Exo. xiiij. e. Diuisum liberauit. a Et soluta/dimissa vt irent ad loca sua. b Nec spiritū. Glo. sanctum ergo nec deum: quia deus spiritus est. Job. iij. d. Sol. Spiritus non accipitur hic pro diuina essentia vel persona: sed sicut dicit Glo. idem est angelus q̄ spiritus: sed angelus dicitur quo ad eos qui mittuntur ī ministerium. Heb. j. d. spiritus q̄ ad eos: qui assistūt deo. Daniel. vij. c. Vel potest dici q̄ in Glo. sumitur sanctum pro firmum: et intelligitur de spiritu humano. Credebant enī hominem habere spiritum sed non firmum: id est manentem: sed mortalē cum homine: sicut habent bruta. c Dugnabant. Glo. Pro paulo contra saducęos volentes liberare eum: non ęlo iusticię: sed superbię: ⁊ sectę suę defendendę. d Quid/supple mirandum. e Angelus/per subiectam creaturam. Rab. Apparet q̄ ꝗm Hiero. saducęi nec spiritū nec angelū ꝓfitent.

Ps. ouer. 15. a.

23. q. 1. c. parat

Exo. 22. d.

B

Phil. 3. a.

Mat. 22. c.

C

Mystice

Ideo aut pharisei noiant: qz nouerat illis ziu. a Discer
perek/auellerek. b Ab ipsis/saducei volentib⁹ eu rape:
vl ab vtrisqz simul ꝓtendentib⁹. c Constas/Opportuna adhi
bek ꝓsolatio. d Testificat⁹: significat eu de cetero labora
turu: vel solatiu est ei volenti testificari eu cora multk. De B.ij.
Timoth. vltj.c. Do
min⁹ mihi astitit ꝛc.
Et nota q ꝗter appa
ruit dnis paulo. Pri
mo i via damasci. s.
ix.a. Scdo orati i te
plo. s. xxij.d. Festi-
J.27.d. na ꝛ exi. Tertio i co
rintho. s. xviij.c. Mo
li timere ꝛc. Quę li
cet pus narrek: p re
capitulationē tu se
cuda fuit poz tempe.
Quarto b. Fuit aut
pma ad instructionē
qz vidit arcana dei.
Scda et tertia ad p
fectu. Quarta ad cō
sumationem. Dicik
B eni iturus roma vbi
psumauit vita. e
Facta aut die ꝛc.
Tertia pars. f Et
deuouerut: male
dicto astrixerut. In
greco anathematica
uert. B. Qd verbu
quate sic auctoritat
norut q anathemate
sacerdotali a psortio
christi ꝛ ecclie aliena
tur. Esa. viij.c. Oia
q loquik pls ille co
iuratio e. g Do
nec occiderent.
Beati q esuriut ꝛ sti
iut iusticia: Mat.
v.a. Isti ecouerso
iniqtate esuriut/sa
guine sitiut: sed no e
sapia: no est pruden
tia: no est psiliu ꝓtra
dnm: Prouerb. xxj.
d. h Notu faci
te: no qd ꝓiurauim⁹
Sed vt addit/ i
E Cosilio/ ad celadu
ꝓiuratione. k De
eo. i. ca ei⁹ ꝛ reatu.
l Ex cturiōib⁹:
qui erat cetu: qz ali
us no ita facile vel ci
to habuisset accessu
ad tribunu: et mora
piculosa erat: qd for
te paul⁹ dixit cturio
ni. Un facil⁹ acqeuit
no dedignat⁹ ducere
puerū. m Mo
missu. s. qd pmittas.
n Parate milites.
Glo. Pedestres ig
nobiles q pedites pu
gnabāt: tales fuerūt
q christu crucifixerūt:

magna dissensio facta esset/ti
a mens tribunus ne discerpere/
b tur paulus ab ipsis/iussit mili
tes descendere ꝛ rapere eum
de medio eorū / ac deducere
eum in castra. Sequenti autē
c nocte/assistēs ei dnis ait: Con
d stans esto. Sicut eni testifica
tus es de me i hierusalem: sic
te oportet ꝛ romę testificari.
e Facta autem die collegerunt
f se quidam ex iudeis ꝛ deuo
uerunt se/dicentes neqz man
g ducaturos neqz bibituros dō
nec occiderent paulum. Erat
autē plus qz quadraginta vi
ri qui hanc coniurationem fe
cerat. Qui accesserut ad pri
cipem sacerdotum ꝛ seniores
et dixerunt: Deuotione deuo
uimus nos nihil gustaturos:
donec occidamus paulum.
b Nunc ergo vos notum facite
i tribuno cum consilio/ vt ad
ducat illum ad vos tanqz ali
k quid certius cognituri de eo.
Nos vo prius qz appropiet
parati sumus interficere illu.
Qd cu audisset filius soro
ris pauli insidias/venit ꝛ in
trauit i castra nuciauitqz pau
lo. Vocans autem paulus ad
l se vnum ex cturionibus ait:
Adolescetem huc perduc ad
tribunu. Habet eni aliqd in
dicare illi. Et ille quidem assu
mes eum duxit ad tribunu/ ꝛ
ait: Vinctus paulus rogauit
me hunc adolescentem per
ducere ad te/habentem aliqd
loqui tibi. Apprehedens au
tem tribunus manu illius/se
cessit cum eo seorsum: ꝛ inter
rogauit illu. Quid est qd ha
bes indicare mihi? Ille autē
dixit. Iudeis pueit rogare te:
vt crastina die paulu pducas
in psiliu/quasi aliqd certu⁹ inq
situri sint d illo: Tu vo ne cre
dideris ill. Insidiant eni ei ex
eis viri ampli⁹ qz quadragita
q se deuouerut no maducare
neqz bibere donec interficiat

Job. xix.d. Si eni nobiles ecnt: ipm p mercede fi crucifixisset
nec vestimēta paupis hois diuisisset. o Eqtes septuagi
ta: ne iudei i via raperet paulu: ꝛ tribun⁹ crimis accusarek apd
p fide/qsi accepisset pciu a iudeis p morte pauli. p Ad fe
lice/minor ad maiorē mittit cam. q Claudi⁹ lisias. Mo
cura ait lucas supior
nomē pponere: plus
rei geste ordinē qz lit
teraturę attēdēs ho
nestatē. r Antipa
tridē: ciuitatē ab an
tipre sic vocata. s
F Reuersi: pedestres
ab atipride. t Qui
eqtes. v Paulu:
cu epla. x Audia.
Audierat enim ipsu
esse a cilicia q erat
subiugata romanis:
et ipe a romanis mis
sus erat pses regiōis.
y Herodis/anniq
presidis.
Expo. Ca. XXIIII
Post qnqz
P aut dies.
Hoc capm
diuidit i qnqz partes
In pma dz quo pri
ceps sacerdotu venit
accusatur⁹ paulu: et
ponit ipa accusatio
facta p tertullu ora
tore. In scda paul⁹
anuēte pside excusat
se: ibi: Rndit autē
B paul⁹. In tertia co
gnita ca vtriusqz p
ses differt sniam vsqz
ad aduētu lisię/iubēs
paulu iteri custodiri
ibi: Distulit aut.
In qrta quo felix cu
vxore sua venit audi
re paulu: ꝛ ipo pdi
cate pkrit⁹ dedit pau
lo liberā custodia: ibi
Post aliqt. In
qnta quo pses cedēs
sue pfectioni reliquit
paulu victu/volens
gram pstare iudeis:
ibi: Biennio ꝛc.
Dic g 3 P⁹ qnqz
ꝛc. Dubitatio q hic
posset ee de numero
dierū soluta e. s. xxj.
a. a Descendit
pnceps/ad accusa
du paulu. b Ter
tullo/q loqrek ꝓtra
paulu. e Et cita
to/ad collocutione.
A Moralit. 3 Qui Moralit.
qz dies: fides/spes/
charitas/actio ꝛ pte
platio: vel ꝓtritio/co
fessio/satisfactio/ieiu
niu/elemosyna. P⁹
B descedit ho d bie-
* rusalē samariā

Capitulu. XXIIII.
3 a P Ost quiqz aut dies de
b scendit pnceps sacer
c dotu ananias cu seniorib⁹ q
d busda: ꝛ tertullo qda oratore
q adierut psidē aduersus pau
e lu. Et citato paulo/ cepit ac
cusare tertullus dicens: Cum

* rusalē samariā: quę interptat excelsa supbia. b Felix/exclu-
dens: diabol⁹ rex sup oēs filios supbię: Job. xlj. d. Et accu-
sat pauli humilitas. b Mriceps sacerdotū. Simile.
Amos. vij. c. de sacerdote bethel. c Seniorib⁹ / a q̄bus
egressa ē iniqtas. Daniel. xliij. f. Prouerb. xviij. c. Just⁹ in
pncipio accusator ē
sui nō alterius. d
Tertull⁹: placens
stercore: Phil. iij. a.
Aduocati moderni.
Suscipim⁹/sup
ple bñficia: et ē adu-
latio ad captādū be-
niuolētiā. Vel/Sus
cipim⁹. i. gratū ha-
bem⁹: suple iudica-
ri apud te. c Iu-
uenim⁹/p illos qui
venerāt de asia. s.
xxj. c. d Pesti-
ferū. i. ferētē pestē:
id ē morbū lęt alē. i.
mortē. s. ḡdicationē
q̄ erat vniuersal⁹ mor
bus iudęor. Esa. v.
e. Ve q̄ dicit. rē. e
Seditiōis sectę
. i. q̄ est secta vel quā
facit secta: trāsitiue
vl trāsitiue. f Na
careno⁹/a iesu na-
careno: qd erat illo
pe opprobriū apud
iudęos: postea surre-
xit hęresis q̄ dr naca
renor: q̄ volūt esse
christiani simul r iu-
dęi: qr credūt christū
natū r passū dei filiū
r venturū. g Tē
plū violare: indu-
cēdo in illud gētiles.
h A quo/tribuno.
i Adiecerūt / vel
audierūt phibentes
testimoniū. Job. xlj
a. Corp⁹ el⁹ q̄si scu-
ta fusilia rē. k Re-
spondit rē. Scda
pars. l Annuē-
te: signū faciēte. m
Iudicē gēti/beni-
volum. q. d. amicitiā
vram noui. n Bo
no aio/cū fiducia.

a Suscipim⁹/sup
ple bñficia: et ē adu-
latio ad captādū be-
niuolētiā. Vel/Sus
cipim⁹. i. gratū ha-
bem⁹: suple iudica-
ri apud te. c In-
uenim⁹/p illos qui
venerāt de asia. s.
xxj. c. d Pesti-
ferū. i. ferētē pestē:
id ē morbū lęt alē. i.
mortē. s. ḡdicationē
q̄ erat vniuersal⁹ mor
bus iudęor. Esa. v.
e. Ve q̄ dicit. rē. e
Seditiōis sectę
. i. q̄ est secta vel quā
facit secta: trāsitiue
vl trāsitiue. f Na
careno⁹/a iesu na-
careno: qd erat illo
pe opprobriū apud
iudęos: postea surre-
xit hęresis q̄ dr naca
renor: q̄ volūt esse
christiani simul r iu-
dęi: qr credūt christū
natū r passū dei filiū
r venturū. g Tē
plū violare: indu-
cēdo in illud gētiles.
h A quo/tribuno.
i Adiecerūt / vel
audierūt phibentes
testimoniū. Job. xlj
a. Corp⁹ el⁹ q̄si scu-
ta fusilia rē. k Re-
spondit rē. Scda
pars. l Annuē-
te: signū faciēte. m
Iudicē gēti/beni-
volum. q. d. amicitiā
vram noui. n Bo
no aio/cū fiducia.

in multa pace agamus p te: r
multa corrigant p tuā puidē-
a ciā/sp r vbiq̄ suscipim⁹ optie
b felix cū oi grarū actiōe. Ne di
ut⁹ aūt te ptrahā: oro breuit
audias nos p tua clementia.
c b Inuenim⁹ hūc hoiem pestife-
rū r pcitātē seditiōes oib⁹ iu-
dęis i vniuerso orbe r aucto-
d f rē seditiōis sectę nāçarēor: q̄
e s etiā tēplū violare conat⁹ ē:
quē r apphensū voluim⁹ fm
legē nr̄am iudicare. Supue-
niēs aūt tribun⁹ lisias cum vi
magna eripuit eū de manibus
nr̄is/iubēs accusatores ei⁹ ad
b te venire ā q̄ poterl ipse iudi-
cās de oib⁹ istis cognscere: de
i q̄b⁹ nos accusam⁹ eū. Adie-
cerūt aūt r iudęi dicētes: hęc
k ita se hāe. Rndit aūt paulus
l annuēte sibi ḡside dicere. Ex
m multl ānis esse te iudicē genti
n o huic sciēs: bono aio p me sā-
p tisfaciā. Potes enī cognosce-
q re qr nō pl⁹ sr̄ dies mihi q̄ duo
r decim ex q̄ ascēdi adorare in
hierusalē/ r neq̄ i tēplo iuene
s rūt me cū aliq̄ dispūtantē aut
pcursū faciētē turbę neq̄ i sy-
nagogl neq̄ i ciuitate neq̄ p-
bare pnt tibi de q̄b⁹ nūc accu-
sāt me. Cōfiteor aūt tibi b q
t v x y fm sectam quā dicūt hęresim
z a sic deseruio pri r deo meo: crē
dens oib⁹ q̄ in lege r pphetis
scpta sūt: sp̄em habēs i deum
quā r hi ipsi expectāt resurre-
ctionē futurā iustor r iniqrū.

b In hoc r ipse studio sine offē
c diculo psciam hāe ad deum r
ad hoies sp. Post ānos autē
d plures elemosynas factur⁹ in
e f gētē meā veni/r oblationes et
s vota: in q̄b⁹ inuenerūt me pū-
rificatū in tēplo: nō cū turba
neq̄ cū tumultu. Et apphen-
derūt me clamātes r dicētes:
b Tolle iimicū nr̄m. Quidā au
i tē ex asia iudęi quos oporte-
bat apud te ḡsto esse r accusa
k re si q̄d hāent aduersū me: aut
hi ipsi dicāt si q̄d inuenerunt in
l me iniqtatl cūm stem i pcilio:
m n nisi de vna hac solūmodo vo
o ce q̄ clamaui inr̄ eos stās/ qm̄
de resurrectione mortuor ego
p iudicor hodie a vobis. Distū
lit aūt illos felix certissime/sci
q ens de via hac dicēs: Cū tri-
bun⁹ lisias descenderit audiā
vos. Jussitq̄ centurioni custo-
dire eū r hāe requiē: nec quēq̄
r phibere de suis ministrare ei.
s Post aliq̄t aūt dies veniens
felix cū drusilla vxore sua quę
erat iudęa vocauit paulū r au
diuit ab eo fidē quę ē in chri-
t stū iesū. Disputāte aūt illo de
iusticia r castitate r de iudicio
v futuro trēmefactus felix re-
x spōdit: Qd tunc attinet: vā-
y de: tempore autem oportuno
accersiam te: simūl et sperans
q̄ pecunia daretur a paulo
propter qd r frequenter acces
sienis eum / loquebatur cum
5 eo. Biēnio autem expleto:

rē. v Deseruio/pphetica seruitute: dicit Glo. i. bona: sicē
pphetę boni reputabant apud iudęos: nec ē iactātia q̄ cōpa-
rat se pphetis: qr p inspirationē loqbat sicut r illi. x Patri-
cui⁹ filius demonstror nō seru⁹. y Credēs oib⁹: nō vt sa-
ducęi q̄dā reprobantes. z Scpta: inquātū veritas subia-
cet non inquātū sūt
vmbra. a Spem:
de resurrectione mor-
tuor. b In hoc
credens. c Sine
offendiculo/acti-
ue nō passiue: qr licz
aliq̄ offenderent/ip-
se tm̄ non offendebat
eos: sicē r iudęi ō ver
bis dñi scādalizabāt:
Mat. xiij. g. et. xv.
b. d Plures/a cō
uersione mea. s. xxj. e
e In gētē meā/ i
hierusalē. f Et ob
lationes r vota/fa
ctur⁹: licet ad b nō ve
nerit: tm̄ de pcilio ia-
cobi fec votū r obla-
tiones p more voti:
qr ad orādū r elemo
synas faciēdū tm̄ ve
nerat. g Puri fi-
catū: raso capite ser
uantē legē: Numeri
vi. c. h Quidā
aūt ex asia/inuene
rūt me in templo. i
Quos/asianos. k
Aut hi ipsi/anani-
as cū suis. l Cum
stem/ modo. m
Nisi/qr ḡdicaui.
n De vna. b p an
tiphrasim. Sciebat
enī b ipsis placere.
o De resurrectio
ne: qd tm̄ ipsi cre-
dūt. p Distulit/
iudicare inter eos.
Tertia ps. q De
via/ veritatis quę in
paulo erat: vl iniqtatis
quā faciebāt in pau-
lū. Quare ḡ nō sniā
bat stati p paulo: qr
iudex tenet iudicare
fm allegata r pbata:
r qr ab vtraq̄ pte lisi

as iuocabat testis: ideo expectauit eū. r De suis/discipul⁹
vel socijs: vel de suis facultatib⁹ null⁹ phiberet ei ministrare.
s Post aliq̄t. Quarta ps. t Disputāte/ḡdicāte. No
ta q̄ i b libro fere vbiq̄ ḡdicatio vocat disputatio: qr tūc ia-
ciebāt apl̄i fūdamētū ecclię: r necesse erat vt eēnt sp pati oi po
scēti reddere rōnē de fide christi. s. Pet. iij. c. vel p miracula
vl p rōnes. v Tremefact⁹/seruili timore pterrit⁹. x Ma
de/liberā oñdit custodiā. y Simul. Sic iūge: Tremefact⁹
r sperās: vñ timore dei r spe pecūię dimisit eū libere custodiri.
5 Biēnio rē. Quīta ps. B. Cōuersatiōis pauli i cęsarea:
nō ḡsidat⁹ felicl: q̄ supra dict⁹ ē multis ānis iudex fuisse: cū hi-
storię narrēt secūdo neronis āno missū romā apl̄m: claudiū ꝓ
cęsarē eo tpe q̄ agrippā filiū herodis ab āgelo percussi. s. xij. d.
regem pstituit iudęor: felicē q̄s toti⁹ puincię r samarię pcura-
torē misisse. Sz adhuc nō videt q̄ ita cito biēniū cōuersationis
pauli i cęsarea sit elapsū. Jō alit soluit mgr̄ i historijs: quia aū

Sz ex b magl deberet differre. Sol. Sciebat ipsū bñ seruatu
rū ius reipublicę: et q̄ iuste iudicaret: r ipse nullt⁹ mali sibi cō
sci⁹ erat. o Satisfaciā/excusabo me. p Cognscere/a
testib⁹. q Nō plus: q̄si nō est antiquū tps. r Ado ra
re/nō violare tēplū: ad hoc pncipalit venerat: scdo autē vt fa
ceret elemosynas: sicut dicit. j. eodē. d. Cōtra. Job. xiij. c. Ve-
niet hora rē. Ergo iā venerat veritas: et sic nō debuit disce
nere locū orationis. Sol. Nō dū venerat veritas fm plenā ma-
nifestationē: ideo licebat sicut r devoto naçarenorum. s. xxj. d.
s Disputātē/quęstionātē vel ḡdicātē: ergo videbāt pec-
care cū scirent illos indigere. Prouerb. vj. a. Discurre festina.
Sol. Nō tenebat ibi ḡdicare: non enī erat iudęor apl̄s: s gē
tū: maxime qr erāt de epatu iacobi q̄ pręsens erat: alijs autē
iudęis inē gētes dispsis ḡdicauerat: qr hocipso erant de eius
apostolatu: sed nō isti. t Sectā/naçarenor In greco: fm
vlā quā i creduli hęresim vocāt: dixerāt enī ipsū auctorē sectę.

biennũ felix fuerat accusat⁹ apud romanos: siquidem ꝓtētio fuerat int̃ iudeos ⁊ gētes de ꝓncipatu ciuitat̃ cesareę: ⁊ in ꝓncipio felix fouit partē iudeoꝝ donec exhausit bursas eorum: post fouit partē gētiũ: sup quo accusat⁹ fuit romę: a q̃ accusatione cōputat mgr̃ b̃ biēnũ. a Relict. Rab. Utrũ viuēs vel mortēs incertum est: sed tũ meli⁹ videtur q̃ viuens iudeis gratiam prestiterit.

Expo. Ca. XXV

A Festus ergo cũ venisset ꝛc. Hoc capitulũ diuidit in quattuor partes. In ꝓma venies festus hierusalē rogat a iudeis vt paulus adducat hierusalē q̃ negāte venert̃ cesaream accusaturi eũ. In scda excusat se paul⁹ d̄ omib⁹: ⁊ ne grauaret̃ cesarē appellat: ibi: Paulo rōnē. In tertia venit agrippa salutare festũ: ⁊ exponit ei totũ negociũ pauli: ibi

B Et cũ dies aliq̃t. In quarta ꝓducit paul⁹ coram agrippa volēte videre eũ: ⁊ replicāte festo cām et appellationem pauli agrippam sup b̃ ꝓsultāte/dat paulo licētia loquēdi ꝑ se: ibi: Altera aūt die. Dicit g̃: b Fest⁹ ergo cũ venisset i ꝓuinciã/ palestine: sicut semp mittebant a romanis p̄sides alij succedētes.

C c Post triduũ: ex quo venerat. d A cesarea/ad quã prius venit. e Principes sacerdotũ: ꝓpt̃ inuidiã quã pre alijs habebant erga paulũ: et qz pre ceteris tenebant̃ defendere legē/de q̃ erat disceptatio ꝗ paulũ. f Aduersus paulũ/locuturi. g Ut iuberet ꝓduci: qz questio erat de lege: ⁊ videbat̃ q̃ ibi deberet determiari vbi p̄cipue lex vigebat: maxie cũ ⁊ ipse pres̄ p̄sens esset: et b̃ etiã pro gr̃a petebāt: non quia debitum. b Maturi⁹/cito forte iam cognoscebat fraudes eoꝝ negauit: vel qz iudex nihil debet imutare circa ꝓsonas anteq̃ cognoscat aliq̃d de causa. i Potētes: nō q̃ sit acceptor ꝑsonarũ in iudicio. Sed dicit/potētes. s. eūdi cesareã. Nō enī oēs ire poterāt. k Octo aut decē. In cesarea aūt tm̃ tres: qz in cesarea oēs gētiles habebāt eūdē modũ viuēdi: In hierusalem ꝯo diuersoꝝ erāt rituum: ideo plus habuit ibi facere. l Pro tribunali: qd̄ ē locus iudicij. Sed q̃re non dicitur/in tribunali: qd̄ videt̃ melius sonare. Sol. Pro notat finē ꝑ quo sedetur ibi. s. vt fiat iudiciũ. In vero tm̃ sonat sessionem ⁊ quietē. m Vis hierosolymã/ optionē dat: qz ciuis roman⁹ erat. Sed videt̃ q̃ iniuste agat. Iam enī fuerat accusat⁹ accepit successorē felix portiũ festũ. Volēs aūt gr̃am p̄stare a iudeis felix: reliquit paulum vinctum.

(Ca. XXV

b Festus g̃ cũ venisset in c ꝓuinciã/post triduũ ascēdit hierosolymã a d cesarea. e Audierũtq̃ eũ principes sacerdotũ ⁊ ꝓmi iudeoꝝ f aduersus paulũ: ⁊ rogabant eũ/postulātes gr̃am aduersus eũ vt g iuberet ꝓduci eũ in hierusalē insidias tendētes vt eũ interficerēt in via. h Fest⁹ autē rn̄dit seruari q̃dē paulũ in cesarea: b se aūt māturi⁹ ꝓfecturũ. Qui i g̃ in vobis ait: potētes sūt descendētes simul si qd̄ est i viro crimē accusent eũ. Demorat⁹ aūt int̃ eos dies nō ampli⁹ q̃ k ōcto aut decem: descendit cesaream ⁊ l altera die sedit prō tribunali/et iussit paulũ adduci. Qui cũ ꝓduct⁹ eēt/circūsteterunt eũ qui ab hierosolyma descēderāt iudei multas ⁊ graues cās obijciētes q̃s nō poterāt ꝓbare: Paulo rōnē reddente: qm̄ neq̃ i legē iudeoꝝ neq̃ i tēplũ neq̃ i cesarē q̃q̃ peccaui. m Fest⁹ aūt volēs iudeis gratiã p̄stare: rn̄dēs paulo m dixit: Vis hierosolymã ascēdere ⁊ ibi de his iudicari apd̄ n me? Dixit aūt paulus: ad tribunal cesaris o sto vbi mē oportet iudicari. Iudeis nō nocui p sicut tu meli⁹ nosti. Si enī nocui: aut dignũ morte aliq̃d feci: nō recuso mori. Si vero nihil q est eoꝝ q̃ hi accusāt me: nēmo r pōt me illis donare: Cesarem appello. Tūc festus cũ ꝓsilio locut⁹ rn̄dit. Cesarē appellasti: ad cesarē ibis. Et cūm dies s aliquot trāsacti essēt/agrippa t rex ⁊ bernice descēderūt cesareã ad salutandũ festũ. Et cũ v dies plures ibidē morarēt: festus regi indicauit de paulo dicēs: Vir q̃dã est derelict⁹ a felice vinct⁹: de q̃ cũ essem hierosolymis adierūt me ꝓncipes sacerdotũ ⁊ seniores iudeorũ x postulātes aduersus illũ dām nationē. Ad q̃s rn̄di: qz non y est ꝓsuetudo romanis donare aliquē hoiem ꝓus q̃q̃ is qui accusat̃ presentes habeat ac z cusatores: locūq̃ defendēdi accipiat ad abluēda crimina a q̃ ei obijciunt. Cũ g̃ hūc ꝓuenissent sine vlla dilatiōe in sequēti die sedēs ꝑ tribunali iussi adduci virũ. b De q̃ cũ stetissent accusatores nullã causã c d̄ deferebāt d̄ qb⁹ ego suspicabar mālũ: questiōes vero quas d dam d̄ sua superstitione babebāt aduersus eum: ⁊ de q̃dam iesu defuncto quem affirmabat paulus viuere. Dubitans autem ego de huius e modi q̃ūestione/ dicebam: et nihil ꝑbare poterāt ꝓtra eum: sed purgauerat se sufficienter: ergo debuit dimitti. Sol. Promittebant iudei se probaturos in hierusalem vbi erant testes: ⁊ posset facil⁹ paulus solus illuc ire q̃q̃ multi testes venire. n Ad tribunal cesaris/ qd̄ cesari specialiter factum erat in cesarea in eius honore ēdificata: alioq̃n nō eēt cesaris sed presidis tribunal. o Ibi me: quia hic eēt locus iudicij: viam facit appellationi. p Melius nosti/q̃q̃ iudei vel paulus vel vicini. Cōtra de nouo venerat. Solo. Meli⁹ supple q̃q̃ prius: quia ex accusationib⁹ ⁊ responsione pauli satis perpēdebat iniuste agi cōtra ipsum. Ideo dic nosti: quia simplicit non sciebat. Vel/nosti melius/q̃q̃ esset necessarium ad liberationē meā: ad quã minor rei noticia sufficere posset. q Nemo pōt/de iure. Hic sumit illud: Solũ possumus qd̄ de iure possum⁹. Et si tu velis iudeis gratiam prestare donãdo me. r Cesarē appello/ ad nomē eius confugio. B. Qd̄ appellat ⁊ romã festinat: ideo facit/vt diuti⁹ predicās multis fidelibus coronatus eat ad christũ. j. Thessal. ij. d. Quę est spes nostra aut corona ꝛc. s Et cũ dies ꝛc. Tertia pt. t Agrippa. Hic herodis agrippę filius usq̃ ad subuersionē hierusalē regnũ iudęę tenuit. v Et bernice/ vel beroni ce/ vir fm̄ quosdam: vel fm̄ Glo. vxor eius: fm̄ Hiero. cognata: Et dicit vxor: quia pre nimio affectu assistebat ei quasi vxor: tm̄ quidam dicunt q̃ cognoscebat eam: fm̄ illud. Cognato poterit nomine culpa regi. Alij volūt qd̄ fuerit vir: quia non est consuetum mulieres sedere cum viris in iudicio. Ad b respondēt q̃ in hoc notatur impudentia vtriusq̃ qui sese carere non poterant: vel ad tempus pre nimio amore. x Dā nationem/mortis quę grata esset eis. y Consuetudo/ fm̄ leges romanas. z Locumq̃/spacium. a Duc/cesaream. b Deferebant: nihil contra paulum probabant. c De quibus/causis vel verbis vel rebus. d Suspicabar/expectabam ab accusatoribus. e Malum/qd̄ ꝑbaret̃ ꝓtra paulũ de ꝯbo vel doctrina mala. Vel/ c De qb⁹ accusatorib⁹. d Suspicabar malũ/ qd̄. s. nullã causam dignã morte deferret. f De sua supstitione. Rab. Amboꝝ: id ē pauli ⁊ iudeoꝝ legē vocat supstitionē. b Deferebāt/fm̄ sensum iudeoꝝ. g Quęstione/ quã ignorabam.

Hierosolymã/ vbi

a Hierosolymā/vbi sapiēciores. b Augusti cognitioni/neronis iudicio. c Volebā/vellē nūc. d Altera aūt die ꝛc. Quarta pars. e Cū multa ambitiōe. i. desiderio videdi paulū: vel multa pompa ꝛ turba regalis officij eos ambiēte. B. In greco pro ambitiōe ponit phātasia. f In auditoriū: domū vbi cause audiebant coza iudicibus g Principa lib⁹/vel pncipibus. h Rex/iudęę. i Et oēs: ananias et ꝗsentes iudęi. k Et acclamātes: hic sicut i hierusalē. l Admisisse/i ope: qz nihil erat pbatū: ꝛ ipe sufficiēt se purgauerat: Supius aūt hęsitauit de materia quęstiōis de lege nō d pauli inocētia: et sic nō est ꝓtrariū. m Quid scribā/de testimonijs alicuius pro quo sit vict⁹

Expo. Ca. XXVI

Tunc paul⁹ extēta manu. Doze cōtionātiū vl p silētio faciēdo. Hoc capitulū diuiditur in q̄nq̄ partes. In ꝑma captās paulus beniuolētiā agrippę: replicat ꝓuersationē suā in iudaismo multoꝝ testimonio cōmēdatā dicens se spem resurrectionis hāe sicut cęteri iudęi. In scda recapitulat quō ꝓsecutus ē ecclesiā ꝛ modū suę ꝓuersionis ꝛ missionis ad gētes: ibi: Et ego q̄dē. In tertia dicit se ꝓpter B a iudęis captū ꝛ fere occisū testē nūc esse passiōis ꝛ resurrectionis christi: ibi: Hac de cā. In quarta dic fest⁹ eū insanire et astruēs se verū dicere de scripturis agrippā inuocat testē: ibi Hęc loquēte. In q̄nta dicit agrippa paulū ꝓsuadere sibi vt fiat christian⁹: qd optat paul⁹ ipsi ꝛ alijs: ꝛ secedētes dicūt paulū nō meruisse mortē: ibi: Agrippa aūt ꝛc. o Me beatū/esse dicēdū nō britudine patrię: ꝗ vię q̄ est esse imaculatū. Ps. Beati imaculati in via. Et Eccij. xxxj. b. Btūs q̄ inuēt⁹ ē sine macula: trāsgressiōis vl amissiōis. Ps. Declina a malo ꝛ fac bonū. p Cum sim: quia ꝓfidebat d ꝓscientia. Vl Cū sis/Agrippa enī sciebat q̄ ꝓpk altercatiōes ꝛ quęstiōes iudęoꝝ crebro coza se vētilatas nullⁿ dānabak ad mortem in d ꝓfidebat paul⁹. q Sciēte oia/vel oēs q̄si peritⁿ es iudaicę ꝓsuetudis. r Cōsuetudies/bonę. s Et quęstiōes malę. Glo. B. Legerat illud Esaię: Btūs q̄ i aure loquitur sapiēcis. Hoc lra nra nō habet: et nouerat tm ozōnis ꝗba ꝓficere quātū iudicij snia ꝓgnouisset. t Prescientes/āte ꝓgnoscētes q̄ vos gētiles. v Certissima sectā/In greco ꝓ/sectā/heresim Ergo bona vita heresis dicebak. Qd verū est a malis nō a bonis. Et nota q̄ ink sectas min⁹ mala erat pharisęoꝝ qz ponit resurrectionē ꝛ obseruantiā legis ꝛ ꝓphetarum. Ā pl⁹ ꝓcordat veritati q̄ aliq̄ aliaꝝ. x Repromissiōis: resurrectiōis: ergo resurrectio fuit repromissa. Verū est. Osee vj. a. Soph. iij. b. Job. xix. d. Ezech. xxvj. d. y Sto/ante tribunal. z Iudicio/tuo. a In qua/spe resurgedi. b Deuenire: sic supponit spes pro re sperata. Vel fm aliā litterā: Inueniri: viui vel perfecti/dicit Glo. sic supponit pro habitu. c Seruientes/ꝓpter illā spē. b Die ac nocte. Hoc nō dicit ꝓ toto sed pro parte. s. duab⁹ tribub⁹ q̄ sub cyro ꝛ dario redieꝛt de captiuitate. j. Esdrę. ij. a. Mā decem tribuū captiuatio ꝗ osee. iij. Regi. xviij. c. vltima fuit ꝛ ꝓpetua. Osee. j. c. Non addam vltra misereri ꝛc. Et in captiuitate etiā idolis/nō deo seruierūt. Hiere. v. e. Seruiet⁹ dijs alienis ꝛc. Et d istis pauci redierūt vt seruirent deo e Quid aduerbiū interrogādi. f Incredibile iudicat/hoc. s. g Si deus ꝛc. Vl sic. e Quid icredibile/vt prius. g Si/pro quia. h Mortuos suscitat/priculariē: quasi non est incredibile si ab eo speratur generalis resurrectio. Vel/ e Quid/nomē: q̄si quid dicis o agrippa: vel q̄d tibi videtur ꝛc. vt prius. i Et ego ꝛc. Scda pars: sicut isti ęstimāt modo. k De tuli. Glo. Iudicaui occidēdos: nō ait occidi. B. Ponit aliā lrā. Occidēdisq̄ illis d tuli sniam. i. q̄lik occiderenk sniam dedi. l Et amplius/q̄ prius. m Insaniēs/sicut lupus. n Persequebar/ex magno affectu. o Exteras/nō tm ꝓpiquas. p In q̄b⁹/ciuitatib⁹ vl opib⁹ illⁿ insanię. q Damascū: metropolim syrię ꝛ phęnicę. r Cū ptāte ꝛ pmissu/Sz pncipes sacerdotū boc nō poterāt: imo romani. Sol. Principes sacerdotum acceperant hanc ptātem a pręside: ita vt possent eā delegare cui vellēt quā saulo dederūt: Ideo vtrūq̄ tāgit ꝛ ptātem delegatā a ꝗside. et permissum. i. assensum pncipis sacerdotū. s Decidissem⁹. Cōtra. s. ix. b. d q̄ stabant stupefacti. Ibi Glo. Non ceciderūt. Sol. Ceciderunt quidem prius ad subitum fulgorem: sed socij statim surrexerūt paulo adhuc iacente: ꝛ stabant cum dñs loqueretur illi. Ideo aūt dicit eos Glo. nō cecidisse: qz statim surrexerūt.

a si vellet ire hierosolymā ꝛ ibi iudicari de istis. Paulo autē b appellāte: vt seruarek augusti cognitioni iussi seruari eū donec mittā eū ad cęsarē. Agrippa aūt dixit ad festū: Volebā et ipse hoiem audire. Cras in d q̄t audies eū. Altera aūt die cū venisset agrippa ꝛ bernice e cū multa ambitiōe/ꝛ introissent i auditoriū cū tribunis et f viris pncipalib⁹ ciuitatis iubēte festo/adduct⁹ ē paul⁹. Et dixit fest⁹: Agrippa rex ꝛ oēs q̄ g simul adesti nobiscū viri: videtis hūc hoiem de q̄ ois multitudo iudęorum inter h pellauit me hierosolymis/petētes ꝛ acclamātes: nō oportere eū viuere amplius. Ego vero cōperi i nihil dignū eū morte admisisse. Ipso aūt b appellante: ad augustū iudicaui mittere. De quo q̄d certū scribā dño non habeo: ꝓpter qd ꝓduxi eū ad vos: ꝛ maxie ad te rex agrippa: vt interrogatiōe facta habeam q̄d scribā. Sine rōne m enī mihi videt mittere vinctū et causā eius non significare/ n agrippa vero ad paulum ait: Permittit tibi loqui pro temet ipso.

Ca. XXVI

t Tunc paul⁹ extēta manu cępit rōnē reddere. Be o oib⁹ q̄b⁹ accusor iudęis rex agrippa ęstimo me bēatū p apd te cū sim defēsur⁹ me hodie/maxie te sciēte oia q̄ apd q iudęos sūt ꝓsuetudies ꝛ q̄ęr stiones: ꝓpt qd obsecro patienter me audias. Et q̄dē vitā meā a iuuētute q̄ ab initio fuit i gente mea i hierosolymis t nouerūt oēs iudęi: ꝗsciēntes me ab iuio si velint testimonium ꝓhibere: qm̄ fm certissimā v sectā nrę religionis vixi pharisę⁹. Et nūc in spe q̄ ad ꝓmes x nros repromissiōis facta est a y deo/stō iudicio subiect⁹: i q̄a z duodecim tribus nrę nocte ac a b c d die seruiēntes sperant deuenire. De q̄ spe accusor a iudęis rex. Quid icredibile iudicak apud vos si d⁹ mortuos suscitat? Et ego q̄dē existimauerā me aduersus nomen iesu naçareni debere multa cōtraria agere: qd ꝛ feci hierosolymis. Et multos sctōꝝ ego i carcerib⁹ inclusi: a pncipib⁹ sacerdotū ptāte accepta: ꝛ cum k occiderenk detuli sniam. Et ꝓ oēs synagogas frequenter puniēs eos/ cōpellebam blas l m n o p q pbemare/et amplius insaniēs i eos ꝓsequebar vsq̄ i exteras ci r uitates. In q̄ib⁹ dū ire dāmascū cū ptāte ꝛ pmissu pncipū sacerdotū/die media i via vidi rex de cęlo supra splēdorem solis circumfulsisse me lumen: ꝛ eos q̄ mecū simul erāt s omesq̄ nos cum decidissem⁹ in terrā: audiui vocē loquētē

dicio/ tuo. B

B

C

B

B

Ps. iii. Ps. xx.

B

a ¶ Hebraica lingua / in q̃ olim de⁹ p̃ib⁹ loq̃bat vt magis credat qd ōr. c ¶ Me / i mēbris. b ¶ Saule. Glo. Nomē gemiat: vt ad ipsū ꝓtinere visionē ostēdat d ¶ Cōtra stimulū / correctionē. q. d. hucusq̃ sine stimulo restitisti: nūc ꝓ si recalcitras pl⁹ vrgerī. Jungitur bos futur⁹ agriculturę dei. j. Corī. iij. c. Vel stimulus charitas. j. Corī. v. c. Charitas Christi vrget nos. e ¶ Ministr̃ t testē. Nō est ver⁹ testī qui nō est mister: exēplo ei⁹: Mat. xx. d. Nō venit ministrari. f ¶ Quę vidisti: i hac p̃ma visiōe. g ¶ Apparebo: postea mlt̃is visiōib⁹. b ¶ In q̃s. i. in q̃s ambos: qz t iudęor t gētiū insidias passus t iniurias. i ¶ Aperire. Cęci enim sunt. k ¶ Oculos / iteriores vel etiā exteriores. l ¶ De ptāte: ecce tenebrę. m ¶ Deū lucē. Ūñ si ē in litterra: t de ptāte / potest legi expositiue. Et / p id ē: q̃si ō infidelitate ad fidē / ō vitijs ad ȳtutes t mores. n ¶ Et sortē / hęreditatē quę sors dicit: quę sine libero arbitrio ꝓuenit ꝓpt̃ radicē merendi p̃mā. s. gr̃am grat̃ datā sine q̃uisiōe liberi arbitrij. o ¶ Int̃ sanctos. Sed cum hęc q̃positio dicat q̃litatē: sic̄ sup supiorītatē: t subt̃ iteriorītatē: videt̃ q̃ male cū scī non sint q̃les. j. Corī. xv. f. Stella enī a stella differt ꝛc̄. Sol. Sūt q̃les q̃ ad denariū: Mat. xx. b. Vel duplicit cōparāt scī int̃ se: et sic ē ibi q̃litas: qz nulla q̃latio q̃ causat̃ ex infirmitate vel ad deū a q̃ plus q̃mij accidentalis vel essētialis accipit vn⁹ q̃ alius / et sic maior vel minor. p ¶ Per fidē. s. xv. b. Fide purificans corda eorum. Sed q̃re nō ita p spem vel charitatē. Sol. Charitas magis ꝓiūcta ē dilecto: t spes sperato q̃ fides credito vel vero: t tāto difficilior ē t magt̃ habet purgare. q ¶ Et hierosolymis: ante q̃ ordinarēt apl̃s gentiū elect⁹ ad h a spūsctō. s. xiij. a. tunc p̃dicauit hierosolymis: sed post tm̃ soluit votum. s. xxj. d. quia tūc erat tm̃ apl̃s gentiū: vel ipso iure iudęorū int̃ gentes dispersor. r ¶ Hac ex causa ꝛc̄. Tertia ps. s ¶ Auxilio aūt adiut⁹ dei: auctoritate t lisię misterio. s. xxj. g. t ¶ Sto / pseuero: vel i mortē nō cado. v ¶ Minori / ętate vt plona. x ¶ Et moyses / q t ipse fuit ꝓpha p̃m rem: s p̃m officiū dux ꝓpli: et sic q̃dāmodo pl⁹ q̃ ꝓpha. y ¶ Si / pro q. 5 ¶ Passibilis / christus erit: supple hoc dixerūt ꝓphę Esaliij. satis de passiōe. a ¶ Primus: qz p̃m⁹ resurrexit nō iterū moritur⁹: Roma. vj. b. b ¶ Populo / isrl̃ p se. Matth. xv. c. Nō sū missus ꝛc̄. c ¶ Et gētib⁹ / p apl̃os. Vel / b ¶ Populo / ex gētib⁹: supple separato. s. isrl̃. d ¶ Hęc loquēte. Quarta ps. e ¶ Insanis: qz vict⁹ loco defendēdi se accępto impti

a mihi hebraica lingua: Saule
c saule q̃d mē pseq̃rī? Durū est
d tibi ꝓtrā stimulum calcitrare.
Ego aūt dixi: Quis es dñe?
Dñs aūt dixit: Ego sū iesus
quem tu psequeris. Sed ex-
urge et sta supra pedes tuos.
Ad h̄ enī apparui tibi vt ꝓsti
f tuā te mistrūm t testē eorū q̃ę
g vidisti / t eorū q̃b⁹ apparebo ti-
bi: eripiēs te de populis t gē-
b tib⁹: in q̃ibus nūc ego mitto te
i k aperire oculos eorū vt ꝓuertā
l tur a tenebris ad lucē: t d ē po
m testate sathanę ad deū: vt acci
n piāt remissionē pctōrū et sortē
o p inter sctōs / p̃ fidē quę est in
me. Ūñ rex agrippa nō fui in
credul⁹ cęlesti visiōi: s his qui
q sūt damasci p̃mū t hierosolym-
is t in oēm regionē iudęę: et
gentib⁹ annūciabā / vt pniam
agerēt: t ꝓuerterent ad deum:
r digna pnię opa faciētes. Hac
ex causa me iudęi cū eēm i tē-
plo ꝓphēsū tēptabāt volētes
s me iterficere. Auxilio aūt ad-
t iut⁹ dei vsq̃ i hodiernū diē stō
v testificās minori atq̃ maiori:
nihil extra dicēs q̃ ea q̃ ꝓphe
x tę locuti futura sūt esse t moy
y z ses: si p̃assibil⁹ christ⁹: si p̃mus
a ex resurrectiōe mortuorū lu-

b mē annūciatur⁹ ē ꝓplō t gēn-
d tib⁹. Hęc loquēte eo t ratio-
nē reddēte / festus magna vo-
f ce dixit: Insanis paule: Multę
g tę te lr̃ę ad isaniā ꝓuertūt. Et
b paul⁹: nō insanio inq̃t optime
i feste: sed veritatī t sobrietatī
k verba eloquor. Scit enim de
his rex: ad quē t ꝓstant loqr.
l Latere enī eū nihil hoc arbi-
tror. Hęc q̃ in angulo q̃cq̃
hoc gestū ē. Credis rex agrip
m n pa ꝓphetis? Scio q̃ crēdis.
o Agrippa aūt ad paulū: In
p modico suades me christia-
nū fieri. Et paul⁹: Opto apd
deū t i modico t i magno: nō
tm̃ te / sed et oēs q̃ audiūt ho-
q die fieri tales q̃lis et ego sum:
r exceptis vinculis his. Et exur
rexit rex t ꝓses t bernice: t qui
assidebāt eis. Et cū secessisset
loquebant̃ adinuicē dicētes:
qz nihil morte aut vincul⁹ dig
nū q̃d fecit hō iste. Agrippa
s aūt festo dixit: Dimitti pote-
rat homo hic: si nō appellas-
set cęsarem.

t ¶ Capitulū. XXVII.

v Taūt iudicatū est eū
nauigare i italiā: et tra-
v di paulum cum reliq̃s custo-
dijs centurioni nomine iulio

B. Sic stulta amentia fuit q̃ filij porcos pauit. Luc. xv. c. Sic de spūali amētia. ij. Corī. v. c. Siue mēte excedimus deo ꝛc̄. Ps. Nō respexi in vanitates et insanias falsas. b ¶ Optie. Adulator videt̃ s captat beniuolentiā: t loquit̃ vt plures nō ꝓ̃m sensū suū. Vl / Optime: inquā tum iudex: qz tenebat locū optimi dei. s. i ¶ Veritatis. Glo. Falsitas t petulantia insanię est ꝓpria. k ¶ De his: q̃ ō me narrauī. l ¶ Hoc / vel de me: vt ō christo. m ¶ Scio: hoc ad pseuadēdū loquit̃ nō adulādo. n Credis: q̃cq̃ dictū est de p̃dicat̃ vt ō christo. Imbut⁹ enī ritu t lege iudęorum credebat ꝓphas ȳa dixisse: ignorans illā veritatē ad christū p tinere: q̃uis i cōciōe habita cū iudęis oblixisse legat̃: si de religionis auxilio p̃sumitis: cū iam discipuli iesu orbē repleuerūt: nō sine dei nutū putam⁹ illā religionē crescere. o ¶ Agrippa. Quinta ps. p ¶ In mo-

dico. i. quocūq̃ modo: vel in q̃cūq̃ statu. q ¶ Et ego / christianus. s. r ¶ Exceptis: quia non opto vos / vinctos esse. s ¶ Dimitti / solui a vinculis. ¶ Expositio Ca. XXVII.

v Taūt iudicatū ē ꝛc̄. Hoc capl̃m diuidit̃ in q̃q̃ ptes. In p̃ma ō: quō cēturio tradito sibi paulo cū cęteris vinctis volēs nauigare i italiā ascēdit nauē hadrumetinā t p sidonē t cyprū venit listrā. In scda quō ascēderūt nauē alexādrinā: et p boniportū venerūt thessalā: t ꝓhibēte paulo nauigationē ꝓpt̃ ieptiā tpis: cēturio pl⁹ credēs nauclerī t qz ibi nō erat bonū hyemare volebat venire phęnicē: ibi: Et ibi iueniēs. In tertia quō veniētes ad isulā caudā orta tēpestate ꝓiect̃ i mare q̃ in naui erāt desperātes ō salute / sola t⁹ ē paul⁹ narrās visionē t ꝓmittēs q̃ null⁹ periret eorū ꝓpt̃ solā naui: ibi: Aspirāte aūt. In q̃rta quō exploratā aquę p fundītate paulus idicauit centurioni nautas velle fugere / qui impediti sūt per dimissionem scaphę: ibi: Sed postea. In q̃nta quō paulus hortatus est eos comedere: t cōmittentes se mari t vento ꝓinquauerunt terrę t fixa prora i litore puppis dissoluebatur: vbi volentibus militibus occidere vinctos ne enatantes euaderent / centurio non permisit: ibi: Et cum lux inciperet fieri ꝛc̄. Dicit ergo: t ¶ At autē iudicatū / agrippa decernēte. v ¶ Custodijs / vinctis q̃ custodiebāt

a Cohortis augustę: a nomine augusti q̃ milites miserat. b Autē/expletiue. c Hadrumetinā. i. ad romā nauigā tem: vel melius dictā ab hadrumeti ciuitate aphricę d Circa asię. ad aḋlonē vbi erant portus famosi: qz in cęsarea nō inuenerūt nauē euntem in italiā directe. e Sequēti: post egressū de cęsarea. f Tractās/cogitās. g Tre/in sidonem. phęnicis vrbē. h Curā/ꝑcurationē nauigatiōis. i Et inde/a sidone. k Cyprū/ad occidentem. l Propterea: supple appropinquauim⁹ cypro. m Lytię/ciuitas. B. Pro lustra in greco dicit smyrna. Hiero⁹ ꝓ myrrhā pōit. n Et ibi inueniēs Secunda pars. o Trāsposuit/de nauī in nauī. p Gnydū/insulā: vel chiū fm quosdā: quę ē insula contra asiā. q Prohibēte. Jō dixit tarde. r Crete/insula ē. s Salmonē/nomē loci. t Iuxta salmonē. v Locū/in creta. x Boni port⁹/a bonitate: vel Prīū nomē est. y Ieiunū. Rab. Fames magna in nauigio/in firmiores reddět nautas. Alij dicūt q̃dragesimam ante natale dñi: Sz nō videt: qz nōdum erat instituta: nec lucas inde aliq̃d sciebat: Sz melius putat ieiunium mēsis septimi qō faciebāt iudęi ꝓ eo q̃ tūc occisus ē godolias. iiij. Regl. vltl. g. Vel ieiunium mēsis decimi q̃ cognouerunt trāsmigrati i babylonē templū esse destructū. iiij. Regl. xxv. g. Mensis aūt decim⁹ iudęorꝫ est ianuari⁹: quia ab aprili incipiūt cōputare: z nūc nauigatio nō est tuta. z Cōsolabat/hortabat. a Video/ex signis tempestatū: vel spiritu ꝓphetico. b Et nauclero. i. nauiculario. s. dño nauis. c Phęnicē: retro vnde venerāt. d Portū cretę/qui est in phęnice e regione cretę: ad quam ire volebant. e Ad aphricū/meridianā occidentis partem: quę de aphrica nomen accepit. f Chorum/insulam vel ciuitatem in creta. B. Aphricus flat inter meridianā z occidētalē plagam/magis vergens ad occidentalē. Chorus ventus est inter septentrionē z occidentē: plus deflexus ad occidentē: z ꝓuincia phęnice cretā habebat ad occidentē. g Aspirante ꝛc. Tertia ps. a creta: qz ad boreā erat portus cretę. h Propositum/ad portum cretę venire. i De asson: nomen loci sic dicti: q̃ia inde soluuntur naues in mare progredientes. k Typhonicus/a typhos qō est inflatio: quia facit mare inflari. l Euroaḋlo/a nomine regionis: et est ventus inē aquilonem z orientē contrari⁹ ituris in phęnicē. Alia littera habet vent⁹ tēpestuos⁹. m Arrepta/a vēto. n In/cōtra. o Data naue/cessante remigio. p Scaphā B. Leuis est nauicula de vimine facta: crudo corio tecta: grece dicta a prēplādo: eo q̃ ꝑ eā nautę vel piratę qui maxime talibus vtuntur: terrā vel litus ꝓspiciuntur: Vel est nauicula ō vna arboze caauata: quę intra magnam nauem fertur: vt iminente tempestate per eā in mare missā nauis muniat quam in mare missā vix tenere potuerūt propter impetum tēpestatis. q Sublata/a fluctibus. r Adiutorijs/scaphę. s Accingentes: in procinctu tempestatis armantes vase quodā faciētes eam grauiorem/vt magis possit subsistere t In sirtim/loca arenosa vbi naues facile periclitant: Et iterp̃tatur angustia vel tribulatio. v Vase. scapha. accingentes sūmis cōtra nauē ligatā ad munitionē. x Ferebant/vento ꝓtrario nauis et scapha. Alia littera: timentes ne in sirtes inciderent laxantes antēnā ita ferebant. B. Alia littera aptius dicit. Arrepta nauī cum non posset occurrere vento cōmendata nauī flatibus colligere vela cęperunt: tunc transcurrimus insulam quę dicitur cauda: quam occupare non potuerunt: sed scapha amissa adiuuare cęperūt nauē pręcingentes eam: trahebant aūt z ancoras timentes ne incurrerent in sirtes: Ex quo patet q̃ funibus a medio nauis latere vtrimq̃ circa eiusdē anteriora dimersis: ancoras his q̃ traherentur adiunxerunt: qō fiebat ad retardandum nauigiū ne cursu prępropero iciderent in sirtes: solo auditu terribiles: quia omnia ad se rapiunt. y Iactum: electionem eorum quę erant in nauī. z Armamenta/vtensilia. a Ieiunatio/volūtaria volētib⁹ singulis ad bonorē deorꝫ suorꝫ pro periculo. Simile Jonę. j. a. Vel necessaria pro penuria. b Tollere/iter accipere: et sic/ c Lucriq̃ facere/vitare ꝑ antiphrasim. d Iniuriā/tēpestat⁹. e Et iacturā: vt ō. vel dānū vasorꝫ ꝑditorꝫ. f Et nūc: licet nō audierit⁹ me.

a cōhortis augustę. Ascēdētes aūt nauē hādrumetinā/icipiētem nauigare circā asię loca sustulimus perseuerante nobiscum aristarcho macedone thessalonicense. Sequēti autem die venimus sidonē. Humane autem tractans iulius paulum: permisit ad amicos irē: z cūram sui agere. Et indē cum sustulissemus subnauigauimus cyprūm propterea q̃ essent venti contrarij. Et pelagus cilicię z pamphylię nauigantes venimus lystrā quę est lytię: et ibi inueniens centurio nauem alexandrinā nauigantem in italiam/transposuit nos in eam. Et cū multis diebus tarde nauigarem⁹: et vix deuenissem⁹ contra gnydūm prohibente nos vento adnauigauim⁹ crētę iuxta salmonem: et vix iuxta nauigantes venimus in locum quendam qui vocatur bōniportus cui iuxta erat ciuitas thalassa. Multo autem tempore pacto z cum iam nō esset tuta nauigatio eo q̃ ieiunium iam pręterisset/consolabat eos paulus dicēs eis: Viri video q̃n cum iniuria z multo dāno nō solum oneris z nauis/sed etiam animarū nostrarū incipit esse nauigatio. Centurio autem gubernatori z nauclero magis credebat q̃ his quę a paulo dicebant. Et cum apt̃us portus non esset ad hyemandum/plurimi statuerunt consiliū nauigare inde si quomodo possēt deuenientes phęnicē hyemare portum cretę respicientem ad aphricum et ad chorum. Aspirantē autem austro estimantes propositum se tenere cum sustulissēt de asson/legebāt cretā. Nō post multum autē misit se contra ipsam vētus typhonicus: qui vocatur euroaḋlo. Cūq̃ arrepta esset nauis z non posset conari in ventum/data naue flatibus ferebamur. In insulam autem quādam decurrētes quę vocatur cauda/potuimus vix obtinere scaphā. Qua sublata adiutorijs vtebantur accingentes nauem/timentes ne in sirtim ciderēt submisso vase sic ferebantur. Valida autem nobis tempestate iactatis: sequenti die iactum fecerūt: z tertia die suis manibus armamenta nauis proiecerunt. Neq̃ sole neq̃ sideribus apparentibus per plures dies: et tempestate non exigua imminente: iam ablata erat spes omnis salutis nostrę. Et cum multa ieiunatio fuisset/tunc stans paulus i medio eorum dixit: Oportebat quidem o viri audito me non tollere a creta lucriq̃ facere iniuriam hanc et iacturā. Et nūc suaderunt: tunc transcurrimus insulam quę dicitur cauda: quam occupare non potuerunt: sed scapha amissa adiuuare cęperūt nauē pręcingentes eam: trahebant aūt z ancoras timentes ne incurrerent in sirtes: Ex quo patet q̃ funibus a medio nauis latere vtrimq̃ circa eiusdē anteriora dimersis: ancoras his q̃ traherentur adiunxerunt: qō fiebat ad retardandum nauigiū ne cursu prępropero iciderent in sirtes: solo auditu terribiles: quia omnia ad se rapiunt.

a Bono/sano vel forti. b Nullius animę: vt viros simul ⁊ mulieres comphendat. c Prętercę. Cõtra. Terminus designans exceptum debet contineri sub toto a quo fit exceptio: sed nauis non continet sub anima: g ⁊c. Sol. Exponit li prętercę priuatiue: Et est sensus: Prętercę: id est sine ea re: quę est nauis: q̃si salus erit omni animę sine naui. Vl per supletionẽ.

5.23.c. q̃si nullius animę erit ⁊c. nec alicuius alterius rei p̃tercę nauis. Iactura enim iam facta prętérita erat non futura. Vl sic: vt li quã sit nomẽ: q̃si/nullꝰ erit amissio aiẖ: p̃ter quã amissionẽ: erit affirmãdo/amissio nauis. d Astitit: nõ dicit iactãdo/ꝯ ad fidẽ prouocando. Ideo enim mare turbatum est: vt per id qd̃ auditum non ẽ et per id qd̃ auditus est special in eo gratia cõmendetur. e Ego/apostolus. f Deseruio/in euangelio. g Ne timeas/periculũ maris. h Cęsari: q̃si non fluctibus mergeris/sed romę periclitaberis. i Ecce: quasi nec socijs tuis timendum est.

k In insulã: q̃si ꝓ signo est ꝓbetia veritatis: vt cum ad illam venerint de salute sua sint certi. l Sed postea ⁊c. Quarta pars. m Adria: regio ad quã nauigabant: vel nomen cuiusdam freti i tyrrheno mari vl nomen illius terrę ꝗ dicit adriaticũ mare. Vel/Adria/pluraliter accipitur pro scopulis: et ideo putabant nautę regionem apparere: In libro hebręorum nominũ/adria continens mala vl locus malorũ dicit.

a deo vobis bõno animo esse: b Amissio enim nullꝰ animę erit c ex vobis prętercę nauis. Astitit enim mihi hac nocte angelus d dei cuius sum ego/⁊ cui deseruio dicens: e Ne timeas paule f cęsari te oportet assistere. Et g ecce donauit tibi deus omnes qui nauigant tecum. Propter qd̃ bono animo estote viri: Credo enim deo meo: qz sic erit quemadmodũ dictum est mihi. k In insulãm autem quandam oportet nos deuenire. l Sed postea q̃z quartadecima nox superuenit/ nauigantibus nobis i ãdria circa mediam noctẽ suspicabant nautę apparere sibi aliquã regionem. n Qui ⁊ submittentes bõlidẽ inuenerũt passꝰ vigiti ãltitudis: ⁊ pusillũ inde separati o uenerũt pãssus q̃ndecim. p Timentes autem ne in ãspera loca incid eremꝰ/ de puppi mittentes ãncoras quattuor optabant diem fieri. q Nautis vo querentibꝰ fugere de naui cũ r musissent scapham i mare sub ꝓbtentu q̃si inciperent a prora ãncoras extẽdere dixit paulus centurioni ⁊ militibꝰ: s Nisi hi in naui manserint vos salui fieri non potestis. Tũc ãbsciderũt milites funes scaphę et passi sunt eam excidere. t Cũm lux inciperet fieri rogabat paulus omnes sũmere cibum dicens: v Quartadecima hodie die expectantes ieiuni permanetis: nihil accipientes: propter qd̃ rogo vos accipere cibum pro salute vestra: qz nullus vestrum capillus de capite peribit. x Et cum hęc dixisset/sũmens panem grãtias egit deo in conspectu omniũ: et cum fregisset cępit manducare. y Animequiores autẽ facti omnes/ ⁊ ipsi assumpserũt z cibum. a Eramus vo vniũersę animę i naui ducentę septuaginta sex. b Et sãtiati cibo ãlleuiabant nauem: c iãctantes triticum in mare. d Cum aũt dies factus esset/terram non agnoscebant: sinũm vo quendam e considerabãt habẽtem litus: in quem cogitabant si possent eijcere nauem. f Et cum ancoras sustũlissent cõmittebãt se mari simul laxantes iuncturas gubernaculorum: g ⁊ leuato ãrtemone ꝑm ãure flatum tendebant ad litus. h Et cũ incidissemus in locum bithãlassum impẽgerũt nauem ⁊ prora quidem fixa manebat immobilis: puppis vo sõluebatur a vi maris. i Militum autẽ consiliũ fuit vt cũstodias occiderent/ne quis cum enatasset effugeret: k Centurio autem volens seruare paulum prohibuit fieri. l Iussitq̃ eos q̃ possent natare mittere se in mare m ꝑmõs ⁊ euadere ⁊ ad trã exire. n Et cętęros alios i tabulis o ferebant quosdam sũper ea q̃ de naui essent. p Et sic factum ẽ vt omnes animę euaderẽt ad terram.

Quinta pars. b Sumere ciburn: vt fortiores essent ad laborem sustinendum. c Quarta decima die. Videtur dicere eos ieiunasse q̃tuordecim diebus: qd̃ esset impossibile. Sed dicitur respectiue: quia parũ comederant timore periculi/nõ comedisse dicuntur. Vel li hodie determinat li ieiuni: quia hodie estis ieiuni: quę est quartadecima dies Vel forsitan i die non edebãt vt dicit Glo. d Expectantes/prospęritatem a qua ieiuni erant: quia nõdũ venerat: Ecce alia expositio. e Sumens panem: vt alijs daret exẖplũ. f Gratias egit/ sm morem suum in comedendo/⁊ pro salute nauigantiũ animequior exhortationis verbo ⁊ operis exemplo. B. Nemoęculi tempestatem euadit nisi qui pascitur pane vitę: ⁊ qui in nocte tribulationis quattuor virtutum cardinalium: quasi quattuor ancorarum initiur auxilio/cotuscãte ęternitatis die portum salutis ingreditur: quę rens flammam dilectionis qua interiora calefiãt. g Aniuersę aiẖ: B. Nõ dicit viri quia forte erãt et mulieres: vel propter confusionẽ christianorum militum ⁊ nautarum. h Et satiati: fortiores facti: vel nõ indigentes tritico. i Alleuiabant: leuiorẽ faciebãt. k Iactãtes triticũ. Cõtra. Supra dictum ẽ q̃ nullꝰ rei fieret amissio nisi nauis. Sol. Nõ erãt mlti valoris triticũ ⁊ cętera q̃ iactabant cõpatiõe hominũ: iõ nõ reputãt. l Sinũ/portũ. m Litꝰ: nõ turpẽ ꝯ aditũ facilẽ. n Sustulissẽt/ó mari i nauẽ. o Cõmittebãt/sine conatu nauigij. p Artemone/modicũ velũ directiõi potꝰ nauis accõmodatum q̃z celeritati. q Scõm aure flatũ: sic ventꝰ ducebat. r Bithalassũ. l. bimaritimũ Locꝰ vbi terrę iteriecti duplex mare iteruenit: vt duę sint reflexiões marĩ: qd̃. s. mare grece dr thalassa. s Impegerũt/i illud q̃si drsũ mari iniectũ. t Soluebat/dirũpebat. Glo. Talis ẽ casꝰ aĩ sęcularia desideria nõ calcãtĩ: qui prorã intẽtiõis krę ifigit: ⁊ sequẽs opꝰ curaꝝ fluctibꝰ soluit: ꝯ fracta naue euadẽtes krã petũt: qz pereũtiũ exẖplo alij cauteagũt. v Custodias/victos. x Primos/ãte victos. y Et cęteros/nõ natãtes. z Sup ea/ prętęr tabulas.

Et cũ euasissem⁹ ꝛc. ¶ Expositio Ca. XXVIII Hoc capitulũ diuiditur in tres partes. In prima dicitur de noie ⁊ habitatoribus insulę humane excipiẽtibus naufragium passum: et vipera quę adhęsit manui pauli sarmenta colligẽtis vt ignem faceret: qua excussa illęsus extitit mirantibus cũctis.

In secũda de patre principis insulę ozatione pauli a febrib⁹ sanato ⁊ multis aliis infirmis: ⁊ de profectu in naue alexãdrina ⁊ aduentu romã ⁊ occursu fratrum: ibi: In locis autem.

In tertia de cõuocatione iudęoꝝ: quibus exposita causa sua prędicationẽ nõ recipientib⁹ confutat eos Esaię testimonio: prędicans libere gentibus ad se veniẽtibus: ibi: Cum autem venissemus ꝛc. Dicit g: a ¶ Et cũ euasissem⁹ ꝛc. b ¶ Miletũ: vel militene: nõ mitilene vt q̃dã volũt: qõ est nomen cuiusdam ciuitatis nõ insulę. Volunt etiam quidam hanc esse insulam in qua prędicauit iobãnes. s. astã minorẽ: qõ esse nõ potest: qz illa nõ est sicilię opposita sicut ista. c ¶ Barbari: habitatores insulę. d ¶ Pyra: massa vel strue lignoꝝ: a pyr qõ ẽ ignis: ſm alios nomẽ est ligni. e ¶ Reficiebant: igne. Cõtra Refectio est deperditoꝝ restauratio: ⁊ ignis consumit: g ꝛc. Sol. Duplex est vnctio vel refectio: materialis ⁊ formalis: ſm primã ignis nõ nutrit vt reficit: ⁊ ſm secũdã: qz calor exterior excitat calorẽ naturalem interiorem. f ¶ Sarmentoꝝ: ramos vinearum aptos igni. g ¶ A caloꝛe: fugiens nimiũ calorem: quia tẽperatum diligit naturaliter. h ¶ Inuasit: non destruxit. i ¶ Homicida: quem sciebant debere mori. k ¶ Vltio: diuina. l ¶ In tumorem: ſm morẽ percussorũ a serpente. m ¶ Et subito: cito post: qz venenũ successiue operatur n ¶ Expectantibus: credentibus paulum mori. o ¶ Conuertentes: facies adinuicem vertentes. Mystice. Rab. Egressus de mari apl's ignẽ accẽdit: quia corda quę vndis tempestatũ eripit: docendo amoris igne calefacit: sarmẽta exhortationis verba de scripturis: q̃si vineis excerpta. Hac flamma pulsus diabolus de cordibus fidelium: doctores perfundit veneno psecutionũ vt eorum opera impediat: sed ipso igne comburitur: quia eisdem virtutibus quibus sancti pficiunt: impij cum auctoꝛe suo inuidendo deficiunt. Esa. xxvj. b. Videant ⁊ confũdantur zelantes populi: ⁊ ignis hostes tuos deuoret. p ¶ In locis ꝛc. Scõa pars. q ¶ Prędia: vineę vl agri. s ¶ Febribus: a feruore dictis. t ¶ Et dysenteria: quę est passio intestinoꝝ cũ pfluuio ventris. r ¶ Triduo benigne. fortete: qz audiuit miraculũ de vipera. v ¶ Saluauit eũ. Quęrit B. Cur infidelẽ ęgrũ sanans trophimũ reliqt infirmũ mileti. ij. Timoth. vltĩ. d. Et timotheũ similit infirmũ. j. Timoth. v. d. fideles nõ curat. Sol. Quia ille p miraculũ fortis sanãdus erat q̃ intus nõ viuebat: hoc nõ indigebant discipuli salubrit viuẽtes. x ¶ Post mẽses: ex q̃ primũ venerãt ꝺ asia: vel illã intrauerat insulã. Quęrit de illis sanat⁹: aut recęperũt fidẽ: aut nõ: si sic debuit scribi: si nõ videtur sctm̃ dare canib⁹ Mat. vij. a. Rũsio. Probabile videt q̃ sic: sed qz paul⁹ si fuit in eis nisi nũciator fidei et q̃si in trãsitu: nec postea ad eos cõfirmãdos redqt: non curauit lucas scribere: ⁊ reliqt illi q̃ eos i fide postea pfirmauit. y ¶ Alexãdrina: altera. z ¶ Insula: militene. a ¶ Cui: insulę. b ¶ Insigne castroꝝ: qz forte aliq̃ castra olim fuerũt ibi fũdata. Vel ¶ Cui: naui quia sub forma castroꝝ insignia velis erãt iextra nautarum. Vel: Castroꝝ: pp̃ armati. Vel: Castoꝝ: sine .r. B. Bemini castores sunt castoꝝ ⁊ pollux: q̃s iõ gẽtiles i mari deos vocãt: qz in pdigũs nautaꝝ si solę stellę apparuerint i naui vel antẽnis periculosi: si vo geminę psperi cursus fũt nũcię. Alia lra: Cui erat signũ iouis filij: qz ſm fabulas iupit in specie cygni cõgscẽs ledã: genuit ex ea duo oua: de vno nata ẽ helena: de altero isti castoꝝ ⁊ pollux. c ¶ Syracusam: sicilię ciuitatẽ. d ¶ Circũlegẽtes: circa siciliã nauigãtes. e ¶ Regiũ: aliã ciuitatẽ sicilię. f ¶ Flãte austro: q̃ indigebãt romã ituri. g ¶ Puteolos: insulã Pulti legũt puteolosũ: Et ẽ locꝰ vltra romã vbi ꝗgil⁹ fecit balnea medicinalia singul' iscpta titul' vt dicit: ꝗ quã. s. valerẽt ęgritudinẽ: vñ inuidẽtes salernitani supueniẽtes in manu fortis titulos destruxerũt ędificia mutilantes. h ¶ Fratres: christãi romę habitãtes. Vñ patet paulũ nõ pmũ pdicasse romanis. i ¶ Apij foꝝ: ab apio claudio pstructum primũ mari. k ¶ Et trib⁹ tabernis: trib⁹ domib⁹ i litore posit' ex vno fũdamẽto ędificat'. l ¶ Accępit fiduciam. Glo. Minus timuit: q̃ p⁹ timebat: si mortẽ: hoc erat ipfectionis: si ne romani puerterent: hoc erat icredulitat' ꝗ pmissũ sibi a dño. ꝗ. xxiij. c. Sol. Nõ pp̃ ipsam puersionẽ timuit sed pp̃ modũ puertẽdi in q̃ morã timebat: ⁊ nunc fiduciã accępit de celeri puersiõe. m ¶ Cũ aũt venissem⁹. Tertia pars. n ¶ Permissũ. Glo. A pncipe pegrinoꝝ: cui pegrini cõmendabant. o ¶ Sibimet: nõ cũ cęteris pegrinis. p ¶ Custodiẽte: donec darek in man⁹ romanoꝝ. q ¶ Milite: forte de militib⁹ lisię tribuni vel p̃sidũ fęlicis ⁊ festi. r ¶ Primos iudęoꝝ: timens

dęorum: timens ne forte de iudęa mandassent eis vt eum in dolo occiderent. a Romanorꝫ: id est prędisdis missi a romanis. b Qui cum iterrogationẽ/quid cõmisissẽ. c Accusare/corã cęsare. d Propt hãc igit cãm: qꝫ nulla cã mortis ẽ in me. e Propt spẽ/resurrectionis. f Israel: quã habẽt meliores q̃ st i israel. g Nos necꝫ litteras. S. videt q̃ sic. Dicit enim bistorijs q̃ eo tẽpore quo traditus ẽ paulus iulio centurioni. s. xxvij. a. miserunt iudęi romam contra agrippam accusantes eum de multis/maxime quia bismaelem qui nõ erat de genere aaron instituerat summũ sacerdotẽ. Et videtur q̃ eodem modo scripserunt contra paulum. Sol. Immo iõ omiserũt scribere cõtra paulum: quia p hoc posset impediri malus negocium qõ habebãt ꝓtra agrippam: Vl forte tunc facilꝰ liberaret paulus/agrippa pro ipso testificante: Vl si forte scripserunt nondũ venerat romam nũcius. b De secta christianorum. i Cum constituissent autem illi/iudęi: vel/illi/paulo. k Consentiẽtes fideles et increduli. l Spiritussãctꝰ. B. Hic asserit Esa. vj. c. dictum esse a dño: ex q̃ ostẽdit vna esse voluntas t natura dñi t spiritussancti t in nomine spiritussancti dñi quocꝫ nomen intelligi. m Vade: dicitur christo vel cuilibet doctori. n Aure/exteriori. o Audietis/doctrinã. p Et non intelligetis/aure interiori. q Videbitis/signa. r Et non perspicietis/quid signa portẽdant. s Incrassatum/ingrossatum t induratum. t Grauiter: quia surdi. v Ne forte. B. Ne putetur crassitudo cordis t grauitas aurium naturę esse non voluntatis: subdit culpam liberi arbitrij. Ne forte: q̃si przecedentibus meritis ipsi causa fuerunt vt deus eis oculos clauderet. Et sic li/ne forte/legit negatiue: Vl potest legi affirmatiue et cõtinuari ei qõ przecessit sic: Quasi/ m Vade ad pplm/et ipropera eis pcã eorum. v Ne forte: Ne pro an: q̃si si forte vel sic audiant. x Et conuertantur: q̃si si intelligerent cõuterentur. Cõuertantur/ꝓter przeparationẽ q̃ potest esse ab homine ad sanationem: sed perfectam conuersionem przecedit sanatio. Qui enim przius conuersus non fuerit/perfecte sanari nõ potest. Simile dicitur de iudęis: Job. ix. g. y Salutare/christꝰ vel euangelium. z Et ipsi/gentes. s. a Audient/aure interiori non vt iudęi. b Conductu/hospitio qõ conduxerat. Vel sm Rab. In libera custodia per quam conducebatur vel in sua conductione qua contra iudęos disputabat. Sed mirum videtur: quomodo nero tam propitius fuit paulo. Rab. Nondum regnauerat nisi per duos annos t nondũ

a sum in manus rõmanorum:
b Qui cum interrogationẽ de me habuissent/voluerunt me dimittere: eo q̃ nulla causa esset mortis i me. Contradicẽtibus autem iudęis/coactus sum appellare cęsarẽ: non q̃si gentem meam habens aliqd
c accusare. Propter hanc igitur causam rogaui vos videre t alloqui. Propt spem eni
f israel catena hac circumdatꝰ sum. At illi dixerunt ad eum:
g Nos necꝫ litteras accępimus de te a iudęa: necꝫ adueniens aliquis fratrum nũciauit aut locutꝰ est quid de te malum.
Rogamus autem a te audire
b quę sentis. Nam de secta hac notum est nobis: quia vbiq̃
i ei contradicitur. Cum constituissent autem illi diem: venerunt ad eum in hospitiũ plurimi: quibus exponebat testificans regnũ dei suadensq̃ eis de iesu ex lege moysi t ꝓphetis a mane vsq̃ ad vesperam.
Et quidam credebant his q̃ dicebantur: quidam vero nõ credebant. Cunq̃ inuicẽ non
k essent cõsentientes: discedebant/dicente paulo vnum verbum: Quia bene spiritussanctus locutus est per esaiam ꝓphetam ad patres nostros di
m cẽs: Vade ad pplm istũ t dic
n ad eos. Aure audietis t nõn
o intelligetis: t videntes vide-
q bitis t nõn perspicietis. In-
r crassatum est enim cor popu-
s li huius: t auribꝰ grauiter au-
t dierunt: t oculos suos com-
v presserũt ne forte videãt oculis t auribus audiant t corde
x intelligant et cõuertantur et sanem eos. Notum ergo sit vobis quoniam gentibus mis
y sum est hoc salutare dei: et ip-
z si audient. Et cum hęc dixisset: exierunt ab eo iudęi multam habentes inter se quęstionem. Mansit autem biennio
b toto in suo cõductu: t suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum: prędicans regnum dei: t docens quę sunt de domino iesu christo: cum
c omni fiducia sine ꝓhibitione.

Explicit liber Actuũ apłorꝫ.

ista excreuerat malicia eius/sicut excreuit postea: t de controuersia iudęorum contra gentiles non multum curabat. Quinti regni anno secundo in quo festus iudęę ꝓcurator felici successit/qui erat a passione christi vicesimusq̃ntus venit romam paulus/sm Rab. Nero autem necdum bene confirmatus in regno/przius ꝓmisit paulũ esse romę sub libera custodia vt q̃cquid vellet ageret toto biennio: t postmodum liberius permisit: vt in partibus occidentis euangelium prędicaret per decẽniũ: quo expleto crescente neronis malicia/t apostoli fama przius in carcere neronis missus: vbi plures de familia eꝰ cõuertit: et senecę magistri eius familiaritatem obtinuit: et ipso anno decollatus ẽ. s. tricesimoseptimo a passione: t neronis quartodecimo additis ad vigiti q̃nq̃ annos a passione/duobus annis regni ipsius iam elapsis: quãdo venit apostolꝰ t biennio libere custodię in roma t decennio prędicationis in occidente. Sed sm B. tricesimonono anno a passione/passi sunt petrus t paulus: sicut probatum est. s. xv. Et ipse fuit neronis vltimus: Non enim sunt audiẽdi qui dicunt apostolos eodem die ãno reuoluto passos romę: sed eodem die t eodem anno sicut dicit magister in historijs. Unde de ipsis canitur: Gloriosi principes terrę tc. c Et suscipiebat: non tm iudęos/sed etiam gentes quas supra dixit saluãdas reprobaris iudęis. d Sine prohibitione: quia nec romę nec i partibus occidentis prohibitus est prędicare euangelium: vsq̃ ad quartum decimũ neronis annum: in quo tentus est: t martyrio coronatus: Amen.

Explicit Postilla dñi Hugonis Cardinalis: super Actus apostolorum.